Fol 47

Fol 12

Fol 68

Kavīndravacanasamuccaya, edited by F W THOMAS

Facsimile of three leaves of the MS (Nepalese writing of c A D 1150–1200)

BIBLIOTHECA INDICA

NEW SERIES No 1309

KAVĪNDRAVACANASAMUCCAYA,

A SANSKRIT ANTHOLOGY OF VERSES

EDITED WITH

INTRODUCTION AND NOTES

BY

F W THOMAS

HON PH D (MUNICH)

CALCUTTA

PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

PARK STREET

PRINTED BY STEPHEN AUSTIN AND SONS, LTD,

HERTFORD, ENGLAND

1912

DEDICATED

WITH RESPECTFUL APPRECIATION

TO THE

PHILOSOPHICAL FACULTY IN THE

UNIVERSITY OF MUNICH.

CONTENTS

PREFACE

THE object of this work is twofold, to publish with a brief annotation the text of a Sanskrit anthology contained in an old MS , and to collect, as completely as possible, the *pratīkas* of the verses anywhere attributed to the poets there appearing The MS being fragmentary and in many places dilapidated it has been necessary to consult a number of *Kāvya* and *Alamkāra* works in order to fill the gaps in the text References to all places where the verses have been traced are given in the margins or critical notes The *pratīkas* collected in the Introduction are similarly equipped with references

The first serious attempt to bring together anthology verses ascribed to particular authors was made by Aufrecht in his article dealing with the *Śārngadharapaddhati* and in the other articles constantly cited in the Introduction He was followed by Peterson, who, in the Introduction to his edition of the *Subhāsitāvalī*, assembled under the authors' names the *pratīkas* of the verses occurring in that text and added further verses from other sources, he also published various articles having a like purpose Dr R G Bhandarkar similarly in reporting upon a MS , explored the *Sūktimuktāvalī* of Jalhana While making full use of these and of some minor collections, I hope that I have partially repaid the debt by the labour of tracing the verses, wherever possible, to their sources and noting the places where they otherwise occur The value of such references is excellently exemplified in the editions of the *Amaruśataka* and *Śāntiśataka* by Prof Simon and Dr Schonfeld

The moderate degree of completeness here attained would have been quite impossible had I not been able to consult the volumes of indexes compiled by that wonderful scholar Aufrecht Especially serviceable has been the ' Aufrecht

MS. 36', which contains in alphabetic order the *pratīkas* of the verses occurring in the great bulk of the Sanskrit *Kāvya* and *Alaṃkāra* literature, a marvel of fulness and accuracy. I have also been greatly helped by consultation of Colonel G. A. Jacob's most thorough and systematic indexes to a considerable number of works representing the *Alaṃkāra* literature, of which he is, no less than of the various Indian philosophies, an acknowledged master: I hereby tender to him my cordial thanks.

Professor Jacobi has kindly favoured me by reading the proofs of the Introduction. To the Asiatic Society of Bengal I am deeply indebted for the use of the MS. during a period of years and for the inclusion of this publication in the series of the *Bibliotheca Indica.* Sincere thanks are also due to the Government of Bombay and the Deccan College Library for the loan of a considerable number of MSS. particularized, with others, on pp. 10–15.

I trust that the labour devoted to this modest publication will not seem to have been misspent. It leaves me with an enhanced appreciation of the poetic and artistic merits of the Sanskrit *Kavis* and *Mahākavis*.

F. W. T.

1912.

CORRECTIONS AND ADDITIONS

I

Page 10 under *Padyaveṇī* } Add 'Quotation by section and verse numbers or, failing these, by folio numbers
12 ,, *Sabhyāl* }

14 ,, *S -Ślokāh* Add 'Quotation by folio numbers

,, *S -Hārāv* Add 'Quotation by folio and verse numbers'

15 ,, *Sml P* Add 'Quotation by folio numbers and *Sml B*

16 add *Pracandap* = *Pracandapāndava* (ed Cappeller, Strassburg, 1885)

19 नभसि . . . Read सीदता for चातक, and add reff to **S -Ratnak* iii 57 and *Cātakāṣṭaka*, i 8

23 लीलालक्ष्म . Read लाचालक्ष्म

25, last line but one, read *Bibliotheca Buddhica*

31 *Skm* If Medhārudra is really identical with Kālidāsa, we must add the verse—
यदालोकं कुर्वन् (v 193, given with translation by Aufrecht, Z D M G xxxvi 379)

32 आलिङ्गतो . . Add ref to **Sml B* 175*b*, वादीश्वरकाञ्चनस्य

एको ऽपि . . Add ref to **Sml B* 131*a*, भारवेः

33 *Sbhv* Add कृतोपकारं प्रियबन्धु (1900, see p 65)

अक्षश . Add ref to **Sabhyāl* viii (29*a*)

34 रक्तस्त्व . . Add ref to p 76 and **S -Ratnak* v 49 anon

35 प्रथमम . Add ref to **Sml B* 131*b*, सूक्तिसहस्रात्

38 अत्युच्चा. Add ref to **Sml B* 165*b*, हनूमतः

आदाय . Add ref to **Sml B* 155*b*, ईश्वरदेववर्मणः.

काण्ठच्छाय° . . . Read °या

कालिन्दि . Add 'The verse स्नाता तिष्ठति कुन्तलेश्वरसुता is perhaps by the same author'

p 39 भेकैः कोटर . . . Read ॰क्रोटर Add 'translated by Tawney, *Prabandhacintāmani*, p 43'

मातुः . . . Add ref to **Sml B* 168*a*, हनुमतः

41 Insert before JHALAJJHALA—

JAYĪKA (? = JAYOKA, JIYOKA, JĀIKA, Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 379, C C i, pp 202, 207, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xxviii)

486 स्थगित नवाम्बुवाहैर्

JITĀRINANDIN (? = JITĀRI, Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 513, C C i, p 206)

12 खेलाचञ्चलसचरन्

42 DANDIN Read 'sixth or seventh century ?'

49 अलम . . . Read 411 for 11

50 अनध्यवसिता . . . Add ref to Hemac Comm p 263

After l 10 insert—

463 कुचौ धत्तः कम्पं

486 ते जङ्घे जघनं च तत्

53 PĀNINI Add Rāmanātha Śarman's *Kātantradhātuvrtti* हरिणा सह सख्यं (s *adādi*, see Aufrecht, Z D M G xlv 308)

यस्याः प्रसाद . . . Read i 355 for i 353

55 द्वारं . . . Add ref to p 78 and **Sabhyāl* vii (27*a*) कस्यापि

57 चिचाय . . . Add ref to **Sml B* 79*a*, कुन्तलपतेः

सन्ति . . Add ref to *Al*, p 145 anon

59 मृत्युः . . . Add ref to **Sml B* 28*b*, व्यासस्य

60 लघुनि . . . Add ref to **Sml B* 125*b*, कमलायुधस्य

61 भजेम . . . Add ref to *Kuvalay ad* 136 anon (व्रजेम)

62 अज्ञाना . . Add ref to Hemac Comm, p 197 anon

BHĀVĀKADEVĪ BHĀVADEVĪ Read BHĀVĀKĀ DEVĪ, BHĀVĀ DEVĪ ?

63 किं ते . . . Read 519 for 591

64 गम्भीरस्य . . Add ref to **Sml B* 58*b*, भीमस्य ?

ये संतोष . . Add ref to **Sūktiratn* 633 anon

65 यद्देतत् . . Read *Sbhv* 1978, and see p 119

p 68 आघ्राय . . . Add ref to *Sūktimukt 423 anon
भूपाला . . See p 107
69 अर्था . . . Add 'translated by Tawney, *Prabandhacintāmani*, p 57'
74 यथा तारा . . . Add ref to *Sml P 113a*, विल्हणस्य
75 चारित्र . . Read चरित्र . . (*Anargh* iv 69d)
चकाराद्‌ . Read उदुम्बर . (*Anargh* ii 83b)
76 रक्तस्त्व . . See p 34
78 दात्यूह . . Read 111 for 11
द्वार . . See p 55, and add ref to *Sabhyāl* vii (27a) कस्यापि
83 कपाले . . Add ref to *Sml B 141a*, भासस्य
84 तरन्ती . . Add ref to *Sml B 90b*, कुम्भकस्य
86 अहो अह . . . Add ref to *Sml B 71b*, चीयाकस्य
88 यत्सभाषण . Add ref to *Sml B 66a*, विल्हणस्य
98 जीवितो . . Read जीवि(*sic* for व ?)तो
99 तारतम्र Read तारताम्र
102 चैलो क्य . . Read v 121 for v 21
106 अष्टौ . . . Add 'translated by Tawney, *Prabandhacintāmani*, p 39'
VIDYĀ Add 'The poetess Vijayānkā mentioned in the verse (ascribed to Rājasekhara, see index)

सरस्वतीव कार्णाटी विजयाङ्का जयत्यसौ ।
या वैदर्भगिरा वास' कालिदासादनन्तरम् ॥

(see Aufrecht, Z D M G xli, p 93), is doubtless identical with Vidyā, as is proved by the other verse

नीलोत्पलदलश्यामां विज्जका मामजानता ।
वृथैव दण्डिनाप्युक्त सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

The "dark Sarasvatī" will be the same as the Karnātic Sarasvatī, the southern ladies having in the poets this characteristic of complexion'
110 मातर्धर्म . . Add ref to *Sml B 145a*, रविगुप्तस्य
111 दृशा सपदि . . . Add ref to *Sml B 146b*, वैद्यभानुपण्डितस्य
113 ŚUBHAMKARA Add *Śp* उदारचरितस्त्यागी (389, one MS, see Aufrecht, Z D M G xli, p 493)

Verse २ (*a*) read °स्थला·
८ margin ,, 1 244
१७ *bis* ,, १९
(*c*) ,, श्री as first aksara
२२ (*d*) ,, मन्द्र for मन्द्द and [व्या] for [स]
२६, n 2 ,, 'twice over square space' for 'many times'
२८ in name ,, वाकपति for वाँ°
४६ (*a*) ,, विचरस्वा°
५९, n 1, ,, घु for घू
६६ (*a*) Hemac reads (*a*) व्यु for च्यु, Hemac and *Aucity* (*d*) जरठ for जठर
७६ (*b*) read ह्र for ह्व
(*c*) ,, [ना or वत्]
९४ (*c*) ,, त्त for त्क
in name ,, बाणस्योभौ
१०२, n 1, ,, द्रॆं for द्रं
१०६ (*c*) ,, उपरिवि°
१२० (*a*) ,, विरल for °ण
१४० (*b*) ,, तय इमे
१५७, n ,, Hemac, pp 139, 272
१७८, n 1, ,, लीलीनि°
१८६, n 2, ,, °निर्मर्मा
१९० (*c*) ,, रो for रौ
१९५, n 6, ,, MS नवलवंला (for °लवलि?)
२०४ (*b*) ,, सपु for स पु
२१७ (*b*) ,, ष्ठ for ष्ट
२९२ (*a*) ,, स for स
२९३ margin ,, स्प for स्य
३०७ (*a*) ,, प्रति इ
३१३ (*b*) ,, प्रेह्व त्क्री°
३४७, n 2, add 'and in (*d*) प्रथयति'
३६३ (*d*) read मां लि°
३७० (*b*) add note 'MS षौ for षो'
३७३ (*b*) read सखा रा°

v ३८६, n 2, read 'क्रुधो or रुषो'
३९१ (c) ,, च्या for चो (MS चो)
३९३, n 4, ,, 'four aksaras only'
३९५, n 3, ,, ऽरोद्त for ऽरा°
३९६, n 3, ,, 'three aksaras only'
४०२, n 3, ,, MS कौ
४०४ (a) ,, घों for धों
४१४ (d) ,, क्छ for काछ
४१८ (b) ,, ² after bracket
४५५ (c) ,, ² at end of line
४६४ (a) ,, °वस्था
४६६ (c) ,, सद्य.स्वि°
४७३, n 1, ,, *Subhās* for *Subhās*
n 3, ,, 474
४९२ (c) ,, ख्रु for ख्र
४९३ (b) ,, चञ्च for °ञ्च
५०७, n 9, ,, सूचा° for सू चा°
५२० (b) ,, निस्खले for निस्रणे

p १७५, v ३९, ,, *Sarasvatīk ad* ii 39, v 142
१८४, v ७७ (c), ,, iii 13 for iii B
१८६, v ११८ (b), ,, 'elephants' for 'elephant's'
१९९, v २१६ ,, 488 for 489
२१६, v ३६७ ,, Add 'translated by Tawney, *Prabandha-cintāmani*, p 64'
२१८, v ३८२ (a) read दिव्य चक्षुः, cf the verse दिव्यचक्षुरहं जातो, *Sbhv* 1208

II ADDITIONAL REFERENCES TO VERSES OF THE TEXT

See *Exegetical Notes* to vv २२, ३०, ३१, ३६, ४६, ६७, ७५, १०२, १११, १७३, १९९, २४०, २५८, २८५, २८८, २९६, ३१६, ५०८, ५०९, ५१९, ५२५, and add the following —

३७ **Sabhyāl* ii 1, नारायणस्य ((b) °मसे, (d) °मालिङ्ग्य), **Sāras* i 4 anon (lectt as *Sabhyāl*, also (b) विलुलित)

५१ **S-Ratnak* i 143 anon

१२४ **Sāras* ii 2 anon ((a) समये पयोधराणां)

१८६ *S-Ratnak v 181 anon (lectt as Daśar and At, also (b) ॰माकर्षयन्निव)
१९१ *S-Hārāv C 9a, 89 anon (lectt as Śp)
२०३ Padyarac iv 3, कस्यापि
२२५ *Sūktivatn 411 anon ((b) ॰नाङ्गनायाः)
२२६ Pratāp Comm, p 253 anon ((a) तां प्रति, (b) तत्तु तत्रैव रमते)
२३१ *Sāras i 104 anon, Rasagang, p 277 (a-b only) भवभूतेः
२३७ *S-Hārāv C 4, 37 anon ((b) सूचितेषुः), *Sāras i 34 anon ((b) यतस्तु)
२४० *S-Ratnak v 105 anon ((a) तवैष), *S-Hārāv C 6b, 64 anon ((a) तवैष), Padyarac iv 40, कस्यापि ((a) तवैष, (b) मुग्धे)
२४६ *Sāras i 35 anon (lectt as Śp, but (b) कोप.)
२४८ *S-Ratnak v 214 anon ((a) सा दृष्टा यैर्न दृष्टा वा)
२५३ *Sāras i 100 anon ((d) न निवृत्तो)
२५५ *S-Mukt v 10 anon ?
२६८ Rasagang, p 31 anon ((b) चाह्नि प्रिय त्वमिहैष्यसि, (d) and ॰गलज्जलैः)
२९१ *Sabhyāl B 4a anon ((b) सचलद्, (c) प्रशमंनी)
३०८ *Sāras i 96 anon ((b) कि तु or कि नु twice)
३१२ *Sml P 118b ((a) निकरः)
३१५ Amaru, 90
३२८ *S-Mukt i 18 anon ((a) पीनकर्कशघन, (b) ॰दृत्तकमला (sic), (d) निर्धनो)
३६१ Padyarac viii 13, वामनस्य ((a) विग्रहो (sic), (d) न च मे)
३८४ *Sāras i 59 anon
३९१ *S-Mukt i 46 anon ((a) विसृज कोपं)
४३२ *Skm ii 261 ((a) मध्येसद्म, (b) अङ्गणभुव, (d) बाष्पाम्बुगर्भे)

[Translations of various verses occurring in the text will be found in the articles of Aufrecht, *Indische Studien*, xvi 168–72, Z D M G xiv 581–3, xvi 749–51, xxv 238–43, 455–62, xxvii 1–120, xxxvi 361–83, 509–59, xxxix 306–12, xlv 308, and Peterson, J R A S, 1891, 311–36, as well as in *Indische Spruche*]

III Additional Details concerning the MS

(a) The missing aksaras replaced by dots have been *lost* in the MS, except where otherwise stated and in १७९ (d) Those

printed within square brackets were *omitted*, except (1) where otherwise stated and (2) in the following instances of *loss* —

vv २६ (*a*), ३४ (*d*) (some traces left), ३५ (*c*), ३६ (*b*), ५८ (*c*), ६७ (*c*), ६८ (*b*), ९२ (*b*), १३६ (*c*), १३७ (*b*), १३८ (*a*), १३९ (*b*), १४० (*c*) [ञितु य], १६३ (*d*), १६४ (*d*), १६५ (*b*), १६७ (*c*), १६८ (*b*), १७१ (*c-d*) [ङ्ग *partly* lost] . . य, १७३ (*c*), १७४ (*c*), २०४ (*d*) (traces remain), २०५ (*c*) (consonant part lost), २१६ (*a*) and (*d*) (traces remain), २१७ (*b*), २२४ (*b-c*, *c-d*) ह्य . ते (bracket omitted in text), २२५ (*c-d*), २२७ (*a*), २३५ (*b*) [ङ्ग] . . चि (traces remain), २३७, २४५ (*c*), २४६ (*c*), २४८ (*a*), २४९ (*b*), [धिग्] and वृ (*partly* lost), २५५–६, ३१९ (*b*), ३८३ (*a*), ३८४ (*a*), ३८८ (*b*), ३९२ (*d*), ३९७ (*c*), ४१५ (*b-c*), ४४८ (*a*)

(*b*) In the following instances the aksaras were either written in an erasure or have been re-inked, two cases often indistinguishable Where a *correction* (not a mere writing in erasure) is discernible, it is here noted The re-inking is probably in some cases considerably later than the original writing or even (rarely) recent correct p 6, ll 14–16 accordingly —

vv ३ (*d*) ह्र corr , ७ (*d*) ग्भ , ८ (*b*) स , १३ (*a*) वी , १५ (*a*) समी . . . थ , १९ (*b*) प्रा, (*c*) श्री , २२ (*a*) गि and गु , २४ (*b*) षो . . . जा , २५ (*c*) स्तेजो, with mark of erasure between , २७ (*b*) (स्त)भि, (*c*) र्षो . . . ता , २८ (*c-d*) ष्यो . . . ग , ३० (*a*) mark of erasure after भ्र , ३१ (*a*) यि , ३५ (*d*) नन्द्— ३६ (*a*) ख , ३६ (*a*) (स)न्धि, (*b*) ष्व corr , (*c*) ब—३७ (*a*) पा , ३८ (*d*) व(स्तु) , ४० (*b*) न्व, (*b-c*) प्र . . . प , ४१ (*d*) का— ४२ (*a*) चा , ४३ (*c*) पा—४४ (*a*) सा, ५१ (*a*) पु—५२ (*a*) तु ?, ५४ (*d*) वि , ५५ (*a*) नै , ५७ (*a*) स्पृह, ६७ (*d*) (क)रिच corr , ६८ (*b*) ़पिक, (*d*) भ्या , ८५ (*d*) दृतिक्ता , ८६ (*a*) त्वा—(*b*) वीणश्री , ८७ (*b*) री , ८९ (*d*) द , ९१ (*c*) mark of erasure before तले, ९२ (*b*) mark of erasure after तो, (*d*) (द्र)त्य , ९३ (*b*) हि , ९४ (*d*) नी corr from नि , ९७ (*b*) त्व , ९८ (*b*) ममि—(*c*) पत , ९९ (*a*) तो . . . वरी, followed by mark of erasure, १०२ (*d*) (त्यु)ज corr , १०४ , in name, गालच्छे., १०५ (*a*) नी corr , (*c*) नू , १०७ (*c*) त्त . . भू, (*d*) ग्रि , १०८ (*a*) वह (?),

(*d*) व्य, १०९ (*a*) क्य . . . ङ्कु, ११२ (*d*) श्रे, ११३ (*c*) यमाने, ११४ (*c*) का . . . ट, ११५ (*d*) त, १२२ (*b*) आ, १२६ (*b*) र्ण, १२७ (*b*) नी, १३० (*b*) घ(र), १३२ (*a*) स्त— (*b*) क्री, १३८ (*b*) लो . . . द्रा, १४८ (*a*) स्व, (*d*) नि, also रध्व with mark of erasure between, १५१ (*c*) न्द्र . . . द्र corr, १५२ (*d*) mark of erasure before ज्जृ, १५६ (*a*) च . . . र्या, १६२ (*c*) ह . . . भ्मा, १६४ (*a*) न्व, (*d*) ष corr, १६९ (*c*) न्ये— (*d*) ग्रो, १७० (*a*) (ि)घ, (*b*) क्ति . . (*c*) तत written in blank square and then erased, (*c*) mark of erasure between य and या, १८३ (*c*) जा corr from anticipated ग, १८५ (*a*) ना corr from anticipated म, १८८ (*c*) mark of erasure at end, १९३ (*c*) त्वा, १९६ (*d*) चि:, १९८ (*c*) न्त . . . हि, २०० (*a*) ष्टा . . . ता(:), २०३ (*d*) विहि . . . चा, २१२ (*b*) र्गी . . . क, २१४ (*b*) (स)म्ब्र, २१६ (*c*) ब्ज corr, २२२ (*c*) बा . . . रा, २२४ (*a*) न्वा, २२६ (*a*) (n 2) ꣸, २३० (*c*) षै, २३१ (*c*) (न)च, २३३ (*a*) वि, २३४ (*a*) (ता)र corr from रा, २३५ (*a*) मि, २४८ (*a*) मे, (*b*) ꣸ inserted three times in erasure after केषा, २४९ (*b*) ति . . . य, २५३ (*b*) त, २६४ (*b*) घटते, २६५ (*a*) था, २६६ (*a*) व म and निन्द्वि, (*b*) सित and न्त . . . द्रो: प, २७० (*a*) प्य, २७२ (*c*) (n 6) ꣸, २७६ (*d*) नि, २७७ (*d*) भ and या, २७८ (*a*) वि, २८४ (*d*) सावे, २९७ (*d*) र . . र:, ३०० (*c*) रव . . . का, ३०४ (*b*) निश्री . . . प, ३२६ (*a*) mark of erasure after का, (*b*) ध erased after नि, ३२८ (*c*) (आवृ)णो corr, ३३२ (*c*) (त्सा)न, ३४७ (मुरारे)रे, ३५२ (n 11) ꣸, ३५३ (*a*) त्रा, ३५६ (*d*) स्त्र, ३६१ (*a*) पो corr, (*b*) न्य, ३६२ (*b*) स corr from सा, and भु, ३६४ (*a*) या corr from न, ३६७ (*d*) द्र, ३७२ (*b*) (क)ा . . . कि, ३८७ (*a*) द्रा, (*b*) ग्रा, ३९० (*c*) यै, ३९८ (*a*) नय, ४०१ (*d*) द्र corr from द्रि, ४१० (*c*) प्रि, ४४३ (*b*) तु, ४५१ (n 8) ꣸, ४६३ (*b*) पड्ड— (*c*) ग, (*c*) (र्ब)ाप्य, ४६४ (*a*) त corr from ति, ४६६ (*b*) हि, ४६७ (*b*) गर्भः, ४६९ (*b*) दिग्रः, (*d*) प्र corr from anticipated त्यु, ४७० (*a*) रभित, ४७६ (*d*) सन्ततित corr from सन्तितिति, ४८० (*d*) न corr, ४८३ (*a*) न चे, (*b*) दि, ४९३ (*c*) (ह)वि, ४९७ (*b*) वा corr, ५१५ त्र erased after भु, ५२२ (*b*) (म)ा a recent insertion, ५२४ (*a*) दे

INTRODUCTION

I THE MS

THE text edited in the present work is based upon a single imperfect MS in the possession of the Asiatic Society of Bengal It was acquired[1] in the years 1895–1900 by Mahāmahopādhyāya Haraprasād Śāstrī, who describes it in his *Report on the Search for Sanskrit MSS*, 1895–1900 (Calcutta, 1901) as follows —

"The last interesting Sanskrit work to be mentioned in this report is an ancient anthology I could not find a name for this work, but from the preamble I have ventured to christen it as *Kavīndravacanasamuccaya* The character is very old Newari, often mistaken for Bengali It was copied at a time when Bengali and Newari were scarcely distinguishable It must be at least nine hundred years old The compiler's name is not found Many leaves are lost And I am not without suspicion that a few leaves, though on the same subject, do not belong to the same work The majority of leaves have page marks, two have lost them Leaf marked 41 does not read with leaf marked 42[2] There are altogether 44[3] leaves, and the last leaf is numbered 70 The work is divided into Vrajyās or groups The first group is Sugatavrajyā In this group the poets mentioned are Açvaghoṣa, Vasuka, Aparājitarakṣita, Vasukalpa, Çrīvaranandī, Ballana, Çrīpāçavarmā, Jitārinandī, and Trilocana The second is Lokeçvaravrajyā, i e the group in honour of Avalokiteçvara The poets mentioned in this group are Panditas Buddhākaragupta and Ratnakīrtti Some of these poets are well known, as for instance Açvaghosa, the author of Buddhacarita kāvya, who belongs to the third century, and Ratnakīrtti, author of Apohasiddhi, mentioned for the first time in this report In the other Vrajyās we get the names of Kālidāsa, Vāna, Bhavabhūti, Çrī Harsadeva, Çrī Harsapāla Deva, Vākpatirāja, Vikramāditya, Rāja Çekhara, Amarasimha,

---

[1] Provenance not stated

[2] A re-arrangement has remedied this

[3] Only 42+1 blank are now extant

Purusottama Deva Varāhamihira, Mayūra, Murāri, Pānini (a poet), Māgha, and Amaruka These are well-known names The other names are unknown, and there are more than eighty of them, but they are to be searched in or before the eleventh century, the latest limit to which the palæography will justify us to go This MS has been acquired for Government, and it is the most ancient anthology known A list of the Vrajyās and poets as found in this MS is given below It has been carefully prepared under my supervision by my Assistant, Pundita Vinoda Vihāri"

A more detailed description may read as follows —

PALM-LEAVES 42, numbered 1–2, 12–17, 19–21, 23, 31, 36–7, 39–44, 46–8, 50–1, 53–64, 67–70, Nos 43, 44, 47 being corrected from 44, 45, 48, and one leaf at least having been missing between Nos 13 and 14 at the time of numeration A blank double leaf at the end serves as a cover Each leaf, after the first, has two blank squares with holes for a string, a larger square in the left half, corresponding as to size and position in all the leaves, and a smaller one to the right, somewhat variable in both respects The leaves were already provided with holes when supplied to the scribe, who commenced sometimes on an *a* face and sometimes on *b*, which partly accounts for the discrepancy, but also there were original variations in the position of the second hole (that to the right) But neither this fact nor another to be immediately noticed, in regard to the numbers, affords sufficient ground for supposing the leaves to represent two or more MSS

SIZE OF LEAVES, originally about 30 × 4½ cm, but varying somewhat, as usual, in width, and in all cases affected by wear and the action of worms

As regards NUMERATION, we observe that the signs for 4, 5, 6, 7 appear each in a double form, as follows —

{ 4 in	14, 40–1, 64	as in Cambridge MS	Add	1644	(A D 1205),
	42–8, 54	,,	,, ,,	1648	(*c* A D 1200),
{ 5 in	15	,,	,, ,,	1644,	
	50–9	,,	,, ,,	1648,	
{ 6 in	16, 36	,,	,, ,,	1644,	
	46, 56, 60–9	,,	,, ,,	1648,	
{ 7 in	17, 70	,,	,, ,,	1644,	
	37, 47, 57, 67	,,	,, ,,	1693,	

(see Bendall's *Catalogue of Buddhist Sanskrit MSS*, table of numerals) In point of antiquity there is practically nothing to choose between the alternatives, nor does it seem possible so to class the leaves as to bring to light anything more than the caprice of the scribe Other alternations will appear in the next paragraphs

AREA OF WRITING, 24–5 × 2½ (rarely 2¼) – 3 cm

NUMBER OF LINES per page, usually 7, rarely 6 or 8

SIZE OF WRITING fairly uniform after 2a, having been up to that point rather smaller than subsequently

CHARACTER OF WRITING, Nepalese of the second half of the twelfth century, corresponding to that of Cambridge MS Add 1691 2 of A D 1179 (Bendall's *Catalogue of Buddhist Sanskrit MSS*, plate III = Buhler's *Palaeographie*, Tafel VI col XI), and differing but slightly from other northern types of the same period (see Buhler's Tafel V and VI) The most noticeable peculiarities are the following —

1 Alternative forms of initial *i*, namely, that of MS Add 1691 2 and the older one given in Buhler's Tafel VI

2 Alternative forms of medial *ī*, namely, the usual one and one resembling the medial *e* of modern Nāgarī The latter form occurs also in Cambridge MS Add 1648 of *circa* A D 1216 (see Bendall's *Table of Letters*)

3 Alternative forms of medial *e*, namely, the wavy line common in Nepalese MSS and the antecedent Bengali sign Corresponding alternatives in the case of *ai*, *o*, and *au*

4 Alternative forms of क, with and without the oval, as seen in Buhler's Tafel V

5 Two slightly differing forms of ख, as in the MSS Add 1686 and 1691 2 (Bendall's Table)

6 Entire absence of ब, which is always represented by व

7 Alternative forms of ग, as in the MSS Add 1686 and 1691 2, the second form hard to distinguish from स

8 Final anusvāra occasionally represented by ९ (derived from म्, with a small म, as in the Central Asian documents)

9 ट, when last member of a compound, written as in ट्ट 156, ष्ट 149, 176, 251 (cf Bendall, p xlvii)

10 Concerning the symbol ॐ see below under CORRECTIONS

The writing is in general clear and good, but the alphabet is one which leads to frequent confusion in certain groups of

signs, e g प and य, म and स, त and भ, त and ङ, ट and द, and occasional confusions in others, e g व and ध, ग and म, म and न, ण and ल, ण and ग्र, ग and ग्र

The MS copied must have been written in a quite similar character, as is proved by the very numerous minor errors, the chief of which may be classified as follows —

1 *Superscript signs*

(*a*) Loss of *i* (e g म for मि in 52), loss of *e* (the wavy line), or insertion of the same (e g वे for ध 13, से for स 66, मै for मि 383), loss of *r* (due to confusion with the hooked top of the akṣara, e g मा for र्मा 27)

(*b*) Confusion of anusvāra and *r* (यँ for म 9, चँ for च 339)

2 *Subscript signs*

(*a*) Loss of *ŭ* (a small thickening at the bottom of the vertical line, e g र्ज for र्जु 108, स्न for स्नु 110), or insertion of the same (e g लु for ल 32), loss of *r*, or insertion of the same, especially in connection with त and भ, very common

(*b*) Confusion of *u* and *r* (e g त्स्र for न्नु 272, प्रल for पुन 477), confusion of *y* (not reaching the top of the line) and *r* (e g ह्य for क्रू 348), confusion of *ū* (Bengali form) and *r* (e g क्र for कू 3), *ū* and *n* (e g सन्न for सून 8)

3 *Antecedent signs*

Confusion of *e* (Bengali form) and conjunct त (e g त्मो for मो 35, त्म for मे 55, क्तो for त्क्तो 98, त्वो for त्त्वा 213, त्वौ for त्त्वा 303, त्प for पे 386, प्रे for त्म 467, त्सा for सो 494)

4 *Subsequent signs*

Confusion of *ā* (with slightly rounded top) and *ī* (e g भी for भा 47, थी for था 94, टा for टी 132, ना for नी 181, च्छी for च्छा 197, टी for टा 213, मा for मी 497)

5 *Single consonants*

Confusion of क and व 297, ग and म 418 467, ग and ग्र 229, ढ and त 97, ण and ग्र 188 and 328, त and भ 13 and *passim*, ध and व 4 etc, द and व 328, न and म 16 and frequently, न and व 161 etc, न and स 435, प and य *passim*, म and स *passim*, र and च *passim*

6 *Consonant + vowel*

Confusion of का (with short vertical mark) and वा 28, टा and घ 388, कु and त्त 414, गु and ग्ड 51, गा and ख 372, मु and ख 516, तु and त्त 66 and frequently, ङ्ग and ङ्ग 228 etc, ङ्ग and ङ्ग 205

7 *Conjunct consonants*

Confusion of च and क्त 474, च and श्च 45, च and त्त 292, च and त्क 132, च and त्व 66, ड्ड (ड्ड) and ड्ड 62, ड्ड and ड्ड्य 516, ग्ल and स्न 299, त्त and न्ट्र 169, न्व and त्व 457 523, न्य्य and न्त्य 202, न्ध्य and न्त्य 134, त्य and त्य 139, र्स and स्त 8 and frequently, र्थ and न्ध 29, र्थ and र्द्ध 52, र्थ and न्य 202, र्सर्थय for स्त्र्यप 519, ष and ष्ण 21 39, स्व and स्म 408, all easily explained by the forms

8 *Miscellaneous*

Confusion of अ and म 146, ॰ (*m*) and : 106 338, ऽ and च 330, ऽय and त्य 457 (in °स्यस्तोत्यन्व° for °स्त्यास्ते ऽय व°, an interesting case), ठ and थ 78 (त्रमे read as ठमि)

These observations, while impeaching a little the accuracy of the scribe, preclude all doubt of his good faith, at the same time they render certain the correction of the errors, where they occur, and also demonstrate that the MS copied was one very similar to the copy This last conclusion is, moreover, independently certain for the work being of Bengali or Nepalese origin, as is proved by the names of the authors cited, and its date being not later than 1200 A D, while some of the poets themselves belong to the end of the tenth century or the beginning of the eleventh, the interval of time between the writing of the MS and the original archetype is too short to allow of any considerable alphabetic development In one point only a doubt is possible, namely, as regards the peculiar (superscript) *i* medial That this was more common in the scribe's original is proved by the numerous cases of its omission by him, the usual form was less liable to be overlooked Was that form represented at all ? A negative answer seems not improbable—note that in 78 थ(त्र)मे (*thamu*) has been read ठमि As regards the alternative forms of *e* conjunct, the cases of loss on the one hand and of confusion with त (as prior member of a group) on the other suffice to prove the presence of both

CORRECTIONS by the original scribe or a revisor are fairly frequent. They are usually made over erasures, which causes the ink to show up more black, and often the writing appears cramped, perhaps owing to an original omission, which necessitated the crowding of the corrected writing into an insufficient space. Sometimes after erasure the scribe fills up the cleared space with repetitions of the sign ꣸ (also found in other Nepalese MSS.), which is moreover employed to fill spaces near the blank squares and sometimes, for no certain reason, elsewhere. The cases in question may be either due to corrected dittography or to *immediate* erasure with continuation of the writing *after* the area thereof. In fol. 37*b* the latter case is clearly exemplified, the erased akṣaras, which intruded upon a blank square, being still apparent. Possibly, therefore, all the corrections may, in spite of some difference of hand, be by the original scribe.

Apart from merely graphic errors the text contained in the MS. seems to be good. Its age entitles it to respect, and a comparison with corresponding passages, both in other anthologies and *alaṃkāra* works containing the same verses, and also in surviving literary monuments whence some of the verses are taken, seems to substantiate the presumption. I may refer to the following examples:—91*d* (पर), 200*d* (युगल, मिथो precedes), 202 (*a* स्वीकृत., *c* स्वगुणानुरूप), 204*b* (मासः सपुष्पाकर.), 206*a* (आयतलोचनायाः), 250*a* (प्रिय), 303*d* (मम), 317*c* (प्रध्वस्त), 337*d* (दहति), 341*b* (अचराली), 348*c* (आकार), 349*c* (सभाष्यो), 351*c* (चक्षुः), 352*c* (सलापो, अन्तिके), 353 (*a* धृता, *d* ग्रतधा), 367 (*a* क्षशतनु, शशी follows, *d* चण्ड), 372*b* (प्रेयसि), 407*b* (परिणत), 424*b* (प्रस्थपचः, see *varr. lectt.*), 460*a* (कुण्ठी॰), 469*c* (त्व चापि), 496*b* (तुहिनाद्रि), 500*d* (स्तनम्), 505*b* (तथेह, see *varr. lectt.*), 505*c* (पापाहमेका), 509*b* (जनः, see *varr. lectt.*)

II. THE WORK

As already intimated, the work is an anthology of verses. Owing to the fragmentary condition of the MS. the title does not appear, but a considerable probability attaches to the name *Kavīndravacanasamuccaya*, which (with omission of *indra*) Mahāmahopādhyāya Haraprasād Śāstrī has elicited from the introductory verse. The *Catalogus Catalogorum* cites two other

works of similar nature commencing with the word *Kavīndra*, but neither of them is related to the present text Uncertain again, is the original extent of the compilation which on the last existing leaf (No 70) gives no indication of an approaching conclusion On this point a suggestion may be ventured later In any case the loss of a part is to be deplored, since probably a number of unknown verses and authors has been withdrawn from our knowledge, and it is not very likely that a second MS will ever be found to make good the deficiency

The Buddhist character of the work is no more than superficial After two sections devoted to Buddha and Avalokiteśvara respectively the subjects and authors are those found in other anthologies of a Brahmanic provenance, and only a few specially Buddhist poets are represented

The work is divided into a number of sections, entitled *vrajyā* This term, which we may suppose equivalent to the common *varga*, is applied also to the divisions of the *Vajjālagga*, a collection of *Āryā* stanzas by a Jaina author Jayavallabha, and to those of Sādhāraṇa Deva's recension of the *Saptaśatakam* of Hāla (see Pischel's *Prakrit Grammar*, § 12, note) The latter work shows in its arrangement also some analogy to our text, inasmuch as it commences with a group of *namaskāra* verses after which follow the seasons, and somewhat further on the sections relating to love The later divisions are, however, more complicated and specialized than in our text, and in this respect the recension may be compared with the *Subhāṣitāvali* and *Śārṅgadharapaddhati* This is hardly the place for a general disquisition upon the principles of division of subjects adopted in the different anthologies It may be remarked that the verses relating to deities (*namaskāra*, *āśīrvāda*, etc) usually, as is natural, precede, while those descriptive of the *nāyikā* are generally found in the vicinity of the specially erotic sections In the *Subhāṣitāvalī* the descriptive and erotic verses are separated by those relating to the seasons, while the *Śārṅgadharapaddhati* makes the last-named follow these two divisions in our MS, on the contrary, they precede

At this point it will be convenient to interpolate a word concerning the *Saduktikarṇāmṛta* of Śrīdhara Dāsa, son of Vatu Dāsa, an extensive anthology compiled in Bengal in the twelfth century This work was first made known by the abstract given in the

Notices of Sanskrit MSS under No 1180 A second MS exists, or existed, at Serampore By reason of the number of authors, otherwise unknown, who are here represented, and the multitude of excellent verses which are included, this is one of the most important of the known anthologies It is somewhat widely, but very imperfectly, known from articles by Aufrecht (*Beiträge zur Kenntniss indischer Dichter*, Z D M G xxxvi 361–83 509–59), who had made a complete copy for himself, with collation of both MSS, and had furnished it with a full index of authors' names and of their verses, also with a list of *pratīkas*, as well as with numerous references Apparently Aufrecht did not consider his MS ripe for publication, and it passed along with the rest of his collectanea into the possession of the India Office Library, where it appears as Nos 57–8 in the Aufrecht Collection (see ' The Aufrecht Collection ", J R A S 1908, pp 1029–63) It is to be hoped that it may not much longer await an editor For the present publication it has been of great assistance compiled in Bengal within two centuries of our work, which, or an original of which, it appears to have largely consulted, it presents a considerable number of identical verses and of additional verses by the same authors, and its readings constantly supply deficiencies in our MS or support its divergences from other texts

In this work, as will be seen from Rājendralāla Mitra's analysis, the first chapter relates to the gods and the second to descriptions of the *nāyikā* and the various erotic themes, with the seasons at the end Then follow chapters III, चाटुप्रवाह, IV, अपदेशप्र° (descriptions of natural objects, animals, plants, etc), V, उच्चावचप्र° (various, including *manuṣya*, *aśva*, *go*, *hari*, *durjana*, *rājan*, *kāla*, etc) All these chapters are rather minutely subdivided into sections (*vīci*) The first two chapters constitute about half the work, whence we may infer that our MS, if of similar proportions, may have originally extended to about 150 leaves This is of course a mere conjecture, but clearly we must concede the possibility that, including the folios demonstrably missing, the regrettable imperfection of our MS has deprived us of two-thirds of the original text

In editing the surviving portion from a single MS I have enjoyed a special advantage in the opportunity of consulting Aufrecht's volumes of *pratīkas* In particular I should mention

MS No 36 of the Aufrecht Collection (see the published list), which gives the material from a vast number of *kāvya*, *alaṃkāra*, and other works, indeed it may be said from the great majority of the leading compilations containing *subhāṣitas* Such other similar compositions as were accessible to me in MS or editions have also been searched, and I am greatly indebted to Colonel G A Jacob for the use of several texts equipped with most elaborate MS indexes The references given in the margins (or, where too numerous, included in the critical notes) may therefore be supposed to display a moderate degree of completeness, and it is hoped that they will be of some use to any scholar tracing the history of particular verses or of the discussions of them in *alaṃkāra* works A list of the books quoted and of the corresponding abbreviations is given at the end of this section

The text has been printed with correction only of unmistakable errors The critical notes (supplemented by the unfortunately not inconsiderable list of 'Additions and Corrections') exhibit all the readings and peculiarities of the MS, except some general features, such as doubling of consonants after *r* conjunct, use of व for ब, variations in respect of anusvāra, etc, where the orthography has for the most part been regularized As regards the *variæ lectiones* cited from other works where the verses occur, I have been content to take note only of the MS or edition before me For plainly it would have been an enormous and misspent labour, as well as a waste of print, to record in this connection all the variations presented by a verse, say, of Bhavabhūti, Rājaśekhara, or Amaru, in all the MSS of the work in which they originally occur or are reproduced by way of citation It happens not rarely that our MS confirms the reading of some one or several MSS of a text where the editor has preferred a different one It is to be hoped, therefore, that the reader will qualify his reliance upon the modest *apparatus criticus* by this important consideration

The Exegetical Notes do not pretend to provide a full commentary on the verses The aim has been merely to render the sense sufficiently clear for translation, and in the case of verses belonging to known works even less has been necessary A translation even of those verses which have not been edited before, though some of them are extremely good specimens of

Sanskrit classical poetry, was also hardly to be recommended The modern European reader would welcome rather a selection such as we have in Bohtlingk's *Indische Spruche*, Aufrecht's articles in the Z D M G and his *Bluthen aus Hindustan* (Bonn, 1873)

List of MS Works cited and of Published Works cited by Abbreviated Titles[1]

1 MSS [2]

Kāvyadarpana = (Peterson, *Sixth Report*, No 371 and pp 29–30) *K* by an unnamed author Foll 1–33 + 38 (?) + x, 24 × 11 cm , ll 12 (generally), written in several hands, mostly bad

In seven *Paricchedas*, as follows —

I, *Uttamakāvyanirnaya* (9*b*), II, *Madhyamak°* (10*b*), III, *Adhamak°* (11*a*), IV, *Gunavarnana* (12*a*), V, *Śabdalamkāranirnaya* (14*b*), VI, *Arthālamk°* (33*a*), VII, *Dosanirnaya* ([35]*a*)

No authors, all the *udaharanas* refer to Krsna

Padyatar = (Peterson, *Fourth Report*, No 725 and pp 26–32) *Padyatarangini*, a *ślokasamgraha*, by Vrajanātha Foll 28, 24 × 10½ cm , ll 8–9, clear good Jaina writing

In twelve *Tarangas* = 102 verses (foll 1–23*b*), followed by *Nrpativamsavarnana*, vv 1–36 + 1 (foll 28*b*)

No authors

Padyaveni = (R G Bhandarkar, *Report*, 1884–7, No 375, and 1887–91, pp lx–i), *P* of Venīdatta, son of Jagajjīvana, son of Nīlakantha Yājñikavamsāvatamsa Foll 1–76, 27 × 12 cm , ll 10

In seven *Tarangas*, as follows —

I (*Āśīrvāda*, etc), vv 1–51 (5*b*), II (*Rājādivarnana*), vv 52–171 (16*b*), III (*Śrngāra*), vv 172–260 (23*b*), IV (*Asaktasyoktayah*, etc), vv 261–435 (38*b*), V (*Samyoga-śrngāra*), vv 1–126 (50*b*), VI (*Sadrtu*, etc) (67*b*), VII (*Rasa*) (76*b*)

Authors named, see list given by Bhandarkar, *Report*, 1887–91, loc cit

---

[1] Other works have been searched without result

[2] In the notes and the lists of *prathakas* MS works are indicated by an asterisk

Padyāmṛtataṛ = *Padyāmṛtataraṅgiṇī* of Haribhāskara, son of Āpājī Bhatta

(1) With commentary (*Padyāmṛtasopāna*) by the author's son Jayarāma ("Aufrecht Collection," No 64, see also Aufrecht's article Z D M G, xxxvii 544-7) *Taraṅga* i, vv 1-44 (p 35), ii, vv 1-64 (p 83)

(2) R G Bhandarkar, *Report*, 1884-7, No 376, 1887-91, p lxii Foll 10, 32 × 12 cm, ll 12-13 *Taraṅga* ii, vv 36-65 (3a), iii, vv 1-73 (6b), iv, vv 1-99 (10b)

Authors named, see list given by Bhandarkar, *Report*, 1887-91, loc cit

Padyāv = *Padyāvalī* of Rūpagosvāmin ("Aufrecht Collection," No 63, copy of a Tubingen MS (Roth, p 12)) Vv 1-382, in minor groups Authors named

This work is now reported to have been published at Calcutta The compiler is the well-known disciple of Caitanya For further details see Eggeling, No 4034 = India Office, 823a

Rasacandra = (India Office, 295a = Eggeling, 1210, q v) *R* of Ghāsīrāma Kavi

Rasapradīpa = (Peterson, *Fourth Report*, No 764 and pp 35-6, Poona, 764 of 1886-92) *R* of Bhatta Prabhākara, son of vidvadvṛndavṛndārakapuraṃdarajagadguruvandanīya-pādāravinda-bhūsura Bhatta Mādhava Foll 22, 34 × 13 cm, ll 11-15, composed Samvat 1892

I, *Kāvyalakṣaṇaparicheda* (8a), II, *Rasanirūpaṇo nāma dvitīyo lokah* (17b), III, *Vyañjanānirūpano nāma tṛtīyo lokah*, 22 (b)

Concerning the work see also Eggeling, No 1205 = India Office, 235e

Rasavilāsa = (India Office, 2526b = Eggeling, 1209, q v) *R* of *Sukhadbhūdeva*

Skm = ("Aufrecht Collection," Nos 57-8, see above, pp 7-8) *Saduktikarṇāmṛta* of Śrīdhara

Authors named, for a list see Rājendralāla Mitra *Notices of Skt MSS*, No 1180

Sabhyāl = (R G Bhandarkar, *Report*, 1884-7, No 417, and 1887-90, pp lxii-iii) *Sabhyālaṃkarana Saṃyogaśṛṅgāra*, or *Sārasaṃgrahasudhārṇava*, of Bhatta Govindajit

Foll 37, numbeied 1–30 (28 mıssıng), 1–4, x, 1–3, with a pencılled ıe-aııangement which may be dısıegaıded, 26½ × 12 cm, ll 12–19, bad wııtıng

Dıvıded ınto *maıīcıs*, as follows —

I, vv 1–20 (2*a*) *Mangalavımśatı*, vv 1–130 (7*a*), II, vv 1–15 (8*a*) *Svabhāvoktı*, vv 1–9, 1–52 (10*b*), III, *Sakalanāyıkānıı ūpana*, vv 1–86 (14*a*), IV, *Ratavaı nana*, vv [1]64 (22*b*), V, *Pı abhātavaı nana—Gı īsmavaı nana*, vv [1]65–180 (23*a*)-(24*a*), VI, *Vaı sāvaı nana* (26*a*), VII, *Vasantavaı nana* (27*b*), VIII, *Nāyakavıpı alambha*, etc (30*b*), *Pı aıāsa*, vv 1–35 (B, 1–3*a*), *Dūtīnıvedıtā Daśāvasthāh*, etc (4*b*), *Pūı vānuı āgaıvaha* (*x*), *Gupta* (C, 2*a*), *Bhāıagūdha*, etc (C, 3*b*)

Authoıs named, foı a lıst see Bhandaıkaı, 1887–90, loc cıt

It will be seen that cıtatıon of this MS ıs attended with unusual dıfficultıes The woık ıs often ın agıeement with the *Sāı ngadhaı apaddhatı*

Sāı as = (India Office 2458*b* = Eggelıng 4021, q v) *Sāı asamgı aha* of Śambhudāsa No authors

Subhās = (R G Bhandaıkar, *Repoı t*, 1883–4, No 91, and p 56, Poona, xvıı, 91 of 1883–4) an anonymous collectıon of *Subhāsıtas*

Foll 2–42 ın book form (2–22 *Śāıadā* characteı, 23–42 *Nāgaıī*), 21 × 14–15 cm, ll 10 (generally)

I, *Āśıı vādadapaddhatıh* (12*b*), II, *Vakıoktıp* (16*a*), III, *Sajjanap* vv 1–73 (22*b*), IV, *Duıjanap* vv 1–96 (31*a*), V, *Kadaryāh*, vv 1–25 (33*a*), VI, *Udāıāh*, vv 1–35 (36*b*), VII, *Anyāpadeśāh*, vv 1–33 (39*b*), VIII, *Pıānınah*, vv 1–38, ımperfect (42*b*)

Authoıs named, for a lıst see Bhandarkaı, loc cıt

S-Pıab = (Poona, xıx, Vıshrambag, ı, No 248) *Subhāsıtapıabandha* or *Bhojakrtasubhāsıta* (*not* the verses ın the *Saıasvatīkanthābharana*), followed by *Bhojapıabandhīyah Sāıaślokasamgıahah* (vv 1–37) Foll 45 (ıncludıng covers), 21 × 10 cm, ll 7

Vv 255 dıvided as follows —

1–6, *Devatāh*, 7–10, *Pıatāpa*, 11–19, *Kīıtı*, 20–5, *Pıātahkāla*, 26–35, *Candıotprekṣā*, 37–43, *Candıāıkaıaı nana*, 44–51, *Katākṣav*, 52–92, *Śrngāıav*, 93–5, *Vāyuv*,

96–8, *Parjanyai* , 99–101, *Dāridryai* , 102–4, *Anyokti* 105–21, *Rājai* , 122–52, *Prastāra*, 153–63 *Vairāgya*, 164–70, *Mānusyaprastāra*, 171–87, *Mūrkhapr* , 188, *Lekhanapattra*, 189, *Naukā* 189–92, —, 193–8, *Kūta*, 199–200, *Kartrigupta* , 201–10, *Karmagupta* , 211–55, *Candrānyoktayah*

No authors

S-Mukt = (R G Bhandarkar, *Report*, 1883–4, No 92 and p 57, Poona, xvii, 92 of 1883–4) *Subhāsitamuktāvali Śringārālāpa*, a *ślokasamgraha* Foll 1–76, 78–83, 25½ × 12 cm , ll 10 (generally)

In eleven *śatakas*, as follows —

I (9*b*), II (16*b*), III (22*b*), IV, partly from the *Rāmanātaka*, *Sītārāmavilāso nāma* (30*b*), V (39*b*), VI (49*a*), VII, *Rtuvarnana* (55*b*), VIII (61*b*), IX, *Rāmaviraho*, *Purusavirahavarnana* (70*b*), X (76*b*), XI (83*b*)

No authors, as Bhandarkar points out loc cit, the work gives long extracts from the *Mahānātaka*, *Meghadūta*, *Kumārasambhava*, etc

S-Muktāv = ("Aufrecht Collection," No 61, copy of Poona, iv, 75) *Subhāsitamuktāvali*

In thirty-four *muktāmanis*, as follows —

I, *Harigunagrāmavarnana* (p 9), II, *Laksmīprasamsano* (p 13), III, *Laksmīvisphurano* (p 15), IV, *Dhaninām Dhanapraśamsano* (p 19), V, *Krpanakārpanyavarnana* (p 27), VI, *Dātrīnām Dānav* (p 31), VII, ———— (p 40), VIII, *Karmavipāka* (p 52), IX, *Sajjanasaujanyādi* (p 71), X, *Daurjanyanirūpano* (p 81), XI, *Vidyāpraśamsano* (p 86), XII, *Sampatticalācalatvanirūpano* (p 87), XIII, *Prītiprarohavacano* (p 90), XIV, *Viyogasamyogopākhyāno* (p 99), XV, *Duhkhitajanaduhkhanirūpano* (p 104), XVI, *Śringāravarnano* (p 114), XVII, *Lalanāgunollasano* (p 121), XVIII, *Kāmavilāsavarnano* (p 129), XIX, *Mādhvīkavarnana* [illegible] *dar śano* (p 133), XX, *Praśnottaraprahelakhelano* (p 143), XXI, *Nrpatisevano* (p 147), XXII, *Himsāstakasamkathano* (p 150), XXIII, *Madhukaramātangayor avasthāniv deśo* (p 154), XXIV, *Rājanītidarśano* (p 168), XXV, *Āśīrvacananirūpano* (p 179), XXVI, *Dharmādharmanirūpano* (p 182),

XXVII, *Parakāmunītyajano* (p 188), XXVIII, *Krodha-nirūpano* (p 190), XXIX, *Mahimotkaravarnano* (p 197), XXX, *Viravikramano* (p 200), XXXI, *Kalikalakelikalano* (p 204), XXXII, *Jananīvātsalyakathanam* (p 205), XXXIII, *Subhāṣitavarnanam* (p 206), XXXIV, *Nara-ratnakathano* (p 212)

No authors

S-Ratnak = (R G Bhandarkar, *Report*, 1883–4, No 93 and pp 56, 360–1, Poona, xvii, 93 of 1883–4) *Subhāṣitaratna-kośa* of Bhatta Śrīkṛṣna Foll 1–155, 26 × 14½ cm, ll 10

I, *Devatāprakarana* (15*a*), II, *Śuddhasubhāṣitakathana*, vv 1–234 (31*b*), III, *Anyoktiprakarana*, vv 1–387 (67*b*), IV, *Yaśovarnana*, vv 1–87 (76*a*), V, *Śṛṅgārapr*, vv 1–379 (written 279) (106*b*), VI, *Prakīrnapr*, vv 1–600 (152*a*), VII, *Vairāgyapr*, vv 1–39, imperfect (155*b*).

No authors

S-Ślokāh = (Poona, xiv A, 324 of 1881–2) *Subhāṣitaślokāh* Foll 22 + 38, 20 × 12½ cm, ll 10

No authors

S-Samcaya = ("Aufrecht Collection," No 62, copy of British Museum MS 253 (Prof Jacobi's MS), see Bendall's *Catalogue*) *Subhāṣitasamcaya* No authors

S-Hārāv = (Peterson, *Second Report*, pp 57–64 and No 92, Poona, xviii A, 92 of 1883–4) *Subhāṣitahārāvalī* of Hari Kavi Foll A 1–[10]7, B 1–5[–12], C 1–42, other systems of numbering and also absence of numbers being instanced, 28 × 12 cm, ll 9–11 The MS is written in more than one hand, and a part of the text (63*a*, v 655–75*b*, v 842 = 76*a*, v 57–90*a*, v 48) is repeated The numbering of the verses is very irregular, we have first vv 1–96 (12*a*), then no numbers to [1]61 (19*b*), then continuous numeration to 877 (77*b*), then—a new hand—34 to [2]56, then 1–[2]75, next B 1–55, 6–33, then C 1–9, 1–200, 1–170 (written 270) The MS is imperfect at the end Authors cited, except in a few leaves, where a space is left for the insertion of the names

The work is divided into minor sections

Saml = (R G Bhandarkar, *Repo*, 1887–91, No 529, and Poona, 529 of 1887–90, *Suktimuktāvali* in three parichchedas, of which we have only No iii, *Rasam* ..., vv 1–302 The work is a manipulation of Jalhana's anthology *Sml* Foll 28, 23 × 11 cm ll 10
Authors not named

Sml P = (Peterson, *Journ Roy As Soc Bombay*, xvii 57–71 *Third Report*, No 370 Poona, 370 of 1884–5 *Sūktimuktāvalī-samgraha* by Srīmad Āirohaka Bhagadatta Jalhana Foll 2–42, 44–61, 63–148, 150–63, imperfect, 21½ × 10 cm, ll 8
Like the *Śārngadharapaddhati*, the work is divided into a considerable number of minor sections But there are colophons also as follows —
56*b*, *Anyoktiprakīrnapaddhati*, 128*a*, *Sambhogaśrngāraprakīrnāni*, 159*b*, *Sarvapadārthavarnanam*
Authors named

Sml B = (R G Bhandarkar, *Report*, 1887–91, pp i–liv) *Sūktimuktāvalī* of Jalhana, of which apparently *Sml P* is a *samgraha* Full details concerning this MS are given by Bhandarkar in the passage cited
Authors cited (list given by Bhandarkar)

Sūktiratn = (India Office, 1203*b* = Eggeling, 4032, q v) = *Sūktiratnāvalī* of Vaidyanātha, son of Rāmabhatta Sūri No authors

2 Printed Works

Ak = *Alamkārakaustubha* (Kāvyamālā, 66)
At = Vāgbhata's *Alamkāratilaka* (Kāvyamālā, 43)
Anargh = *Anargharāghava* (Kāvyamālā, 5)
Aś = *Alamkāraśekhara* (Kāvyamālā, 50)
As = *Alamkārasarvasva* (Kāvyamālā, 35)
Uttarar = *Uttararāmacarita*
Ekāv = *Ekāvalī*, with commentary (Bombay S S)
Aucityav = Ksemendra's *Aucityavicāracarcā* (Kāvyamālā, i)
Kkbh = Ksemendra's *Kavikanthābharana* (Kāvyamālā, iv)
Kāvyapr = *Kāvyaprakāśa* (Bibl Indica)
Kāvyaprad = *Kāvyapradīpa* (Kāvyamālā, 24)
Kuvalay = *Kuvalayānanda* (Bombay, 1885)
Khandap = *Daśāvatārakhandapraśasti* (Bombay, 1860)

Cıtı am	= *Cıtı amīmāmsā* (Kāvyamālā, 38)
Cıtı akh	= *Cıtı amīmāmsākhandana* (Kāvyamālā, 38)
Dasaı	= *Daśaı ūpa* (Bıbl Indıca)
Dhıanyal	= *Dhıanyāloka* (Kāvyamālā, 25)
Pañcat	= *Pañcatantı a*
Padyaı ac	= *Padyaı acanā* (Kāvyamālā, 89)
Pı atāpaı	= *Pı atāpaı udı ayaśobhūsana* (Bombay S S)
Bālaı (ām)	= *Bālaı āmāyana* (Benaıes, 1869)
Bhojapı	= *Bhojapı abandha* (wıth Gujarātī ıenderıng, Bombay, 1886)
Mālatīm	= *Mālatīmādhava* (Bombay S S)
Rasagang	= *Rasagangādhaı a* (Kāvyamālā, 12, Benares S S)
Rasam	= *Rasamañjaıī* (Benaıes S S)
Rudı ata	= *Kāıyālamkāı a* (Kāvyamālā, 2)
Śı ngāı at	= Rudra's *Śrngāı atılaka* (ed Pıschel, *Kıel*, 1886)
Vāgbhata	= Vāgbhata's *Alamkāı a*, wıth Sımhadeva Ganı's commentaıy (Kāvyamālā, 48)
Vāmana	= V 's *Kāvyālamkāı aıı ttı* (ed Cappeller, 1875)
Vıddhaś	= *Vıddhaśālabhañjıkā* (Poona, 1886)
Vetālap	= *Vetālapañcavımśatı* (Abhandlungen f dıe Kunde des Moıgenlandes, vııı, 1)
Śp	= *Śāı ngadhaı apaddhatı* (Bombay S S)
Saı asvatīk	= *Saı asıatīkanthābhaı ana* (Kāvyamālā—ın progress—and Boıooah)
Sāhıtyak	= *Sāhıtyakaumudī* (Kāvyamālā, 63)
Sāhıtyad	= *Sāhıtyadaı pana* (Bıbl Indıca)
Sbhv	= *Subhāsıtāvalī* (Bombay S S)
Suırttat	= *Suırttatılaka* (Kāvyamālā, ıı)
Hemac	= Hemacandra's *Kāvyānuśāsana* (Kāvyamālā, 71)

III THE AUTHORS

As already stated, the names appended to the verses ın the MS ınclude a large number of poets, none of whom are known to be of later date than about 1000 A D In thıs sectıon, followıng the example of Aufrecht's artıcles ın the Z D M G , vols xxvıı and xxxvı, and of Peterson's Introductıon to hıs edıtıon of the *Subhāsıtāvalī*, I gıve a lıst of these, along wıth the *pıatīkas* of the verses ascrıbed to them ın the present or other works The collectıons are as complete as I have been able to make them, even ın the case of the *Subhāsıtāvalī* and

Sārṅgadharasaṃhitā, where the task of collecting has been already done (by Peterson and Aufrecht respectively), I have thought it desirable to give the *pratīkas*, adding, where traceable, the source or other citations of the verses The utility of citing *pratīkas* of verses as yet unpublished, e g of the numerous verses taken from the *Saduktikarṇāmṛta*, may be questioned, and in the case of some few verses from less accessible sources I have so far yielded to this consideration as to quote in full But plainly the general adoption of this practice would have expanded this Introduction into something like a *Corpus Fragmentorum Poetarum Sanscritorum*, for which the time has hardly arrived, and which, should it ever come into being, will be of vast extent, and on the other hand the mere *pratīkas* may be of some use as a basis for research

The ascriptions in the MS seem to be, in general, where they can be tested, reliable Occasionally verses from known sources are given anonymously The कस्यचिद् or कस्यापि, so common in Sanskrit anthologies, is of rare occurrence In many cases the works cited vouch for a different authorship or several different authorships, and fifty or more of the poets so named are additional to those represented in the MS Although the dates of these poets, supposing established their claim to the authorship of the verses in question, would have a bearing upon the date of the present text, it was hardly worth while to collect the facts relating to them and the *pratīkas* of their verses occurring elsewhere, and I have been content to append a list of the names along with the numbers of the verses in question To do more would, no doubt, have been to allow too much weight to such ascriptions, so often carelessly set down, and moreover it would have been an endless task, since verses ascribed to these poets in other works would have brought in a further batch of rival claimants—a real *regressus ad infinitum*

To the *pratīkas* of verses occurring in the MS I have attached a *selection* of references for the purpose of exhibiting in this connexion any cases of alternate authorship[1] The

---

[1] Both here and in the text a citation without a note of authorship (except from works, e g the *Vetālapañcaviṃśatikā*, which notoriously name no authors) implies agreement with the ascription given in our MS Citations by numbers only or by *Kṣ* refer to the MS

full apparatus of references is given, as already stated, with the text The attestations of the verses drawn from other sources do not profess completeness I have been content, for the most part, to set down the references supplied by Aufrecht's vast collection, along with any others which were traceable without exhaustive search together these cover a not inconsiderable part of the literature It should be observed that only those verses are cited which are, somewhere or other, *ascribed* to an author bearing the name in question This excludes *unattributed* citations from known works (in some cases even when the work itself is named), such as the very frequent quotations of the *Kumārasambhava*, *Śiśupālavadha*, etc , these will not be missed here, and though in other connections the tracing of such verses would be of service, it is for the present best postponed, as the material collected, though extensive, is as yet far from complete

List of Authors, with the *Pratīkas* of their Verses [1]

ACALA (Aufrecht, ZDMG xxvii, pp 4–5, CC i, p 5, R G Bhandarkar, *Report*, 1887–91, p xxi Mentioned (by Rājaśekhara ?) in the verse *Śp* 176 = Bhandarkar, p xiii (60))

320 हर्षाश्रुदूषितविलोचनया

Shm कनकभूषणसंग्रहणोचितो (iv 76 = *Sbhv* 898, पञ्चतन्त्रे, *Pañcat* i 85)

धुनान. कावेरीपरिसर (i 447)

प्रभाते सनद्धस्तनित (i 457)

यदा त्वं चन्द्रोऽभूर् (ii 235 = *Kvs* 360, अचलसिंहस्य, **Sml P* 88*b*, *Śp* 3564)

**Sml* अमुं कालक्षेप त्यज जलद (*P* 28*a*, *B* 32*a* = **Shm* iv 300, अचलसिंहस्य, **S -Ratnah* iii 51 anon , *Śp* 784)

परभृतशिशो मौन तावद् (*B* 32*b* = **Shm* iv 343)

यदा त्व . . . (*P* 88*b*, see above)

---

[1] The *pratīkas* enclosed in square brackets belong to verses which in the MS are either anonymous or wrongly ascribed to other poets

Sp 784 (noted above) | given by Aufrecht, with translation, in the article cited
3564 (noted above)
पाणौ पद्मधिया (3803 = *Padyavali* ix 32, *Kis* 199, anon, etc

ACALASIMHA (Aufrecht, C C i, p 5 No information identical with preceding ?)

170 जन. पुण्यैर्याज्

360 यदा त्व चन्द्रो ऽभूर् (*Shm* ii 235, अचलस्य, *Śp* 3564 अचलस्य see under ACALA)

Shm अब्धिर्यद्यवधीरितो (iv 315)
अभिपतति घन शृणोति (iv 313)
अये पश्चावस्थामकरुण (iv 300 = अमु . . . . see under ACALA, *Sml* above)
आमोदैस्ते दिशि दिशि (iv 252)
ककुभि ककुभि ध्वान्त (iv 334)
चक्षुः कदर्थयितु (iv 314)
नभसि निरवलम्बे चातक (iv 312 = *Bhojapr*, 205)
परभृतशिशो etc (iv 343, see under ACALA)
प्रतिजागृहि दुस्त्यजं (iv 344)
विष चन्द्रालोक. (ii 173 = *Kis* 290, anon)
अमच्छित्त्यै छाया (iv 251)
सोढप्ररूढहिमक्लम (iv 245)
PRACALASIMHA (Aufrecht, C C i, p 348 No information)
मुखेन्दुः प्रभश्यन्न॰ (ii 147)
विजिम्पत्येतस्मिन् (ii 146 = *Kis* 273, anon, etc)

ACYUTA (Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 5–6, C C i, p 5 No information)

413 तापस्त्वत्क्षणमाहितासु

Śp पौरस्त्यैर्दाक्षिणात्यै. (1108) | given by Aufrecht, with translation, in the article cited
रे लाङ्गलिक निषद्योक्ताडे (1185)

APARĀJITARAKSITA (hardly = BHATTA APARĀJITA, contemporary of Rājaśekhara circa 900 A D, and author of a *Mrgāṅkalekhakathā* Aufrecht, C C I, p 21, Peterson, Introduction to *Sbhv* p 1)

5 श्रेयांसि व. स सुगतः

443 स्मितज्योत्स्नादानाद्

Shm तद्गर्भभूणतरुणीर् (I 367)

तमोभिर्दिक्कोणैर् (I 434)

Sbhv चुत्वामेण कथ कथंचिद्° (1024, भट्टापराजितस्य)

ABHINANDA (GAUDA ABHINANDA, son of Bhatta Jayanta, author of the *Kādambarīkathāsāra* and *Yogavāsisthasāra*, and contemporary of Rājaśekhara, circa A D 900 Aufrecht, Z D M G XXVII, pp 6 and 27, C C I, p 24, Buhler, *Indian Antiquary*, II, pp 102–6, Peterson, *Fourth Report*, p VII, Bhandarkar, op cit, p XXI (Abhinandana) Note that the author of the *Rāmacarita*, Abhinanda son of Śatānanda (= Rudrata?), is a different person)

75 वाष्पो दन्तुरितोदराः (*Shm II 760, वीर्यमित्रस्य)

130 विद्युद्दीधितिभेद° (*Shm II 830, anon)

313 आवृण्वाना झगिति जघन (*Shm II 676, राजशेखरस्य)

319 न वत विधृत. काञ्ची°

457 दग्धव्येय नवकमलिनी

Shm अन्तर्मन्युविभिन्न (II 856)

अर्धोक्ते भयमागतो (II 213)

आभोगिन. किमपि का (II 876)

उन्नीतो भवभूतिना (V 128)

किमिति कवरी यादृक् (II 242 = *Kis* 444, anon)

कियन्त चित्काल दशन (II 627)

तडित्तेज.पुञ्जैर् (IV 309)

दिक् सरागमुख (II 748)

धीरा धरित्रि भव (I 262 = *Padyāv* 147, सुदेवस्य)

निष्कन्दामरविन्दिनी (IV 4 = *Śp* 1214, कस्यापि, *Sarasvatīk* ad IV 49 anon, *Khandap* 25, *At*, p 36 anon, Hemac p 262 anon, **Sūktimuktāv* 745 anon)

नेतु वाञ्छति नीड (ii 801)
मूर्ध्नां जाम्बवतो ऽभिवाद्य (v 100 = *Sarasvatīk ad* v 139 anon, Hemac p 296 anon)
मृगेन्द्रस्येव चन्द्रस्य (i 401)
राधायामनुवद्ध (i 267)
लक्ष्मीवशीकरणचूर्ण (iii 46 = *Sarasvatīk ad* v 170 anon)
वत्स स्थावरकन्दरेषु (i 256 = *Kis* 46 anon, *Padyāv* 150, *S-Hārāv* 9a (67))
व्याख्याशा शयितस्य (iv 41)
शफर सहर चचलता (iv 119)
शाखानामुपरि स्थितैः (iv 241)
शृङ्ग भृङ्गिन्विमुञ्च (i 159)
सौजन्याङ्कुरकन्द (iii 52)
हारश्रीसुहृदो (i 385)

Padyāv वत्स (150, see *Shm* above)

Sml B एककैव निजवृन्दमध्यगा (141a, अभिनन्दनस्य, a different person ?)
पङ्कानुषङ्ग . . . (*P* 99a, see *Śp* below)
लोचनैर्न कुमुद स्म पीयते (141a, अभिनन्दनस्य)

S-Hārāv वत्स . . . (9a, 67, see **Shm* above)

Śp यद्वीचिभिः स्पृशसि (1090 = **Shm* iv 53, शुभाङ्कस्य, given with translation by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 27)
सखीभिचा याचे (3485, गौडाभिनन्दस्य)
भ्रूभेदे कतिचिन्निरा (3763, अभिनन्दस्य)
पङ्कानुषङ्गं पथि विस्मरन्तः (3917, अभिनन्दस्य, **Sml P* 99a, **Sabhyāl* vii (26a))

Suvrttat तस्यां निजभुजोद्योग (*ad* iii 16)

Ujjvaladatta's *Unādivrtti* (Aufrecht's ed, p xviii, fragments)
तटी विन्ध्यस्याद्रेरभजत जटायो. प्रथमजः (i 2, *Vindhya-varnane*)
क्रमेत सप्तरोहिषि (i 48)
आवर्तमाना ददृशे दिवापि रजनाविव (ii 103)
समादधे काश्चिमकुञ्चय कचान् (iv 117)

Rāyamukuta's Commentary on the *Amarakośa* (fragments)

अच्छभल्लपरिषद्विहरन्ती (*ad* ii 5, 4)

क्वाऽपि कश्चित्क्रमसप्तरोहिषी (*ad* ii 5, 10)

साधूदित काकलिभि: कुलीना: (*ad* i 1, 7, 2)

Abhiseka (no information)

133 नवे धारासारे

Amarasimha (identical with the lexicographer? Praised by Śālikanātha in a verse quoted from the *Skm v 131 by Aufrecht Aufrecht, Z D M G xxxvi, pp 361–4, C C i, p 27 The references in Wassiliew, *Buddhismus*, p 53, Tāranāth, pp 172 and 174, are perhaps to the lexicographer)

165 सो ऽनङ्ग: कुसुमानि (**Skm* ii 108)

**Skm* has six verses, all quoted by Aufrecht, with translation in the article indicated above, viz

असङ्गा: खल्वेते (iv 180)

आजन्मस्थितयो महीरुह (iv 97 = *Śp* 1122, कस्यापि, **Sūktiratn* 40*a*, 673 anon)

कुचौ धत्त: कम्प (ii 121 = *Kvs* 463, नरसिंहस्य)

तोय निर्मथित घृताय (v 218)

ये कल्लोलैश्चिरमनुगता (i 453)

सो ऽनङ्ग. . . (ii 108, see above)

**Padyaveṇī* उन्नाहाम्बुदवर्द्धितान्धतमसि (vii 71*a*, अमरस्य)

कस्तूरी जायते कस्य (vii 71*a*, अमरस्य)

कालीभागग्रहव्यग्रे (,, ,,)

Amarū or Amarūka or Amaraka (Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 7–8, C C i, pp 27–8, ii, pp 5–6, 187, iii, p 7, Peterson, op cit, pp 1–3, Simon, *Amarūśataka in seinen Recensionen dargestellt*, Kiel, 1893, Durgāprasād and Parab, *The Amaruśataka of Amaruka* (Kāvyamālā, 18), Bombay, 1889 I quote the numbers of this last edition, which includes extra verses from the commentaries, from various MSS, from *Sbhv*, **Sml*, *Śp*, *Aucityav*)

349 व(च)लतु तरला धृष्टा (**Skm* ii 226, *Sbhv* 1575, etc)

351 यदि विनिहिता शून्या (**Skm* ii 244, *Sbhv* 1625)

*Shm i 76=2, 123 = 1, 234 = 38, 459 = 123, ii 23=29, 37 = 41, 115 = 52, 183 = 4, 211 = 51, 214 (कस्यचित्) = 75, 216=57, 217=18, 218=47, 226=146, 227=28, 228 = 97, 229 = 11, 230 = 73, 232 = 69, 233 = 30, 238 = 7, 244 = 149, 245 = 81, 248 = 23, 249 = 49, 250 = 39, 251 (कस्यचित्) = 85, 256 (चौरस्य, अमरो) = 132, 262 (कस्यचित्) = 61, 266 (कस्यचित्) = 35, 308 = 31, 397 = 34, 398 = 116, 406 = 19, 407 = 9, 422 = 20, 423 = 67, 426 = 99, 440 = 13, 446 = 12, 447 = 62, 485 = 64, 619 = 21, 629 = 82, 630 = 36, 666 = 21, 673 = 72, 705 = 16, 861 = 24, 892 = 25, 893 = 43 894 = 58, also the following —

अमुष्मै चौराय स्वरस (v 143 = Sbh 1979, अहिर्षदे-वचौरयोः)
इह निशि निविडनिरन्तर (ii 320)
उन्मीलन्ति नखैर्लुनीहि (ii 149 = *Padyā 356, शुभो.., *Sml P 68b, कस्यापि, *Saml 102 anon, S-Hārā 38a, 110 anon, Śp 3489, सत्कविमिश्रस्य, Sāhityad p 329 anon, Sāhityak ad x 23 anon)
कनककुण्डलमण्डित (v 142)
कर्णे यन्न कृत (ii 196, *S-Mukt x 92 anon)
दहति विरहे ऽङ्गानि (ii 200 = Kvs 447 anon)
धावति चेतो न तनुर् (ii 328)
यदि विनिहिता . (ii 244, see above)
लीलालक्ष्मललाट (ii 119)
वलतु तरला . . (ii 226, see above)
व्यावृत्त्या शिथिलीकरोति (ii 420)
स्रोको ऽय हविषा (v 144)
सखि स सुभगो मन्द (ii 201 = Kvs 407 anon, Sbh 1118 anon)

*Sml B See Bhandarkar, loc cit. All the verses there cited are to be found in the Kāvyamālā edition of the Śataka (see Pratīkas at end), excepting

प्रणयविषदा वक्त्रे (137b = Kvs 517, Ratnāvalī, iii 55, etc)

Sml P The verses quoted all occur in the edition of the *Śataka* (viz 57*a* = 85, 58*a* = 35, 59*b* = 96, 61*a* = 4, 64*a* = 148, 66*a* = 10, 69*a* = 110, 84*a* = 73 and 49, 84*b* = 97, 85*b* = 91, 86*a* = 5, 89*a* = 39, 118*a* = 36, 123*a* = 94, 123*b* = 9, 124*b* = 98, 125*a* = 101 and 46, 125*b* = 37), excepting

स्मर्तव्या वयमिन्दुसुन्दर (57*a* = *Saml* 77 anon, **S-Hārāv* C 31*a*, 37 anon, **S-Mukt* i 64 anon, *Śp* 3392, कस्यापि)

Sabhyāl Besides verses occurring in the edition (viz A 20*b* [iv 159] = 3, A 22*a* [v] = 115 and 16, A 24*a* [v] = 161, A 25*a* [vi] = 127 and 32, A 10*a* [ii] = 111 and 19, A 13*a* [iii 55] = 17, A 19*a* [iv 119 and 125] = 40 and 41, A 29*b* = 83, A 30*b* = 7, B 1*a* = 12), we find the following —

दिशा हाराकाशः शमित (A 24*b* [vi] = *Sbhv* 1766 कस्यापि, *Śp* 3870, कस्यापि)

शान्ते मन्मथसगरे (A 22*a* [v] = *Sbhv* 2134, कस्यापि, *Śp* 3703, कस्यापि, **S-Muktāv* xviii 12 anon, **S-Mukt* i 15 anon, **S-Ratnak* v 140 anon, **Sāras* 7*b*, 83 anon, *Padyarac* viii 10)

**Padyav* Nos 210 (= Ed 28), 222 (= Ed 30), 228 (Ed 80), 230 (Ed 97), 236 (Ed 92), 310 (= Ed 35)

**Padyāmrtat* iii 52 = Ed 82

**S-Hārāv* 31*a*, 335 = Ed 61; 36*b*, 393 = Ed 35 } in addition to a number of verses from the *Bālabhārata* of Amaracandra

Kkbh गन्तव्य यदि नाम (*ad* ii 1 = *Aucityav ad* 18 = *Sbhv* 1059, कस्यापि, Hemac Comm, p 9 anon)

Aucityav ad 18 (see above), *ad* 39 = Ed 3

Padyarac viii 11 and 14 = Ed 105 and 69

Sbhv, *Śp* } See Peterson and Aufrecht, locc citt All the verses are noted in the edition of the *Śataka*, excepting

कालप्राप्त महारत्न (*Sbhv* 892)

क्षतकमधुराचारे (*Sbhv* 1047)

ARAVINDA (Aufrecht, C C i, p 29 No information

430 निद्रे भद्रमवस्थितासि (*Shm* ii 298,

Shm (in addition to the above) वातोद्धूतरजोनिल (ii 803,

ASVAGHOSA (said to have been a contemporary of Kaniska Weber (see the work cited under A 5 below), Aufrecht, C C i, p 34, Peterson, op cit, p 8) As regards the information obtainable from Buddhist sources concerning this famous author, it may be sufficient to refer to the article Aśvaghosa by M Anesaki in Hastings' *Encyclopædia of Religion and Ethics* and the works there cited, adding M Lévi's articles in the *Journal Asiatique* for 1896, 1897, 1908 The following is a list of the works ascribed to Asvaghosa and to the two writers Ārya-Śūra and Māticeta, who have most claim to be identified with him, concerning which identifications see F W Thomas, *Album Kern* (Leiden, 1903), pp 405–8, and *Indian Antiquary*, 1903, pp 345–60, and ieff

A Works existing in Sanskrit

(*a*) Works attributed to Asvaghosa

1 *Buddhacarita-kāvya*, edited by Cowell, *Anecdota Oxoniensia, Aryan Series*, i, vii (Oxford, 1893), and translated by the same, *Sacred Books of the East*, xlix (Oxford, 1894), and by Formichi (Bari, 1912), for the Tibetan and Chinese versions see B 5 and C 3 below (Asvaghosa)

2. *Śāriputra-prakarana*, a play, fragment published by Prof H Luders (*Sitzungsberichte der k preuss Akademie d Wissenschaften*, 1911, xvii, cf *K preuss Turfan Expeditionen, Kleinere Sanskrit-Texte*, Heft i (Berlin, 1911), by the same)

3 *Saundarananda-kāvya*, edited by Haraprasād Śāstrī (*Bibliotheca Indica*, N S, 1251, Calcutta, 1910)

4 *Gandī-stotra* (in Chinese transliteration, see B 2 below (Asvaghosa)) to be edited by Baron A von Stael-Holstein in *Bibliotheca Indica* (see *Bulletin de l'Academie Impériale*, 1911, p 1044)

5 *Vajrasūcī* (edited with translation by Weber, *Die V des Açvaghosa* (*Abhandlungen d kongl Akademie d Wissenschaften zu Berlin*, 1859, pp 205–64, where the problem of the authorship is discussed))

(*b*) Works attributed to Mātrceta

6 *Śatapañcāśatka-stotra*, fragments published by Prof Sylvain Lévi (*Journal Asiatique*, 1910, xvi, pp 433–56) and Prof de la Vallée Poussin (*J R A S*, 1911, pp 759–77), see B 8 (Asvaghosa), B 19 (Mātrceta), and C 7 (Mātrceta)

(*c*) Works attributed to Ārya-Śūra

7 *Jātakamālā*, edited by Kern, *Harvard Oriental Series*, i, 1891, translated by Speijer, *Sacred Books of the Buddhists* (London, 1895, see B 23, C 8 below (Śūra))

8 *Subhāsitaratnakarandaka-kathā* (see Prof Sylvain Lévi, *Rapport sur sa Mission*, pp 15–16 of *Comptes Rendus de l'Academie des Inscriptions*, 1899, and *Album Kern*, p 406, = B 28 below (Śūra))

B Works existing in Tibetan

(*a*) Works attributed to Aśvaghosa

1 *Astavighna-kathā* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll 206–10)

2 *Gandīstotra-gāthā* (Tanjur, *Bstod*, foll 210*b*–214*a*, see A 4 above (Aśvaghosa))

3 *Daśākuśalakarmapathanirdeśa* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll 271–3, see C 2 below (Aśvaghosa))

4 *Paramārthabodhicittabhāvanākramavarnasamgraha* (Tanjur, *Bstod*, xxxiii, foll 145–6)

5 *Buddhacarita-mahākāvya* (Tanjur, *Bstod*, xciv, foll 1–119, see A 1 above and C 3 below (Aśvaghosa))

6 *Manidīpamahākārunikadevapañcastotra* (Tanjur, *Rgyud*, lxviii, foll 157–8)

7 *Vajrayānamūlapattisamgraha* (Tanjur, *Rgyud*, xlviii, 219*b*–220*b*)

8 *Śatapañcāśatkanāma-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 129*a*–136*b*, see A 6 above (Mātrceta), B 19 (Aśvaghosa), C 7 (Mātrceta) below)

9 *Śokavinodana* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll 270–1)

10 *Samvṛtibodhicittabhāvanopadeśavarṇasaṃgraha* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll 146–7)

11 *Sthūlapatti* (Tanjur, *Rgyud*, xlviii, foll 220b–221a)

(*b*) Works attributed to Mātṛceta

12 *Āryatārādevīstotrasarvārthasādhananāma-stotrarāja* (Tanjur, *Rgyud*, xxvi, foll 60–2)

13 *Ekottarīka-stotra* (Tanjur, *Bstod*, fol 113)

14 *Kaliyuga-parikathā* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll 134–6, xciv, foll 226–8)

15 *Caturviparyaya-kathā* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll 131–4, xciv, foll 223–6)

16 *Triratnamangala-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 111–12)

17 *Triratna-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 116)

18 *Mātṛceṭagīti* (Tanjur, *Rgyud*, xlviii, fol 9)

19 *Miśraka-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 200–13 = A 6 (Mātṛceta), B 8 (Asvaghosa), as amplified by Dignāga see I-tsing, trans Takakusu (Oxford, 1896), p 158

20 *Varṇanārhavarṇana-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 93–111, partly edited with translation by F W Thomas, *Indian Antiquary*, 1905, pp 145–63)

21 *Samyagbuddhalakṣaṇa-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 111–12)

22 *Sugatapañcatriratna-stotra* (Tanjur, *Bstod*, foll 113–15)

(*c*) Works attributed to Śūra (*Album Kern*, loc cit)

23 *Jātakamālā* (Tanjur, *Mdo*, xci, foll 1–148 = A 7 above (Śūra), C 8 below (Śūra))

24 *Pāramitāsamāsa* (Tanjur, *Mdo*, xxxiii, foll 246–66)

25 *Prātimokṣasūtrapaddhati* (Tanjur, *Mdo*, lxxiii, foll i–lxxiv, fol 110)

26 *Bodhisattvajātakadharmagaṇḍī* (Tanjur, *Mdo*, xciv, foll 119–24)

27 *Supathādeśa-paı ıkathā* (Tanjur, *Mdo*, xcıv, foll 235–65)

28 *Subhāsıtaı atnakaı andaka - kathā* (Tanjuı, *Mdo*, xxxııı, foll 118–31, xcıv, foll 210–23 = A 8 above)

C Woıks existıng ın Chınese (Nanjıo, *A Catalogue of the Buddhıst Tı ıpıtaka* (Oxfoıd, 1883))

(*a*) Works attrıbuted to Asvaghosa (Nanjıo, col 368)

1 *Fıfty Veı ses on the Rules foı Seıvıng a Teacheı* (No 1080)

2 *Daśadustakaı mamaı ga - sūtı a* (No 1379 = B 3 above (Aśvaghosa))

3 *Buddhacaı ıta-kāvya* (No 1351, tıanslated bv Beal, *Sacı ed Books of the East*, vol xıx (Oxford, 1883) = A 1 and B 5 above (Asvaghosa))

4 *Mahāyānabhūmıguhyavācāmūlaśāstı a* (No 1299)

5 *Mahāyānaśı addhotpāda - śāstı a* (Nos 1249–50, translated by Teıtaro Suzukı, *Aśvaghosa's Dıscouı se on the Awakenıng of Faıth ın the Mahāyāna* (Chıcago, 1900))

6 *Sūtı ālamkāra-śāstı a* (No 1112, translated ınto French by M Huber (Parıs, 1908))

(*b*) Work attrıbuted to Mātrceta (Nanjıo, op cıt, col 378)

7 *Buddhastotrāı dhaśataka* (No 1456 = A 6 (Mātrceta), B 8 (Aśvaghosa), B 19 (Mātrceta))

(*c*) Works attrıbuted to Ārya-Śūra (Nanjıo, op cıt, col 372)

8 *Jātakamālā* (No 1312 = A 7, B 23 above (Śūra))

9 *Bodhısattvakaı maphalasamksıptanıı deśa-sūtı a* (No 1349)

Thıs ıs not the place for a furtheı dıscussıon of the ıdentıficatıon of the three wrıters It wıll be seen that, so far as the Sanskrıt, Tıbetan, and Chınese versıons of the same woı ks exıst, the attrıbutıons are ıdentıcal, except ın the case of the *Mıśı aka-stotra*, whıch the Tıbetan versıon ascrıbes to Asvaghosa and Dıgnāga ınstead of to Mātı ceta and Dıgnāga In vıew of the fact that the orıgınal form of thıs *stotı a*, the *Śatapañcāśatka*, ıs unanımously ascrıbed to Mātrceta, thıs dıvergence ıs not of any specıal moment It may be noted that the three names

Asvaghosa, Māticeta (which recurs in inscriptions, see *Corpus Inscr Indicarum*, iii, index), and Sūra have all the appearance of genuine proper names, not of titles, and should therefore prima facie designate different individuals

As regards the question of several Asvaghosas, see the works of Anesaki and Suzuki cited above

2 आबाहृद्धृतमण्डलाग्र (*Sbh* 74 anon Vāmana *ad* iv 3 7 anon , etc)

Sbhv कदर्थितस्यापि हि धैर्यवृत्तेर् (528 = *Śp* 227, भर्तृहरे Bhartihari, ii 75, *S-Ratnak* ii 88 anon *S-Hārāv* 47a, 343 anon)

जयन्ति जितमत्सरा. (198)

जातश्च नाम न विनङ्क्ष्यति (529)

नैवाकृतिः फलति नैव (3100 = *S-Muktāv* viii 24 anon , Bhartihari, ii 94)

व्यायस्यन्नपि कश्चिद् (3142)

(None of the above have been traced in the works ascribed to Asvaghosa)

Rāyamukuta's commentary (*Padacandrikā*) on the *Amarakosa*
ad i 1 1 9 = *Saundarananda-kāvya*, i 24 ,
ad i 1 1 12 = *Buddhacarita*, viii 13

The citations give the name of the book, not of the author The *Saundarananda* was until recently known only by this citation, which seems to be repeated in a second commentary (*Tikāsarvasva* of Sarvānanda) The same commentary and also a third commentary, *Lingabhattīya*, refer to the *Buddhacarita*, perhaps to the above passage See Haraprasād Śāstrī's *Preface* to his edition of the *Saundarananda-kāvya*, p xxi, and his reference to Sesagiri Śāstrī's *Report on the Search for Sanskrit MSS* , 1893–4 (Madras, 1899), pp 23–40

Ujjvaladatta's commentary on the *Unādisūtra*
ad i 156 = Rāyamukuta *ad Amarakośa*, i 1 1 12 above

Utpalarāja (or Utpalarāja Deva, identified by the editor of the *Aucityavicāracarcā* in *Kāvyamālā*, i, p 131 n , with the ācārya, *circa* 930 A D , of Abhinavagupta Aufrecht, Z D M G xxvii, p 12, C C i, p 64, Peterson, *Fourth Report*, p xiii)

ad 140 स जयति मद्लेखो° (**Shm* i 463)

289 तस्यास्तापभुव नृपस

**Shm* अग्रे गीत सरसकवय: (v 289 = Bhartrhari, iii 67, *Śp* 4176, भर्तृहरे:, **S-Ratnak* vii 18 anon)

जयति स मद्लेखोच्छृङ्खला (i 463, see above)

तापात्पिण्डितविग्रहे (ii 719)

Aucityai अहौ वा हारे वा (*ad* 16 = Bhartrhari, *Suppl* 24, **Shm* v 299, मुञ्जस्य, *Sbhi* 3413 anon, *Śp* 4102, भर्तृहरे:, *Kāvyapr*, p 59 anon, *As ad* xx 28 anon, *Vetālap* pp 7–8 anon, *Śrngārar atnākara*, 5, **Padyāmrtat* iii 73, काव्यप्रकाशे, **Rasavilāsa*, § 81 anon, *At*, p 57 anon, **S-Ratnak* vii 26 anon, **Padyaveni*, 69*b*, जगज्जीवनवृज्यायाः, **S-Prab* 153 anon, *Padyarac* xiii 62, भर्तृहरे., *Ind Spr* [2] 844)

Khbh मात्सर्यतीव्रतिमिरा (*ad* ii 1)

Suvrttat हुताञ्जनश्यामरुचिस्तवैते (*ad* ii 6)

Dhvanyāl तैस्तैरप्युपयाचितैर् (Comm, p 30 anon)

UDBHATA (BHATTA UDBHATA, *circa* 800 A D Aufrecht, C C i, p. 66, Buhler's Kashmir *Report*, p 13, Peterson, op cit, p 13, Colonel Jacob, *Notes on Alamkāra Literature*, J R A S 1897, pp 286–7 and 829–53, where this author's *Alamkārasārasamgraha* is edited with indices A lost *Kumārasambhava* is quoted by the same writer as his own work)

203 किं कौमुदी: शशिकला: (*Sbhv* 1463, *Śp* 3269, कस्यापि, *Padyarac* iv 3, कस्यापि)

**Shm* कालिन्दीजलकुञ्जवञ्जुल (i 287)

Sbhv अय बन्धु: परो वेति (498, see under Dandin)

किं कौमुदी. . . . (1463, see above)

किमिह बहुभिरुक्तैर् (3453 = Bhartrhari, i 53, **S-Mukt* iii 5 anon, **Saml* 48 anon)

KĀLIDĀSA (Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 15–17, xxxix, pp. 306–12, *Strophen von Kâlidâsa* (where the verses not found in the known works are collected, including

nearly all such verses cited below), C C i, p 99, Peterson, op cit, pp 18–23, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xxv)

95 = *Śak* 3, 204 = *Vikram* i 9, 239 = *Śak* 33, 253 = *Śak* 44

**Shm* A number of verses from the known works (viz, i 85, ii 55, 403, v 192, 333, 334 = *Śak* i 93, 132, 109, 170, 171, i 21, ii 399, 495, 529 = *Vikramorv* i 60, 21, 32, ii 337, 583, 584, 654 = *Mālavik* 24, 27, 29, 73, ii 620 = *Kumāras* viii 82), also the following —

अवचन वचनं गुरुसनिधाव् (ii 39 = *Kis* 250 anon, *Sbhv* 2052, वामनस्वामिनः, *Śp* 3957, वामन°)

उपरि गूढहिमाशु (ii 750)

कश्चिद्वाचो रचयितु (iii 14)

क्रमशःस्खलितकण्ठ (ii 461 = *Kvs* 259, *Viddhaś* iii 3)

क्वाहत्य(क्वाकार्यं) शशलक्ष्मणः (ii 524 = *Sbhi* 1343, *Sarasvatīk ad* v 157 anon, *Sāhityad* 99 anon, etc, **S-Mukt* iv 17 anon, *Ekāv*, p 109 anon, *At*, p 58 anon, *Vikramorv*, Act iv (some edd))

दिवापि जलदोदयाद् (ii 313)

न वक्ति प्रेमार्द्रं (ii 29)

प्रियायां स्वैरायामति (iv 223 = Aufrecht, Z D M G. xxxix, pp 308–9)

यत्त्रैलोक्यमनोरथस्य (ii 336)

वधूरेव मलयमरुतो (ii 22)

स्वप्न प्रसीद भगवन् (ii 473 = *Kvs* 499 anon)

**Sml* See Bhandarkar, loc cit The verses are all taken from the known works (*B* 71*a* = *Śak* 133 and 132, 72*a* = *Śak* 44 and 35, 82*a* = *Megh* 107 and 111, 86*a* = *Śak* 42, 91*b* = *Rghv* xvi 50, 97*a* = *Kum* i 39, 110*a* = *Vikram* 26; 128*b* (चलापाङ्गां) = *Śak* 22, 129*a* = *Śak* 23 and 16, 133*a* = *Rghv* xvi 60, 135*a* = *Kum* viii 57, 137*b* = *Kum* iv 17 and 15, 150*b* = *Vikram* 49, 151*b* (तन्वी श्यामा) = *Megh* 80, 151*b* (अपि तुरग) = *Rghv* ix 67, 175*b* = *Śak* 9, 8, 166, 176*b* = *Śak* 32; 189*b* (व्याघ्रा°) = *Rghv* ix 63,

(अपि तुरग) = *Rghv* ix 67, (परिचय) = *Rghv* ix 49, (मेदश्छेद) = *Śak* 38, 191*a* = *Śak* 14 and 170), except the following —

आश्लिष्टबालतरुपल्लव (*B* 128*b*)
क्वाकार्यं . . . (*P* 66*b*, *B* 74*b*, see above)
जाते जगति वाल्मीकौ (*P* 15*b* = **S-Hārāv* 34*a*, 140, **S-Ratnak* ii 33 anon given by Bhandarkar, p xv)
द्विचमुचुकुन्दमुकुल (*B* 125*a*)
पयोधराकारधरो (*P* 105*a*, *B* 131*a* = *Sp* 3927, **Sabhyāl* A 8*a*, **S-Mukt* iv 18 anon, **Sāras* 4*b*, 38 anon, *Padyarac* ix 14, *Bhojapr* 296)
लघीकृतस्य हरिणस्य (*B* 189*b*)

**Sabhyāl* A 8*a* (अनाघ्रात) = *Śak* 43, A 10*b* (शुश्रूषस्व) = *Śak* 93, A 24*a* (सुभग) = *Śak* 3, A 28*a* (गच्छति) = *Śak* 33 Also the following —

पयोधराकारधरो (A 8*a*, see above)
मिचा मन्त्रय मञ्जु (C 1*a*) [1]

**Subhās* 38*a* (पादन्यास) = *Śak* 208

**Padyaveṇī* 11*a* = *Rghv* vi 75, also the following —

आलिङ्गतो वसुधा निज (ii 57, 108 = *Dhanañjana-vijaya* (Calcutta, 1857), p 6)
एको ऽपि चय इव भाति (v 66 = **Sabhyāl* 8*a* anon (?), *Bhojapr* 295, वररुचेः)
मदनविजयपाचा मङ्गलं द्योतयन्ती (v 114, Kālidāsa and Akbarī-Kālidāsa ! cf *Kvs* 172)
विद्रितं ननु कन्दुक (iv 67 = वनिताकरतामरस, etc *Sp.*, **S-Mukt* iv 22, रामनाटकात्, **Sabhyāl* 8*a* anon (?), *Bhojapr* 294, see Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 310, and below under Dandin)

---

[1] मिचा मन्त्रय मञ्जु जीवितसमां दृचक्रतु कीदृशी
कीदृशी मरकीकटी शिखिरुतिः का काममामन्त्रय ।
कौ भर्त्रा विरहातुरो चरति कस्तोये मिलित्वा भृश
लिप्यभ्यासपरायणा गुरुगृहे किं पाप इत्यर्भकाः ॥

**S-Hārāv* C 3*b*, 29 = *Kum* I 48, C 7*a*, 68 = *Kum* I 45, C 17*a*, 98 = *Vikramorv* I 9, also

अहो मे सौभाग्य (32*b*, 114 = *Bhojapr* 250)

जाते जगति वाल्मीकौ (34*a*, 140, see above)

यचैना लहरी चलाचल (C 3*b*, 28 = *Kuvalay* *ad* 170 anon, *Ak*, p 353 anon)

विहाय कमलालयाविल (28*b*, 63[1] = **S-Ratnak* I 16 anon)

**Sbhv* See Peterson, loc cit The verses there given are all from known works (1963 = *Kum* VIII 63, 1332 = *Śak* 43, 1542 = *Kum* I 40, 1467 = *Vikram* I 9, see above (*Kis* 204), 1678 = *Rtus* VI 20, 1528 = *Kum* I 43, 1337 = *Megh* 103, 1543 = *Rghv* III 8, 1566 = *Kum* I 36, 561 = *Śak* 208 (पाद्न्यास), 1499 = *Kum* I 47, 1643 = *Kum* III 29, 1273 = *Śak* 73, 1567 = *Kum* I 35; 1491 = *Kum* I 48, 1901 = *Kum* VIII 57, 1336 = *Megh* 102), except

उपार्जितानां वित्तानां (3037 = **S-Muktāv* VI 11 anon, *Pañcat* II 157, *Ind Spr* [2] 1307, etc)

क्कार्यं . . . (1343, see above)

Śp The verses are all given by Aufrecht, loc cit, with references to the known works, except in the case of the following —

अङ्कशं नितम्बभागे (3376)

एतानि निःसहतनोर् (3410 = *Sarasvatīk* *ad* II 33 anon)

तारतारतरैरेतैर् (544)

पयोधराकारधरो (3927, see above)

लक्ष्मीक्रीडातडागे (3644 = *Sbhv* 2005, कस्यापि, **S-Samcaya*, XXVIII 1 anon, **S.-Ratnak* VI 143 anon, **S-Prab* 32 anon, *At*, p 11 anon, *Bhojapr* 256)

विहाय कमलालयाविलसितानि विद्युन्नटी
विडम्बनपटूनि मे विहरणं विधत्तां मनः ।
कपर्दिनि कुमुद्वतीरमणखण्डचूडामणौ
कटीतटपरीभवत्करटिचर्मणि ब्रह्मणि ॥

वनिताकरतामरस (one MS = विदित ननु कन्दुक above)
वेणी विडम्बयति (3378)
हेमाम्भोरुहपत्तने (two MSS)

Aucityav (*ad* 13 = *Megh* 6 and *Kum* viii 87, *ad* 16 = *Kum* iii 29 and 28, *ad* 28 = *Kum* ii 64, *ad* 38 = *Vikram* 25 and *Kum* iii 72), also
इह निवसति मेरु (*ad* 20 = *Bhojapr* 112)

Khbh (*ad* iv 1 = *Megh* 102, *ad* v 1 = *Rghv* i 13), also
रक्तस्त्वं नवपल्लव (*ad* iii 1 = *Sbhv* 1364, श्रीयशोवर्मणः, *Mahānāt* iv 34, *Kuvalay* *ad* 56 anon, *Dhvanyāl*, pp 90–1 anon, *At*, p 39 anon, Nami *ad* Rudrata, x 29 anon)

Suvrttat (*ad* ii 5 = *Rghv* i 12, ii 6 = *Kum* i 1, ii 22 = *Kum* ii 64, ii 34 = *Megha* 49 and 1, ii 38 = *Śak* 39, iii 17 = *Kum* i 39 and iii 29, iii 18 = *Kum* viii 63, iii 19 = *Kum* i 61, iii 21 = *Megha* 2)

At, p 19 = *Rghv* iv 49, *Pratāpar* Comm, p 150 = *Śak* i 22 (17), *Rasagang*, p 318 = *Rghv* v 68, p 340 = *Kum* i 3, *Ekāv* Comm, p 104 = *Rghv* xii 14, and *Śak* vii 17, *Dhvanyāl*, p 123 = *Megha* 8 and *Śak* i 20, p 124 = *Śak* i 20 (15), Nami *ad* Rudrata, p 12 = *Rghv* i 77, p 110 = x 48, p 159 = *Kum* iv 16

Padyarac (iii 40 = *Rghv* vii 50, v 8 = *Ratnāvalī*, ii 38, *Kvs* 422, vi 11–12 = *Megha* 103 and 95, vii 20 = *Rghv* xix 27, ix 41, पयोधराकार *v supra*, xii 24 = *Śak* 131, xiii 13 = *Śak* 312, xv 69 = *Śak* 170)

Daśar मत्तानां कुसुमरसेन षट्पदानां (*ad* iii 14, विक्रमोर्वश्याः)

Kumāradāsa (Kumāra, Kumāradatta, Kumāra Bhatta, Bhatta Kumāra seventh century? Aufrecht, ZDMG xxvii, p 17, CC i, p 110, Peterson, op cit, pp 24–5, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xxv, Leumann, *Zum Jānakiharana des Kumāradāsa* (Vienna Oriental Journal, vii 226–32), Thomas, *The Jānakīharana of Kumāradāsa* (JRAS 1901, pp 253–80), Keith, ibid pp 578–82, editions of the *Jānakīharana*,

by Dhaımāıāma (Colombo, 1891), Haıidāsa (Calcutta, 1893), Nandargıkar (Bombay, 1907))

366 बाले नाथ विमुञ्च (*Shm* ıı 216, अमरो , Amaıu, 57 etc , etc)

Shm तन्व्या मनोज्ञस्वर (ıı 369 = *Jānakīh* vıı 17)

Padyāv प्रियसखि न जगाम (314) [1]

Sml See Bhandarkar, loc cıt The veıses come fıom the *Jānakīharana* (95*a* (P 78*b*) = ı 36, 95*b* (P 79*a*) = ı 34, P 81*b* = vıı 7, B 96*b* = ı 32, 98*b* = ı 29, P 114*a* = vııı 96, B 132*a* (P 106*a*) = ııı 38, 191 = vı 3, 192*a* = vı 4), except the following —

प्रथममनुतरन्ती (P 106*a*) [2]

न पाणिप्रच्छाद्य (P 106*a* = *Sp* 3943, कस्यापि

बाले नाथ . . (P 86*b*, B 105*a* , see above)

प्रचण्डवातोपरमेण निश्चलं (B 184*b*)

S-Hārāv C 10*b*, 112 = *Jānakīh* ı 34, 13*b*, 51 = ı 32, 14*b*, 68 = ı 29, also

प्रत्यग्रभास्करकरारुण (60*b*, 605) [3]

Sbhv 1569 anon = *Jānakīh* ı 28, 1654 = ııı 2, 1751 = xı 53, 1752 = xı 59, 1753 = xı 60 1754 = xı 73, 1755 = xı 75, 1757 = xı 63, 1812 = xıı 9, also the following —

प्रियसखि न जगाम वामशील.
स्फुटममुना नगरेण नन्दसूनुः ।
अदलितनलिनीदलेव वापी
यदहृतपल्लव एव काननान्त. ॥

प्रथममनु[त]रन्तीष्वम्भसि प्राणनाथ
प्रतियुवतिषु सेर्ष्यावृत्तयः सुभ्रुवो ऽपि ।
सललितमवतेरु. सक्रम न्यासभीते(*sic* for त ?)
स्खलितचरणगुञ्जन्नूपुराः कौतुकेन ॥

प्रत्यग्रभास्करकरारुणशातकुम्भ
रत्नावलीकिरणभास्वरभाजनेषु ।
यत्स्वादुहृद्यहितमन्नमनल्पमत्ति
काले जनः प्रिययुतस्तदुशन्ति धर्मान् ॥

अभिनव गलिताशुक (2161)
कि भूषणेन रचितेन (2165)
बाले नाथ . (1614, see above)
स्वामिन् प्रभो प्रिय गृहाण (2096 = *Śp* 3691)

Śp 3356 = *Jānakīh* i 29, 3344 = i 32, also
बाले नाथ . . (3554, see above)
स्वामिन् . . (3691 = *Sbhv* 2096 above)

Aucityai अयि विजहीहि दृढोपगूहन (*ad* 24, see Peterson, loc cit)

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra*, iii 73
महिषधूसरितः सरितस्तट (*Jānakīh* xi 71 = Rāyamukuta *ad Amarakośa*, i 1 14, 23)

Rāyamukuta's commentary (*Padacandrikā*) on the *Amarakośa* *ad* i 1 3 16 (Kumāradāsa) = *Jānakīh* xi 92, *ad* i 1 4 23 (*Jānakīh*, see above) = xi 71, *ad* i 17, 6 (Kumāradāsa) = ix 12, also (fragments)
अथोद्वबन्धुस्र भयकरे करे (*ad* i 1 2 34, *Jānakīh*)
रविर्मनागदर्शितवासर. सरः (*ad* i 1 3 2, *Jānakīh*)

On grounds of style the following two anonymous verses might also be ascribed to this poet —
मुखाश्रवन्तमास्थाय (*Sarasvatīk* *ad* i 12 anon)
सपदि पङ्क्तिविहगमनामभृत् (Vāmana, ii 1 13 anon, *At*, pp 22–3 anon, Hemac, p 166 anon, see my remarks, J R A S 1901, pp 266–7)

Kumudākaramati (perhaps identical with the Buddhist writer of the same name, author of a *sādhana* in the *Sādhanasamuccaya* Bendall, *Cambridge Catalogue*, p 155, Thomas, *Deux Collections de Sādhanas*, Muséon, 1903, pp 14 and 21)
9 एकस्यापि मनोभुवस्तद्बला

Kṣitīśa (Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 511, C C i, p 134 No information)
471 ह्रिया समक्ताङ्ग तदनु

*Śkm तीव्रार्कद्युतिदह्यमान (iv 112, given with translation by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 511)

GONANDA (? = Gonandana, quoted by Rājaśekhara? Aufrecht, C C i, p 159, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xix
385 सखि कलितः स्खलितो

CAKRA (according to the editor of the *Aucityavicāracarcā* (p 145 n) = Cakrapāla, brother of Muktākana and contemporary of Ānandavardhana Aufrecht, C C i, p 174, Peterson, *Fourth Report*, 1886–92, p xxvii Possibly identical with the Śrī-Cakra mentioned by Ksemendra (v infra), or with the author of the *Citraratnākara kāvya*?
418 नाकानोकहसंभवैः

Aucityav द्वेवो जानाति सर्वं (ad 25, श्रीचक्रस्य)

Suvrttat सत्य पातालकुक्षिंभरि (ad ii 40, श्रीचक्रस्य)
नेतु नौभिरिमा न यान्ति (ad iii 22, श्रीचक्रस्य)

Kkbh सरस्यामेतस्यामुदर (ad ii 1, चक्रपालस्य = *S -Ratnak* v 66 anon)

CAKRAPĀNI (Aufrecht, C C i, p 175 No information)
405 परीरम्भारम्भ• स्पृशति

Skm अग्रे वितत्य चरणौ (v 12)
आरूढान्तरयौवनस्य (i 269)
तस्या नाम मया कथ (i 27)
यत्काण्ड गगनद्रुमस्य (i 219)

**Padyāv* कस्त्वं भो निशि केशवः (281 = *Skm* i 278 anon)

CIRĀNGA (no information)
431 मध्येसद्म समुन्नता

CINTŪKA (no information)
238 आदौ विस्मयनिस्तरङ्ग

CITTAPA, CHITTAPA, CHITTIPA, CHINNAMA, CHITRAMA (contemporary of Bhoja, tenth century Aufrecht, C C i, p 193, Z D M G xxvii, p 29, Bhandarkar, op cit, pp xxvii–viii)
462 किं वातेन विलङ्घिता (**Skm* iii 29)

*Shm (in addition to the above)

अच्छिन्नमेखलमलब्ध (i 137)

अत्युच्चाः परितः स्फुरन्ति (iii 37 = *Sūktiratn* 45b, 762 anon, *Kāvyapr ad* v 2 anon, *At*, p 37 anon, *As*, p 190 anon, *Rasagang*, p 346 anon, *Citram*, p 44 anon, *Citrakh*, p 19 anon)

अन्या साधिगता त्वया (v 119)

अन्विष्यन्निरय चिरात् (iii 90)

आकर्षन्निव गा (iii 120 = *Sbhv* 2419, सिहदत्तस्य, *Śp* 5383, id)

आदाय मासमखिल (iv 235 = *Sbhv* 660, कस्यापि, *Śp* 4015, ditto, **S-Samcaya*, xxiii 2 anon, *Padyarac* xiii 14, कस्यापि)

कण्ठच्छायमिषेण (i 22)

कल्पान्ते शमितत्रिविक्रम (i 90 = *Śp* 98, छित्तमस्य, *Sarasvatīk ad* iii 34 anon, **Sml P* 5a, **Sml B* 11b)

का त्व कुन्तलमल्ल (iii 244)

कालिन्दि ब्रूहि कुम्भोद्भव (iii 2 = *Kuvalay ad* 65 anon, *Ak*, p 274, **Sāras* iii 101 anon, **S-Ratnak* 75a, 79 anon (from a poem relating to a Kuntaleśvara, so also iii 244))

किमस्मान्विद्वेक्षि (v 371)

तटमुपगतं पद्मे (iv 335 = **Sabhyāl* vi (25b), कस्यापि, *Padyarac* xi 40, कस्यापि)

तेषा त्वं निधिरागसा (v 117)

दिक्कालात्मसमैव (i 82 = *Kuvalay ad* 104–5 anon, *Sarasvatīk ad* ii 53 anon)

देव त्वद्भुजयोर्बलं (iii 189)

देव त्वं मलयाचलो (iii 135 = *Khandap* 101)

द्वीन्द्रं भाति जगत् (iii 54)

निरानन्दः कौन्दे मधुनि (iv 145 = **Sml B* 37b, *Sarasvatīk ad* i 69 anon, **S-Samcaya*, xviii 8 anon, **Padyavenī*, vi (58b), कस्यापि, **Padyatar* 77 anon, **Sūktiratn* 517 anon, *At*, p 49,

Vāmana *ad* iii 1, 12 = *Shm* ii 778 नवकरस्य is a different verse)

पञ्चामूरयुग विभज्य (iii 201 = *Sarasvatīk ad* v 185 anon)

पर्यङ्को राजलक्ष्म्या (iii 144)

भेकैः कोटरशायिभिर् (iv 115 = *Sbh* 843, दाक्षिणात्यस्य, *Śp* 777, अकालजलदस्य, *S-Samuccaya*, xi 3 anon, *S-Ratnak* iii 72 anon *Padyaveṇī* vi (62a), अकालजलदस्य, *Padyarac* xiv 77, भोजप्रबन्धात् *Bhojapr* 199)

मज्जन्मातङ्गकुम्भ (v 53)

मातुः खिन्दमय तनान (iii 230)

मिथ्या देव भुजेन ते (iii 38 = *Sarasvatīk ad* iii 33 anon)

मौर्वी धारय पुण्डरीक (iii 56 = *Sarasvatīk ad* i 73 anon)

रामः सैन्यसमन्वितः (iii 245)

लभ्यन्ते यदि वाञ्छितानि (iii 68 = *Sarasvatīk ad* ii 144 anon)

लूने पक्ष ततस्चतुष्टय (v 110)

वर्षासभूतपीतिमान (iii 221)

वाचा . . . सरमणस्तस्थे वन लोमद. (iii 3)

वाल्मीकेः कतमो ऽसि (iii 36)

सकल्पे ऽङ्कुरितं (iii 53)

सप्ताम्भोधीन् पिबद्भिर् (iii 178)

समाजे सम्राजा (iii 96)

समालम्ब्यान्योन्य (iv 358)

सूर्यो धामवता न किं (iii 17)

स्वामिन्नम्बुजनाथ (iii 1)

हंस ज्योत्स्नाकुमुद (iii 57)

The verse mentioning Bhoja reads as follows —

वाल्मीकेः कतमो ऽसि कस्त्वमथवा व्यासस्य येनैष भो.
श्लाघ्यः स्यात्तव भोजभूपतिभुजस्तम्भस्तुतावुद्यमः ।
पङ्गु. पर्वतमारुरुक्षसि विधुस्पर्शं करेणेहसे
दोर्भ्यां सागरमुत्तितीर्षसि यदि भ्रमः किमत्रोत्तरम् ॥

The rather numerous citations in the *Sarasvatīkanthābharana* are, therefore, by a contemporary

Sml अन्यः क. चारवार्ड्डे (P 150*a*)[1]

अभ्युद्धृता वसुमती दलित (B 165*a* = *Shm* III 264, श्रीहनुमतः, *Sarasvatīk* *ad* I 76, V 176 anon, *Bhojapr* 213)

कल्पान्ते . . . (P 5*a*, B 11*b* = *Shm* I 90 *supra*)

कूर्म. पादाङ्घ्रियष्टिर्भुजग (P 140*a*)[2]

गौरीविभज्यमानार्धे (P 3*b*) = *Shm* I 49, कस्यचित्. *Anargh* VII 118)

निरानन्द. . . . (B 37*b* = *Shm* IV 145 above)

यस्याधो गगनं रसातल (B 168*a*)

S-Hārāv किं वीणाक्कणितेन (37*b*, 193, क्षितिपस्य)[3]

Ak कालिन्दि . . . (p 274, see above)

किं ते निर्जिताः (p 274, Kuntaleśvara named)

Ganaratnamahodadhi (ed Eggeling)

न पुष्कली ते स्वर्लोके (p 80)

साक्षात्कृते ऽथ लवणक्षति (p 140)

---

[1] अन्य. कः चारवार्ड्डे त्वमिव नियमितो वानरैर्वा नरैर्वा
विप्रेणैकेन को ऽन्यस्त्वमिव करपुटीपात्रमात्रेण पीतः ।
जल्प निक्ष (*sic* for °ल्पन्नित्य or °त्य) पृथूर्मिध्वनिभिरवतरत्फेनकूटाट्टहासैः
स्पर्धा धत्ते पयोधेरधिकमधिपुर निर्मितो यस्तडागः ॥
वि(*sic*)त्तपस्य ॥

[2] कूर्म पादाङ्घ्रियष्टिर्भुजगपतिरसौ भाजन भूतधात्री
तैलोत्पूरः समुद्राः कनकगिरिरय वृत्तवर्तिप्ररोह. ।
अर्चिश्चण्डांशुराविर्गमनमलिनिमा कज्जल भूतधात्री (*sic*)
शत्रुश्रेणी पतगा ज्वलति रघुपते त्वत्प्रतापप्रदीपः ॥
— त्तपस्य ॥

[3] किं वीणाक्कणितेन किं मधुकरीझङ्कारितेनापि किं
कन्दर्पायुधसिञ्जितेन तरुणीझङ्कारितेनापि किम् ।
श्रीमत्क्षितिपसत्कवेर्यदि वचो हेरम्बकुम्भस्थली
मुक्ताभःसुभगं सुधासहचरं कर्णोदरं गाहते ॥
क्षितिपस्य ॥

JHALAJJHALA (J VĀSUDEVA = VASUDEVA BHATTA, Aufrecht ZDMG xxvii, p 32, CC i, p 214 No information)

268 प्रहरविरतौ मध्यवाह्नः (*Sbh* 1048, *Śp* 3389, *Skm* ii 446, अमरोः, Amaru, 12, *Daśar ad* iv 59 (Amaru), *Rasagang*, p 31 anon)

Skm अलमलमघृणस्य (B 83*a* = *Padyāv* 227, अङ्गदस्य, *Sabhyāl* iv 102, वासुदेवस्य, *Sbh* 1418, *Śp* 3513)

प्रहरविरतौ . . (B 61*b*, see above)

Subhās नाश्चर्यमेतदधुना (iv 83 = *Sbh* 415)

मत्तेभकुम्भदलनाकुल (viii 23 = *Sbh* 603)

Sbhv अनुल्लतगण्डशैलमद (606)

अयि चकितमुग्धचातक (67)

अलमलमघृणस्य (1418, see above)

अस्मिञ्जडे जगति (628)

आजन्मनो विहितभक्ति (3130)

इय पक्षी भिल्लैर् (768 = *S-Ratnak* vi 411 anon, *Padyarac* xiv 39, भर्तृहरेः)

उत्सन्नमापणममुं (960)

काम भवन्तु मधुलम्पट (930 = *Śp* 1144, श्रुतधरस्य)

किरति मुखगृहीत (769)

तैस्तैर्गुणैः किल कलास्वपि (1562)

दौर्भाग्य वचसा तमोर् (770)

नाश्चर्यमेतदधुना (415, see above)

प्रहरविरतौ . . (1048, see above)

मत्तेभकुम्भ . . . (603, see above)

मर्माणि स्पृशति भाषते (1417)

यदि नाम दैवयोगात् (691 = *Śp* 811, कस्यापि *S-Samcaya*, xii 9 anon, Bhartrhari, *Suppl* 21)

ये निर्दहन्ति दशन (1400 = *Kis* 282 anon)

सखे खेद मा गाः (3191)

सत्यत्वा ऋजव. (229)

सतापो न खलु नरेण (3128)

हहो विधे विविधपण्डित (3134)

Śp अलमलम . (3513, see *Sml* above)
प्रहरविरतौ . . . (3389, see *Sml* above)

DIMBOKA (see HIMBOKA)

TRILOCANA (mentioned by Rājasekhara as author of a *Pārthavijaya* Aufrecht, Z D M G xxvii, p 32, C C i, p 238, Peterson, *Report*, ii, p 63, *J Bomb As Soc* xvii, p 66, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xviii, xxix)
13 दरोन्मुक्तारक्तस्फुरद्°
14 कन्दर्पादपि सुन्दराकृति
69 शीतार्त्तैरिव भर्मशैशिर (Trailocana)

Sml क्षयन्ति चारुचरितैः सुजनस्य (B 24*b*)

Śp उच्चैःस्थानकृतोदयं (764 = *S-Prab* 215 anon)
तावत्कविविहगाना (187 = *Padyarac* xv 86 refers to Mayūra)
हृदि लग्नेन बाणेन (186 = *Padyarac* xv 86 refers to Bāna)

Padyarac तावत्कवि . . (xv 86, see above)
हृदि लग्नेन . (xv 86, see above)

DAKSA (Aufrecht, C C i, p 241 No information)
341 काश्मीरपङ्कखचित (**Shm* ii 640)

**Shm* (in addition to the above)
अपनय महामोह (iii 141)
आक्रान्त बलिभि. प्रसह्य (v 256)
दंष्ट्रासंकटवक्त्र (i 201 = *Kis* 43, वाक्पते., *Khandap* 37, *Śp* 4066, हनुमत.)

DANDIN (sixth century? Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 34–5, C C i, p 243, Pischel, Introduction to his edition of Rudra's *Śrngāratilaka* (Kiel, 1886), pp 13 sqq)
240 अयं ते विद्रुमच्छायो (**Shm* ii 358, कस्यचित्, etc, etc)

**Shm* v 23 = *Kāvyād* ii 10, also
क्वचिदमरसरित्क्वचित् (i 58)
ज्योतिश्चक्राधदण्डः (i 217)

Sml B 131a = *Kāvyād* III 108, also
वनिताकरतामरम B 131a P 1056, see under KĀLIDĀSA)

S-Hārāv C 31a = *Kāvyād* II 141

Padyaveṇī, VII (68a) = *Kāvyād* II 286

Śp Only citations from the *Kāvyād* 275 = I 78, 449 = II 171, 518 = III 120, 540 = III 108, 546 = III 43 548 = III 84, 569 = I 71, 570 = II 10, 3080 = I 323, 3366 = II 129, 3393 = II 141, 3394 = II 151 3642 = II 214, 3655 = II 338, 3997 = II 286, 4023 = II 302, 4068 = II 191) and *Daśakumāracarita* (127 = I 1, 558 = VI, p 150 (Wilson))

Padyarac VII 11 = *Kāvyād* II 141, XIII 12 = II 286 XV 32 = I 78, also (perhaps)
अय जन. परो वेत्ति (XV 31 = *Shm* V 171, केशटस्य *S-Ratnak* VI 150 anon, *Subhās* VI 4 भट्टोद्भटस्य, *Sbhi* 498, भट्टोद्भटस्य, *Śp* 273 कस्यापि, *Simhāsanadvātriṃśikā*, 165, *Ind Spr* 550, etc, etc)

DĀMODARA (KAPILA DĀMODARA = DĀMODARA DEVA and DĀMODARA BHAṬṬA? Aufrecht, C C I, p 250, Peterson, op cit, p 44 No information)

411 सुतनु नितम्बस्तव पृथु

Shm कैलास रे पशुपति (IV 161)
शीलं शातयति श्रुत (V 235)

**Padyāv* मा गर्वमुद्वह कपोलतले (299b = **Shm* II 700, केशटस्य, **Sabhyāl* III 52 anon, *Sāras* I 122 anon, *Sarasvatīk ad* I 81, V 143 anon, *Sāhityad*, p 56 anon, *Daśar ad* II 22 anon Hemac Comm, p 102 anon)

Padyaveṇī (the same Dāmodara?)
अम्बरान्तमवलम्बितुकाम (V 96) [1]

अम्बरान्तमवलम्बितुकाम
सध्यया समभिवीक्ष्य तु कामम् ।
अन्धकारमथ(*sic* for व?)गम्य तनूम
लज्जयेव निरगम्यत नून ॥

आलिङ्गन् भृशमङ्गकानि (IV 120 (380))[1]
एहि तत्र चिनुव: सुकौसुम (V 57, द्वा°°भट्टस्य)[2]
क्व गृहाणि कुत्र गुरवो (IV 108 (368), द्वा°°भट्टस्य)[3]
जानुदघ्नकमुपेत्य वारि तद्द (V 81)[4]
दिङ्मुखोत्थशरपाण्डुरभागा (VI (55a), द्वा°°भट्टस्य)[5]
धूर्तकाममभिवीक्ष्य नीरतो (V 82)[6]

---

[1] आलिङ्गन् भृशमङ्गकानि स(*sic* for सु?)दृशामास्यानि चुम्बन्नय वक्षोजोरुनितम्बक च नखरश्रीचित्रभाव नयन् ।
बिम्बौष्ठामृतमापिबन् शिथिलयन्नीवी करक्रीडना
सगेनातिसहासकेलिपरमः स्वैर विचिक्रीड ना ॥

[2] एहि तत्र चिनुवः सुकौसुम
कौसुमञ्जु सुमनस्तरुश्रियाम् ।
एकिकामिनि (*sic* for °ति?) ततान मानिनी
मानिनीयकपटाद्गृह क्षण ॥

[3] क्व गृहाणि कुत्र गुरवो ललनाना
ह्युभयं पुन. सरभसोच्चलनानाम् ।
क्व कुलत्रय क्व दयिता क्व नु नीति.
क्व जनादरः क्व च सतामनुनीति. ॥

[4] जानुदघ्नकमुपेत्य वारि त
द्वारितप्रबलभीः पुरोगमा. ।
काचनाशु सहसा न्यवर्तता
वर्ततामथ समीक्ष्य भीरुका ॥

[5] दिङ्मुखोत्थशरपाण्डुरभागा
पक्वसस्यफलितोदरभागा ।
गुर्विणी त्वमिव रम्यतरागा
क्ष्मा: शरत्समयसगतरागा ॥

[6] धूर्तकाममभिवीक्ष्य नीरतो
नीरतोत्त(*sic*)मनुमाप्तभीस्तटात् ।
काचनाश्वपससार दूरतो
दूरतो न हि न हीति भाषिणी ॥

धूलिधूसरतनुद्युतिक्रमा° (v 36, 1)
नानाश्लेषरसाढ्या (v. 67a 2)
पद्मिनीसरसिजाननादृगा° (v 49)
पीडितैककुचमेकिकाच्युत (v 58, दा°°भट्टस्य)
पुष्पधामपरिधापनामिषान् (v 59 दा°°भट्टस्य)
मण्डित कतिपयैश्च भानवैर् (v 56 6)
वारुणी दिशमपेतविहगा (v 91 दा°°भट्टस्य)

धूलिधूसरतनुद्युतिक्रमा
तिक्रमादित्य(*sic* for °त्य?) मनन्तवर्त्मन ।
मन्दगाध्वगतनो समानता
मानताभजन (*sic* for °त?) मूर्तिरैन्दवी ॥

म(ना?)नाश्लेषरसाढ्या सद्भावार्द्रा गुणोज्ज्वला सरला ।
अभिमतपात्रमलब्ध्वा सीदति कविता च वनिता च ॥

पद्मिनीसरसिजाननादृगा
न्नादगानमुखरालिमालिका ।
उत्थितेव खलु धूमकालिका
कालिकाव्यथितवैरहानलात् ॥

पीडितैककुचमेकिका च्युत
काच्युत कुसुममाशु बिभ्रती ।
एकबाहुकृतकण्ठलम्बना
लम्बनानि परिरभ्य चावरत् ॥

पुष्पदामपरिधापनामिषा
न्नामिषादरिषु सक्तितोरपि (*sic*) ।
द्राक्सखीपुरत एव सस्वजे
सस्वजे वितनुतः कयाचन ॥

मण्डित कतिपयैश्च भानवै
र्भानवैर्हरिहरिन्मुखं करैः ।
केसरस्य किल कर्णपूरकैः
पूरकैरिव मनोरमच्छवे ॥

वारुणी दिशमपेतविहंगा
वीक्ष्य भीष्य इव वीतविहंगा ।
दिग्भ्य आययुरमन्दरवन्तः
स्वस्वनीडतरुमादरवन्तः ॥

स्निग्धापाङ्गगलद्दृशः (iv 119 (379)) [1]

स्व विकीर्णमुदये सवितार (v 90, दा°°भट्टस्य [1]) [2]

Sbhv श्रीसन्निधानविलसद् (2528, कपिलदामोदरस्य)

Śp (Dāmodara Deva)

अहमिह क्षतविद्यो (4116 given with translation by Aufrecht, Z D M G xvi, p 750)

धावन्तः प्रतिवासर (4109)

नि.स्नेहो याति निर्वाण (4100)

DĀMODARAGUPTA (eighth century, author of the *Kuttanīmata* or *Śambhalīmata* (Kāvyamālā, iii) Aufrecht, Z D M G xxvii, p 35, C C i, p 251, Peterson, op cit, pp 44–5, *Fourth Report*, p xliv, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xxix)

138 स जयति सकल्पभवो (*Kuttanīmata* 1)

Sml 154*b* = *Sbhv* 2339 = *Kuttanīm* 392, and = *Sbhv* 2338 = *Kuttanīm* 398

Subhās iv 83 = *Sbhv* 420 = *Kuttanīm* 672

Sbhv 423 = *Kuttanīm* 672, 1071 = *K* 102, 1263–4 = *K* 440–1, 1388 = *K* 104, 2271 = *K* 433, 2338 = *K* 398, 2339 = *K* 392, 2342 = *K* 799, 2529 = *K* 742, 2530 = *K* 744, 2531–2 = *K* 746–7, 2533 = *K* 757, 2534 = *K* 763, also the following —

आरोग्य विद्वत्ता (234 = *Śp* 317, कस्यापि, **Sūktiratn* i 176 anon, **Subhās* iii 31 anon)

स कथ न स्पृहणीयो (1560 = *Śp* 3353, कस्यापि)

यद्गीमतातिवेगेन (2330)

---

[1] स्निग्धापाङ्गगलद्दृशः स्मररसावेशाहृतापत्रपा.
सीत्काराञ्चितमन्दहासमधुरालापाः स्खलत्पत्रप(*sic* for °क ?)ा ।
चारूद्धभ्रमिताः प्रकम्पसुभगाः स्विद्यत्कपोलाल[स]
त्सर्वाङ्गद्युतिभासुरा ह्यरमयद्गोपीः स लीलालयः ॥

[2] स्व विकीर्णमुदये सवितार
तेजसा वसुचयं सवितारम् ।
सहरन् बणिग्विहतमह्ना
य (*sic*) प्रयाति च यतो गतमह्ना ॥

चक्रिता च मृताचार्य 2331
उपयुक्तखदिरवीटक 2336 = Śp 4051, क्षेमेन्द्रस्य
Śp 3967 = *Sbhu* 2271 = *K* 433
Khbh ad v 1 = *K* 402

Dharaṇīdhara (Aufrecht, C C i, p 268 No information)
83 सकुचिता इव पूर्वं
153 निजनयनप्रतिबिम्बैर् (*Skm* ii 347 *Sml B* 132*b*
P 106*b*, गौडधोइकविराजयो, etc
294 पुनरुक्तावधि वासर (*Skm* ii 158)
Skm निजनयन (ii 347, see above)
पुनरुक्तावधि . . (ii 158, see above)
प्राणेशमभिसरन्ती (ii 330 = *Śp* 3612, कस्यापि
यत्पार्श्वास्फालवेगाज् (i 189)
Padyāmṛtat कोदण्डस्तव हस्तगो (ii 54 = *Padyarac* iii 36)
Padyarac अध्यायो धनवेदिमार्गण (ii 21)
कोदण्ड . . (iii 36, see above)
राजेति चणदाकर (ii 10)

Dharmakara (= Dharmākara? Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 516, C C i, p 270 No information)
82 स्नेह स्रवन्ति तरव
172 मनसिजविजयास्त्र
Skm अलङ्घ्य सर्वेषामिह (v 222 given with translation by Aufrecht, loc cit)

Vaidya Dhanya (Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 525, C C i, p 611 No information)
401 न मन्द्रो वक्त्रेन्दुः (**Skm* ii 221)
Padyāv याः पश्यन्ति प्रियं स्वप्ने (318 = *Śp* 3434, कस्यापि, **S-Hārāv* C 37*a*, 400 anon)

Dharmakīrti (sixth to seventh century Aufrecht, *Ind Stud*, xvi, pp 204–7, Z D M G xxvii, p 41, C C i, p 268 and reff , Peterson, *J Bomb As Soc*, xvi, pp 172–3, op cit, pp 46–8, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xxx, Max Muller, *India what can it teach us?* (index), Takakusu, translation of I-tsing's *A Record of the Buddhist Religion*, pp lv sqq , Lévi, *Bulletin de l'École*

Française d'Extrême Orient, III, p 45, Stcherbatskoi, *Teoriya Poznaniya i Logika* , I, pp xxiii sqq The statement of a commentator upon the *Vāsavadattā* (see Hall's edition, Introduction, p 10) that Dh was author of a work upon *Alamkāra* is unsubstantiated, see Lévi, loc cit In the Tibetan *Tanjur* the only verse compositions (other than *kārikāh*) ascribed to this author are two *stotras* The following is a list of the works attributed to him —

1 *Codanayanāmaprakarana* (*Mdo*, xcv, foll 384–416)

2 *Jātakamālātīkā* (*Mdo*, xci, foll 118–375)

3 *Tantrānantarasiddhināmaprakarana* (*Mdo*, xcv, foll 416–20)

4 *Nayabindunāmaprakarana* (*Mdo*, xcv, foll 347–55, published in Sanskrit by Peterson, *Bibl Ind* 741, in Sanskrit and Tibetan by Stcherbatskoi, *Bibl Buddhica*, VIII, in Tibetan by de la Vallée Poussin, *Bibl Ind*, 1179)

5 *Pramānavārttikakārikāh* (*Mdo*, xcv, foll 194–259, often cited as *Vārttika*)

6 *Pramānavārttikakārikāvrtti* (*Mdo*, xcv 420 – xcvi 380)

7 *Pramānaviniścaya* (*Mdo*, xcv, foll 259–347)

8 *Pramānaviniścayatīkā* (*Mdo*, cix 1 – cx 188)

9 *Buddhasya nirvānastotra* (*Bstod*, foll 222–3)

10 *Sambandhaparīksāprakarana* (*Mdo*, xcv, foll 375–7)

11 *Sambandhaparīksāprakaranavrtti* (*Mdo*, xcv, foll 377–84)

12 *Sarvadurgatipariśodhanamarahomamandalopāyikā* (*Rgyud*, lxiii, foll 214–38)

13 *Śrīvajradākasya stavadandaka* (*Rgyud*, xii, foll 262–4)

14 *Sūtrasiddhi* (*Rgyud*, li, foll 248–9)

15 *Śrīhevajramahātantrarājasya pañjikānetravibhanga nāma* (*Rgyud*, xvii, foll 336–423)

16 *Hetubindunāmaprakarana* (*Mdo*, xcv, foll 355–75)

Verses from some of these are cited in the *Sarvadarśanasamgraha* and elsewhere, see Prof de la Vallée Poussin's translation of the Bauddha chapter in *Museon* 1902 (index) Such philosophical *kārikās* need not occupy us here)

185 हन्त नाम जगत्सर्वं (*S.-Mukt v 7 anon)
188 यातो लोचनगोचरं यदि
202 लावण्यद्रविणव्ययो (*Shm ii 339 etc)
225 अलमतिचपलत्वात् (Sūktiratn 11 anon Śp 566 बिल्हणस्य, etc)
226 नपुंसकमिति ज्ञात्वा (Sbh 1232, कस्यचित्, Pratāp Comm, p 253 anon etc)
227 हारोऽयं हरिणाक्षीणां (Amaru, 135, etc)
229 सा बाला वयमप्रगल्भ (Amaru, 34, etc)
249 सा बालेति मृगेक्षणेति
275 वक्त्रेन्दोर्न हरन्ति बाष्प (*Shm ii 141
358 भ्रूभङ्गो गुणितश्चिरं (Amaru, 97, etc)
370 भवतु विदितं छद्यालापैर् (Amaru, 30 etc)
433 प्रिये प्रयाते हृदय प्रयात

*Shm ii 141 = Kis 275 above, ii 339 = Kis 202 above also the following —
अमीषां प्राणानां (v 212 = Bhartihari iii 7, Śānti-śataka, i 18, Ind Spr[2] 526)
असन्तो नाभ्यर्थ्याः (v 173 = Bhartihari, ii 61, Sbh 280, जयादित्यस्य)
शशिनमसूत प्राची (i 406)
शिखरिणि क्व नु नाम (ii 476 = Kis 187 anon, etc)
शैलैर्बन्धयति स्म (v 373)
सगमविरहविकल्पे (ii 454 = Sāhityad p 285 anon Vetālap iii 22 anon, Ind Spr[2] 6671)

Sbhv 1472, 1587, 1617 = Kis 202, 358, 370 above, also the following —
सन्मार्गे तावदास्ते (2246 = Bhartihari, i 59, *Sml B 92a, बाणभट्टस्य, *Saml 8 anon, *S.-Mukt iv 13 anon, *S.-Ratnak v 135 anon, *S.-Hārāv 4a, 33 anon, Vetālap xiv 3 (p 35) anon, Śp 3300, बाणभट्टस्य)
सोत्कः परिभ्रमसि किं (737)
स्वच्छन्दं हरिणेन या (657 = Śp 947)
हसति हसति स्वामिन्यु° (3232 = *Shm v 209, कस्यचित)

Śp स्वच्छन्दं . . . (947, see Sbhv 657 above)

Aucityav ad ii = *Kvs* 202 above

Dhvanyāloka अनध्यवसितावगाहन (p 217, *ad* iii 41)

लावण्य . . . (ibid, p 216, see above)

NARASIMHA (Aufrecht, Z D M G xxvii, p 44, C C i, p 277, Peterson, op cit, p 50 No information Concerning the variants of the name, *Nrsimha, Narahari, Nrhari,* see Aufrecht, Z D M G xli, p 487 But it has not been ascertained whether the author of the verses is related to any of the very numerous writers or others bearing any of these names)

Skm कपोल पद्मभ्यः (ii 140 = *Kvs* 396 anon)

क्षथा मैव चेतः (ii 212)

घोणाघोराभिघातो (i 194)

जलार्द्रा चर्चा वा (ii 131)

नौकानिर्गमकेनिपात (iii 129)

प्रत्यग्रगोमयैर्लिप्त (v 325)

मध्येविन्ध्यवन सलील (iv 194)

यद्न्योन्यप्रेमप्रवणा (ii 30)

लिप्ता ललाटनेत्र (i 64)

स्थलीभूमिर्निर्यन् (ii 802)

हित्वा तन्मधुसद्म (iv 159)

**Sml* इतः काकानीक प्रतिभयमितः (B 54*b* = *Sbhv* 945, कस्यापि)

गतमतिजवाक्रान्त (B 55*a* = *Sbhv* 944, कस्यापि)

किमसि विमनाः किं चोन्मादी (B 55*a* = **Sūktiratn* 698 anon , *Sbhv* 946 , *Śp* 1154)

Sbhv किमसि . . (946 , see above)

देशैरन्तरिता स्रवैश्च (1768 = **Skm* ii 416, श्रीहर्षस्य, corr to अमरो., Amaru, 99 , **S-Mukt* ii 94 anon , **S-Hārāv* C 40*b*, 244 anon , **S-Ślokāh*, 19*a* anon , *Daśar ad* iv 60 anon , *Sp* 3445, कस्यापि)

स्मररसनदीपूर (2057 = Amaru, 104 , Abhinavagupta, *Dhvanyāl*, p 133 anon , **S-Mukt* i 71 anon , *Daśar. ad* ii 15 anon , *At*, p 54 anon)

Śp किमसि . . . (1154 = **Sml B* 55*a*, etc , see above)

NĀRĀYANALACCHI (NĀRĀYANALABDHI Aufrecht, C C ı, p 293 No infoımatıon)

104 अम्भोधेर्जलयन्त्रमन्दर (*Sl m* ıı 784, कस्यचित्

Shm वणिगधिपते किंचिद् (ıv 81)

NĪLA (Aufrecht, C C ı, p 300 No infoımatıon,

58 द्विरिवः कोकिलया कृत

Shm कुम्भीसचिततण्डुला (v 242)

ते गोवर्धनकन्दरा. (ı 306 = *Padyā* 371

रक्तस्रोतोवहायास् (ııı 190)

विदितधवलिमासि (ıv 72)

PARAMEŚVARA ("quoted as a poet ın the *Kavīndracandrodaya*" Aufrecht, C C ı, p 326 Below appears some confusıon wıth Yogesvaıa)

487 यदि शशिधरस्त्वद्वक्त्रेण

489 विस्फारायास्तरल (योगेश्वरस्य ?)

507 व्यपेतव्यापार (योगेश्वरस्य ? = *Sarasvatık ad* v 169 anon ,

Shm उपरि कवरीबन्धान् (ıı 603)

एता. पङ्किलकूल (ıı 817 = *Kıs* 132, योगेश्वरस्य)

कर्पूरद्रवशीकर (ı 388)

गगनतलतडाग (ı 418)

पूर्णो यः कलशो (ııı 77)

PĀNINI (Aufıecht, Z D M G xıv, pp 581–2, xxvıı, p 46, xxxvı, pp 365–8, Pıschel, Z D M G xxxıx, pp 95–8, 313–16, Peterson, op cıt, pp 54–8, J R A S 1891, pp 311–36, where the then known verses are gıven wıth translatıon, *Fourth Report*, p lxxvı, Bhandarkar, op cıt, pp xvıı and xxxıı

The questıon as to the ıelatıon between the poet and the gıammarıan Pānını and also the questıon as to whetheı the *Pātālavıjaya* and *Jāmbavatījaya* are one poem or two stıll awaıt a final decısıon Rājasekhara ıdentıfies the authors ın the verse

स्वस्ति पाणिनिने तस्मै यस्य रुद्रप्रसादतः ।
आदौ व्याकरणं काव्यमनु जाम्बवतीजयम् ॥)

186 तन्वङ्गीना स्तनौ दृष्ट्वा (*Daśar ad* ıv 50 anon , *At*, p 14 anon)

*Shm असौ गिरेः शीतलकन्दरस्थ. (v 21)
उडुभ्यो सुदूर घन (v 363)
उपोढरागेण विलोलतारक (i 412 = *Sml B 139b, *S-Ratnak 33a, 19 anon, *Saml 169 anon, *Sāras ii 27 anon, Sbhv 1969, Śp 3634, Dhvanyāl, p 35 anon, As, p 83 anon, Hemac, p 274 anon, At, p 36 anon)
कल्हारस्पर्शगर्भैः (i 411)
चञ्चत्पक्षाभिघात (v 364)
पाणौ पद्मधिया (ii 606 = Kvs 199 anon, Padyarac ix 32, अचलस्य (see ACALA), etc)
पाणौ शोणतले (ii 240 = Kvs 364 anon, etc)
मुखानि चारूणि (ii 88)

*Sml उपोढरागेण . . . (B 139b, see *Shm above)
चपाः चामीकृत्य (B 119b = Kvs 129 anon, *Shm ii 812, श्रीकण्ठस्य, Padyarac xi 35, etc)

The above verses from *Shm and *Sml are all given by Aufrecht, with translation, in the articles cited

Sbhv अथासमासादास्तमनिन्द्यतेजा (1898)
उपोढरागेण . . . (1969, see *Shm above)
ऐन्द्रं धनुः पाण्डुपयोधरेण (1815 = Vāmana ad iv 3, 27 anon, Abhinavagupta ad Dhvanyāl, p 37 anon, As, p 92 anon, Sāhityad, p 309 anon)
चपा चामीकृत्य (1765, see *Sml above)
निरीक्ष्य विद्युन्नयनैः पयोदो (1943 = Kuvalay ad 60 anon, Ak, p 254 anon, Pratāp Comm, p 405 anon)
प्रकाश्य लोकान् भगवान् स्वतेजसा (1904)
विलोक्य संगमे राग (1887 = Śp 3586, कस्यापि)
शुद्धस्वभावान्यपि संहतानि (1968)
सरोरुहाक्षीणि निमीलयन्त्या (1899)

Śp उपोढरागेण . . . (3634; see *Shm above)
चपाः चामीकृत्य . . (3869, see *Sml above)

Padyarac चपा. . . (xi 35, see *Sml above)

Nami ad Rudrata's *Kāvyalaṃkāra*

गते ऽर्धरात्रे परिमन्दमन्द ii 8

सध्यावधू गृह्य करेण ibid पातालविजये, a fragment of a verse)

Rāyamukuta in his commentary on the *Amarakosa* quotes three fragments from Pānini's poems (see Aufrecht, Z D M G xiv, p 582, Peterson, J R A S 1891, p 319, Bhandarkar, *Report*, 1883-4, pp 62 and 479

स पार्षदैरम्बरमापुपूरे (ad i 1, 1, 31 (35)

पय॰ पृषन्तिभि॰ स्पृष्टा लान्ति वाता॰ शनै शनै॰ ।
(ad i 2, 3, 6)

स सृक्कणीप्रान्तमसृक्प्रदिग्ध
प्रलेलिहानो हरिणारिरुच्चै॰। (ad ii 6, 91 cf Aufrecht's glossary to Halāyudha's *Abhidhānaratnamālā* s v सृक्कन्)

Yaśavarman (no information, plainly a Buddhist writer)

11 पायाद्व: समय॰ स मारजयिनो

Purusottama Deva (Aufrecht, C C i, p 342 No information)

39 भभ्रमति किं मही (*Skm i 238)

*Skm उत्थायोत्थाय पापेष्व॰ (v 372 = Sbh 3331, कस्यापि)
विम्बोष्ठाय नमस्करोति (i 338)
भभ्रमति . . (i 238, see above)
माल्य मृणालवलयानि (ii 165)
यस्या: प्रसादपरमान्न (i 353)
विलासिना भाग्यविजृम्भितेन (ii 859)

*Padyāv अधरे विनिहितवंश (47)
कस्त्व तासु यदृच्छया (223)
कालिन्दीजलकेलि (156)
गोपीजनालिङ्गितमध्यभाग (292)
मनोगता मन्मथबाणबाधाम् (161)
मा मुञ्च पञ्चशर पञ्चशर (220)
व्यतीता॰ प्रारम्भा॰ (219)

Pradyumna (not later than the ninth century, according to a verse of Rājasekhara (*Sml), a playright Aufrecht, C C i, p 352, Peterson, *J Bomb As Soc*, xvii, p 59,

Report, ii, p 59, op cit, p 60, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xviii)

218 तद्व्रीडाभरभुग्नमास्य (*Shm ii 465)

361 कोपो यत्र भृकुटिरचना (*Shm ii 234, अमरो, *Śp* 3562, वामनस्य, Amaru, 38, *Padyavac* viii 13, वामनस्य, etc)

Shm ii 465 = *Kvs* 218 above

Sbhi दारिद्र्यानलसंतापः (504, भट्टनारायणस्य = *Śp* 406 anon, *Bhojapr*, 102 Bāna, 279 Māgha)

Prabhākara (Bhatta Prabhākara or Prabhākara Deva? Aufrecht, C C i, p 353, Peterson, *J Bomb As Soc* xvi, p 175, op cit, p 60)

286 सा सुन्दरी तव वियोग

Shm एते वामविलोचनकुच (ii 873)

Sml सा दृष्टा यैर्न वा दृष्टा (P 65*b* = *Kvs* 248 anon, *S-Ratnak* v 215 anon, *Sbhv* 1254, शक्रदेवस्य, *Śp* 3368, etc)

*Padyaveni (Prabhākara Bhatta)

निदाघे संसारे (vii 69*b*)

पात्र न तापयति नैव (vi 66*a*)

शीर्णो पुष्पफले दले (vi 61*a*)

*Sabhyāl (Prabhākara Bhatta)

असौ सुरतरङ्गिणी (iii 11*b*)

Sbhv किं चित्र यदि तन्वङ्ग्याः (1537)

तन्व्याः समुत्तुङ्गकुचाग्र (1540)

सद्वंशजः साधुगुणः सुवृत्तः (897)

Śp (Prabhākara Deva)

सा दृष्टा . . . (3368, see *Sml above)

Aucityav दिङ्मातङ्गघटाविभक्त (*ad* 20, भट्टप्रभाकरस्य, Hemac, p 149 anon)

Pravarasena (fifth century?, author of the *Setubandha* Aufrecht, C C i, p 356, Peterson, op cit, pp 60–1)

436 अरतिरियमुपैति (*Shm ii 185, *Padyāv 213, कङ्कस्य, *Sbhv* 1113, कस्यापि, etc)

Shm ii 185 = *Kis* 436 above also
प्रियस्य रूढप्रणयस्य (ii 33
मेरुर्दण्डो यदि च पटल (iii 20)

Sbhi सकेतदाम्नि प्रथम प्रियेण (1944

Aucityav ad 16 = *Setubandha*, i 2 *ad* 19 = iv 20

Bāna (seventh century Hall, Introduction to his edition of the *Vāsavadattā*, pp 12 sqq , Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 50–4, C C i, p 368, Peterson, *J Bomb As Soc*, xvi, p 175, *First Report*, pp 105 sqq Introduction to edition of *Kādambarī* pp 60 sqq , *Fourth Report*, p lxxxii , op cit , pp 62–6, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xviii, xxxiii)
93 तापं स्तम्बेरमस्य
94 वाताः पान्थनखम्पचाः
312 पततु तवोरसि सतत (*Sml B* 147*b*, *P* 118*b* , *Sbhv* 2120 , *Śp* 3695)

Shm अस्मिन्नीषद्वलितविततं (ii 798 = *Sarasvatīk ad* i 71 anon)
घा(पा)तयति महापुरुषान् (v 355 = *Harsacarita*, v 2)
दाहच्छेदननिकषैर् (iv 94)
द्वार गृहस्य पिहित (ii 886 = *Sbhv* 1853 , *Śp* 3940, कस्यापि , **Saml* 286 anon)
नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बि (i 12 = *Harsacarita*, i 1 , *Subhās* i 2*a* , **Sml B* 5*a* , *S-Ratnak* i 21 anon . *Sbhv* 8 , *Śp* 60 , *Vetālap* xxi 1 anon)
निःशङ्कशङ्करकर (i 101)
पादावष्टम्भनम्र (i 124 = *Sarasvatīk ad* iii 8 anon)
पुण्यागमौ पूर्णवाञ्छः (ii 869 = **Sml P* 104*a* anon *Śp* 3946 , *Sbhv* 1857 anon)
मलयजरसविलिप्त (ii 322 = *Kis* 525 anon , *Al* , p 396 anon , Vāmana *ad* iv 3, 10 anon , etc)
मौर्वी वेगादुदश्चत्यपि (i 11)
यस्योद्योगे बलाना (iii 169)

विद्राणे रुद्रवृन्दे (i 125 = *Śp* 112 = *Candīśataka* 66, as Peterson points out, and *S-Hārāv* 13b)
समि[*sic*]ष्टो ग्रामदेव्यास् (ii 870 = *Śp* 3947, मयूरस्य)
स्विच्छारण्य लुठित्वा (i 146 = Peterson, *Report*, ii, p 58, **Sml P* 5b, *B* 14a, **S-Hārāv* 15a)

Sml अन्योन्याहतदन्तनाद (B 126b, P 102a = *Śp* 3934)
उद्यद्बर्हिषि (see below नृत्यद्बर्हिणि)
कवीनामगलद्दर्पो (P 14a = *Harsac* i 11)
कारञ्जी कूजयन्तो (B 116b, P 95a anon = *Śp* 3851)
कीर्त्तिः प्रवरसेनस्य (P 14b = *Harsac* i 14)
गम्भीरोऽनर्जितेन त्रिभुवन (B 118b)
ग्रीष्मोष्मशोषशुष्यत् (P 95b, B 117a = *Sbhv* 1715, *Śp* 3855)
दुःखानि सन्दिशन्त्या (B 64a = *Sbhv* 1390 ?)
नमस्तुङ्ग . (B 5a, see **Skm* above)
नाधन्यानां निवास (B 180a)
नूनमाज्ञाकरस्तस्याः (B 92a = *Krs* 237 anon, **S-Hārāv* C 4b, 37 anon, **Sāras* i 34 anon, etc)
नृत्यद्बर्हिणि दर्दुरारवपुषि (B 121b = उद्यद्बर्हिषि . *Śp* 3397, *Sarasvatīk ad* ii 91 anon, *Padyarac* vii 12)
पततु (B 147b = *Krs* 312 above)
पश्चादङ्घ्रि प्रसार्य (B 177a = *Harsac* iii, **Skm* v 9, विक्रमादित्यस्य, *Sbhv* 2420, *Kavyapr*, *ad* x 25 anon)
पुण्याम्भो . . (B 127b, see **Skm* above)
भ्राम्यच्चीत्कारचक्र (B 117a = *Śp* 3857)
यथा यथास्याः कुचयोः (B 92a = *Śp* 3285, कस्यापि, **Sāras* i 42 anon)
सन्मार्गे तावदास्ते (B 92a = Bhartrhari, i 59, *Sbhv* 2246, धर्मकीर्त्तेः, *Śp* 3300, *Vetālap* xiv 3 anon)
सर्वाशारुधि दग्ध (P 95a, B. 116b = **S-Ratnak.* iii 339 anon, *Sbhv* 1708, *Śp* 3854, *Sarasvatīk ad* ii 91, v 170 anon, Hemac, p 207 anon)

सूत्रधारकृतारम्भैर् (P 14a = Harsac i 15
स्वेच्छारम्य . P 5b B 14a see Skm above
हरकण्ठग्रहानन्द (P 3b, B 7a = Harsac i 2, *Sūkti-ratn 8 anon Śp 68

*Padyāv चित्राय त्वयि चिन्तिते 358

*Sabhyāl दूरादेव कृताञ्जलिर्न (v 23b = Sbh 1709, Śp 3859

*Subhās प्रीतिं न प्रकटीकरोति (v 22 = Sbh 493

*S-Hārāv अङ्गणवेदिर्वसुधा (63a 651, 77a 47 = Harsac vii 1, Sbh 2270, Śp 230)
कीर्त्ति. (41a, 250, see *Sml above)
दु:खानि (C 35a, 81, see *Sml above)
नवोक्तिर्जा(०वो ऽर्थो जा)तिरग्राम्या (39b, 212 = Harsac i 8, *Subhās ii (14a) anon, Sbh 137, Śp 152)
वक्रोक्त्या मेण्ठराजस्य (41a, 251 = Peters ii 64)
विकचकचकलाप (C 2b, 19 = Sbh 1484, पुष्पस्य, Śp 3288, also पुष्पस्य and कालिदासस्य)
विद्राणे (13b, see *Skm above)
सन्ति श्वान इवासंख्या (35a, 155 = Harsac i 5 Śp 157)
स्वेच्छारम्य . (14a, see *Skm above)

Sbh अङ्गणवीथी . (2270 = Harsac vii 1, etc, see *S-Hārāv above)
एकैकातिशयालय: (492)
करिकलभ विमुञ्च लोलता (622 = Harsac ii, near the end)
गतप्राया रात्रि. (1612 = Kis 367, महोदधे., etc)
गम्भीरस्यापि सत: (1837)
ग्रीष्मोष्म . . (1715, see *Sml above)
घ्रात्वा श्रोणीमजाया (2423 = Śp 586, कस्यापि)
तरलयसि दृशं किमुत्सुका (695 = Harsac i, Ak, p 258, Hemac Comm, p 338 anon)
दु:खदग्धा प्रविशन्त्यास् (1390, see *Sml above)
दूरादेव (1709, see *Sabhyāl above)
द्वारं गृहस्य . (1853, see *Skm above)

धृतधनुषि बाहुशालिनि (2269 = *Harsac* vii 2, *Śp* 3965)
नमस्तुङ्ग . . . (8, see *Shm* above)
नवो ऽर्थो . . . (137, see *S-Hārāv* above)
नीलोत्पलवने रेजुः (1810)
पततु . . . (2120 = *Kvs* 312 above)
पश्चादङ्घ्रि . . (2420, see *Sml* above)
प्रीतिं न . . . (493, see *Subhās* above)
बभूव गाढसंतापा (1791)
मुखमात्रेण काव्यस्य (138 = *Śp* 160)
लवणाम्बुधेरम्भ. (1809, ? Bāṇa)
वक्त्राम्भोज सरस्वत्य° (2592 = *Bhojapr* 227, *Kāvyapr* *ad* vii 9 anon)
वरमियमङ्कुशच्युतिर् (632)
वियोगिनी चन्दनपङ्क (1075)
सर्वाशारुधि . . . (1708, see *Sml* above)
स्तनयुगमश्रुस्नात (2482 = *Kādambarī*, 19, *Aucity* *ad* 20, Hemac Comm, p 180 anon)
स्वेदाम्भःकणिकाचितेन (1710)
हे हेमन्त स्मरिष्यामि (1836 = **S-Muktāv* xxix 19 anon, *Śp* 3923, कस्यापि)

Śp
अङ्गणवेदी . . . (230, see **S-Hārāv*, etc, above)
अन्योन्याहतिदन्त (3934, see **Sml* above)
उद्यद्बर्हिषि . . . (3397, see **Sml*, etc, above)
कारङ्गी. . . (3851, see **Sml* above)
ग्रीष्मोष्म . . . (3855, see **Sml*, etc, above)
दामोदरकराघात (498 = Kṣīrasvāmin *ad* *Amarakośa*, i 1, 5, 7)
दूरादेव . . (3859, see **Sabhyāl*, etc, above)
धृतधनुषि . (3965, see *Sbhr*, etc, above)
नमस्तुङ्ग . . . (60, see **Shm*, etc, above)
नवोक्ति . . (152, see **S-Hārāv*, etc, above)
पततु . . (3946, see *Kvs* 312, etc, above)
पुण्यामौ . . (3946, see **Shm*, etc, above)
भ्राम्यत्सीत्कार . . (3857, see **Sml* above)

मुखमात्रेण . . . (160, see *Sbhi* above)

मृत्युः शरीरगोप्तार (380 = *Sbhi* 2309 (यमः॰) कस्यापि **Sml P* 24*a*, व्यासस्य, **S-Ratnak* vi 169 anon **S-Hārāv* 70*b*, 768 anon, **Sūktiratn* 238 anon)

वातावीर्णविशीर्ण (3856 = *Sbhv* 1713, कस्यापि **Saml* 253 anon, **S-Ratnak* iii 348 anon)

विकचकचकलाप (3288, see **S-Hārāi*, etc, above)

विद्राणे . . . (112, see **Skm*, etc, above)

सन्ति श्वान . . (157, see **S-Hārār*, etc, above)

सन्मार्गे . . . (3300, see **Sml*, etc, above)

सर्वाशारुधि . . . (3854, see **Sml*, etc, above)

हरकण्ठ . . . (68, see **Sml*, etc, above)

Aucityav ad 14 = *Kis* 227, धर्मकीर्त्तेः, *ad* 20 = *Kādambarī* 3 (The verses quoted from the *Padyakādambarī* are of course, not by Bāna)

Kkbh ad ii = 1 *Kādambarī* 6

Suvrttat ad ii 17 = *Kādambarī* 2 and 4

Padyarac उच्चद्धिंहिषि . . . (vii 12 see **Sml*, etc, above)

At, p 30 anon = *Kādambarī* 2

Ujjvaladatta *ad Unādisūtra*, i 158, iii 7 quotes short fragments from the *Kādambarī*

Bimboka (Aufrecht, C C i, p 373 No information see Himboka)

285 अत्रैष स्वयमेव चित्रफलके

**Skm* मया तावन्नोचस्खलित (ii 197 = *Kis* 369, हिम्बोकस्य, etc)

Buddhākaragupta (no information)

17 द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटल

Bhagīratha (Aufrecht, Z D M G xxxvi, pp 379–80 No information identical with Bhagīrathadatta?)

44 लक्ष्म्याः केशप्रसवरजसा (**Skm* i 292)

**Skm* धात्री धातु वहति (v 194, given by Aufrecht, with translation, loc cit)

मिश्रीभूता तव तनुलता (i 139)

लक्ष्म्या . (i 292, see above)

वैदग्ध्यभ्रमवद्ध (ii 604)

स्फुटकोकनदारुणा (i 368)

BHAGĪRATHADATTA

भवजलधिजलावलम्ब (i 108)

BHAVABHŪTI (eighth century Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 63–4, C C i, p 398, Bhandarkar, Introduction to his edition of the *Mālatīmādhava*, pp ix–x, op cit, pp xviii, xxxv, Peterson, *Fourth Report*, p lxxxvi, op cit, pp 77–8)

105	= *Mālatīm*	ix 14		429	= *Mālatīm*	ii 3	
106	= ,,	ix 23		[465 anon	= ,,	i 16]	
107	= ,,	ix 15		[466 anon	= ,,	i 34]	
108	= ,,	ix 16		[467 anon	= ,,	i 37]	
167	= ,,	v 29		[468 anon	= ,,	ix 11]	
230–1	= ,,	i 27–8		[476 anon	= ,,	v 10]	
232	= ,,	i 30					
233	= ,,	i 29		322	= *Uttarar*	i 27	
[423 anon	= ,,	ii 1]					

**Skm* उषसि गुरुसमक्ष (ii 704 = *Kvs* 329 anon)

का तपस्वी गतोऽवस्थां (i 109)

गाढग्रन्थिप्रफुल्ल (i 62)

चूडापीडनिबद्धवासुकि (i 57)

दोर्दण्डाञ्चितचन्द्रशेखर (v 93 = *Mahānāṭ* i 45, दोर्लीलाञ्चित°, *Mahānāṭ* i 38, *Daśar ad* iv 73 anon, *Sāhityad*, p 91 anon, Vāmana *ad* i ii 12 anon)

निःसार करघात (i 397)

पक्ष्मालीपिङ्गलिम्न. (i 69)

भुवा घर्मारम्भे (ii 781 = *Kvs* 90 anon)

लघुनि तृणकुटीरे (ii 866 = *Sbhv* 1840, कमलायुधस्य, *Śp* 3922, ditto, *Daśar ad* iv 20 anon)

वैकुण्ठस्य करद्वन्द्व (i 88)

शौर्यं शत्रुकुलक्षयावधि (i 223, cf *S-Saṃcaya*, xxix 11, शौर्यं शत्रुजयावधि anon, etc)

**Padyāv* 321 = *Mālatīm* ix 11, *Uttarar* iii 31, *Kvs* 468 anon 322 = *Mālatīm* ix 42

*Sml

	Mālatīm		Mālatīm
B 64a	= I 22	B 179a	= V 19
B 70b (P 64b)	= I 17, III 9		
B 71a (P 64b)	= III 12		Uttarar
B 72b	= V 7, 9	B 62b	= III 26
B 75a	= IX 42	B 108a	= I 35
B 75b (P 67b)	= IX 12	B 184a	= II 20
B 76a	= I 30	B 188b	= VI 25, 19
B 105	= VI 15	B 189a	= VI 9
B 133a	= IV 10		
P 134b	= V 16		Mahāvīrac
B 147a	= V 13	B 163b	= I 45
B 162b (P 135a)	= V 17,18	B 192b (P 154a	= II 36, 26

*S-Hārāv

14a = *Mālatīm* Prol 1
72a, 786 = *Uttarar* VI 14
74a, 819 = *Śakuntalā*, 176 (?)
C 39b, 234 = *Mālatīm* I 15
C 41b, 258 = ,, IX 11, *Uttarar* III 31, *Kvs* 468 anon
C 42a, 263 = ,, IX 42

Also the following—

निखिलैर्निरस्तमङ्गैर् (C 11b, 125 = *Sml B* 96a, *P* 79b, मालतीमाधवस्य, *Sabhyāl* I 101 anon *S-Mukt* I 23 anon)

भजेम भवदन्तिक (28b, 64)

Sabhyāl	24a = *Mālatīm* IV 10
	29a = ,, I 28, *Kvs* 231
	xa = *Uttarar* I 27 *Kvs* 322

Sbhv	81 = *Mālatīm* Prol. 1
	1297 = ,, I 27, *Kvs* 230

Śp

91 = *Mālatīm* Prol 1	4076 = *Mālatīm* V 18
99 = ,, Prol 3	
3453 = ,, IX 42	215 = *Uttarar* II 7
3850 = ,, IV 10	414 = ,, II 4
4075 = ,, V 16	

Also the following (given by Aufrecht, with translation, Z D M G xxvii, pp 63–4)—

अलिपटलैरनुयाता (791)
दैवाद्यद्यपि तुल्यो (749)
निरवद्यानि पद्यानि (146 = *Sml P 12b, मालतीमाधवस्य, *S-Ratnak ii 12 anon , Bhojapr 201)

Aucityai *ad* 13 = *Uttarar* iv 27, 29
ad 16 = „ v 34
ad 27 = „ ii 27

Suvrttat *ad* ii 32 = *Mālatīm* v 30 , also
अज्ञानाद्यदि वाधिपत्य (*ad* ii 37 = *Skm v 112 anon , *Mahānāt* vii 44 , *Dūtāngada*, iii 19)

Rasagang , p 277 = *Mālatīm* i 28 (*Kvs* 231)

Ujjvaladatta *ad Unādisūtra* (Aufrecht's edition, p xix), i 108 = *Mālatīm* vi 10 , also (fragment)
उत्तालः किङ्किणीना (*ad* iv 18 = *Mālatīm* v 4*d*)

Rāyamukuta's commentary on the *Amarakośa*
ad i 75, ऊर्ध्वं धूनोति = *Mālatīm* v 4*c*
ad ii 5, 10, स एव रौहिषा मध्ये चरति
ad iii 1, 64, सरससुपांसि (*sic*)

BHĀGURA (= *Vāgura*? Aufrecht, C C i, p 558 No information , see below under VĀGURA)
175 अनेन कुम्भद्वय

BHĀVĀKADEVĪ (BHĀVADEVĪ Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 520 , C C i, p 407 No information)
177 सजन्मानौ तुल्याव° (*Skm ii 379, राजशेखरस्य)
359 तथाभूदस्माकं (*Skm ii 232, अमरोः , *Sbhv* 1622, कस्यापि , Amaru, 69, etc)

*Skm किं पादान्ते पतसि (ii 231 = *Kvs* 356, वाक्कूटस्य , *Padyāv 377, कस्यचित् given by Aufrecht, loc cit , with translation)

OJA DEVA (eleventh century Aufrecht, ZDMG xxvii pp 67–9, CC i, p 418, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xxxvii–iii)

184 तन्वङ्ग्याः स्तनयुग्मेन (Śp 3340, कस्यापि, *Sāhitmu* p 290 anon etc

419 असौ गत' सौगत एव

Shm अस्तगतभारविरवि (v 126,

कतिपयदिवसस्थायी (iv 98 = Śp 1124, कस्यापि, *S-Muktāv* v 11 anon *S-Ratnak* vi 141 anon, *Bhojapr* 39)

कस्मात्पार्वति निष्ठुरासि (i 31)

मन्थानोल्लोललीला (i 329)

वार वारमनेकधा (ii 21)

वृषधन धनदप्रिय (i 15)

सौजन्याम्बुनिधे (iii 151 = *Suvasvatīk ad* i 71 anon

Sml अङ्गारैः खचितेव भूः (B 115a = Śp 3827)

अमी तिलास्तैलिक (P 53a = Śp 1189, कस्यापि *Sūktimatn* 724 anon)

अस्पृश्य सगतिमिह प्रविहाय (P 53b, B 58b)

आदाय चापमचल कृत्वा (B 5b = *Kāvyapr ad* ix 8 anon, *Ak*, p 245 anon)

आदाय द्रुतमाकृतेरुपशमाद् (B 36a)

आपुष्पप्रसरान्मनोहरतया (B 51b, P 46b = Śp 1028)

उत्पाद्य यत्स्वयमपि प्रबला° (B 29a)

एकस्यायमुदेति मूर्धनि (B 57a = *Shm iv 164, पुण्डरीकस्य, *Sāras iv 46 anon, Śp 1070, कस्यापि)

कि ते नम्रतया किमुन्नततया (B 51a, P 45b = *Shm iv 270, कविराजश्री-नारायणस्य, *Sūktimatn 591 anon, Śp 1004, *At*, p 7 anon)

कि ब्रूमो जलधेरनन्तमहिम (B 188a, P 152b, कस्यापि, for a similar commencement of the verse कि °धेः श्रिय, *Shm iv 38, शुब्दार्णवस्य, *Simhāsanadvā-trimśikā*, 86)

खेदं ये जनयन्ति ये (B 30a)

गम्भीरस्य महाशयस्य (B 58b)
जाति यथानुसरसि त्वमिह (B 37a)
तेजो दर्शयसि त्वमीदृशमपि (B 38a, P 32b)
तवैतद्वाचि माधुर्य (P 28b = Śp 842, *Sūktiratn 519 anon, *S-Ratnak vi 447 anon)
ते सन्ति हन्त वहवो भुवि (B 58a, P 52b)
पाथोनाथ जगत्यहत्क्तिभृतो (B 44a)
ब्रूम: किं नभसो निसर्गमहत. (B 188a)
भीमश्याम प्रतनुवदन (B 58b = Śp 1147)
भ्रातश्चन्दन किं ब्रवीमि (B 50b, P 45a = Śp 993, *S-Ratnak 53b, 145, *Sūktiratn 582 anon, for a similar beginning cf *Skm iv 169, भ्रा° °न शैल मुञ्च)
माकन्देषु न यद्यपि प्रतिदिन (B 110b)
य. कूप कुरुते मुख (P 33a)
य. सतापमपाकरोति (B 33b, P 30a = *Padyāmrtat iii 38, Śp 809)
य: पीयूषसहोदरै. (B 57a = Śp 1164, *Sūktiratn 708 anon)
यत्सद्गुणो ऽपि सरलो ऽपि (P 53a, B 58a = *Sūktiratn 735 anon, Śp 1198, कस्यापि)
यदपि विबुधै: सिन्धोरन्त. (B 94a, P 77b, भासस्य = Kvs 163, लक्ष्मीधरस्य)
यद्वत्वास्यभितो वृथा (B 46a)
ये सन्तोषसुखप्रबुद्धमनस: (B 56b = Bhartrhari, iii 12, Sbhv 1027, लुब्धसूनोर्विद्याधरस्य, Śp 1065, विद्यापते·)
रत्नाना न किमालयो (B 56b = Śp 1072, कस्यापि)
रूप वपुर्न च विलोचनहारि (B 41b, P 36a = *Sūktiratn 566 anon)
वह्नि विशाम्यसि निमज्ज (B 58a)
शीतार्त्तिप्रसरस्तथाकुल (B 126b, P 101b = Śp 3933)
शुभ्रे को ऽय वृक्षो (P 126a = Sarasvatīk ad i 86 anon, At, pp 36–7 anon)
शुभ्रत्व यदिद य एष (P 52b, B 57b)
श्लाघ्य महत्त्वमेकस्य (B 57a)
सद्वशस्य प्रविततगुण (P 53b, B 58a)

सद्वृत्तस्य च वंशजस्य च B 57b, P 52a
सान्द्रज्योतिःपटलदलित B 58b, P 53b
स्निह यत्त्वमिहावसज्य (B 58a, P 5..
स्फुरद्भीमाभोग (B 119)
स्वीकृत्य भ्रमिमभ्युपेत्य P 52b
हहो चकोर यदि (B 36)

Śp अङ्गारे 3827 see *Sml* above
अत्यच्छं सितमंशुकं 3833 = *Sml* P 53b anon
आपुष्प . 1028 see *Sml* above
उपरि पयोधरमाला 3854 = *Sbh* 1745 कस्यापि *Kvs* 484 anon, etc)
किं ते नम्र (1004 see *Sml* above
कियन्मात्रं जलं (561 = *Sarasvatīk ad* i 125 ii 144 anon)
कृतोपकारं प्रियबन्धु (3589 = *Sbh* 1900 कालिदासस्य
तवैतद्वाचि (842 see *Sml* above
भीमश्याम . 1147 , see *Sml* above
भूरिभारभराक्रान्तो (562 = *Sūktiratn* 409 anon *Sarasvatīk ad* i 7 anon
भ्रातश्चन्दन . . (993, see *Sml* above
मयि जीवति बीजाढ्ये (after lix 42, two MSS Aufrecht)
मान्धाता स महीपति (4002 = *Vetālap*, p 59 *Bhojapr* 38)
य. पीयूष . (1164 , see *Sml* above
यः संताप (809 , see *Sml* above
यदेतच्चन्द्रान्तर् (563 = *S-Ratnak* iv 78 anon *S-Prab* 38 anon , *Sbh* 1979, श्रीहर्षदेवचौरयोः *Sarasvatīk ad* iv 51 anon , *Sāhityad* 295 anon *Bhojapr* 233)
येषां वल्लभया सम (4106)

Bhoja's कविवर्ग

अभूत्प्राची पिङ्गा (3717 = *Sāras* iii 33 anon , *Sbh* 2218, कस्यापि , *Bhojapr* 260 , *Padyarac* ix 11 भोजप्रबन्धात्)
विरलविरलीभूतास्तारा (3718 = *Sbh* 2217, कस्यापि , *Bhojapr* 259 , *Padyarac* ix 10, भोजप्रबन्धात् *Saml* 189 anon , *S-Prab* 21 anon)

Padyaratn यद्यपि वक्रगुणगम्य (xiv 53 = *Sūktiratn 694 anon, *Śp* 1149, कस्यापि)

Ekāv, p 146 यदि भवति वचश्च्युत = *Sarasvatīk* i 159

BHRAMARA DEVA (Aufrecht, C C i, p 419 No information)

434 वाष्पश्चक्षुषि नाञ्जन

Skm दन्ताग्रग्रहण (ii 45 = *Sbhv* 2111, डामरस्य)

MADHUKŪTA (Aufrecht, C C i, p 426 No information)

406 अद्योद्यानगृहाङ्गणे:

Skm तत्तावदेव शशिन. (iv 29 = *Sbhv* 555, प्रकाशदत्तस्य, *Sarasvatīk* ad ii 57 anon, Hemac Comm, p 9 anon, *Subhās* vii (37*a*), प्रकाशवर्षस्य)

MADHUŚĪLA (= MADHURAŚĪLA, MĀDHAVAŚĪLA? Aufrecht, C C i, p 426 No information)

99 तोयोत्तीर्णाः श्रयति कबरीः (*Skm ii 787)

*Skm ii 787 = *Kvs* 99 above, also

मदोष्मप्रागल्भ्याद् (iv 110)

Sml गीतोर्वीणवमन्द्रनादमधुराः (B 19*a*, माधवशीलस्य, P 8*b*, मालतीमाधवस्य)

MANOVIDA (no information = Manovinoda?)

64 हृद्यस्निग्धैः परभृतरुतैर्

65 लोलैः कोकिलमण्डलैः

135 (imperfect verse, lacks beginning)

283 स्विद्यापूरविलुप्तकुङ्कुम॰

284 धूमेनेव हृते दृशौ

MANOVINODA (Aufrecht, C C i, p 429 No information)

189 व्यर्थं विलोक्य कुसुमेषुम् (*Skm ii 110)

219 बिसकवलनलीला॰

220 अयं लोल मुक्तावलो॰ (*Skm ii 378, मनोविनोदकृत.. *sic*, see below)

221 मन्ये हीन स्तनजघनयोर्

222 यच्चैतन्मृगनाभिपत्त्रतिलक

301 नवनवरहोलीला

302 तस्यापाङ्गविलोकितस्य

382 अहो दिव्य चक्षुर्वहसि

Shm ii 110 = *Kis* 189 ii 378 = *Kis* 378, also
दूरोत्पुच्छ. सलय ii 846
यद्यप्यहं शशिमुखी (ii 836)
It is to be noted that Aufrecht's Manovinodakrt (C C i, p 429) will disappear as a separate author, the phrase of ascription, मनोविनोदकृत, no doubt, either implying that Manovinoda was properly the name of the *work* and thence a sobriquet of the author, or meaning 'composed by Manovinoda'

Mayūra (seventh century Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 70–1 C C i, p 432, Peterson, op cit, p 86, Bhandarkar *Report*, 1897, pp xviii, xxxviii
53 ससक्त सिक्तमूलाद् (*Sūryaśataka*, 34)

Shm अन्यस्त्री सप्रतीम (i 140)[1]
अस्रस्रोतस्तरङ्ग (i 203)[2]
शम्भो स्वागतमास्यता (i 261 = *Padyā* 146, *Kṛṣṇakarṇāmṛta*, ii 59)
सव्यानाशुकपल्लवेषु (i 73)[3]

Sml साभिप्राय प्रणयसरस (B 72a)

अन्यस्त्री सप्रतीम कुरु मदनरिपो स्वाङ्गदानप्रसाद
नाहं वोढुं समर्था शिरसि सुरधुनी नापि संध्या प्रणन्तुम् ।
इत्युक्त्वा कोपजिह्मा विघटयितुमुमामात्मदेहं प्रवृत्ता
रुन्धाना पान्तु शम्भोः कुचकलशहठस्पर्शहृष्टा भुजा वः ॥

अस्रस्रोतस्तरङ्गभ्रमिषु तरलिता मांसपङ्के ऽभ्यटन्तः
स्थूलास्थिग्रन्थिभङ्गे धवलबिसलताग्रासमाकल्पयन्तः ।
मायासिंहस्य शौरेः स्फुरदरुणहृदम्भोजसंश्लेषभाजः
पायासुर्दैत्यवक्षःस्थलकुहरसरोराजहंसा नखा वः ॥

संव्यानांशुकपल्लवेषु तरलं वेणीगुणेषु स्थितं
मन्दं कञ्चुकसंधिषु स्तनतटोत्सङ्गेषु दीप्तार्चिषम् ।
आलोके त्रिपुरावरोधनवधूवर्गस्य धूमध्वजं
हस्तन्यस्तशरासनो विजयते देवो दयार्द्रेक्षणः ॥

Sbh अनुदिनमभ्यास (2045 = *Śp* 3958, कस्यापि)
आघ्रायाघ्राय गन्ध (2422 = *Śp* 585)
आरोपयसि मुधा किं (128 = *As*, p 177 anon)
आहत्याहत्य मूर्ध्नां (2425 = *Śp* 597)
इत्थं पशुपतिपेशल (129 = इति . *As*, p 177 anon)
किं मे दुरोदरेण (124 = *As*, p 176 anon)
चन्द्रग्रहणेन विना (126 = *As*, p 177 anon)
भूपालाः शशिभास्करान्वय (2515 = *Shm* III 71, विद्यायाः = राजानः° *Padyāmṛtat* II 7 anon, *S-Ratnak* IV 41 anon, *Sāras* II 36 anon)
वसुरहितेन क्रीडा (125 = *As*, p 177 anon)
विजये कुशलस्त्र्यक्षो (123 = *As*, p 176 anon)
हा राहौ निकटस्थे (127 = *As*, p 177 anon)

Śp 137 = *Sūryaś* 1–2, also
आघ्राया° . . (585 = *Sbh* 2422 above)
आहत्या° . . (597 = *Sbh* 2425 above)
सविष्टो ग्रामदेव्याः (3947, see under BĀṆA, *Shm* above)

Khbh ad IV 1 = *Sūryaśataka*, 18

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (Aufrecht's edition, p XIX) *ad* IV 51 = *Sūryaśataka* 19, IV 213 = 71, IV 233 = 42

MAHĀVRATA (Aufrecht, ZDMG XXXVI, pp 520–1, CC I, p 443 No information)
402 तत्तद्दत्यपि यथावसर (*Śp* 3536, कस्यापि)

Shm मज्जन्मापि हि निष्फल (V 307, given with translation by Aufrecht in the article cited)

MAHODADHI (Aufrecht, CC I, p 446 No information)
367 गतप्राया रात्रिः (*Sbh* 1612, बाणभट्टस्य, *Śp* 3713, कस्यापि, etc)

Shm अभ्र. कर्दमतामुपैति (III 158 = *Khanda*, p 97)
मध्येवेश्म समुन्नता (II 261)
बाहव्यूहखुराग्र (III 176 = *Padyāmṛtat* II 47, भानुकरस्य, *S-Ratnak* IV 29 anon, *Sāras* III 34 anon, *Padyarac* III 14, भानुकरस्य)

MĀGHA (c 650–700 A D , son of Dattaka Sarvāśraya, grandson of Suprabhadeva, who was minister of King Varmalāta Aufrecht, Z D M G xxvii pp 72–3 , C C i, p 446 , Peterson, op cit , pp 87–8, *J Bomb As Soc* xvi, p 176 , Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xviii, xxxix Kielhorn, *Nachrichten von der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Gottingen*, Philologisch-historische Klasse, 1906, pp 143–6)

339–40 = *Śisup* xi 29, 34

Skm **स जयति गिरिकन्या** (i 131) [1]

Sml (Bhandarkar, op cit)

Śisup	*Sml*	*Śisup*	*Sml*
iii 43, 51	= B 186*a*	ix 6	= B 135*a*
v 48, 50	= B 176*b*	18	= B 133*b*, P 107*a*
54	= B 177*a*	x 6, 13, 28	= B 142*b*
vi 49	= B 124*b*	47	= B 146*a*
65	= B 127*a*	74	= B 147*b*, P 118*a*
vii 52	= P 124*a*	79	= B 146*a*
55, 61	= B 129*b*	xviii 58, 60	= B 162*a*

Sabhyāl

Śiśup	*Sabhyāl*	*Śisup*	*Sabhyāl*
ix 6	= A 15*b*	xi 20	= A 21*b*
x 13	= A 18*b*	33	= A 9*b*
xi 19	= A 23*a*		

S -Hārāv

Śiśup	*S -Hārāv*	*Śisup*	*S -Hārāv*
i 26	= 47*b*, 360	ii, 49	= 72*b*, 792
ii 45	= 72*a*, 785	ix, 6	= 64*b*, 713

अर्था न सन्ति न च मुञ्चन्ति (71*a*, 772 = *Sbhr* 3180, **कस्यापि**, *Śp* 407 , *Bhojapr* 278 , *S -Muktāv* vii 1 anon , *S -Ratnak* ii 219 anon given by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 73)

---

[1] स जयति गिरिकन्याभिश्रिताश्चर्यमूर्ति
स्त्रिपुरयुवतिलीलाविभ्रमभ्रंशहेतुः ।
उपचयवति यस्य प्रोन्नतैकस्तनत्वा
दुपरिभुजगहारः स्थानवैषम्यमेति ॥

Sbhi A large number of verses, all from the *Śiśupālavadha* (see any edition with *pratīkas*), except the following (2173 = *Śiśup* xi 18) —

अलमलमनुगम्य (1043)
क्व भ्रातस्खलितो ऽसि (3072)
नारीनितम्बफलके (1561)
प्राप्यते गुणवतापि (2012 = *Kirāt* ix 58 !)
मा गमन्मदविमूढ (2009 = *Kirāt* ix 70 !)
शील शैलतटात् (3073)

Śp

Śiśup	*Śp*	*Śiśup*	*Śp*
i 23 =	4021	vii 52 =	3570
52 =	3993	viii 18 =	3844
ii 32 =	461	ix 6 =	450
33 =	267	10 =	3585
45 =	266	61 =	3440
46 =	265	x 13 =	3652
47 =	462	xi 19 =	3729
49 =	287	20 =	3725
104 =	223	39 =	3742
iii 16 =	3525	64 =	3734
iv 20 =	3737	xiv 75 =	4020
22 =	4022	xvi 26 =	216
vi 8 =	3796	28 =	347
20 =	547	29 =	348
vii 50 =	3805		

अर्था न सन्ति . . (407, see *S-Hārāv above)

Auctiyav बुभुक्षितैर्व्याकरणं न भुज्यते (*ad* 30 = *S-*Muktāv* iv 5 anon, *S-*Ratnak* ii 170 anon)

At, p 19 = *Śiśup* xii 13

Nami *ad* Rudrata

p 7 = *Śiśup* xi 67, i 8
p 64 = „ iii 33*c–d*
p 101 = „ iii 3
p 112 = „ viii 29

Ehāi Comm, p 43 = xv 87

Padyavac x 22 = *Śiśup* iii 43
ix 16 = „ xi 9
i 13 = „ xiv 75

Ujjvaladatta, *ad Uṇādisūtra*, occasionally quotes the *Śiśupala-vadha*, as do the commentators on the *Amarakośa*

MĀLĀYUDHA (no information)

48 बीज ब्रह्मीव देवो (*Shm* i 314, हलायुधस्य)

MURĀRI (eighth to ninth century, of the Maudgalya gotra, son of Bhatta Śrī-Vardhamāna and Tantumatī, surnamed Bāla-Vālmīki Aufrecht, Z D M G xxvii, p 74, xxxvi, pp 377–8, C C i, p 462, ii, p 106, Peterson op cit, pp 91–2, *Fourth Report*, p xcvii, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xx, xl–i, preface to edition of the *Anargha-rāghava* in Kāvyamālā 5)

29 वन्दे भुजभ्रमितमन्दर

60 = *Anargh* v 6, 190–2 = vii 80–2, 338 = vii 107, 346 = iv 3, 347 = iv 6

[524 anon = vii 90]

**Shm*

Anargh	**Shm*	*Anargh*	**Shm*
ii 29	= v 332	vii 61	= i 408
78	= i 407	79	= iii 260
iii 1	= v 206	114	= i 74
54	= v 92	115	= ii 591
v 20	= v 45	after No 79	= iii 262 (अद्य स्वर्गि)
vii 38	= i 134	after No 79	= iii 261 (गीयन्ते)
43	= i 348		

Also the following —

अये मुक्तारत्नप्रसर (iv 90) [1]

---

[1] अये मुक्तारत्नप्रसर बहिरुद्योतय गृहा
नपि क्षोणीन्द्राणां कुरु फलवतः स्वानपि गुणान् ।
धिगन्तैवात्मानं जनयसि मुधा शुक्तिकुहरे
महाभोगीशो ऽयं जलधिरह कस्त्वां गणयति ॥

कामायुःष्टोमयज्वा (i 357)[1]
जनानन्दश्चन्द्र (i 374, ii 362 = *Ś-Hārāv* C 8*a*, 78 anon)[2]
देवी वाचमुपासते (v 134 = *Kuvalay ad* 51 anon , *Alk* , p 290 anon , *Ś-Ratnak* ii 31 anon , *Sūktiratn* 78 anon , *Sāras* iii 90 anon , but this verse is really concerning, also by ?, Murāri , see edition of the play in Kāvyamālā, p 1 note)
यदस्त्रव्यापाराद् (iii 187)[3]
यन्निस्त्रिंशहतोन्नतिर् (iii 188)[4]
सप्तद्वीपकुटुम्ब (iii 170)[5]
सोमार्धायितनिष्पिधान (i 196 = *Khandap* 34 (40))

---

1 कामायुष्टोमयज्वा पुरमथनजटाचक्रकौमारभक्तिः
प्राणायामोपदेष्टा सरसिरुहवने शर्वरीसार्वभौमः ।
देवो जागर्ति भानोर्भुवनभरभृत. स्कन्धविश्रामबन्धु.
शृङ्गाराद्वैतवादी शमितकुमुदिनीमौनमुद्रो मृगाङ्कः ॥

2 जनानन्दश्चन्द्रो भवतु न कथ नाम सुकृती
प्रयातो ऽवस्थाभिस्तिसृभिरपि यः कोटिमियती ।
भ्रुवोर्लीला बालः श्रियमलिकपट्टस्य तरुणो
मुखेन्दोः सर्वस्व हरति हरिणाक्ष्याः परिणतः ॥

3 यदस्त्रव्यापाराद्भिमुखहतैः क्षत्रियभटैः
स्वसत्त्वेन क्रीत भुवनमभिसर्पद्भिरभितः ।
हृ(or कृ)तच्छिद्रश्रेणीविधुरपरिभोग भगवतो
गभस्तीना पत्युस्तितउतुलना मण्डलमगात् ॥

4 यन्निस्त्रिंशहतोन्नतैररिशिरश्चक्रैर्बभूव क्षण
लोके चान्द्रमसे विधुंतुदघटावस्कन्दकोलाहलः ।
किं चामीभिरपि स्फुरन्मुखतया शीतांशुकोटिभ्रमं
बिभ्राणैरुदपादि राहुभवने भूयान्सुभिक्षोत्सवः ॥

5 सप्तद्वीपकुटुम्बभूतलभुवो निष्पीतसप्ताब्धय
स्तन्मार्गेण च सप्तपन्नगफणारत्नावलोकच्छिदः ।
क्रीडादिग्विजये च सप्तजगतीभाजो यदक्षौहिणी
जन्मानः प्रसरन्ति सप्तपवनस्कन्धस्पृशो धूलयः ॥

*Sml

Anargh	*Sml	Anargh	*Sml
i 2	= B 8a	vi 81	= B 156b
40	= B 57b	vii 12	= B 181a
ii 1	= P 121a	14	= B 180b
18	= B 192a, P 154a	18	= B 181a
20	= B 191a, P 153b	31	= B 6b
26	= B 184a	38	= B 11a
27	= B 191a, P 153b	46	= B 178b
30	= B 116a	49	= B 10a
34	= B 192a	50	= B 12b
49	= B 135b	53	= B 7a
51	= B 135a	54	= B 177b
53	= P 109a	56	= B 178a
54	= P 134a	65	= B 141b
70–1	= B 140a	74	= B 141b
75	= B 141b	80	= B 93b
82	= B 140b	81–2	= B 143b
iii 5	= B 88a	83	= B 141b
7	= B 96a	93	= B 179b
41	= B 159a	106	= B 146a
iv 18	= B 160b	111	= B 12b
37	= B 158a	112, 114	= B 5b
47	= B 160b	116	= B 182b.
52	= B 158a, P 129b	118	= B 7b.
v 6	= B 190a	119	= B 181b
29	= B 189a	121	= B 187a
vi 6	= B 25b	126	= B 181b
28	= B 158a, P 130a	127	= B 187b
40	= B 160b, P 131b	130	= B 182a
43	= B 159a	132	= P 151b
76	= B 160b, P 131b		

Also the following —

उन्मीलन्मणिरश्मिजाल (B 165b)
न तावद्बिम्बोष्ठः स्फुरति (B 143b)
प्रियङ्गुश्यामाङ्गो य इह (B 190b)

पुरा प्रालेयशैलो ऽय (B 178b, P 147a)[1]
यथा ताराचक्र चरति (B 141b)
वक्त्रे या मृगनाभिपङ्क (B 65a = *Sbhv* 1092, श्रीभानुषेणस्य)

*Sabhyāl	Anargh	*Sabhyāl	Anargh	*Sabhyāl
	II 1	= A 22b	II 75	= IV 78 (A 17a)
	5	= A 23a	III 7	= II (A 9a)
	52	= A 16b	VII 115	= VII (A 19a)

Padyaveṇī सद्यामाङ्गणमागते दशमुखे (VII 1 (67b) = *Rasatar* ad VII (p 44), *Padyavac* XIII 19, भानुकरस्य)

*S-Hārāv	Anargh	*S-Hārāv	Anargh	*S-Hārāv
	III 5	= C 19a, 4	VII 80	= C 8b, 84
	VII 49	= 11b, 92	114	= 4a, 24
	53	= 4b, 25		

Also—
चर्चाभिश्चारणाना (30a, 82)[2]
अब्धिर्लङ्घित एव (32b, 18 = *S-Ratnak* II 31 anon, *As*, p 75, *Rasagang* (Benares), p 534, a verse *concerning* Murāri, quoted by the editors of the play in the note to p 1 of the Kāvyamālā edition)

Sbhv	Anargh	Sbhv	Anargh	Sbhv
	II 2	= 2169	VI 6	= 320
	IV 12	= 364	VII 79	= 2638
	V 23	= 1637		

Śp	Anargh	Śp	Anargh	Śp.
	III 5	= 3279	VII 17a	= 222
	41	= 3992	74	= 3637
	IV 18	= 3994	80	= 3325
	37	= 4084	81	= 3321
	52	= 4083	115	= 3661

---

[1] पुरा प्रालेयशैलो ऽयमस्मिन्मकरकेतवे ।
मृतसञ्जीवनी दुर्गा महौषधिरजायत ॥

[2] चर्चाभिश्चारणाना चितिरमण परा प्राप्य समोद्लीला
मा कीर्त्ते सौविदल्लानवगणय कविप्रा (*sic* for प्रो ?) तवाणी-
विलासान् ॥
गीतं ख्यात न नाम्ना किमपि रघुपतेरद्य यावत्प्रसादा
द्वाल्मीकेरेव धात्रीं धवलयति यशोमुद्रया रामभद्र. ॥

Also—

किंचित्कोपकलाकलाप (4070 = *Padyaveṇī, 68b, वररुचे., *Padyarac* xiii 21, ditto)

प्रणयसहायकणवती (510)

Rasagang, p 534, अभिर्लक्षित . . . (see *S-Hārā above)

Padyarac xv 74 = *Anargh* v 20 Also—

किंचित्कोप . . (xiii 21, see *Śp* above)

श्यामाकतण्डुलविलेप (xv 73 = *Padyaveṇī, vi (36b, anon)

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (fragments, no doubt from the *Anargharāghava*)

चारित्रव्यत्यासः सखि कथमय केकयकुले (*ad* iv 171)

चकारादुद्दरभरयक्षकोरा. (*ad* v 19)

Rāyamukuta *ad Amarakośa* (fragment)

ऐषिकमन्द्रमधिकृत्य तदा तमच्छा (*ad* ii 8, 38)

Sarvānanda and Liṅgā Bhatta *ad Amarakośa* see Seshagiri Sāstrin, *Report on the Search for Sanskrit MSS*, 1893–4, pp 29, 37

YAŚOVARMAN (or YAŚODHARMAN, eighth century, author of the *Rāmābhyudaya Nātaka* Aufrecht, Z D M G xxvii, p 75, xxxvi, p 521, C C i, p 474, Peterson, op cit, p 96, *J Bomb As Soc* xvi, p 177, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xli)

455 उच्छूनारुणमश्रुनिर्गम

*Skm आक्रन्दा. स्तनितैः (ii 518, यशोधर्मणः = *Sbhv* 1776, आनन्दवर्धनस्य, Ānandavardhana *ad Dhvanyāl* p 92 given by Aufrecht with trans, Z D M G xxxvi, p 521)

यत्त्वन्नेत्रसमानकान्ति (ii 501, कालिदासस्य A, यशोवर्मणः B = *Sbhv* 1366, श्रीयशोवर्मण., *Mahānāt* v 2, *Sarasvatīk ad* iv 23, v 185 anon (relates to विरहिणो रामस्य), *As*, p 144 anon, *Kuvalay ad* 12 anon, *ad* 120 anon, *Sāhityad*, pp 318, 326 anon, *Suvrttat ad* ii 39, *Ak*, p 339 anon, *Rasagang* (Benares), p 744 anon, *Padyarac* vi 13, कस्यापि)

Sml आक्रन्दा (B 75*a*, P 67*a*, see *Shm* above)
कामस्यापि शराहतिर्न गणिता (B 106*b*, राजपुत्रयशो° = *Sbhv* 1634, शूरवर्मणः)
यत्त्वन्नेत्र (B 81*b*, P 70*a*, see *Shm* above)

S-Hārā आक्रन्दा . . (C 42*a*, 262, see *Shm* above)

Sbhr यत्त्वन्नेत्र . . (1366, see *Shm* above)
रक्तास्त्वं नवपल्लवैर् (1364 = *Mahānāt* iv 34, *At*, p 39 anon, *Kuvalay ad* 56 anon, Anandavardhana *ad Dhvanyāl*, p 90 anon, Nami *ad* Rudrata's *Kāvyālamkāra*, x 29 anon, *Kkbh ad* iii 1, कालिदासस्य, Hemac, p 20 anon, *Rasagang* (Benares), p 558 anon, *Ak*, p 298 anon)

Śp प्रौढच्छेदानुरूपो° (4071 = *Kāvyapr ad* viii 12 anon, Hemac, p 205 anon, *Sāhityak ad* viii 11 anon)

Aucityav उत्पत्तिर्भण्डकुले यद्° (*ad* 28, यशोवर्मदेवस्य, one MS श्रीहर्षदेवस्य)

Suvrttat

यत्त्वन्नेत्र . (*ad* ii 39, see *Shm* above)
स यस्य दशकन्धर (*ad* iii 21 = Hemac, p 238 anon)

Dhvanyāl

कृतककुपितैर्बाष्पाम्भोभिः (p 133, रामाभ्युदये = *Sarasvatīk ad* v 170 anon, *Dhvanyāl*, p 133, Comm, p 132, Arjunavarman *ad* Amaru, 37 anon, Hemac Comm, p 178 anon)
स्थितमिति यथा शय्या (p 148, रामाभ्युदये comm)

Aufrecht (Z D M G xxxvi, p 521) ascribes to Yasovarman (on what grounds ?) the verse—

स्मरनवनदीपूरेणो° (Amaru, 104, *Daśar ad* ii 15 anon, *Dhvanyāl*, p 133, *At*, p 54 anon, Hemac, p 72, see above under Narasimha)

Yāgoka (no information)

151 स्मितज्योत्स्नालिप्तं

*Shm ascribes to a YOGOKA (Aufrecht, C C i, p 481) the following —

अभ्यस्य स्मरदंशकौशल (ii 35)
आर्यानङ्गमहाव्रत (ii 477)
विदलितकुचपाणि (ii 689)

YOGEŚVARA ("praised by Bhavānanda (*Shm v 126) and Vasukalpa (*Shm v 128), the latter of whom mentions Rājasekhara" Aufrecht, C C i, p 481, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xli)

85 उपनयति कपोले
96 अग्रे तप्तजला नितान्तशिशिरा°
97 मृद्वूयिष्ठतया गुरूण°
98 दूरीभूतशरारि
110 आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो (*Shm ii 826, कस्यचित्)
132 एताः पङ्किलकूलरूढनलद् (*Shm ii 817, परमेश्वरस्य)
489 विस्फारायाम्स्तरल (परमेश्वरस्य ?)
507 व्यपेतव्यापार (परमेश्वरस्य ?)

*Shm अथोद्दामैरिन्द्रो. (i 420)
अयमुदयति मुद्राभञ्जन. (ii 711 = *S-Hārāi C 32b 53, पुष्टिकरस्य, *Śp* 3738, कस्यापि, *Sāhityad* p 255 anon, *Sarasvatīk ad* i 79, ii 33 anon, *Aś ad* viii 1 anon)
आकुञ्चीकृतपृष्ठ (v 18)
आरोहत्यवनीरुहः (ii 796 = *Sarasvatīk ad* i 70)
आशा प्रसादयतु पुष्यतु (iv 25)
आश्लेषः प्रथम क्रमेण (ii 592 = *Śp* 3664 anon, Hemac Comm, p 100 anon)
इदानीमर्घन्ति प्रथम (ii 862)
इमास्ता विन्ध्याद्रेः (v 39 = *Sarasvatīk ad* iii 8 anon)
उच्चाग्रुर्व्यात्तवक्त्रः (v 17)
उत्क्षिप्त सखि वर्तिपूरित (ii 303)
उद्वेग जनयन्ति सचित (ii 877)
एतस्याः स्मरसज्वर. (ii 163 = *Kis* 424, राजशेखरस्य, *Bālar* v 13)
एते ते पुरतो मरुस्थलभुवः (iv 299)

एते सम्प्रति वैमनस्य (ii 763)
एव स्थापय सुभ्रु (i 26)
कपाले गम्भीरः कुहरिणि (i 46)
काम कूले नदीनाम् (ii 806)
काशारशोषिणि नवोदय (iv 132)
गर्वायन्ते पलालं (ii 852)
चन्द्रालोकय पश्य (i 133)
छन्नोपान्ता निकुञ्जैः (v 38)
तावद्वाचः प्रमुक्ता (ii 436)
तिर्यक्तीक्ष्णविषाण (v 13)
दयालुर्नो बाले (v 359)
दात्यूहध्वनिभाञ्जि (ii 816 = *Kīs* 11 anon)
दिग्वासा यदि तत्किमस्य (i 151 = *Sbhv* 2399 anon , *Sarasvatīk ad* iii 24 anon)
देवस्त्वामेकजङ्घा (i 288 = **Padyāv* 152*b*)
देवी सूनुमसूत (i 158).
द्वार खड्गिभिरावृतं (iii 224 = **S-Muktāv* viii 2 anon , **Sāras* iii 38 anon , *Kuvalay ad* 142 anon , *Sbhv* 2569, कस्यापि, *Khandap* 107 anon , **Padyāmṛtat* iii 61 anon , *Padyarac* ii 54, कस्यापि)
धावति तरुमारोहति (ii 417)
नन्दिन् खञ्जनमञ्जनाद (i 92)
नाधन्यैः क्षणदाविराम (ii 587)
निर्भीतभ्रान्तभोगिन्य (iii 200)
नीताः पुण्याग्निगेहे (v 316)
पत्यौ पात्रे कलाना (ii 707 = **Sml P* 120*b*, कस्यापि)
पयसि सरसः स्वच्छे (v 30)
परावृत्ता हंसाः (ii 835)
पाकक्षामतिलाः समुत्सुक (ii 875)
पूर्वैः कृतात्मनामसि (iii 6)
प्रान्ते पङ्किनि पल्वलस्य (ii 783)
भद्र ते सदृश (ii 863 = *Śp* 581, कस्यापि)
भो भो दिक्पतयः प्रयात (i 93)

मातर्ब्रूहि किमेतद् (I 38

यावद्दुःस्थकुटुम्बिनी (v 241

रन्ध्रे सन्यस्तदृष्टि. (III 226)

विध्वस्ता मृगपक्षिणो (II 797 = *Śp* 1159 anon)

विलासमसृणोल्लसन (II 588 = *Śp* 582, विज्जकाया
Sarasvatīk ad v 165 anon, *Sml B* 124b,
P 99b, विज्जकाया., *Sabhyāl* II 11 anon
Sūktiratn 422 anon)

व्रीहि. स्तम्बकरि' प्रभूत (II 418)

सध्यातापडवितस्य खण्ड (I 42

स्फटिकमरकतश्री (I 168 = *Śp* 110, कस्यापि)

स्वैर कीकटदारकः (II 416)

To a Dharma-Yogeśvara *Shm* ascribes the following —

आहारो गरल तृतीय (IV 9)

कि न्वावृणोषि कवरी (II 309)

क्रूराः शैलभुवो (IV 302)

छिन्नार्धोरुकमेखल (II 678)

तव कितव किमाभिर् (II 111)

दुर्गारण्यदरीषु भूरुह (IV 220)

निरवधिरकूपारः (II 596)

पर्यस्तो दिवसस्तटी (II 287)

पाणौ ब्रह्मकपाल (IV 10)

मृग विसृज विषाद् (IV 228)

वासः स्वर्णगृहेषु (III 79)

स्नाता निष्पतयालु (II 164)

And to Karañja-Yogeśvara—

नित्य निस्तृणपल्लवे (III 131)

शस्त्री. शत्रुशिरोऽधि (III 93)

*Sml एते केतकसूचिसौरभजुषः (P 97a-b = B 120b)

*Padyāv

देवास्त्वामेकजङ्घा (152b = *Shm I 288 above)

भ्राम्यद्ग्रासुरमन्दराद्रि (382 = *Shm I 291, कस्यचित्)

Rāyamukuta *ad Amarakośa* I 10, 30 (the same Yogeśvara?).

विपुला वेतसवत्य आपगा. कति शीलिताः

YAUTĀYANI (no information)

78 वह्निर्मन्ये हिमजल° (cf *Shm* ii 768, कस्यचित्)

RATIPĀLA (no information)

354 दूरादुत्सुकमागते (cf *Shm* ii 249, अमरो., Amaru, 49, *Rasavilāsa*, 22 (4a), etc)

RATNAKĪRTI (no information, apparently a Buddhist A Buddhist writer of this name is mentioned by Tārānāth as a king's son, a contemporary of Amarasimha, and author of a commentary on the *Madhyamakāvatāra* The Tibetan *Tanjur* contains a *Kalyānakānda* and a *Dharmaviniścaya* (*Mdo*, lxi 190–5 and 254–60) by him See (Schiefner-)Wassiliew's index to his translation of Tārānāth)

18 वरद्करसरोज

RĀJAŚEKHARA (c 900 A D, of the Yāyāvara family, son of the Mahāmantrin Durduka or Duhika and Śīlavatī, great-grandson of the poet Akālajalada, and related to the poets Surānanda, Tarala, and Kavirāja Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 77–8, C C i, p 502, iii, p 107, Apte, *Rājaśekhara his life and writings* (Poona, 1886), Peterson, op cit, pp 100–3, *J Bomb As Soc* xvi, p 177, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xliii–iv, preface to edition of the *Karpūramañjarī* in Kāvyamālā 4, Konow, part iii of his edition of the *Karpūramañjarī*, pp 175–91, where we find the fullest and most reliable account of this author, including a citation of many of the verses quoted below

Rājasekhara describes himself (*Bālar* i 12) as author of six works It is possible, therefore, that besides the four surviving dramas we ought to ascribe to him the dictionary cited by Ujjvaladatta *ad Unādi-sūtra*, iii 76, and the *alamkāra* work (*Kāvyamīmāmsā*) of which a fragment has been recovered (Peterson, *Fifth Report*, p 19) In case the latter is really by Rājasekhara, it probably contained the appreciative verses (*viśesakavipraśamsā*) current under his name But we must also remember that a work entitled

Haravilāsa is attested as by Rājaśekhara, see below and Aufrecht, Z D M G xxviii, p 116

Viddhaś	*Kīs*	*Viddhaś*	*Kīs*
i 1	= 136	iii 2 (*Bālar* v 8)	= 458
[2	= 157 anon]	3	= 259
14 (*Bālar* ii 17)	= 205	13	= 492
20	= 264	15	= 493
23	= 68	16 (cf *Pracandap* 27)	= 147
25	= 67	17	= 432
31	= 195	19	= 494
38	= 263	20	= 495
ii 1	= 491	[23	= 427 anon]
[3	= 497 anon]	24	= 459
4	= 196	25	= 460
6	= 262	iv 2	= 103
9	= 261	3	= 102
10	= 260	4	= 101
14	= 425	[after 6	= 288 anon]
20	= 277	[after 6	= 258]
21	= 276	13	= 257
iii 1	= 490	14	= 256

The verse following ii 13, iii 21, iv 8 = *Kīs* 144

Bālar	*Kīs*	*Bālar*	*Kīs*
ii 17 (*Viddhaś* i 14)	= 205	[v 51	= 470 anon]
iii 23	= 143	[v 76	= 173 anon]
v 8 (*Viddhaś* iii 2)	= 458	[x 42	= 212 anon]
v 11	= 424		

With 147 (*Viddhaś* iii 16) cf *Pracandap* 27

Also the following —

25 जीयासुः शकुलाङ्कतेर् (*Śp* 81, कस्यापि, *Khandap* 3 (5))
50 यस्याधोधस्तथोपर्युपरि (Hemac Comm, p 14 anon)
59 जम्बूनां कुसुमोदरेषु (*Shm ii 756 see p 102)
216 लीलाताण्डवितभ्रु
325 राजन्ति कान्तनखर (*Shm ii 636, कस्यापि)
376 पक्ष्मान्तस्खलिताः कपोल (*Shm ii 139)
392 चेतस्यङ्कुरित विकारिणि (*Shm ii 247)
442 श्वासास्ताण्डवितालकाः (*Shm ii 126, शचोकस्य)

*Skm

	Vṛddhas		*Skm
i	1 (*Kvs* 136)	=	i 469
	2 (*Kvs* 157)	=	ii 107
	3	=	i 111
	7 (*Bālar* i 17)	=	v 132 (शकरवर्मण.)
	12	=	iii 160
	14 (cf *Bālar* ii 17, *Kvs* 205)	=	ii 491
	20 (*Kvs* 264)	=	ii 474
	23 (*Kvs* 68)	=	ii 751
	25 (*Kvs* 67)	=	ii 767
	27 (cf *Balar* x 55)	=	i 444
	43	=	ii 717
ii	6 (*Kvs* 262, etc)	=	ii 391
	8	=	ii 392
	9 (*Kvs* 261)	=	ii 393
	10	=	ii 354
	13	=	ii 394
	14 (*Kvs* 425)	=	ii 123
	20 (*Kvs* 277)	=	ii 148
	21 (*Kvs* 276)	=	ii 178
	23	=	ii 747
iii	2 (*Bālar* v 8, *Kvs* 458)	=	ii 171
	3 (*Kvs* 259, etc)	=	ii 461 (कालिदासस्य)
	10	=	i 381
	11 (cf *Bālar* x 40)	=	i 377
	13 (*Kvs* 492)	=	ii 508 (कस्यचित्)
	16 (*Kvs* 147)	=	ii 544
	21 (*Veṇīs* 3)	=	ii 526 (कस्यचित्)
	22	=	ii 527
	23 (*Kvs* 427)	=	ii 507
iv	3 (*Kvs* 102)	=	ii 786 (कस्यचित्)
	4 (*Kvs* 101)	=	ii 794
	13 (*Kvs* 257)	=	ii 463
	14 (*Kvs* 256)	=	ii 609
	after 6 (*Kvs* 288)	=	ii 166
	Bālar		*Skm
i	8 (*Bhartṛhari*, iii 20, etc)	=	v 123
	17 (*Vṛddhaś* i 7)	=	v 132 (शंकरवर्मण)
	51	=	v 103 (कस्यचित्)

Bālar		*Sh.n*
ii 13		= i 225 (कस्यचित्
cf ii 17 (*Vıddhaś* i 14, *Kis* 205)		= ii 491
ii 38		= v 113 (कस्यचित्
iii 48		= iii 145
iv 43		= ii 53
v 8 (*Vıddhas* iii 2, *Kis* 408, etc)		= ii 171
36		= ii 890
vii 3		= i 228
21		= v 97
27		= v 96
x 35		= v 60
cf x 40 (*Vıddhaś* iii 11)		= i 377
cf x 55 (*Vıddhaś* i 27)		= i 444
x 67		= v 81
68		= ii 87
70		= v 82
74		= v 83
81		= ii 92
82		= ii 93
84		= v 84
87		= ii 91

Pracandap 28 (*Śp* 3282 anon) = ii 9

Also the following —

अकौसुमी मन्मथचाप (ii 342)
अचार्द्रचन्दनकुचा (ii 99)
अध्वश्रमाय चरणौ (v 346)
अनालोच्य प्रेम्णः परिणति (ii 206 = *Kis* 372 विकटनितम्बायाः, Amaru, 80, etc , etc)
असावेकद्वित्रिप्रभृति (ii 743)
आपुङ्खाग्रममी शरा (ii 513 = *Mahānāt* iv 33)
आमूलतो वलितकुन्तल (ii 86)
आवृण्वाना . . . (ii 676 = *Kis* 313, अभिनन्दस्य)
आहारे . . . (ii 122 = *Kis* 416 anon , etc , etc)
उज्जृम्भन्त्यः स्वर्णकाञ्चीर् (ii 531)
कपाले मार्जार. (i 382 = **Saml* 171 anon , **Sabhyāl* iv 79, भासस्य, **S-Prab* 35 anon , *Sbhı* 1994, भासस्य, *Śp* 3640, भासस्य, *Sarasıatīk ad* iii 38

anon , *Kāvyapı ad* x 46 anon , *Rasagang* (Benares), p 431 anon , *Cıtıam* , p 64 anon , *Cıtıakh* , p 36 anon)

काप्यागत वीच्य मनो (ıı 573)

कुचकलशमहिम्ना (ıı 390)

केयूरीकृत . . . (ıı, 297 = *Kvs* 426 anon , etc)

चिताचक्र चन्द्र. (ı 419 = *Aucıtyav ad* 15)

चेतस्यङ्कुरित . . . (ıı 247 = *Kvs* 392 above)

जम्बूना . . (ıı 756 = *Kvs* 59, etc , etc)

तरन्तीवाङ्गानि स्खलद्° (ıı 11 = *At* , p 62 anon , Hemac , p 302 anon)

दृष्टौ सगरसाचिभिर् (ııı 237)

द्वारागतं काप्यवगम्य (ıı 572)

ध्रुवमुदधितटीषु (ıı 24)

न नीलाब्ज . . . (ıı 480 = *Kvs* 171 anon)

नागवल्लिरधिरोहतु (ıı 560)

नितम्बगुर्वी बकभ्रू: (ıı 567 , Hemac , p 207 anon *AŚ ad* x 1)

पद्मान्त . . . (ıı 139 = *Kvs* 376)

पर्यङ्काङ्कतल गते (ıı 618)

प्रत्यङ्ग प्रतिकर्म (ıı 617 = Rudra, *Śṛngārat* ıı 106)

प्रथममरुणच्छायस् (ı 396 = **S -Prab* 29 anon , *Sbhv* **कस्यापि**, *Sarasvatīk ad* ı 87 anon , *AŚ ad* vııı 1 anon , *Kāvyapı ad* vı 1 anon , *At* , p 45 anon)

प्रवीरहठभोग्यापि (ı 341)

फेन: चीराम्बुराशे. (ıı 241)

भ्राम्यद्विश्वभराणि (ı 96)

मिथ्याकण्डूतिसाचीकृत (ı 338)

मुक्तानङ्ग. . . . (ıı 138 = *Kvs* 460)

मुग्धे किं शुकपञ्जरेण (ııı 206)

मोक्तुं स्नानांशुकानि (ıı 540)

यद्गङ्गार्धजट (ı 161)

यस्त्रैलोक्यजित. स्मरस्य (ıı 742)

यस्याहवे हयचमू (ııı 179)

रामे रुद्रशरासन (v 91 = *Mahānāt* ı 31)

विष्णुवक्षोगृहे (i 343)
वीणया च निनदेन च (ii 580)
शिलापट्टोद्घृष्टा मलयज (v 188)
शेषस्याहेर्व्रजति (i 393)
सजन्मानौ . . . (ii 379 = *Kis* 177 भावाद्व्या',
सद्य. पाटितकेतकोदर (i 389 = *Śp* 3638, कस्यापि)
स व. पायादिन्दुर (i 51 = Vāmana *ad* iv 3, 9 anon,
सव्याधेः . . . (ii 430 = *Kis* 473 anon, etc. etc)
सा चन्द्रादपि चन्दनाद् (iii 253)
सुधामूर्तेर्बन्धुर (i 461)
स्फटिकालवाललक्ष्मी (i 394)

Sml	*Viddhaś*	*Sml*
	i 1 (*Kis* 136)	= B 7*b*
	2 (*Kis* 157)	= B 61*a* (P 56*b*)
	11	= B 150*a*
	14 (*Bālar* ii 17, *Kis* 205)	= B 100*a*
	22	= B 73*b* (P 65*a*)
	23 (*Kis* 68)	= B 110*a*
	27 (cf *Bālar* x 55)	= B 113*a* (P 91*b*)
	28	= B 113*a* (P 91*b*)
	31 (*Kis* 195)	= B 84*b*
	44	= B 132*a*
	ii 2	= B 76*b*
	9 (*Kvs* 261)	= B 131*b* (P 105*b*)
	23	= B 133*b*
	iii 1 (*Kvs* 490)	= B 75*b* (P 67*b*)
	27 (*Bālar* iii 25)	= B 144*a*
	iv 1	= P 121*b*
	20 (*Bālar* viii 11)	= B 162

Bālar	*Sml*
i 40	= B 87*b*
ii 17 (*Viddhaś* i 14)	= B 100*a*
iii 3	= B 134*b*
6	= B 163*a*
25 (*Viddhaś* iii 27)	= B 144*a*
v 11 (*Kvs* 424)	= B 65*a* (P 59*b*)
18	= B 151*a*
32	= B 124*a*

Bālar		*Sml*
v 37		= B 126*b* (P 102*b*)
vi 12		= B 186*b*
vii 38		= B 180*b*
viii 11	(*Viddhaś* iv 20)	= B 162
x 33		= P 151*b*
35		= B 182*b*
44		= B 180*b*
51		= B 180*a*
56		= B 183*b*
57		= B 183*b*
60		= B 192*a*
72		= B 183*b*
Pracandap 28 and 29		= B 90*a*

Also the following (most of the verses relating to poets being given by Bhandarkar, *Report*, 1897, pp x seqq) —

अकालजलदश्लोकैश्चि° (B 23*a*)
अकालजलदेन्दोः सा (B 23*a*, P 16*a* = Peters ii 63, *S -Hārāv 41*a*, 248)
अथो गणपतिं वन्दे (P 15*b* = Peters ii 59, *S -Hārāv 34*a*, 138)
अनुप्रासिनि सन्दर्भे (B 23*a*)
अन्तरं कियदाख्यान्ति (P 14*a* = *S -Hārāv 41*a*, 242)
अम्भोधौ विहरन्तम° (B 179*b*)
अहो अह नमो मह्य (P 65*a* = *Sbhv* 1243, **कस्यापि**)
अहो प्रभावो वाग्देव्या (P 15*b* = Peters ii 59, *Śp* 189)
आदौ मानपरिग्रहेण (P 94*a*)
आहारे . . . (B 66*a*, P 60*b* = *S -Hārāv C 32*a*, 47, *Kvs* 416 anon, etc, etc)
एकस्मिन्नवपातिते ऽपि (B 160*a*, R v 111)
एको ऽपि जीयते (P 14*a* = *S -Hārāv 41*a*, 241)
कर्तव्या चार्थसारे ऽपि (B 22*b*, P 11*a* = *S -Hārāv 39*b*, 115) [1]
कर्ता त्रिलोचनादन्यो (P 15*a* = *S -Hārāv 41*a*, 246)

---

[1] **कर्तव्या चार्थसारे ऽपि काव्ये शब्दविचित्रता ।**
विना घण्टाटणत्कारं गजो गच्छन्न शोभते ॥

कवीना मानस नौमि (B 18*b* = *Bhojapr* 111, *S-Hārāv* 31*b*, 102)

कालञ्जरपतिश्चक्रे (B 23*a* = *S-Hārāv* 41*a*, 249)

के वैकटनितम्बेन (B 23*b*, P 16*b* = *S-Hārāv* 41*a*, 252, विकटनितम्बाया॰)

केयूरीकृत . . (B 102*a* = *Kvs* 426, etc)

चञ्चच्चोलाञ्चलानि (B 130*b*, P 105*a* = *Kvs* 267 anon, *Saml* 280 anon)

जगत्या ग्रथिता गाथा (P 14*a*)

जानकीहरण कर्तु (B 22*b*, P 15*b*)

त वन्दे पद्मसद्मान (B 9*a* = *Śp* 85)

तौ शूद्रककथाकारौ (P 13*b* = Peters ii 59 *S-Hārāv* 34*a*, 133)

दर्प कविभुजगाना (P 15*a*)

दूरादपि सता चित्ते (B 23*a*)

दृशो॰ सीमावादः (B 90*a*, P 74*b*, कस्यापि = *Vikramānkadevacarita*, viii 84)

द्विसधाने निपुणता (B 23*b*, P 16*a* = *S-Hārāv* 34*a*, 136)

धत्ते पङ्कजिनीदले॰ (B 116*a*, P 94*b* = *Skm* ii 717, *Śp* 3837)

ध्वनिनातिगभीरेण (B 22*b*, P 16*a* = Peters ii 59 *S-Hārāv* 33*b*, 130)

नदीना मेकलसुता (B 23*b*)

नून दुग्धाब्धिमन्थो॰ (P 18*b* = *Śp* 251)

पर्याप्तस्तनभारपीडित (B 90*a*)

पार्थस्य मनसि स्थान (B 23*b*, P 16*b*)

प्रद्युम्नान्नापरस्येह (P 15*b* = Peters ii 59, *S-Hārāv* 34*a*, 139)

प्रेङ्खत्कुन्तलभार (B 130*b*)

बाणेन हृदि लग्नेन (P 15*a* = *Sūktimuktāv* 76 anon)

भागीरथीहारलता (B 16*a*)

भासनाटकचक्रेऽपि (P 13*b*)

भूगोलप्रतिबिम्बस्य (B. 178*a*)

मन्ये हिमांशु॰ प्रान्तेऽपि (B 178*a*)

मायुराजसमो जज्ञे (B 23*a* = *S-Hārāv* 34*a*, 135)

मा स्म सन्तु हि चत्वार. (B 22*b*, P 16*a* = Peters ii 59, *S-Hārāv* 34*a*, 134)

मुख विकसितस्मित (B 90*a*, P 74*b*, कस्यापि = *Śp* 3277, कस्यापि, Hemac Comm, p 107 anon, *AŚ ad* iii 1 anon, *Kāvyapr ad* ii 13 anon, **S-Prab* 74 anon)

यत्सभाषणलालसे (P 60*b*)[1]

यथार्थता कथ नाम्नि (P 13*b*)

यो धरित्रीभरश्रान्त. (B 178*a*)

यायावरकुलश्रेणे· (B 23*b* = Peters ii 59, **S-Hārāv* 34*a*, 137)

विलिम्पत्येतस्मिन्मलय (B 77*b* = *Kvs* 273 anon, etc)

शब्दार्थयो: समो गुम्फः (B 23*b*, P 16*b* = *Śp* 179, कस्यापि)

श्रीकण्ठः श्वशुरः स एष (B 178*b*)

सरस्वतीपविचाणा (P 15*a* = *Śp* 190)

सरस्वतीव कार्णाटी (B 23*b* = Peters ii 59, *Śp* 13, कस्यापि, **S-Hārāv* 33*b*, 131)

सहर्षचरिता शश्वत् (P 15*a*)

सुप्तकुहिणगोविन्द (B 5*a*)

सूक्तीना स्मरकेलीना (B 23*b* = **S-Hārāv* 34*a*, 132)

स्थिता माध्वीकपाकत्वात् (B 23*b*)

स्वस्ति पाणिनिने तस्मै (P 13*b* = Peters ii 61, **S-Hārāv* 32*a*, 110)

स्वस्तिमानस्ति कैलासः (B 178*a*)

हरिपादः स वः पायात् (B 18*b*)

ऊता शिखिनि गौणाढ्या (P 14*a* = **S-Hārāv*. 41*a*, 243)

**S-Hārāv* Besides most of the memorial verses cited from **Sml* (see references given above) and other verses from the known works, viz

---

[1] यत्सभाषणलालसेव कुरुषे वक्त्रेन्दुमर्धानत
धत्से वाङ्कलतां मुङ्ः कुचतटे निष्क्रान्तिभीत्येव यत् ।
किं वा मन्मयते जनो ऽयमिति यत्सर्वच शङ्काकुला
तज्जाने हृदि को ऽपि तिष्ठति युवा प्रौढस्य गूढस्य ते ॥

Viddhaś i 14 (*Bālar* ii 17) = C 15*b*, 80,
,, ii 2 = C 41*b*, 254,
Bālar i 1 = 36*b*, 173,
,, ii 17 (*Viddhas* i 14) = C 15*b*, 80,
,, iv 43 = C 22*a*, 35,
,, 44 = C 23*a*, 45,
,, v 1 = C 33*b*, 59,
Pracandap 29 = C 20*a*, 17,
Karpūram i 4 = 3*b*, 20,
,, ii 9 = C 39*a*, 230,

also the following —

अपेक्षन्ते न च स्नेह (46*a*, 323 = *Sbhi* 224, कस्यापि, *Śp* 235, कस्यापि)
कवीनामगलद्दर्पो (41*a*, 245 = *Harsacarita*, i 9')
किं कवेस्तस्य काव्येन (39*b*, 114 = *Sbhi* 134, भट्टत्रिविक्रमस्य, *Śp* 159, ditto, *Damayantīkathā* i 5 a verse imitated from the *Harsacarita*, i 9)
कृत्स्नप्रबोधकृद्वाणी (41*a*, 344 = Bhandarkar, op cit, p xiv)
क्वचिद्वस्तुस्फार (30*a*, 84)[1]
चन्दन चन्द्रिकाचक्र (46*a*, 324)[2]
त्रयो ऽग्नयस्त्रयो वेदास् (41*a*, 247 = *Śp* 174, **Sūktiratn* 73 anon)
श्रोत्रेतराणि करणानि (41*a*,240 = Bhandarkar, op cit, p xi)

**Sabhyāl* (beside a number of verses from Amaracandra's *Bālabhārata*)

Viddhaś i 1 (*Kis* 157) = A 2*b*
,, 12 = A 22*b* (v)
,, 14 (*Bālar* ii 17, *Kis* 205) = A 3*b* (i 35)
,, 20 (*Kis* 264) = A 29*b*

क्वचिद्वस्तुस्फार कतिपयपदैरर्पितगुणा
क्वचित्सङ्क्षिप्ते ऽर्थे प्रचुरवचनैरेव रचना ।
यथावाच्य शब्दाः क्वचिदपि तुलायामिव धृता
स्त्रिभिः कल्पैरेवं कविषु वृष(*sic*?)शब्दार्थनियम ॥

चन्दनं चन्द्रिकाचक्र विपञ्ची चम्पकस्रजः ।
पञ्चमः पञ्चमश्चेति पञ्चभ्यो ऽजनि सज्ज(?)नः ॥

Viddhaś i 22 = A 29*b*
,, ii 14 (*Kis* 425) = A 12*b* (iii 24)
,, iii 7 = A 13*b* (iii 70)
,, 13 (*Kis* 492) = B 2*a*
,, 16 (*Kvs* 147) = A 14*a* (iii 77)
,, iv after 6 (*Kis* 288) = B 3*b*
Bālar ii 17 (*Viddhaś* i 14) = i 35
,, iv 43 = ii 51
,, v 37 = vii (26*b*)

Sbhi

Viddhaś i 12 = 2223 *Bālar* i 8 = 322
,, ii 21 = 1411 ,, 48 = 2282
,, ii 51 = 2281, 3446 (anon)

Also—
इन्दोर्लक्ष्म त्रिपुरजयिनः (2563 = *As*, p 113 anon , *Kuvalay ad* 137 anon)
दातुर्वारिधरस्य (3046)

Śp

Viddhaś i 1 = 3077, कस्यापि
,, 12 = 3722, कस्यापि
,, 14 (*Kis* 205 , *Bālar* ii 17) = 3373, कस्यापि
, 27 = 3816, कस्यापि
,, 31 (*Kis* 1954) = 3516, कस्यापि
,, ii 6 (*Kis* 262, etc) = 3929, कस्यापि
,, 9 (*Kis* 267, etc) = 3912, कस्यापि
,, 11 = 3928
,, 23 = 3591, कस्यापि
,, iii 27 (*Bālar* iii 25) = 3659
,, iv 1 = 3719, कस्यापि

Bālar ii 17 (*Viddhaś* i 14) = 3373, कस्यापि
,, iii 25 (*Viddhaś* iii 27) = 3659
,, 66 = 1099, कस्यापि
,, iv 43 = 3757
,, 44 = 3750
,, v 37 = 3936

आहारे . . . (189 , see **Sml* above)
अहो प्रभावो . . . (3423 , see **Skm* above)
चञ्चोला . . . (3926 , see **Sml* above)

त वन्दे . . . (85, see *Sml above)
चयो ऽश्मयस् . . . (174, see *S-Hārāi above)
धत्ते पङ्कजिनी . . . (3837, see *Sml above)
नून दुग्धा° . . . (251, see *Sml above)
सरस्वतीपविचा° . . . (190, see *Sml above)
भासो रामिलसोमिलौ (188 = *S-Hārāi 31a, 94, श्रीधनदस्य)

Aucityai

Pracandap 100 =	*ad* 12	*Bālar*	iv	1		= 36
Karpūram i 18 =	18	,,	v	11 (*Kis* 424)		= 14
Bālar i 39 =	13	,,	x	41		= 12
,, ii 20 =	20					

Also the following —

कार्णाटीदशनाङ्कित. (*ad* 27)
चिताचक्र . . (*ad* 15 = *Shm* i 419)
स्त्रीणा मध्ये सलील (*ad* 16 = *Dūtāngada*, iii 78)

Khbh ad v 1 = *Viddhaś* iii 17

Suvrttat *Viddhaś* i 30 = *ad* ii 23, *Bālar* i 63 = *ad* ii 41

Hemac

इतस्ततो भषन् भूरि न पतेत्पिशुन. शुन. ।
अवदाततया किं च न भेदो हसत: सत. ॥ (p 335, Comm हरविलासे)

ओमित्येकाक्षर ब्रह्म श्रुतीना मुखमक्षरम् ।
प्रसीदतु सता स्वान्तेष्वेक त्रिपुरुषीमयम् ॥ (p 334, Comm हरविलासे)

Cf सनामाङ्कता यथा राजशेखरस्य हरविलासे (p 335, Comm, l 4)

Ujjvaladatta *ad Unādisūtra* cites the *Bālarāmāyana* three times (i 3 = *Bālar* viii 84d, iv 138 = iii 66, iv 171, विनष्टचारित्रगुणा हितैषिण: = ?), and also ascribes to a (lexicographer ?) Rājasekhara the line—

चण्डीकान्तो भगाली च लेलिहानो वृषध्वज. (*ad* ii 76)

Add—

दशाननच्छिन्नखुरप्रखण्डित:
क्वचिन्नताग्रो हिमदीधितिर्यथा (*ad* ii 28, इति हरविलास:)

Rāyamukuta *ad Amarakośa* (fragments)

गोनाशाय . . . (*Viddhaś* i 3 = *ad* i 8 4)

आशीमिव कलामिन्दो. (*ad* i 8 7)

सान्द्र चन्दनमङ्कवे वलयिता: पाणौ मृणालीद्लाः (*ad* i 10 42 = *Viddhaś* iii 16*b*, *Kvs* 147*b*, etc)

निविश्य बुध्ने चरणौ स्मितानना

स्वक समारोढुमथोपचक्रमु. ॥ (*ad* ii 4, 12)

सग्रैवेयकस्त्वमसि फणिना (*ad* ii 6, 104)

Sarvānanda *ad Amarakośa* See Śesagiri Sāstrin, *Report on the Search for Sanskrit MSS*, 1893–4, p 30

RĀJYAPĀLA (no information)

414 द्वैवेन प्रथम जितो ऽसि (**Shm* ii 512, विद्यायाः)

RUDRA, RUDRATA (Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 80–1, xxxvi, p 376, C C i, pp 528, 530, Peterson, op cit, pp 104–5, Pischel, preface to his edition of the *Śrngāratilaka* (Kiel, 1886), Z D M G xlii, pp 296–304, 435, Jacobi, *Vienna Oriental Journal*, ii, pp 151–6, Z D M G xlii, pp 425–35, Jacob, J R A S 1897, pp 291–5, Bhandarkar, op cit, p xliv

It is not necessary to discuss here the question as to the identity of the authors of the *Śrngāratilaka* and the *Kavyālamkāra* The reason for treating them together here is the frequent confusion of them in the anthologies, etc Concerning the identification the reader may refer to the above-cited works of Peterson, Pischel, and Jacobi)

279 नो शक्या गदितु स्मरानल

**Shm* (Rudrata)

Śrngārat	**Shm*		*Śrngārat*	**Shm*
i 12 =	ii 483		i 128 =	ii 81
25 =	641		129 =	82
32 =	401		134 =	186
35 =	409	(लक्ष्मणसेनदेवस्य)	138 =	182
37 =	413		140 =	199
50 =	28	(कस्यचित्)	142 =	195
51 =	26		144 =	194
60 =	27	(कस्यचित्)	148 =	288

Śṛṅgārāt	*Skm*	*Śṛṅgārāt*	*Skm*
i 68 =	ii 112 (कस्यचित्)	ii 10 =	ii 484
72 =	187	18 =	497
73 =	34	50 =	412 (कस्यचित्
81 =	410 (कस्यचित्)	84 =	274
94 =	469	91 =	275
107 =	482	94 =	502
108 =	481	106 =	617 (राजशेखरस्य
112 =	483	iii 3 =	i 36

Kāvyālaṃkāra, ii 15 = i 32
,, vii 41 = ii 72

Also the following —

विगलन्ती दृधे यावत् (ii 486)
सखि स विजितो लीला॰(वीणा॰) (ii 193 = *Padyāv* 212, कस्यचित्, *Daśar* ad ii 23 anon

**Sml* (Rudra)

Śṛṅgārāt	*Sml*	*Śṛṅgārāt*	*Sml*
i 43 =	B 104*a* (P 85*b*)	i 95 =	B 65*a*
49 =	B 90*b*	140 =	B 103*b* (P 85*a*
51 =	P 116*b*	ii 4 =	B 73*a*
59 =	B 91*a* (P 75*a*)	12 =	B 109*a*
67 =	B 108*a* (P 88*a*)	50 =	B 109*a*
68 =	B 107*a*	65 =	B 109*a*
72 =	B 148*b* (P 119*b*)	88 =	B 68*b*
77 =	B 105*b* (P 86*b*)	iii 3 =	B 10*a*
80 =	B 106*a* (P 85*b*)		

Kāvyālaṃkāra, ii 15 = B 175*b* (P 145*b*)
,, vii 41 = P 126*b*
,, xi 4 = B 169*b*

Also the following —

अम्बा शेते ऽत्र वृद्धा (P 126*b* = *Kvs* 505 anon , etc)
ऊरुद्वन्द्वमनिन्द्वित प्रथयता (B 91*a*)
प्रायो नववधू. कान्तमा॰ (P 116*b*, रुद्रस्य ?) [1]

---

1 प्रायो नववधूः कान्तमालिङ्गति शनैः शनैः ।
चिन्ताङ्कुरितकन्दर्पकन्दलीभङ्गशङ्कया ॥

Padyāv	*Śṛṅgārat*	*Padyāv*	*Śṛṅgārat*	*Padyāv*
	i 68	= 217	ii 87	= 309
	80	= 216	91	= 330
	ii 84	= 323	108	= 242

Also the following —

अच्छिन्नं नयनाम्बु (360 = *Skm ii 157, कस्यचित्, *Padyāv* 360, रुद्रस्य, *Sabhyāl* B 4*a*, अमरकस्य, *S-Ratnak* v 304 anon, *Sāras* 134 anon, Rudrata, *Sbhv* 1407, अमरुकस्य, *Śp* 3486, ditto, *Daśar* ad iv 27 anon)

यास्यामीति समुद्यतस्य (315 = *Sbhv* 1153, कस्यापि, *Śp* 3435, कस्यापि)

Padyaveṇi (the *same* Rudra?)

आस्तां गाढतरानुशीलन (57*b* (vi)) [1]

इह रूपमात्रसारे (58*b* (vi) = *Padyāmṛtat* of Vrajanātha, No 48 anon, *S-Ratnak* iii 92 anon, *Sūktiratn* 509 anon) [2]

गर्वायस्वे (*sic* for से) विकचकोरक (58*a* (vi) = *Sūktiratn* 589 anon) [3]

यन्नाद् (*sic* for दृ)तस्त्वमलिना (57*a* (vi)) [4]

---

1 आस्तां गाढतरानुशीलनविधिः संस्पर्शनं दूरतः
संश्लेषे विषयीकृतो ऽसि न म . . नापदं प्रापित ।
किं ब्रूमः सहकार तावकगुणानन्यादृशैर्दुर्लभा
न्सौरभ्येण यदध्वगानपि मुहुः प्रीणासि दूरादपि ॥

2 इह रूपमात्रसारे चित्रकृते कमलकह्लारे ।
न रसो नापि च गन्धो मधुकरबन्धो मुधा भ्रमसि ॥

3 गर्वायसे विकचकोरकपुञ्जगुञ्ज
दुन्मत्तषट्पदघटाविभवेन किं तु (*sic* for नु?) ।
वामभ्रुवां चरणताडनदोहदानि
किं नाम न स्मरसि तावदशोक तानि ॥

4 यन्नादृतस्त्वमलिना मलिनाशयेन
किं तेन पङ्कज विषादमुरीकरोषि ।
विश्वाभिरामनवनीरदलीलवेषाः
केशाः कुशेशयदृशः कुशलीभवन्तु ॥

शश्वन्निसर्गमलिना (*57b*) [1]
स्वैर सैरिभ यूथपैरिह (*60a* (vi)) [2]

**S-Hārāv* (Rudra)

Śṛngāraṭ i 7 = 34*b*, 150
„ 30 = C 22*b*, 43
„ 49 = C 20*b*, 18

Also the following —

अल बलिभिदङ्गना (*29b*, 77) [3]
को धन्य. सखि सुस्थितेन (C 24*b*, 74 = **Sml P* 61*b* anon , *Sbhv* 1104, कस्यापि)
मधुरशिशिरामोद (C 36*b*, 91) [4]

**Sabhyāl*

Śṛngāraṭ	**Sabhyāl*	*Śṛngāraṭ*	**Sabhyāl*
i 128 =	A 20*b*	ii 67 =	A 30*b*
134 =	A 13*b*	71 =	A 30*b*
148 =	B *xa*	iii 55 =	A 6*a*
157 =	A 30*a*		

---

[1] शश्वन्निसर्गमलिना. सहकार काम
लुठन्ति तान्यपि मधूनि तव द्विरेफाः ।
युक्तं न तत्तव कषायरसप्ररोहै
रेतान्प्रतारयसि यत्कलकण्ठयून ॥

[2] स्वैरं सैरिभयूथपैरिह पयः शृङ्गेण विक्षोभित
तारं न्यङ्कुकुल चडचडज्ञतिशतैर्विद्रावित द्वीपिभिः ।
हेलाक्षिप्तपदे पराक्रमनिद्रावुज्जृम्भमाणौ (*sic* for ०धा . णे) हरौ
चित्र सैव तदेवविप्रलिखितैवासीदरण्यस्थली ॥

[3] अलं बलिभिदङ्गनानिविडनीविकाकर्षण
क्षणात्कनककिङ्किणीमुखरितैरपि स्वःसुखैः ।
निरस्तविषयोद्यमा गुरुवचःप्रमालम्बिनी
दिगम्बरनितम्बिनीचरणचुम्बिनी चेन्मति. ॥
रुद्रकवेः ॥

[4] मधुरशिशिरामोदं कौन्द समीर समीर[य]
प्रकटय शशिन्नाशा. काम मनोभव जृम्भताम् ।
अवधिदिवसः प्राप्तः सख्यो विमुञ्चत तत्कथां
हृदयमधुना किंचित्कर्तुं ममान्यदिहेच्छति ॥
रुद्रस्य ॥

Sbhv

Kāvyālamkāra	*Sbhv*	*Kāvyālamkāra*	*Sbhv*
ii 17 =	421, रुद्रटस्य	vii 32 =	2409, रुद्रटस्य
30 =	1667 ,,	33 =	2061 ,,
iii 57 =	730 ,,	41 =	2234 ,,
vi 10 =	1387 ,,	71 =	2047 ,,

Also—

अम्बा शेते . . . (2247, रुद्रस्य, see *Sml above)

मुञ्चत गुणाभिमान (3122, रुद्रस्य)

Śp

Śrngārat	*Śp*	*Śrngārat*	*Śp*
i 30 =	3754, रुद्रस्य	ii 107 =	3670, रुद्रस्य
35 =	3567, रुद्रस्य	iii	
51 =	3675, रुद्रस्य	62 =	पिबन्नसृग् (MS D)
68 =	3563, कस्यापि		
75 =	3748, कस्यापि	*Kāvyālamkāra*	*Śp*
81 =	3568, रुद्रस्य	ii 30 =	3788, रुद्रस्य
95 =	3409, रुद्रस्य	vi 10 =	3473, रुद्रटस्य
114 =	3444, कस्यापि	32 =	575, रुद्रटस्य
ii 12 =	3578, रुद्रस्य	vii 41 =	3773, रुद्रस्य
50 =	3579, रुद्रस्य		

Ujjvaladatta *ad Unādisūtra*

यूकाभयेन न हि केशविमोचणं स्यात् (*ad* iii 47, शृङ्गारतिलके = i 3*d*)

Lakṣmīdhara ("perhaps the brother of Śārngadhara" Aufrecht, ZDMG xxvii, p 81, CC i, p 538, Bhandarkar, *Report*, 1897, p xliv)

163 यदपि विबुधैः सिन्धोरन्तः (**Shm* ii 361, **Sml P* 77*b*, भासस्य, **Sml B* 94*a*, भोजदेवस्य = यदमरशतैः, *Śp* 3319, कस्यापि, **S-Hārāv* C 7*b*, 75 anon)

324 वलितमनसोरप्यन्योन्यं

348 मानोन्नतेत्यसहनेति (*Śp* 3547, etc)

428 यद्दौर्बल्यं वपुषि (**Shm* ii 125)

516 इन्दुर्यत्र न निन्द्यते (*Sbhv* 2398, etc)

**Shm* (in addition to the above)

उच्चैरुन्मथितस्य तेन (iv 33)

कान्तानां वदनेन्दुकान्ति (ii 839)

कुरङ्गाः कल्याणं प्रति विटपं (v 324 = *Śāntiśataka*, ii 18)

कृष्ण पातु स यस्य ससदि (i 281)
दिग्भागेषु हिमावृति (ii 853)
धर्मस्योत्सववैजयन्ति (i 176 = *Sarasvatīk ad* iv 73 anon)
मातर्लक्ष्मि भजस्व (v 319 = *Śāntiśataka*, iv 11, Bhartrhari, Weber's notes, p 24)
वदत विदितजम्बुद्वीप (iv 322)
शत्रौ मे सुहृदीव (i 177)
सिद्धार्थयष्टिषु यथोदय (ii 884, Hemac , p 132 anon)
सिन्धोरेव कियज्जल (iv 318)
सुरापीतो गोत्रस्खलन (i 236)
स्वस्थानाद्वनीभुजे (i 430)
खिद्यसि कथमीदृशः (i 116 = *Śp* 104, कस्यापि)

**Padyāv* अंहः संहरदखिलं (15)
आकृष्टिः कृतचेतसा (28 = **S -Hārāv* 18*a*)
श्रीकान्त कृष्ण करुणामय (33)
श्रीरामेति जनार्दनेति (32 = **S -Hārāv* 23*b*, 12)

**Sml* (Bhandarkar, loc cit)
आकण्ठकृष्टशिरसा (B 180*b*)
कम्पन्ते कपयो भृश (P 100*b*, B 125*b* = *Śp* 3921, वेपन्ते°, *Sarasvatīk ad* iii 8 anon , **Skm* ii 874, शतानन्दस्य)
गम्भीरनाभिहृदसंनिवेशैः (P 80*b*, B 97*b* = *Padyāvac* iv 57, *Śp* 3348, **S -Hārāv* , C 12*b*, 136)
मा स्म सन्धि विजानन्तु (P 159*b*, trans Tawney, *Prabandhacintāmani*, p 88)[1]
लक्ष्मीकौस्तुभचन्द्रमःप्रभृतिभिः (B 57*b*)

**S -Hārāv* गम्भीर . . (C 12*b*, 136 , see **Sml* above)

Śp खड्गहस्तो ऽरिमालोक्य (578)
गम्भीरनाभी° . . . (3348 , see **Sml* above)
पङ्कज जलेषु वास. (1134)
वेगज्वलत्त्विटपिपुञ्ज (869)
वेपन्ते कपयो भृश (3921 , see **Sml* above, कम्पन्ते°)

---

1 मा स्म सधि विजानन्तु मा स्म जानन्तु विग्रहं ।
आख्यातं यदि शृण्वन्ति भूपास्तेनैव पण्डिता· ॥

LATHOBA (Aufrecht, Z D M G xxvii, p 542, C C i, p 543 No information)

137 वन्दे देवमनङ्गमेव (Shm i 466)

Shm Only the above verse

VANDYA-TATHĀGATA (= TATHĀGATADĀSA (?), Aufrecht, C C i, p 221 No information)

478 प्रहर्ता क्कानङ्गः स च कुसुम (*Shm* ii 451, मृगराजस्य)

VARĀHAMIHIRA (sixth century Aufrecht, Z D M G xxvii, p 82, C C i, p 552, ii, p 130, iii, p 117, Peterson, op cit, p 110, *Fourth Report*, p cix, Bhandarkar, op cit, p xlv)

52 तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्र (*Shm* i 6)

Shm (in addition to the above)

दंष्ट्रापिष्टेषु सद्य. (i 191)

Sml आर्तस्य यानमशन च बुभुक्षितस्य (P 158*b* = *Br Sam* lxviii 116)

उर.कृत्वा वेधा मणि° (B 161*a*, P 132*b*) [1]

एकतश्च सुरसुन्दरीजनः (B 161*a*, P 132*a*) [2]

कर्पासौषधकृष्ण (P 158*a*)

जीवितो ऽपि निहितस्य (B 161*a*)

पृथ्व्या स्थूलतरा दंष्ट्रा (B 188*a*)

युक्तेन चूर्णेन करोति राग (P 159*a* = *Br Sam* lxxvii 36, *Vetālap* i 19, p 10)

लीने श्रोत्रैकदेशे (B 17*b* = **Subhās* i (7*a*), *Khandap* 27, *Sbhv* 57)

उरःकृत्वा वेधा मणिफलकगाढस्थित
भुजावालम्ब्येहीत्यमरवनिता व्योमगृहगा ।
अपद्वारेणैव त्वरिततरमाभाष्य सहसा
हृतं हस्तालम्बैर्हरति सुरलोकं रणमुखात् ॥

एकतश्च सुरसुन्दरीजनः
श्रीप्तपङ्क(*sic* for °स्तमक्क or °स्तु रच ?)ति युयुत्सुमन्यतः ।
पाप्मना सह पलायते यश्च
स्त्रैकतः कुलकलङ्ककारणं ॥

लोकः शुभस्तिष्ठति तावद्° B 161a, P 132b = Śp 3969)

समाः षष्टिर्द्विघ्ना मनुज (P 150b = Br Jāt vii 5, *S -Samcaya, xxx 15 anon, Śp 1709, कस्यापि)

समूर्च्छित सम्प्रति सम्प्रहारे B 161a = Śp 3971

स्वर्गस्य मार्गा बहव (B 161a, P 132)[1]

हा तात तातेति स वेदना° B 161a, P 132b = Śp 3970)

Sabhyāl जये धरित्र्याः (i 18 = Br Sam lxxiv 1, Sbh 1476 anon, Śp 3085, कस्यापि)

S -Hārā लीने . . (6a, 42, see *Sml above
तारतम्यसुवर्णाना (55b, 520)

Subhās दुर्जनहुताशतप्त (ii 15a = Br Sam cvi 4, *S -Hārā 42b, 278, कस्यापि, Sbh 151, Śp 153, कस्यापि)
लीने . . . i 7b, see *Sml above,

Sbh दुर्जनहुताशतप्त (151, see *Subhās above)
यस्य जना न वदन्ति (2901)
लीने . . (57, see *Sml above)
स्वामी सन् भुवनत्रयस्य (56)

Śp लोकः . (3969, see *Sml above)
समूर्च्छि . . (3971, see *Sml above)
हा तात (3970, see *Sml above)

Aucitya क्षीणश्चन्द्रो विशति (al 26 = *Subhās vii 16, धाराधरस्य, Sbh 560, धाराधरस्य)

Padyarac समूर्च्छि . (iii 38, see *Sml above)

Pratāpar Comm quotes the *Br Sam* several times (p 176 = lxviii 47, 85, 86, 88, p 184 = xii 7, pp 185, 201, 417)

---

1 स्वर्गस्य मार्गा बहवः प्रदिष्टा
स्ते कृच्छ्रसाध्या बहवः सविघ्नाः ।
निमेषमात्रेण महाफलो ऽय
मृजुत्वपन्था समरे व्यसुत्वम् ॥

Ujjvaladatta *ad Uṇādisūtra* (fragments)

पुष्यो ऽथ हस्त. श्रवण श्रविष्टा (*ad* iii 86)

राहौ यथा कि (*sic* for के ?)तवस्तमस्या (*ad* iv 188)

उत्क्षिप्तचित्रपत्त्रपांशुविहग. सौम्यस्वन पूजित. (*ad* v 8)

Rāyamukuta *ad Amarakosa* (fragments)

यद्रोहिणीयोगफल तदेव

सुताराषाढासहितेच चन्द्रे: ॥ (*ad* i 4, 16 = *Br Sam* xxv 1)

अपरो ऽन्तगतो ऽलिन्द: प्रागन्तगतौ तदुत्थितौ चान्यौ ।

(तद्वधिविवृ)ततश्चान्य. प्राग्द्वार स्वस्तिके ऽशुभदं ॥ (*ad* ii 2, 11 = *Br Sam* liii 34)

गुञ्जे महीमत्र विधाय याची

प्रसह्य विन्ध्याचलपारियात्राम् (*ad* iii 3, 5)

VALLANA (VALLAṆA Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 381, C C i, p 554 No information)

10 प्रत्येकानेकजातिप्रतिवपुरमिता

74 किंशुककलिकान्तर्गत° (*Śp* 3794, विज्जकाया:)

141 याच्यो न कश्चन गुरु: (*Shm* i 465)

176 नितम्बश्री क न स्वगत°

236 सा नेत्राञ्जनता

292 गाढावध:क्षतबलि

343 दूरस्रावं वासो

378 धिग्धिक्त्वामयि केन

395 क्वत्यागः स च नागतो ऽपि

461 उन्मील्याक्षि सखीर्न पश्यसि

515 पान्थे सद्मसरोऽन्तशाड्वल°

**Shm* अर्वाचीनवच:प्रपञ्च (v 139)

आर्त्ते वाससि रोद्धुं (ii 698)

आस्ता तावदसीमपौरुष (iv 190)

उन्मुक्ताक्रमहारि (iv 171)

उपैति चाराब्धिं (iv 303)

एतन्मन्दविपक्व (ii 376 = *Kāśyapī ad* vii 3 anon)

गत. कालो यत्र प्रणयिनि (v 314 = *Śāntiśataka*, iv 13)

छायाशीतलिता. (iv 143)

ताजकसप्तसमुद्र (i 13)

दुरर्थैर्यत्काचभ्रम iv 83
धिग्धिक्तान् कृमिनिर्विशेष v 331 = Sāṅ... iv 10
धिग्धिक्तान् समयान v 133 = Śārṅgadh... iv 19
Sāhityad, p 92 anon
निश्चेतु मकरन्दविन्दु iv 152
विन्दुद्वन्द्वतरङ्गिता v 147
मृत्पिण्डेन भुवैव किं v 343
यस्यानुङ्गुरगन्धवाह iv 172
याच्यो न कश्चन गुरु. ii 465 see K 141 above
रथ्यान्तश्चरतस्तथा v 297 = Śārṅgadh... iv 19
Sāhityad, p 92 anon
राजा त्वं वयमप्युपासित iv 199
लक्ष्मीसद्मसरोज iii 47
श्रीमद्भिर्द्रविणव्यय iv 135
त्वय्यस्तिष्ठसि पश्यद् iv 210, given with translation by
Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 381
त्वाभावधे हि निमिष iv 137

Vasukalpa ("mentions Kesata, Bāṇa, Yogesvara, Rājasekhara," also a king Sāhasamalla (*Shm* iii 125 Aufrecht Aufrecht, C C i, p 557) ? = Vasukalpadatta, Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 545, C C i, p 557)

3 नम्रा पादनखेषु यस्य (Vasuka ? see note)
6 शास्ता समस्तभुवन
15 पादाम्भोजसमीपसंनिपतित (*Shm* i 242)
161 एतस्मिन्नवदातकान्ति
278 वपु.शरङ्गाच्यास्तद्

Shm अर्थायतनसंनिधौ (v 65)
अद्यापि स्तनशैल (i 376 = *Mahānāṭ* ii 35, *Kāvyapr ad* i 7 anon, *Sāhityad*, p 225 anon, *Śp* 3636, कस्यापि)
आपूर्वस्माद्विडोज. (iii 50)
इतस्तावन्नेत्रे (iv 170)
एक. स एव परिपालयिताब्ज० (i 141)
एतत्तर्कय कैरवक्लम (i 372 = *Śp* 3639, कस्यापि)
कपोलादुड्डीनैर् (i 142)
क्रीडत्किन्नरकामिनी (v 85)

क्षीणान्येव तमांसि (ii 706)
क्षीरोदन्वानलीक (iii 255)
तत्तद्विक्रमदोहदेन (iii 196)
त्रैलोक्यमुद्रारविण्णोस् (v 21)
त्वत्सैन्यग्लपितस्य (iii 132)
देव. सर्वविवेचनैक (iii 15)
देवे निर्भरसाहसैक (iii 91)
पादाम्भोज . . . (i 242 = *Kvs* 15 above)
बाण. प्राणिति केशटः (v 127)
बीजैरङ्कुरित लताभिर् (i 372 = *S-Samcaya*, xvii 2 anon , *Cātakāstaka*, i 6 , *Sūktiratn* 525 anon , *S-Prab* 228 anon)
भृङ्गैर्नीविकसन्निभै. (iii 125)
यत्रानेहसि यस्य (iii 174)
यातस्यास्तमनन्तरं (i 413 = *Mahanāt* ii 36)
लेखामनङ्गपुरतोरण (i 362)
शृङ्गारसूत्रधारः (i 356)
शेषं क्लेशयितुं (iii 133)
स्वादयन्तु चिर नाम (iv 154)

VASUKALPADATTA (given, with translation, by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 545)
ईषल्लोमशभावभाञ्जि (ii 883)
शिल्प त्रीणि जगन्ति (i 16)

**Sml P* जम्बूना कुसुमोदरेष्व° (153*a*, वसुकस्य = *Kvs* 59, राजशेखरस्य, etc)

VĀKKŪTA (Aufrecht, Z D M G xxxvi, pp 523–4 , C C i, p 557 No information)
57 . . न प्रहितो नवः
168 त्वङ्गण्डस्थलपाण्डु° (**Skm* ii 703)
287 सुभग सुष्ठतमायो
356 किं पादान्ते पतसि (**Skm* 231, भावदेव्या. , **Padyāv* 377, कस्यचित्)
438 नावस्था वपुषो ममेयम° (**Skm* ii 277)
454 कस्मान्म्लायसि मालतीव (**Skm* ii 127)
472 एते चूतमहीरुहो (**Skm* ii 498)

*Skm (in addition to the above)

अत्रैव स्वयमेव (ii 159 = Kvs 285 बिम्बोकस्य)

VĀKPATI (= VĀKPATI RĀJA (intra ? Aufrecht, C C i, p 557 No information)

43 दंष्ट्रासकटवक्त्रकन्दर (*Skm i 201, दन्तस्य, Śp 4066, हनुमत, etc)

*Skm कुतस्त्वममुक. (i 213 = Kvs 26 anon)

तुल्यैवेश्वरसेवा (iv 11)

देवि त्वं कुपिता त्वमेव (i 276 = Kvs 20, वाक्पति-राजस्य, etc)

नि.सृत्याहवसागराद् (iii 260)

परार्थे य. पीडा (iv 290 = *S-Ratnak iii 292 anon *Sūktiratn 623 anon, As Comm, p 108 anon Sbhi 947, यशस, Sp 1052, इन्दुराजस्य, Bhallata-śataka, 56, Dhvanyāl, pp 53 and 218 anon Hemac Comm, p 257 anon, S-Prab 239)

Sbhi घनोद्यानच्छायामिव (3414, श्रीहर्षदेवात्मजवाकपते., or is this Vākpatirāja? The paternity of Vākpati-rāja seems to be otherwise unknown)

VĀKPATI RĀJA (seventh to eighth century, son of Harsadeva, author of the *Gaudavaha*, and contemporary of Bhava-bhūti Aufrecht, Z D M.G xxvii, p 84, C C i, p 557, Peterson, op cit, p 115, *Fourth Report*, p cxi Or is this the *Vākpati Rāja* = Muñja, uncle of Bhoja, concerning whom see *Prabandhacintāmani*, trans Tawney, pp 30–6?)

20 देवि त्वं कुपिता (*Skm i 276, वाक्पतेः, etc)

27 श्रेयो ऽस्याश्चिरमस्तु (*Skm i 321)

28 चटचटिति चर्मणि (*Skm i 197, Śp 126, etc)

45 नखक्रकचदारणस्फुटित

*Skm further

खर्वग्रन्थिविमुक्तसंधि (i 220 = Kvs 36 anon, etc)

प्रेङ्खत्प्रासुरकेशरौघ (i 198)

सेयं बौस्तदिद (i 311)

Sbhv See under VĀKPATI

Śp चटच . . . (126 = Kvs 28 above)

Daśar प्रणयकुपिता दृष्ट्वा (*ad* x 54, वाकपतिराजस्य, 55, मुञ्जस्य)

VIGURA (= BHĀGURA (q v *supra*)? Aufrecht, C C i, p 558 No information)

80 मुग्धाताम्रैर्नवकिसलयै

100 शुकपक्षहरितकोमल

*Shm धारोत्सिक्तस्तिमित (ii 824)

VIKAṬANITAMBĀ (mentioned by Rājasekhara Aufrecht, Z D M G xxvii, p 85, C C i, p 569, Peterson, op cit, p 117, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xix, xlvii)

296 कान्ते तल्पमुपागते (*Shm ii 696, Amaru, 101, etc)

372 अनालोच्य प्रेम्णः परिणति (*Shm ii 206, राजशेखरस्य, etc)

*Shm No further verse

Sml किं द्वारि दैवहतके सहकारकेन (B 112*a* = *Sabhyāl B 3*a* anon, *Sbhv* 1682, *Sarasvatīk* *ad* ii 38, v 170 and 178 anon)

बाला तन्वी क्षशतनुरिति (P 116*a* = *Sbhv* 1401, *Śp* 3671, **Sabhyāl* iv 157, **S-Ratnak* v. 47 anon, **S-Mukt* ii 74, iv 7 anon, **Sāras* ii 14 anon)

*S-Hārāv के वैकटनितम्बे (41*a*, 252 = **Sml B 23b, P 16b*, राजशेखरस्य, Bhandarkar, op cit, p xii)

*Sabhyāl बाला . . . (iv 157, see **Sml* above)

Sbhv अन्यासु तावदुपमर्दसहासु (735 = **Shm* iv 137, विद्यापतेः, **S-Hārāv* 40*b*, 100, **Sāras* ii 13 anon, **Sūktiratn* 513 anon, *Śp* 823, *Daśar* *ad* iv 31, *Sāhityad*, p 73 anon, *Kuvalay*, *ad* 66 anon, *Ak*, p 275 anon, *Padyarac* xiv 26)

अभिहिताप्यभियोग (2489)

अश्वयि साहसकारिणि (1549)

किं द्वारि . . (1682, see **Sml* above)

दिग्धधूवदनचुम्बि (2488)

बाला . (1401, see **Sml* above)

Sp अन्यासु . ·823, see *Sbh* above

क्व प्रस्थितासि · 3610, गोविन्दस्वामिनो विकटनितम्बायाश्च = *Kv* 509 anon, ^*S-Ratnak* v 169 anon, ^*Sāras* 89 anon, ^*S-Mukt* iii 58 anon, etc, etc

वाला ·3671, see ^*Sml* above

VIKRAMĀDITYA (sixth century? Associated with Mātigupta and Bhartimentha Aufrecht, ZDMG xxvii, p 85, CC i, p 569, Peterson, op cit, pp 117–18 Bhandarkar, *Report*, 1897, p xlviii)

200 दृष्टा शैवलमञ्जरीपरिचिता. (^*Skm* ii 18, रथाङ्गस्य)

Skm आघ्रातचोणिपीठ. (v 8)

कुर्वन्नाभुग्नपृष्ठो (v 10 = *Harsac* iii, *Al*, p 327 anon)

क्षीरोदाम्भसि मज्जतीव (i 390, विक्रमादित्य-चण्डालविद्या-कालिदासानाम्)

चञ्चत्पादनखाग्र (i 218)

पत्रावुत्क्षिप्य चितौ (v 73, साहसाङ्कस्य *Sbh* 1921, प्रियाविरहस्य)

पश्चादङ्घ्रिं प्रसार्य (v 9 = *Harsac* iii, see p 56 above)

प्रातर्वारविलासिनी (v 24)

लावण्यसिन्धुरपरैव (ii 19 = Vāmana *ad* iv 34 anon **Sml* B 85*a*, **S-Hārāv* C 17*b*, 199, *Sarasvatīk* *ad* iv 49 anon, *Dhvanyāl* p 205 anon, *At*, p 36 anon Nami *ad* Rudrata's *Kāvyālamkāra*, ii 8 anon)

शय्यागारं व्रजन्त्याः (ii 566)

सम्भोगभ्रष्टताटङ्क (ii 355, विक्रमादित्य-कालिदासयोः)

**Subhās* किं तया क्रियते लक्ष्म्या (vi 16 = *Sbh* 507, *Śp* 277 **S-Samcaya*, xv 29 anon, **Subhās* v 16, *Pañcat* ii 41)

**Sml* लावण्यसिन्धु (B 85*a*, see **Skm* above)

लिम्पतीव तमो ऽङ्गानि (B 135, *Mrcchakatikā*, 14, *Kāvyād* ii 226 anon, *Sbh* 1890, *Śp* 3603, विक्रमादित्यमेण्ठयोः, *Sarasvatīk* *ad* v 186 anon, *Kāvyapr* *ad* x 6, p 53 anon, *Sāhityad*, p 293,

anon , *Kuvalay* *ad* 170 anon , *At* , p 45 anon , Hemac , p 290 anon , *As* , pp 58 and 195 anon , *Ak* , pp 183 and 194 anon , *Sāhityak* *ad* x 7 anon Concerning this celebrated verse see Pischel's Introduction to Rudra's *Śṛngāra-tilaka*, pp 16 sqq)

Sbhi अतसीपुष्पसंकाश (1718, विषमादित्यस्य = *Śp* 512, मेण्ठस्य)
किं तया क्रियते . (507 , see *Subhās* above)
चेतोहराः युवतयः (3318 = *Śp* 4130, कस्यापि , *S -Muktāv* viii 14, xxxi 7 anon , *S -Samcaya*, xxx 29 anon , *Bhojapr* 198)
दृष्ट दुर्जनचेष्टित (3193)
निरन्नस्यालोक चुलुप° (3192)
मातर्नो सन्ति तस्मिन् (1165)
रुजासु नाथः परमं हि (3494)
लिम्पतीव . (1890 , see *Sml* above)
विद्ययैव मदो येषां (506 , ? Vikramāditya)

Śp अष्टौ हाटककोटयस्त्रि° (565, q v = *Bhojapr* 228)
किं तया क्रियते (277 , see *Subhās* above)

Vitoka (Aufrecht, C C i, p 572 No information)

149 दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य (*Skm ii 17, रेतोकस्य).
150 मध्येहेमयुगं कपित्थयुगल (*Skm ii 16, रेतोकस्य)

*Skm ये पूर्वं परिपालिताः (iv 279 = *Śp* 985, कस्यापि)

Vidyā, Vidyākā, Vijjā, or Vijjākā (mentioned by Dhanada Deva, *Śp* 163 , Hall, *Vāsavadattā*, Introd , pp 21, 55 , Aufrecht, Z D M G xxvii, p 85 , C C i, pp 571, 573 , Peterson, op cit , pp 119–20 , Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xix and xlvii)

298 धन्यासि यत्कथयसि (*Skm ii 697 , *Sbhi* 2142, कस्यापि, etc)
500 दृष्टि हे प्रतिवेशिनि (*Skm ii 66, etc)

*Shm उद्दण्डकोकनद (iii 41)
जनयति जननाथ (iii 31)
थूथूकृत्य वमन्निर (v 365)
देवेन प्रथम जितोऽसि (ii 512 = Kvs 414, राज्यपालस्य,
भूपालाः शशिभास्करा (iii 71 = Sbhv 2515 मयूरस्य
Padyarac iii 1 कस्यापि etc, see p 68)
मन्ये रोमाञ्चिताङ्गी (ii 104)
यशःपुत्र देव (iii 138)
वय बाल्ये बालास् (ii 61 = *Sabhyāl iii 31 anon
Śp 3761, कस्यापि *Padyarac* vii 37, कस्यापि
At, p 36 anon)
विद्यन्निरेषा मम जीवबन्धो (ii 279 also गणपते)
शुकतुण्डच्छवि (i 8 = Kvs 51 anon, *S-Ratnak
i 143 anon, etc)
सिकतिलतला. सान्द्र (ii 56 = Kvs 502 anon)
सुच्छाय फलभारनम्र (iv 243)

*Sml अस्थिरमनेकरागं (P 96b = *Sāras ii 13 anon
*S-Ratnak iii 313 anon, *Saml 255 anon
*Sabhyāl vi (24b) anon, *Sūktiratn 513 anon
Sbhv 1734, वृद्धे., Śp 3863, शकवृद्धेः)
किंशुककलिकान्तर्गत (P 90b, B 111a = Kvs 74
वज्रणस्य, see p 74 above)
केनात्र चम्पकतरो वत (P 45a, B 51a = *Shm iv
287, वीरस्य, Śp 1003)[1]
माद्यद्दिग्गजदानदिग्ध (B 47a = Śp 1131, Hemac
Comm, p 181 anon)[1]
विलासमसृणोल्लसन् (P 99b, B 124b = *Shm ii 588,
योगेश्वरस्य, *Sabhyāl ii 11 anon, *Sūktiratn
422 anon, Śp 582, Sarasvatīk ad v 165 anon
Peterson, op cit, p 120, see also p 79 above)
सोत्साहा नववारिभारगुरवो (P 97a, B 120a = Sbhv
1778 anon)

*S-Hārāv कोशः स्फीततर. स्थितानि (C 7b, 174) = Kvs 193
anon, etc)
नीलोत्पलदलश्यामां (34b (145), विज्जायाः = Śp 180,
*Sūktiratn 81 anon)

---

[1] These two verses are given by Aufrecht, with translation, in the article cited

प्रियसखि विपद्दण्डप्रान्त (64a (667) and 78b (63), विज्ञायाः = Sbhv 3137, Śp 451, Bhartrhari, Weber s Notes, p 25)

Sbhv उन्नमय्य सकचग्रहम° (2090 = Śp 509, Sarasvatīk ad i 91, v 165 anon, *S-Muktav xviii 11 B, AŚ ad ix 3, last part only)

कवेरभिप्रायमशब्दगोचर (158)

कोषः . . (1523, see *S-Hārāv above)

गते प्रेमाबन्धे (1141 = Kvs 410 anon, Amaru, 43, etc, etc)

नार्याः सारतिशून्यता (1175)

प्रियसखि . . . (3137, see *S-Hārāv above)

विरम विफलायासाद् (3138)

Śp उन्नमय्य . (509, see Sbhv above)

किंशुक (3794, see *Sml above)

केनात्र (1003, see Sbhv above)

दृष्टिं हे (3769, see Kvs above)

धन्यासि . (3746, see Kvs above)

नीलोत्पल (180, see *S-Hārāv above)

प्रियसखि (451, see *S-Hārāv above)

मात्यर्हि° . (1131, see *Sml above)

विलासमसृणो (582, see *Sml above)

Vinaya Deva (= Vinīta Deva Peterson, op cit, p 122? or Vinaya Prabhu, author of a Candradūta (Aufrecht, CC ii, p 136), Aufrecht, CC i, p 576)

55 नैवैके वयमेव कोकिल

**Skm* चुम्बन्नाननमालुठन् (i 441)

Sbhv दिक्षु भूमौ तथा व्योम्नि (1242, विनीतदेवस्य)

Visnuhari (Aufrecht, ZDMG xxxvi, p 544, CC i, p 594 No information)

435 कस्मादिदं नयनम°

**Skm* शक्रार्चनः सुचिरं (ii 712, given by Aufrecht, loc cit, with translation)

VĪRYAMITRA (Aufrecht, C C i, p 596 No information

142 भुवो. काचिल्लीला *Slm* ii 7 राजोकस्य, *Śp* 1274 कस्यापि)

169 दूर्वाश्यामो जयति

181 एतल्लोचनमुत्पलभ्रम°

215 तरत्तार तावत्प्रथम° (*Slm ii 464 = *Sml* P 65b, B 72b, *S-Mukt v 60 anon

228 सा सुन्दरीति तरुणीति

314 हरति रतिविमर्दे

363 मुग्धासि नायमपराध्यति

*Slm
अलीना मालाभिर् (i 437,
तरत्तार . (ii 464, see above)
लङ्घल्लङ्घमुद्दधाद्रि° (i 41)
पृथुरसि गुणै. कीर्त्या (iii 66 = *Sbh* 2502, कस्यापि)
वापी दन्तुरितोदरा (ii 760 = *Kis* 75, अभिनन्दस्य)
विस्फाराः प्रथम (ii 598)
हहो सिंहकिशोरक (ix 185)

*Sml तरत्तार . . (B 72b, P 65b, see above)

*S-Hārā लीलाताण्डवितभ्रुविभ्रम (C 216 = *Kis* 216, राजशेखरस्य)

VAIDDOKA (no information)

49 कनकनिकषस्वच्छे

VAIDYA DHANYA See above DHANYA

VOPĀLITA (no information ? = the lexicographer mentioned by Halāyudha, tenth century, Aufrecht, C C i, p 616)

355 वचोवृत्तिर्मा भूद्

ŚATĀNANDA (no information, Rudrata had this surname, but none of the verses can be traced to him Aufrecht, C C i, p 631)

131 हर्षोल्लासितचारुचन्द्र

394 कोपस्त्वया यदि कृतो मयि (Amaru, 133, etc)

*Shm अपास्तस्ताराभिर् (ii 714)
आर्द्रा कण्ठे मुखाब्ज (i 91)
कम्पन्ते कपयो भृश (ii 874, see under LAKSMĪDHARA)
कृतपादनिगूहनो (i 427)
केनेय श्रीर्व्यसन (iv 96)
गते बाल्ये चेतः (ii 10)
जयति तव कूणितेक्षण (i 130)
जायन्ते बहवो ऽत्र (iv 3)
भृङ्गी कस्तव चर्चिके (i 40)
मसृणमसृण प्रेयः (ii 684)
मातर्धर्मपरे (ii 866 = *Sbhv* 2416, रविद्त्तस्य, *Śp* 580, ditto)
वराहानाचेष्टु (ii 831)
विगर्जाम्बुमुञ्च (iv 48)
श्यामोचन्द्रा स्वपिषि (i 257 = *Kvs* 35 anon, etc)
स्नेहार्द्रसतटे ऽवलम्ब्य (i 298)
स्वस्ति सुखेभ्यः सम्प्रति (v 255 = *Sbhv* 3395 anon)

ŚABDĀRNAVA ("given in *Shm* as the name of a poet, but more likely a collection of miscellaneous poetry See Śabdārnava Vācaspati" (Aufrecht), it may be suggested rather that ŚABDĀRNAVA is ŚABDĀRṆAVA-VĀCASPATI, and that the latter has obtained a sobriquet from his dictionary, see Aufrecht, C C i, pp 559 and 635, and Zachariae, *Die Indischen Wörterbücher* (*Grundriss der Indo-arischen Philologie*), pp 7–8)

437 असावह लोहमयी

*Shm (ŚABDĀRNAVA, 10, and Ś-VĀCASPATI, 1)
अयि चातक चञ्चुपुटाः (iv 320)
इय गौरश्यामा तव (v 154)
एकेनैव पयोधिना (iv 37)
किं ब्रूमो जलधेः श्रियं (iv 38 = *Simhāsanadvātrimśatikā* 86)
त्व प्रीतलो नव्यजनानुरागी (ii 558)
न लोपो वर्णाना (iii 8 = margin of **Padyāmrtat* ii 1)
प्रत्यासन्नविदूरवर्ति (ii 364)

ये दीनेषु दयालव. (v 174 = *Simhāsanadvātrimśatikā*, 16, *Śp* 228, कस्यापि, **S-Samuccaya*, i 15 anon **S-Ratnak* ii 64 anon **S-Prab* 111 anon, **Sūktiratn* 110 anon)
वरं मृतो न तु क्षुद्रस् (v 200)
श्वासोन्मूलितमेरुर् (iv 61, शब्दार्णववाचस्पते
हेलानिर्जितकामरूप (iii 72

Kkbh जनस्थाने भ्रान्त (*ad* v 1, भट्ट-वाचस्पते = **Skm* v 264 शूलपाणेः, *Sbhv* 3264 anon, **S-Hārāv* 71*a*, 771 वाचस्पतिभट्टस्य, **Sūktiratn* 254 (15*a*) anon **S-Ratnak* ii 203 anon, **Padyaveṇī*, vi (64*b*) जगज्जीवनवृज्जायाः (*sic*), *Sāhityak*, p 297 anon *Kāvyapr* *ad* v 2 anon, *Sāhityad*, p 114 anon, *Padyarac* xv 52, कस्यापि, Hemac, p 106 anon *Ak*, p 297 anon)

ŚAMBŪKA (ŚAMBUKA Aufrecht, C C i, p 636, Peterson, op cit, p 128 No information)
350 तद्वेवाजिह्माचं (*Sbhv* 1577, कस्यापि, *Śp* 3538, सकुलस्य, **Sabhyāl* 30*a*, सकुलस्य)

Sbhv दूराज्जातविकल्पयोरभिमुखं (2080)

ŚIVASVĀMIN (BHATTAŚRĪ-ŚIVASVĀMIN, ninth century, author of the *Kapphan(in)ābhyudaya Kāvya* Aufrecht, Z D M G xxvii, pp 92–3, C C i, p. 654, Peterson, op. cit, pp 129–30, Bhandarkar, *Report*, 1897, pp xviii, 1, Śesagiri Śāstrin, *Report on the Search for Sanskrit MSS* *Madras*, 1893–4, pp 49–56, where extracts from the *Kapphanābhyudaya* are given)
ad 324 किमु परिगता भर्ता (*Sbhv* 2099 ?)

**Skm* तेजोराशौ भुवनजलधेः (ii 713)
फलमलघु किं (ii 628)

**Sml* गतो ऽस्त घर्मां(तिग्मा)शुर्व्रज (P 63*a*, B 69*a* = **Skm* ii 291, कस्यचित्, *Sbhv* 1140, **Sml* P 118*a*, **S-Hārāv* C 36*a*, 88)
दृशा सपदि मीलितं (*P* 118*a* = **Skm* ii 631, कस्यचित्, **Sabhyāl* iv 122 anon, **Saml* 185 anon, *Sbhv* 2097, कस्यापि, *Padyarac* viii 29, कस्यापि)

नैषा वेग मृदुतरतनु. (B 146*b* = *Sbhv* 2107, मूर्खस्य, *Śp* 3690, मूर्तस्य, ⁺*Sāras* 79 anon)

या विम्बौष्ठरुचिर्न (P 58*a* = *Sbhi* 1051, *Śp* 3396, ~*Sabhyāl* B 1*b*, *×S-Hārāi* C 31*b*, 40)

स धूर्जटिजटाजूटो (B 9*b* = *Sbhi* 62, तच्चकस्य, *Śp* 101, सूरवर्मण., *Vetālap* (Uhle), p 202, **S-Hārāi* 11*b*, 93, **Subhās* i (8*a*) anon, Aufrecht adds that the verse recurs at the beginning of the *Hāṭakeśvara Māhātmya* of the *Skanda Purāṇa*, I O MS 2752 = Eggeling, No 3656)

⁺*Sabhyāl* या विम्बौष्ठ . . . (B 1*b*, see ~*Sml* above)

**Subhās* कूजं विरौति परिकुप्यति (iv 79 = *Sbhv* 438)

⁺*S-Hārāi* (in addition to the above) वाक्य च द्विपदी (40*a*, 231, given by Bhandarkar, op cit, p xi anon)

Sbhr उल्लापयन्त्या दयितस्य (1416 = **Kapphinābhy* xii 27, *Śp* 3511)

किमु परिगता . . . (2099 = **Kapphinābhy* xiv 29)

गतो ऽस्त . . . (1140, see **Sml* above)

गुणमयो ऽपि सदोष (1756 = **Kapphinābhy* viii 30)

चित्रैर्यस्य पतत्रिभिर् (810)

भोक्तु भक्त्वा न भुङ्क्ते (1826 = **Skm* v 70, रजकसरस्वत्या., **S-Ratnak* iii 142 anon, *Śp* 3598, कस्यापि)

मुक्ताभानि पयासि (710)

या विम्बौ° . . . (1051, see **Sml* above)

कूजं विरौति . . . (438, see **Subhās* above)

वदननिहिते ताम्बूलाग्रे (2100 = **Kapphinābhy* xiv 14)

वदनशशिन. स्पर्शे (2098 = **Kapphinābhy* xiv 15, *Śp* 3711, कस्यापि)

व्यसनमचल यत्राचार्यो (2101 = **Kapphinābhy* xiv 32)

समजनि न तत्प्रेम (2062 = **Kapphinābhy* xiv 7)

Śp उल्लापयन्त्या . . . (3511, see *Sbhv* above)

या विम्बौष्ठ . . . (3396, see **Sml* above)

Khh आतन्वन् सरसा स्वरूपरचना (*ad* x 1 = Hemac Comm, p 6 anon)

आद्यत्नावधि शिशिड शिशिड
उत्खातप्रखरा मुखा°
पिबापि चायते या न
} (*ad* ix 1)

Sarvānanda's commentary (*Ṭīkāsarvasva*) on the *Amarakosa*
A number of fragments identified in the poem by Śesagiri Śāstrin, loc cit, and the following unidentified —

दृशकाश्मकभूपालौ विष्वगारभ्य रोषितौ

Rāyamukuta's commentary (*Padacandrikā*) on the same (Aufrecht, Z D M G xxviii, pp 118–21), fragments as follows —

जवनिकावनि (*sic* for लि?) कान्तिशद्राततता (*ad* ii 6 3,22)

प्रसभमिवाङ्गद्विङ्कला महेला (*ad* ii 6, 1, 2)

प्रेर्यन्ते ऽमी परमररयो हर्म्यवातायनाना (*ad* ii 2, 17 = *Kapphinābhy* xv 13, also cited by Sarvānanda)

(तत्त्वे तत्त्वार्थे) स्वावज्ञा (*ad* iii 4, 12 = the passage quoted by Śesagiri from xviii 35 as तत्त्वे सत्त्वे नवादृषा ?)

Linga Bhatta's commentary on the same (see Śesagiri, loc cit, p 33)

Śubhamkara (sometimes Śubhānka Aufrecht, Z D M G xxxvi, pp 546–7, C C i, p 659 No information A Buddhist author also bore the same name, see Thomas, *Deux Collections de Sādhanas*, Muséon, 1903, index, Aufrecht mentions C C iii, p 157, after Haraprasāda Śāstrin's *Report*, 1895–1900, p 10, a Śubhamkara, author of a work entitled *Hastamuktāvali*, on dancing)

21 को ऽय द्वारि हरि (**Shm* i 277, etc)

**Shm* एते लक्ष्मण जानकी (i 263 = **Padyāv* 148 and 250, शुभाङ्कस्य, given with translation by Aufrecht in the article cited, Hemac, p 90 anon)

ये गोवर्धनमूल (i 293 = **Padyāv* 3, शुभाङ्कस्य)

वत्से माधवि तात (iii 227, शुभाङ्कस्य)

Padyāv (in addition to Nos 3, 148, 250 above)

दूरं दृष्टिपथात्तिरोभव (265, शुभाङ्कस्य = *Skm i 299, कस्यचित्)

Śubhāṅga (once named as *Śubhāṅka*, and therefore perhaps identical with Śubhaṃkara)

71 प्रागेव जैत्रमस्त्र

*Skm उत्कण्ठाकुलचक्रवाक (ii 708)
कार्पासास्थिप्रचय (iii 82)
दुर्वारकेलिकलडिम्भ (v 19)
परिचुम्बनाय घटते (ii 419, MS B शुभाङ्कस्य)
बिलेभ्यो निष्क्रान्तं प्रति (v 20)
माषीणा मुषितं (ii 881)
यद्वीचिभिः स्पृशसि गगन (iv 53 = *Śp* 1090, गौडाभिनन्दस्य, **S.-Ratnak* iii 216 anon, see p 21)
विश्राम भज तालवृन्त (ii 857)
विषयपतिरलुब्धो (v 186)
व्योमन्युल्कोत्करश्रे (iii 114)

Śṛṅgāra (Aufrecht, C C i, p 660 No information)

269 कल्याण परिकल्प्यता
271 लावण्येन पिधीयते (*Skm ii 142)
272 सोद्वेगा मृगलाञ्छने (*Skm ii 172)

*Skm (in addition to the above)

पक्षाभ्यां सहितौ प्रसार्य चरणाव् (v 25)

Śrīkaṇṭha (? = Śrīkaṇṭha Paṇḍita, who "mentions a king Śrī-Malla Deva", Aufrecht, Z D M G xxvii, p 93, C C i, p 667)

56 मलयमहीधरपवन.

*Skm कलाधारो वक्रः (i 415)
भर्भूपालचमूपदेषु (iii 130)
विष्वग्विसारितिमिरावरुद्ध (i 7)
श्रीमान् पातालकुक्षिंभरि (iii 235)

Śp गुण वाद्दल क्काइ खेह (550, श्रीकण्ठपण्डितस्य, *v supra*)

ŚRĪDHARANANDIN (Aufrecht, C C i, p 660 No information)
7 कारुण्यामृतकन्दली (Shm i 243)
8 शीताम्भःपरिषेकशीतल° (Shm i 244)

*Shm (i 243–4, as above)

SIDDHOKA (Aufrecht, C C i, p 722 No information)
441 आदृष्टिप्रसरात्प्रियस्य (*Shm ii 290, Amaru, 76, etc

*Shm (this verse only)

SAṂGHAŚRĪ (Aufrecht, C C i, p 687 No information, a Buddhist author)
4 कामक्रोधौ द्वयमपि यदि (*Shm i 241)
54 आरक्ताङ्कुरदन्तुरा (*Shm ii 761)

*Shm i 241, ii 761, as above

SĀVARNI (no information)
79 श्रोण्या चित्रः कुरवकगुणः

SURABHI (Aufrecht, C C i, p 729 No information ? = Surabhi Cūla, C C i, p 729, Peterson, op cit, p 134)
307 मुहुर्व्रीडावत्याः

*Shm अयं दूरभ्रान्त पटुतर (iv 202)
आसीद्यस्तव पुत्रक (iv 278)
ऊर्ध्वैर्वृतो हरिपदे (i 435)
एतत्कवीन्द्रमुखचन्द्र (v 157)
एतैर्जह्नुसुताजलैर् (i 384)
गर्भक्लान्तिभरालसा (iv 226)
गाङ्गमम्बु सुभम°(सितम°) (iv 337 = *Sāhityad*, p 338 anon, *Kāvyapr* ad x 52 anon, *Śp* (one MS) after 796, *As*, p 171 anon, *Sūktimuktā* 503 anon, *Padyāvalī* 33 anon, *Sāras* iv 76 anon)
लङ्काद्रिकरीन्द्र (iii 181)
निद्रानन्दकरीर्नितान्त (i 338)
प्रालेयाम्भःशिशिर (ii 709)
महानीलश्याम (i 391)
लीलालोलकराङ्गुली (iii 259)
शौर्योत्कर्षतृणीकृत (i 226)

SUVARNAREKHA (Aufrecht, C C i, p 729 No information)

164 तरलनयना तन्वङ्गी

Shm मर्यादाभङ्गभीतेर्° (iv 40 = *S.-Samcaya ix 12)

Ujjvaladatta *ad Unādisūtra*

पुंस. स्त्रिया स्त्रियाः पुंसि संभोगं प्रति या स्पृहा ।
स शृङ्गार इति ख्यातः क्रीडारत्यादिकारक. ॥
(*ad* ii 136, इति सुवर्णरेख., a lexicographer ?)

SONOKA (? = SEHNOKA, SOHNOKA, SOLLOKA, SOLŪKA, see following name Aufrecht, C C i, pp 734, 737 No information)

305 नाधन्यान्विपरीत° (*Shm ii 667, सोल्लोकस्य)

Padyāv सचासार्त्ति यशोदया (262, साङ्गाकस्य = Krs 42, सोन्नोकस्य, etc , see SONNOKA)

SONNOKA (see preceding name No information)

41 धेनुदुग्धकलशानादाय

42 सचासार्त्ति यशोदया (*Shm i 296, सोल्लोकस्य, *Padyāv 262, सोङ्गोकस्य)

47 देवो हरिर्जयति यज्ञवराहरूप.

345 तल्पे चम्पककल्पिते

398 अयं धूर्तो मायावि° (*Shm ii 117, सोल्लोकस्य)

399 अप्राप्तकेलिसुखयोर्

480 अश्वद्विवचितमसफलद् (*Shm ii 459, सोल्लोकस्य)

*Shm अयं धूर्तो . . (ii 17 , see above)
इय गौरिका नः (v 168, सेल्हकस्य)
उच्छन्नच्छदिरल्पसद्वृति (v 249, सोङ्गोकस्य)
उत्पुच्छप्रमदोल्लसद् (v 35, सोल्लोकस्य)
प्रसरति तिमिरः सवितुर् (i 364, सेङ्गोकस्य)
अश्वद्विवचित . . (ii 459 , see above)
विद्वानचरनष्टधीर्° (i 342, सोलूकस्य)
सचासार्त्ति . . . (i 296 , see above)

HARSA DEVA (seventh century), author of the *Ratnāvalī*, etc, and patron of Bāna, Mayūra, and others, Aufrecht, ZDMG xxvii, p 98, CC i, p 764, Peterson, op cit, p 138, *J As Soc Bombay*, xvi, p 179, Bhandarkar *Report*, 1897, pp xx, li Often confused with Śrīharsa

159 = *Ratnāv* ii 9 (35)
[217 anon = *Nāgān* iii 4 (35)]
224 = *Ratnāv* ii 10 (36)
352 एकत्रासनसंस्थिति (श्रीहर्षस्य = Amaru, 18 etc
[422 anon = *Ratnāv* ii 12 (38)]
517 = *Ratnāv* iii 9 (55)

Sktm

Ratnāv	*Sktm*	*Priyadarśikā*	*Sktm*
i 1	= i 115	i 1	= i 114

Nāgān	*Sktm*
i 8	= v 36, श्रीहर्षस्य
ii 8 (27)	= ii 466, प्रभाकरदत्तस्य
iii 4 (35)	= ii 41

Also—

आवक्रेन्दु तदाङ्गमेव (iii 27, श्रीहर्षस्य)
एक योगनियोजनाय (i 70)
ये कारुण्यपरिग्रहाद् (v 182, श्रीहर्षस्य)
ग्रक्षो सत्यमिद पयोधि (i 117)

**Sml*

Ratnāv	**Sml*	*Ratnāv*	**Sml*
i 6	= P 161*a*	ii 13	= B 61*b*
16	= B 142*b*	14	= B 64*a* (P 59*a*)
17	= B 111*a*	20	= B 103*a*
19	= B 130*a* (P 104*a*)	iii 1	= B 74*b*
20	= B 129*b*	3	= B 71*b*
24	= B 139*b*	6	= B 133*b* (P 107*a*)
25	= B 129*b*	11	= B 107*a* (P 86*a*)
ii 7	= B 69*b*	12	= B 143*a*
8	= B 84*b* (P 72*a*)	13	= B 143*a*
9	= B 93*b*	14	= B 106*b*
10	= B 85*b*	15	= B 137*b*
12	= B 64*b*		

Nāgānanda	*Sml	*Nāgānanda*	*Sml
i 8	= B 179b	i 10	= B 191b
iii 12 (43)	= B 143a	iv 3 (52)	= B 180b
i 1	= B 20a		

Also— सरस्वामितस्यां (P 72b = *Khbh* चक्रपालस्य)

*Sabhyāl (in addition to a number of verses from the *Naisadhīya*)

Ratnāv	*Sabhyāl	*Nāgān*	*Sabhyāl
i 24	= A 16b	iii 4 (35)	= A 19a

*S-Hārāv

Ratnāv	*S-Hārāv	*Ratnāv*	*S-Hārāv
i 6	= 64b, 714	ii 12	= C 369

*Padyāmṛtat संधानानि विसंधयः (ii 2, श्रीहर्षस्य = *Sml P 139b, श्रीहर्षपण्डितस्य) [1]

Sbhv

Ratnāv	*Sbhv*	*Ratnāv*	*Sbhv*
i 24	= 1962	iii 2	= 1206
ii 9	= 1513	6	= 1908
14	= 1078	9	= 2058
19	= 1602	iv 2	= 1281

Nāgān	*Sbhv*	*Nāgān*	*Sbhv*
i 18	= 1205	iv 2 (51)	= 540
iii 4 (35)	= 2072	7 (56)	= 3280, कस्यापि
6 (37)	= 2034 anon		

Also— अग्रथमलोलजिह्वं (233 = *Śp* 470, कस्यापि)

अमुष्मै चौराय (1979, श्रीहर्षदेवचौरयोः = *Skm v 143, अमरोः, *Siṃhāsanadvātriṃśatikā*, 60, *Bhojapr* 234, trans Tawney, *Prabandhacintāmaṇi*, p 38)

उदयगिरिमूर्धगोऽयं (2028)

क्षमी दाता गुणग्राही (3228, श्रीहर्षदेवतत्सेवकयोः, 2819, श्रीव्यासमुनेः, *Vetālap* iv 6, p 21, *Hitop* iii 137)

---

[1] संधानानि विसंधयः प्रकृतयस्ताभ्यः परः प्रत्ययो
देव व्याकरणाद्भेदकमिदं वैधर्म्यमेतत्तव ।
आदेशो न विकल्पते न च हतं किंचित्क्वचिल्लुप्यते
नो वृद्धिर्गुणबाधिका न पुरुषः कार्ये क्वचिन्मध्यमः ॥

तस्या मुखस्यातिमनोहरस्य (1517, श्रीहर्षस्य = Kv 206 anon)

यदेतच्चन्द्रान्तर्जल (1978, श्रीहर्षदेवचौरयोः = Sarasvatīk ad iv 51 anon , Sp 563, Bhoja and a thief Sāhityad , p 295 anon , AS , p 51 anon , Bhojapr 233 , S -Ratnak iv 78 anon , S -Prab 38 anon , trans Tawney Prabandhacintāmaṇi p 38)

Śp

Ratnāv	*Śp*	*Ratnāv*	*Śp*
i 6	= 441	i 22	= 3798
17	= 3790	24	= 3621
19	= 3797	ii 12	= 3401

Nāgān	*Śp*	*Nāgān*	*Śp*
iii 4 (35)	= 3672	iii 12 (43)	= 3636

Aucityav

Ratnāv	*Aucityav*	*Ratnāv*	*Aucityav*
i 8	= *ad* 15	ii 4, 2, 3	= *ad* 16
ii 12	= *ad* 11		

Khbh

Ratnāv	*Khbh*
iv 10	= *ad* v 1

Suvrttat

Ratnāv	*Suvrttat*
ii 7	= *ad* ii 19

Daśav

Ratnāv	*Daśav*	*Ratnāv*	*Daśav*
i 2	= *ad* iii 4 anon	ii 17	= *ad* i 32
5	= *ad* iii 5	19	= *ad* i 32
7	= *ad* i 18, 24	iii 4	= *ad* iv 10
21	= *ad* iv 65	6	= *ad* i 14
ii 1	= *ad* i 32	9–11	= *ad* i 36
2	= *ad* ii 54	14	= *ad* i 37
3	= *ad* ii 54	iv 8	= *ad* i 43
4	= *ad* i 14	14	= *ad* i 41
14	= *ad* i 32	16	= *ad* iv 26

Nāgān	*Daśav*	*Nāgān*	*Daśav*
i 4	= *ad* ii 4 anon	i 14	= *ad* iv 45 anon
6	= *ad* ii 6	v 15 (92)	= *ad* ii 4, 13

Sāhityad	Ratnāv	Sāhityad	Ratnāv	Sāhityad
	i 2	= p 243 anon	ii 3	= pp 36, 90
	5	= p 131	4	= p 136
	46	= p 234 anon	17	= p 152 anon
	ii 1	= p 150	iii 11	= p 155

Nāgān	Sāhityad	Nāgān	Sāhityad
i 13	= p 189 anon	iv 16 (65)	= p 184
iv 3 (52)	= p 249 anon	v 15 (92)	= p 89

Arjunavarman *ad* Amaru, 63 = *Ratnāv* ii 1

Pañcatantra (Kosegarten), ii 178 = *Nāgān* v 1 (78)

Śāntiśataka, ii 19 = *Nāgān* iv 2 (51)

We may note further the following correspondences —

Ratnāv i 5 = *Nāgān* i 3	= *Priyadarśikā* i 3
,, 14	= ,, iii 10
,, iv 1 (50)	= ,, 3

HARSAPĀLA DEVA (no information)

152 आश्चर्यमूर्जितमिद्

HINGOKA (no information)

362 शठान्यस्याः काञ्चीमणि° (*Padyāv 261, समाहर्तुः, Amaru, 109, etc)

HIMĀNGA (no information)

178 शृङ्गारद्रुममञ्जरी

HIMBOKA (DIMBOKA, BIMBOKA No information Aufrecht, C C i, pp 214 and 373, Bhandarkar, op cit, p xxviii)

369 मया तावद्गोत्रस्खलित° (*Skm ii 197, बिम्बोकस्य)

383 प्रिये मौनं मुञ्च (*Skm ii 243, डिम्बोकस्य)

Concerning Bimboka, see above

*Skm (in addition to the above), six verses (Dimboka)

कुलोत्कर्षात्स्नेहात् (ii 65)

गत तद्गाम्भीर्यं (iv 331 = *Sbhr* 707 anon , *Śp* 810 anon , *S-Samcaya*, xii 4 anon)

जाने विक्रमवर्धन (iii. 88).

पूरापायप्रकट (ii. 844).

प्रयच्छाहारं मे यदि (ii. 701 = *Kvs.* 335 anon.: Amaru, 117).

प्रिये . . . (ii. 243 = *Kvs.* 383 above).

**Sml.* (Ḍimboka).

नायातो यदि तादृशं (B. 83*b* = *Sbhv.* 1438, **कस्यापि**).

पुरस्तन्व्या गोत्रस्खलन॰ (P. 66*a*, B. 74*b* = **Skm.* ii. 211, **अमरोः**; Amaru, 51; *Sbhv.* 1323 anon.; *Daśar. ad* iv. 16, Amaru).

List of Writers (not included above) to whom verses occurring in the *Kvs* are attributed in other Works

Acaladāsa, 320, *Skm*, see ACALA
Amitadatta, 31, *Skm*, *Sml B*, *Subhās*, *Sbh*
Aibhaka, 379, *Sbhv*
Bhadanta Ārogya, 408, *Sbh*, *Sml B* and *P*
Omkantha, 129, *Skm*
Kanka, 436, †*Padyāv*
Bhatta Karnātaka, 244, *Sbh*
Mālava Kuvalaya, 66, *Aucityav*
Keśata, 469, **Skm*
Konka, 309, **Skm*
Ksemendra, 157, *Śp*, 310, *Sbh*
Goidhoi Kavirāja, 153, **Sml P* and *B*
Govindasvāmin, 509, *Śp*
Ghantaka, 140, *Sbh*
Candālacandra, 274, **Skm*
Citantanaśarana, 30, **Skm*
Jaghanacapalā, 518, †*Padyaveni*, *Padyavac*
Dhanada Deva, 246, *Śp*, **S-Hārāv*
Nandana, 277, **Sml B*
Nāgamyā, 5, *Śp*
{Nārāyana, 37, *Sbh*
{Niśānārāyana, 37, *Śp*
{Pulina, 352, *Sbhv*
{Pulinda, 352, **Sml P*
Pustika, 451, *Śp*
Pustimkara, 451, **S-Hārāv*
Pracaladāsa, see ACALADĀSA
Bāhvata, see VĀKKŪTA
Bilhana, 436, *Śp*
Buddhaka, 389, *Sbh*
Bhartrhari, 237 (*Śataka*, i 11), 245, *Śp*, **Sabhyāl*, *Padyavac*, 255 (*Śataka*, i 16), 484, *Sbhv*, **Sml B*

Bhāvamiśra 300 Subhāṣ
Bhāsa, 163, Sml P
Mahākavi, 323, Skm
Manoka, 393, Skm
Mārjāra 344, * Skm
Mṛgarāja, 478, * Skm
Rathānga, 200 * Skm
Ravigupta, 498, Sbh
Rājoka, 142, *Skm
Rāmila-Somilau, 473, Śp Sml B, Subhāṣāv
Retoka, 149, 150, *Skm
Vararuci, 37, *Skm
Vardhuka, 389, *Sml B
Vasuka, 59, *Sml P
Vāgbhata, 372, *Sml B
Vācaspati, 293, *Skm
Vātoka, 119, *Skm
Vāmana, 361, Śp
Vāmana Svāmin, 250, Sbh
Bhatta Vāsudeva, 282, Sbh , see JHALAJJALA
Bhatta Viddhi, 520, Sbh
Vyāsa, 40, *Skm
Śakradeva, 248, Sbh
Śacoka / Śadhoka } 442, *Skm
Śarayaṛka, 30, *Sml P
Śaśivardhana, 311, Sbh
Śāranga, 31, *Padyāv
Śīlā Bhattārikā, 508, Śp , *Sml P , *S-Hārāv
Śrīharsa, 206, Sbh
Samkula, 350, Śp
Sarvānanda, 35, *Padyāv
Hanumān, 25, *Sml B 36, *S-Hārāv , 43, Śp
Harihara, 20, *Padyāv
Halāyudha, 48, *Skm

॥ कवीन्द्रवचनसमुच्चयः ॥

॥ नमो बुद्धाय ॥

१

नानाकवीन्द्रवचनानि मनोहराणि
संख्यावतां परमकण्ठविभूषणानि ।
आकम्पकानि शिरसश्च महाकवीनां
तेषां समुच्चयमनर्घमहं विधास्ये ॥

॥ सुगतव्रज्या ॥

२

आबाहून्नत[1]मण्डलाग्ररुचयः संनद्धवक्षःस्थलाः
सोष्माणो व्रणिनो विपक्षहृदयप्रोन्माथिनः कर्कशाः ।
उत्सृ[2]ष्टाम्बरदृष्टविग्रहभरा यस्य स्मराग्रेसरा
[3]मारा वारवधूस्तनाश्च न दधुः क्षोभं स वोऽव्याज्जिनः ॥

अश्वघोषस्य ॥

Vāmana iv 3 7 (anon) *Sbhi* 74 (कस्यापि) **Subhās* I (9*a*) (anon) Jayaratha *ad As* p 95 (anon)

३

नम्राः पादनखेषु यस्य दशसु ब्रह्मेशकृष्णास्त्रय
[1]स्ते देवाः प्रतिबिम्बनास्त्रिदशतां प्रव्यक्तमापेदिरे ।

---

२ [1] Vāmana has आक्रष्टामल. [2] MS त्सु. Vāmana has उद्वृत्ता गुरवश्च यस्य शमिनः श्यामायमानानना [3] *Sbhi* , *Subhās*, Jayaratha, and Vāmana have योधा वार, and the last ends स एवाजित. The MS has मरा मार

३ [1] MS ते

स त्रैलोक्यगुरुः सुदुस्तरभवाकूपारपारंगतो[1]
मारव्यूहजयप्रगल्भसुभटः[2] शास्ता तव स्तान्मुदे ॥

वसुक[ल्प]स्य ॥

४

s 1 241

कामक्रोधौ द्वयमपि यदि प्रत्यनीकं वशित्वे[1]
हत्वानङ्गं किमिव हि रुषासाधितं[2] त्र्यम्बकेन ।
यस्तु क्षान्त्या शमयति शतं मन्मथाद्यानरातीन्[3]
कल्याणं वो दिशतु स मुनिग्रामणीरेकबन्धुः[4] ॥

संघश्रियः ॥

५

श्रेयांसि वः स सुगतः कुरुतादपार
संसारसागरसमुत्तरणैकसेतुः ।
दुर्वारमारपरिवारबलावलेप
कल्पान्तसंततपयःप्रसरैरहार्यैः ॥

अपराजितरक्षितस्य ॥

६

शास्ता समस्तभुवनं भगवानपाया
त्पायादपास्त[1]तिमिरो मिहिरोपमेयः ।
संसारभित्तिभिदुरो भवकन्दकन्द
कन्दर्पदर्पदलनव्यसनी मुनीन्द्रः ॥

वसुकल्पस्य ॥

---

३ [1] MS. द्व [2] MS व्रू [3] A space is perhaps left in the MS for ल्प but *Sml P* has Vasuka as author of our No 59

४ [1] *Skm* प्रसिद्ध [2] MS °वित्र ? [3] *Skm* द्री [4] MS च

६ [1] MS °धास्तु

७

कारुण्यामृतकन्दलीसुमनसः प्रज्ञावधूमौक्तिक
ग्रीवालंकरणश्रियः शमसरित्पूरोत्सलच्छीकराः ।
ते मौलौ भवतां मिलन्तु जगतीराज्याभिषेकोचित
सम्भेदा अभयप्रदानचरणप्रेङ्खन्नखाग्रांशवः ॥

* Shm I 243

८

शीला(fol 2a)म्भःपरिषेकशीतलदृढध्यानालवालस्फुर
द्दानस्कन्धमहोन्नतिः पृथुतरप्रज्ञोल्लसत्पल्लवः ।
देयात्तुभ्यमवार्यवीर्यविटपः क्षान्तिप्रसूनोदयः
सुच्छायः षडभिज्ञकल्पविटपी संबोधिबीजं फलम् ॥

* Shm I 244

एतौ श्रीधरनन्दिनः ॥

९

एकस्यापि मनोभुवस्तदबलापाङ्गैर्जगन्निर्जये
†कार्यै†[1] निह्नुतसर्वविस्मयरसव्यक्तिप्रकारा वयम् ।
यस्त्वेनं सबलं च जेतुमभितस्तत्कम्पमात्रं भुवो
नारेभे सुगतस्तु तद्गुणकथा स्तम्भाय नः केवलम् ॥

कुमुदाकरमतेः ॥

१०

प्रत्येकानेकजातिप्रतिवपुरमितावृत्तिजन्मार्जितैनो
भोक्तृव्रातोज्जिहीर्षाफलनिलयमहापौरुषस्यापि शास्तुः ।

---

७ [1] Aksara ill-formed, more resembling ग्रा [2] MS सु [3] MS स [4] Written °तास्मि (for °तास्मि) [5] MS ह्रा

८ [1] MS र्सी [2] MS प्रसन्नो°, *Shm* प्रसूनोद्गमः [3] *Shm* घ [4] MS व

९ [1] *Sic* MS, contrary to sense and metre Read काम?

१० [1] MS °त्येकान [2] MS त्यौ [3] MS °यि स्वा

केऽप्युत्कर्षं स्तुवन्ति स्मरमपि जयतस्त्वद्वदामः किमस्मि
न्यो भस्मासीत्कटाक्षज्वलनकणिकया द्रागुमाकामुकस्य
वर्ल्लणस्य

११

पायाद्वः समयः स मारजयिनो वन्द्यो ऽपि †तास्त्रोत्कर
क्रोधाद्यच्च तदुत्तमाङ्कवलोन्मीलन्मनोविक्रमः।
आसीदद्भुतमौलिरत्नमिलितव्यात्तान[न]च्छायिका
मालोक्यात्मन एव मारसुभटः पर्यस्तधैर्योदयः॥
श्रीपाश्ववर्मण.॥

१२

खेलाचञ्चलसंचरन्निजपदप्रेङ्खोललीलामिल
त्सद्यःसान्द्रपरागरागरचितापूर्वप्रसूनश्रियः।
आश्लिष्यन्मधुलम्पटालिनिवहस्योच्चैर्मिथश्चुम्बनै
र्व्याकोषः कुसुमाञ्जलिर्दिशतु वः श्रेयो जिनायार्पितः।
जितारिनन्दिन.

१३

दरोन्मुक्तारक्तस्फुरदधरवीथीक्रमवम
न्मयूखान्तर्मूर्छद्द्युति दशनमुद्देशवशिनः।
मुखं तद्वः शास्तुर्दिशतु शिवमज्ञानरजनी
व्यवच्छेदोज्जृच्छन्महिमघनसंध्यातप इवः॥
त्रिलोचनस्य॥

१० [1] MS र्ख

११ [1] *Sic* MS for चासोत्कट, with short syllable before च, commonly in Buddhist Sanskrit? [2] MS मा

१३ [1] MS वे [2] MS भ

१४

कन्दर्पादपि सुन्दराकृति fol 27 रिति प्रौढोत्सलद्रागया
वृद्धत्वं वरयोषितो ऽनयदिति त्रासाकुलस्वान्तया ।
मारस्यापि शरैरभेद्यहृदिति श्रद्धाभरप्रह्वया
पायाद्वः स्फुटबाष्पकम्पपुलकं रत्या जिनो वन्दितः ॥

तस्यैवेति श्रुति. ॥

१५

पादाम्भोजसमीपसंनिपतितस्वर्णाथदेहस्फुर *Shm I 242
न्नेत्रस्तोमतया परिस्फुटमिलन्नीलाब्जपूजाविधिः ।
वन्दारुत्रिदशौघरत्नमुकुटोद्भूतप्रभापल्लव[1]
प्रत्युन्मीलदपूर्वचीवरपटः शाक्यो मुनिः पातु वः ॥

वसुकल्पस्य ॥

१६

क एकस्त्वं पुष्पायुध मम[1] समाधिव्ययविधौ
सुपर्वाणः सर्वे यदि कुसुमशस्त्रास्तदपि किम् ।
इतीवैनान्नूनं[2] य इह सुमनोऽस्त्रं[3]त्वमनय
स वः शास्ता शस्तं दिशतु दशदिग्मारविजयी ॥

---

१५ [1] *Shm* °स्तपंत्र [2] MS र्ष

१६ [1] MS न [2] MS नू [3] MS स्त

॥ लोकेश्वरव्रज्या ॥

१७

द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटपटलवृष्ट्या न कमलं
न चन्द्रः सान्द्रश्रीपरिमलगरिम्णास्यममलम् ।
मधूद्राणां निद्राभिदुरमपमुद्राद्भुतमुद
श्चकोरान् बिभ्राणं सरसिरुहपाणेरवतु वः ॥

पण्डितबुद्धाकरगुप्तानाम् ॥

१८

वरदकरसरोजस्यन्दमानामृतौघ
व्युपशमितसमस्तप्रेतसंघाततर्षः ।
जयति सितगभस्तिस्तोमशुभ्राननश्रीः
सहजगुरुदयार्द्रालोकनो लोकनाथः ॥

रत्नकीर्त्तेः ॥

१९

प्रत्युन्नादरयस्थिराकृतिघनध्मानभ्रमन्मन्दर
क्षुब्धक्षीरधिवीचिसंचयगतप्रालेयपादोपमः ।

[॥ हरिव्रज्या ॥]

२०

[देवि त्वं कुपिता त्वमेव कुपिता को ऽन्यः पृथिव्या गुरु
माता त्वं जगतां त्वमवे जगतां माता न विज्ञो ऽपरः।
देवि][1] (fol 12a) त्वं परिहासकेलिकलहे ऽनन्तात्त्वमेवेत्यथ
ज्ञातानन्तपदो नमञ्जलधिजां शौरिश्चिरं पातु वः॥

*Slm I 276 (वाक्पतेः) *Padyāı 283 (हरिहरस्य)

वाकपतिराजस्य ॥

२१

को ऽयं द्वारि हरिः प्रयाह्युपवनं शाखामृगेणात्र किं
कृष्णो ऽहं दयिते बिभेमि सुतरां कृष्णः कथं वानरः।
मुग्धे[4] ऽहं मधुसूदनो व्रज लतां तामेव पुष्पासवा
मित्थं निर्वचनीकृतो दयितया ह्रीणो हरिः पातु [व]ः॥

For refs see below

२२

मन्दक्वाणितवेणुरह्नि शिथिले [सं]वर्तयन् गोकुलं
बर्हापीडकमुत्तमाङ्गरचितं गोधूलिधूम्रं दधत्।

---

२० [1] Fols 3–11 lost *Padyāı* begins राधे त्वं and otherwise diverges considerably [2] MS र्थ

२१ **Slm* I 277 (शुभकरस्य) *Sbhı* 104 (कस्यचित्) *Śp* 122 (कस्यचित्) *Aś ad* x 1 (anon) *At* p 49 (anon). **Subhās* II (13a) (anon) Hemac p 234 (anon) [1] MS प्रा [2] MS ॰ना, *Sbhv*, *Śp*, *Aś*, *At*, *Subhās*, Hemac ॰मस्या [3] MS कुष्ठः, *Sbhv*, *Śp*, *At*, Hemac कृष्णादहं वानरात् [4] *At*, Hemac कान्ते [5] MS द [6] *Slm*, *Śp*, *Aś* पुष्पान्विता, *Sbhv*, *Subhās* तन्वीमखे, *At*, Hemac मध्वन्विता, *Śp*, *Subhās* पिब for व्रज [7] *At* ॰र्विषयी [8] *Sbhv*, *Subhās*, Hemac तो

२२ [1] MS क्क

स्नायन्त्या वनमालया परिगतः श्रान्तो ऽपि रम्याकृति
र्गोपस्त्रीनयनोत्सवो वितरतु श्रेयांसि वः केशवः ॥

२३

विष्णोर्दानव[1]वाहि[2]नीप्रमथनेष्ट्यापूरणायादरा
दात्तः[3] पाणियुगो हरेण करजश्रेण्या श्रियालम्भितः[4] ।
निर्यातो वदनेन कुक्षिवसतेः पत्युस्तलादर्णसां
शङ्खे ऽपत्यपरंपरावृत इव श्रेयांसि पुष्णातु वः ॥

२४

स जयत्यादिवराहो दंष्ट्रानिष्पिष्टकुलगिरि[1]कशेरुः ।
यस्य पुरः सुरकरिणः साङ्कुरमाषोपमा जाताः ॥

२५

Śp 81 (कस्यापि) Khandapraśasti 3 (5) (anon) *Sml B 8a (हनुमतः)

जीयासुः शकुला[1]कृतेर्भगवतः पुच्छच्छटाछोटना
दुद्यन्तः शतचन्द्रिताम्बरतलं ते बिन्दवः सैन्धवाः[2] ।
यैर्व्यावृत्य पतद्भिरौर्वशिखिनस्तेजोजटालं वपुः
पानाध्मानवशादरोचकरुजश्चक्रे चिरस्यां[3]स्पदम् ॥

राजशेखरस्य ॥

२६

*Skm I 213 (वाक्पतेः)

कुतस्त्व (fol 12b) म[मु]कः[1] स्वतः स्वमिति किं न यत्कस्यचि
त्किमिच्छसि पदत्रयं[2] ननु भुवा किमत्यल्पयया ।

---

२३ [1] MS च [2] MS हे (hi) [3] MS तुः [4] MS तिः

२४ [1] MS र

२५ [1] Khandap शफरा [2] Khandap, Śp °जा च [3] Khandap, Śp °राया

२६ [1] Skm °मनु (मु, णु) कः [2] MS. here inserts ॐ many times

द्विजस्य शर्मिनो मम त्रिभुवनं तदित्याशयो
हरेर्जयति निहूतः प्रकटितश्च वक्रोक्तिभिः ॥

२७

श्रेयो ऽस्याश्चिरमस्तु मन्दरगिरेर्मा घानि पार्श्वैरियं
मावष्टम्भि महोर्मिभिः फणिपतेर्मा लेपि लालाविषैः ।
इत्याकूतजषः श्रियं जलनिधेरर्धोत्थितां पश्यतो
वाचो ऽन्तःस्फुरिता बहिर्विकृतिभिर्व्यक्ता हरेः पान्तु वः॥

*S , I 321

२८

चटच्चटिति चर्मणि च्छमिति चोच्छलच्छोणिते
धगिद्धगिति मेदसि स्फुटरवो ऽस्थिषु ष्टादिति ।
पुनातु भवतो हरेरमरवैरिनाथोरसि
क्वणत्करजपञ्जरक्रकचकाषजन्मानलः ॥

*Slm I 197
Śp 126
Khandap 3o (41) (anon)

वाकपतिराजस्रोभौ ॥

२९

वन्दे भुजभ्रमितमन्दरमथ्यमान
दुग्धाब्धिदुग्धकणविच्छुरितच्छवीकम् ।

---

२६ [1] MS स [2] MS हं

२७ [1] MS न्दि [2] MS र्घा [3] MS °श्चैरिय [4] MS मा [5] MS तु

२८ [1] *Slm* क्ट [2] *Slm* च्छ [3] *Slm.*, *Śp*, *Khandap* °गद्ध [4] *Slm* स्फुटतरो, *Śp* स्फुटरवास्थिनि, *Khandap* स्फुटरवो ऽस्थिनि [5] *Śp* °वक्षःस्थल; *Khandap* °वीरोरसि [6] MS here inserts ꣸ three times [7] *Slm* °कोष (काष, काय) अब्मा रवः, *Khandap* °घर्षजन्मानिलः

२९ [1] MS र्छ्य? [2] MS र्थिं

नक्षत्रकर्बुरवियत्प्रतिरोधिनिन्द
दुन्निद्रकैरवतडागमुरो मुरारेः ॥
मुरारेः ॥

३०

*Shm II 2 (चिरन्तनशरणस्य) *Sml P 152a (शरणैकस्य) Khandap 19 (anon)

भ्रमति गिरिराट् पृष्ठे[1] गर्जत्युपश्रुति सागरो[2]
दहति विततज्वाला[जा]लो[3] जगन्ति विषानलः ।
स तु विनिहितग्रीवाकाण्डः कटाह[4]पुटान्तरे[5]
स्वपिति भगवान् कूर्मो निद्राभरालसलोचनः ॥

३१

For reff see below

भक्तिप्रह्वविलोकनप्रणयिनी नीलोत्पलस्पर्धिनी
ध्यानालम्बनतां समाधिनिरतैर्नीतेहितप्राप्तये ।
लावण्यस्यै[1] म(fol 13a)हानिधी रसिकतां लक्ष्मीदृशो[2]-
स्तन्वती
युष्माकं कुरुतां भवार्तिशमनं[3] नेत्रे तनुर्वा हरेः ॥

---

२९ [1] MS वै

३० [1] MS ष्ठ (?) [2] *Shm* also सागरे, *Khandap* °पर्यति सा° [3] *Shm* also तो [4] MS का [5] *Khandap* °तटोदरे

३१ *Sbhv* 43 (अमृतदत्तस्य) **Sml P* 6b (anon) **Sml B* 16b (अमृतदत्तस्य) **Padyāv* 2 (सारङ्गस्य) *Kāvyapr ad* IX 7 (anon) *At* p 50 (anon) *As.* p 159 (anon) *Kāvyaprad ad* IX 7 (anon) *Sāhityak ad* XI 8 (anon) **Subhās* I (5a) (अमृतदत्तस्य) *Rasagang* p 774 (anon) **Sūktiratn* 41 (anon) Hemac p 228 (anon) [1] *Padyāv* °ण्यैकसुधा, *Sāhityak* °ण्यैकमहा [2] *Padyāv*, *Sāhityak* राधा [3] *Subhās* °हरणं, Hemac °शमिनी

३२

यस्मिन्नुद्धरति श्रुतीः पृथुतरो हूंकारसारध्वनि
र्मध्येसिन्धु वियन्मयो जलमयः स्तम्भस्त्वभूदम्बरे ।
पुच्छोदस्तविसारिणो जलनिधेः स्वर्गङ्गया संगम
श्रद्धाहूतखलंत्पुरातनमुनिर्मीनो हरिः पातु वः ॥

३३

जृम्भाविजिह्मितदृशः प्रथमप्रबुद्ध
लक्ष्मीकराम्बुरुहलालनलालसस्य ।
गात्रापवृत्तिभरखर्वितशेषमव्या
दव्याहतं मुरजितः कृतकप्रसुप्तं ॥

३४

मयान्विष्टो धूर्तः स सखि निखिलामेव रजनी
मिह स्यादत्र स्यादिति निपुणमन्यामभिसृतः ।
न दृष्टो भाण्डीरे तटभुवि न गोवर्धनगिरे
र्न कालिन्द्याः [कूले] न च निचुलकुञ्जे पुररिपुः ॥

३५

श्यामीचन्द्रा स्वपिषि न शिशो नैति मामम्ब निद्रा
निद्राहेतोः शृणु सुत कथां कामपूर्वां कुरुष्व ।
रामो नाम क्षि[तिपतिर]भून्माननीयो रघूणा
मित्यूक्तस्य स्मितमवतु वो देवकीनन्दनस्य ॥

*Skm 1 257 (शतानन्दस्य)
*Padyāv 152 (सर्वानन्दस्य)

---

३२ [1] In the MS pādas 3-4 precede 1-2 [2] MS रा [3] MS ने
MS लु

३३ [1] MS च [2] MS °तस्व

३५ [1] MS हि [2] MS त्मो [3] MS पू [4] Padyāv
व्यक्तस्तम्बान्नरहरिरभूद्दानव दारयिष्यन्नित्युक्तस्य स्मितमुदयते°

३६

*Skm I 220 (वाक्पतिराजस्य) Khandap 49 (anon) Daśar ad IV 66 (anon)

खर्वग्रन्थिविमुक्तसंधिविकसद्वक्षःस्फुरत्कौस्तुभं
निर्यन्नाभिसरोजकुड्मलकु (f 13b) [टीगम्भीर] सामध्वनि ।
पात्रावाप्तिसमुत्सुकेन बलिना सानन्दमालोकितं
पायाद्वः क्रमवर्धमानमहिमाश्चर्यं मुरारेर्वपुः ॥

३७

For reff see below

उत्तिष्ठन्त्या रतान्ते भरमुरगपतौ पाणिनैकेन कृत्वा
धृत्वा चान्येन वासो विगलितकवरीभारमंशं वहन्त्याः ।
भूयस्तत्कालकान्तिद्विगुणितसुरतप्रीतिना शौरिणा वः
शय्यामालम्ब्य नीतं वपुरलसलसद्बाहु लक्ष्म्याः पुनातु ॥

३८

*Skm I 326 (कस्यचित्)

संपूर्णः पुनरभ्युदेति किरणैरिन्दुस्ततो दन्तिनः
कुम्भद्वन्द्वमिदं पुनः सुरतरोरग्रोल्लसन्मञ्जरी ।
इत्थं यद्वदनस्तनद्वयवलद्रोमावलीषु भ्रमः
क्षीराब्धेर्मथनेऽभवद्दिविषदां लक्ष्मीरसावस्तु वः ॥

---

३६ [1] *Khandap* ख [2] MS त्व [3] MS त्को [4] *Skm* ट्टम [5] MS व

३७ *Venīs* prol 6 (some MSS) **Skm* I 339 (वररुचेः) *Sbhv* 79 (भट्टनारायणस्य) *Śp* 135 (निशानारायणस्य) *Sarasvatīk ad* II 38, V 167 (anon.) *Vetālap* (Uhle) p 161 (anon) **S-Ratnak* I 125 (anon.) Hemac pp 176 and 314 (anon) [1] *Venīs* (some MSS) ग्रथिथिल, *Vetālap* (one MS) विलुलित [2] *Venīs*, *Śp*, *Vetālap*, *S.-Ratnak*, *Sarasvatīk* शे Hemac (p 314) °केशमसं [3] *Venīs*, *Sbhv*, *Śp*, *Vetālap*, *Sarasvatīk*, Hemac °लिङ्ग्य, *S-Ratnak*. °रोप्य [4] MS त्मा

३८ [1] MS र्ण [2] MS °र्थेम (cf ver 29b) [3] MS टा (?)

३९

भभभ्रमंति किं मही[2] लललल्वते चन्द्रमाः
कृकृष्ण ववद् द्रुत हहहंसन्ति किं वृष्णयः ।
शिशीध्र मुमुमुञ्च मे ववववक्त्रमित्यादिकं
मदस्खलितमालपन् हलधरः श्रियं वः क्रियात् ॥

पुरुषोत्तमदेवस्य ॥

(Skm I 2.. *S-Ratn ... 109 anon)

४०

किं किं सिंहस्ततः किं नरसदृशवपुर्देव चित्रं गृहीतो[1]
नैवं तत्को ऽत्र जीव द्रुतमुपनय तं नन्वयं प्राप्त एव[2] ।
चापं चापं न खड्गं त्वरिततरमहो[3] कर्कशत्वं नखाना
मित्थं दैत्या[धिनाथं खरनखकुलिशैर्जघ्निवान्यः स वो ऽव्यात् ॥

(*Skm I 200 (श्रीव्यासपादानां) Khandap 34 (28 anon , At p 6, ll 4 sqq anon) Hemac p 96 (anon))

४१

. . . . .] (fol 14a) धेनुदुग्धकलशानादाय गोप्यो गृहं
दुग्धे वष्कयिणीकुले पुनरियं राधा शनैर्यास्यति ।
इत्यन्यव्यपदेशगुप्तहृदयः कुर्वन्विविक्तं[2] व्रजं
देवः कारणनन्दसूनुरशिवं कृष्णः स मुष्णातु वः ॥

---

३९ [1] MS भमि [2] Skm , S -Ratnak मेदिनी [3] MS द्रू [4] MS हृ four times [5] Skm हृ [6] Skm , S -Ratnak पपपपानपात्रस्थितं [7] MS य

४० [1] MS गृहीत्वतो , At धृतः किं [2] Skm नैव धिक्को ऽत्र जीव . . . सो ऽपि संप्राप्त एव , At नैव कस्को ऽत्र जीवो . . . रे देव स . . ., Khandap नैतादृक्को ऽपि . . . मे देव . . . एष Hemac नैवेदृ॰ [3] MS. चि , Skm खड्ग झटिति हहहहा , At खड्गः किमिति हहहहा , Khandap न चापीत्वहहमहा [4] Text given from At , Khandap has ॰दैत्येन्द्रवक्षः खरनखरमुखैर्ज॰ , Skm मित्थेव दैत्यराजं निजनखकुलिशैर्जघ्निवान्सो ऽवताद्वः ॥ Hemac diverges widely in b-d

४१ [1] MS त्वा [2] MS ॰वक्त

४२

*Skm I 296 (सोन्नोकस्य) *Padyāv 262 (साहोकस्य)

सत्रासार्त्ति[1] यशोदया प्रियगुणप्रीतेक्षणं राधया
लग्नै[2]र्बल्लवसूनुभिः सरभसं संभावितात्मो[3]र्जितैः ।
भीतानन्दितविस्मितेन विषमं[4] नन्देन चालोकितः
पायाद्वः करमूर्ध[5]सुस्थितमहाशैलः सलीलो हरिः ॥

सोन्नोकस्यैतौ ॥

४३

*Skm I 201 (दक्षस्य) Śp 4066 (हनुमतः) Khandap 37 (anon)

दंष्ट्रासंकटवक्त्रकन्दरतरज्जिह्वाभृतो हव्यभु[1]
ज्ज्वालाभासुरभूरिकेश[2]रसटाभारस्य दैत्यद्रुहः ।
व्यावल्गद्बलवद्धिरण्यकशिपुं[3]क्रोडस्थलीपाटनं[4]
स्पर्श[5]प्रस्फुटदस्थिपञ्जररवक्रूरा नखाः पान्तु वः ॥

वाकपते. ॥

४४

*Skm I 292

लक्ष्म्याः[1] केशप्रसव[2]रजसां बि[3]न्दुभिः सान्द्रपातै[4]
रुज्जूर्णश्रीर्घ[5]ननिधुवनक्लान्तिनि[6]द्रान्तरेषु ।
दोर्दण्डोऽसौ जयति[जयि]नः शार्ङ्गिणो मन्दराद्रि
ग्रावश्रेणीनिकषमसृणक्षुण्णकेयूरपत्त्रः ॥

श्रीभगीरथस्य ॥

---

४२ [1] *Skm*, *Padyāv* न [2] MS र्स [3] MS त्मौ [4] MS म [5] *Skm*, *Padyāv* पद्म

४३ [1] *Skm* °घर्घरललज्जि°, *Khandap* °जिह्वस्य हव्याशन, *Śp* °द्दललज्जिह्वस्य हव्याशन [2] MS रि [3] MS षु [4] *Khandap*, *Śp* °स्थलास्फालन, *Skm* °पाटल [5] *Khandap* स्फार

४४ [1] MS क्ष्मा [2] *Skm* र [3] MS द्दे (*dt*) [4] MS ते [5] MS °रभ्यर्णशीर्घ [6] MS म

४५

नखक्रकचदारणस्फुटितदैत्यवक्षःस्थल
क्षरत्क्षतजनिर्झरप्रितिविभावितस्वाकृतेः।
हरेरपरकेशरिक्षुभितचेतसः पातु वः
सरोष . . [2]ताधरभ्रुकुटिभङ्गभीमं मुखम् ॥

[illegible] 141 [illegible] = I 72

वाक्पतिराजस्य ॥

४६

वत्स क्ष्माधरगह्वरेषु विचरञ्चारप्रचारे गवां
हिंसान्वीक्ष्य पुरः पुराणपुरुषं नारायणं ध्यास्यसि।
इत्युक्तस्य यशो(f 14b)[दया मुं]ररिपो[र]व्याज्जगन्ति स्फुर
द्बिम्बोष्ठद्वयगाढपीडनवशादव्यक्तभावं स्मितम् ॥

४७

देवो हरिर्जयति यज्ञवराहरूपः
सृष्टिस्थितिप्रलयकारणमेकमेव।
यस्योदरस्थितजगत्त्रयबीजकोश
निर्गच्छदङ्कुरशिखेव विभाति दंष्ट्रा ॥

सोन्नोकस्य ॥

४८

बीजं ब्रह्मैव देवो मधु जलनिधयः कर्णिका स्वर्णशैलः *Shm I 314
कन्दं नागाधिराजो वियदति[वि]पुलं पत्त्रकोषावकाशः। (हलायुधस्य)

---

४५ [1] MS स्वरच [2] Two aksaras lost (वलि ?)

४६ [1] Three aksaras lost, the last partly [2] ढ has here in the MS the later form [3] The conjunct has here in the MS an unusual (later) form

४७ [1] MS भी

४८ [1] MS सि [2] *Shm* न्द्रो [3] *Shm* °दपि विपुलः

द्वीपाः पत्त्राणि मेघा मधुपकुलममूस्ता[1]रका गर्भधूलो
य[2]स्यैतन्नाभिपद्मं भुवनमिति स वः शर्म देवो ददा[3]तु ॥

मालायुधस्य ॥

४९

Sarasvatīk ad iii 36 (anon), and v 138 (anon)
*Sml P 3a
*S-Ratnak vi, 55 (anon)

कनकनिक[1]षस्वच्छे रा[धा]प[2]योधरमण्डले
नवजलधरश्यामामात्मद्युतिं[3] प्रतिबि[4]म्बिताम् ।
असितसिचयप्रान्तभ्रान्त्या[5] मुहुर्मुहुरुत्क्षिप
ञ्जयति जनितव्रीडानम्र[6]प्रि[7]यासहि[8]तो हरिः ॥

वैद्योकस्य ॥

---

४८ [1] Skm °भूत्ता and °मस्ता (B sic) [2] Skm यं
[3] Skm धा

४९ [1] Sarasvatīk, Sml P, S-Ratnak °कलश [2] MS य
[3] MS ते (tim) [4] MS म्ब [5] MS न्त्या ? [6] Sarasvatīk, Sml P °हास: [7] MS °मुः प्रे (pri) [8] Sarasvatīk, Sml P, S-Ratnak °हसि

॥ सूर्यव्रज्या ॥

५०

यस्याधोधस्तथोपर्युपरि निरवधि भ्राम्यतो विश्वमश्वै- | Hemac p 14 (anon)
रावृत्तालातलीलां रचयति रयतो मण्डलं तिग्मधाम्नः ।
सो ऽव्यादुत्तप्तकार्तस्वरसरलशरस्पर्धिभिर्धामदण्डै-
रुद्दण्डैः प्रापयन्वः प्रचुरतमतमःस्तोममस्तं समस्तम् ॥

राजशेखरस्य ॥

५१

शु[क]तुण्डच्छवि सवितुश्चण्डरुचः पुण्डरीकवनबन्धोः । | *Skm 1 8 (विद्यायाः) Śp 86 (नागम्यायाः) *Sūktiratn 12 (anon)
मण्डलमुदितं वन्दे कुण्डलमाखण्डलाशायाः ॥

५२

तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्रफणोपलाय | *Skm 1 6
व्योमेन्द्रनीलतरुकाञ्चनप(fol 15a)ल्लवाय ।
संसारसागरसमुत्क्रमियोगिसार्थ-
प्रस्थानपूर्णकलशाय नमः सवित्रे ॥

वराहमिहिरस्य ॥

---

५० [1] Hemac चण्ड [2] MS °रूद्व

५१ [1] MS °तण्ड [2] MS here inserts a danda.

५२ [1] MS म [2] MS वे [3] MS र्थं [4] MS ते

५३

Sūryaśataka 34.

संसक्तं सिक्तमूलादभिनवभुवनोद्यानकौतूहलिन्या[1]
[यामिन्या] कन्ययेवामृतकरकलशावर्जितेनामृतेन ।
अर्कालोकः क्रियाद्वो मुदमुदयशिरश्चक्रवालालवाला
दुद्यन् बालप्रवालप्रतिमरुचिरहःपादपप्राक्प्रवालः[2] ॥

मयूरस्य ॥

---

५३ [1] MS. तु. [2] *Sūryaś.* °रोहः.

॥ वसन्तव्रज्या ॥

५४

आरक्ताङ्कुरदन्तुरा कमलिनी नायामिनी [यामिनी] *Skm II 761
स्तोकोन्मुक्ततुषारमम्बरमणेरीषत्प्रगल्भं महः ।
अप्येते[1] सहकारसौरभमुचो वाचालिताः कोकिलै
रायान्ति [प्रिय]विप्रयुक्तयुवतीमर्मच्छिदो वासराः ॥

सर्वश्रियः ॥

५५

नैवैके वयमेव[1] कोकिलवधूकण्ठोच्चरत्पञ्चम
स्थानोद्बोधितपञ्चमार्गणगुणास्फालेन रोमाञ्चिताः ।
पश्यैते तरवो [ऽपि] सुन्दरि जरत्पत्त्रव्ययानन्तरो
द्भिन्नापाटलकोटिसंपुटदलप्रादुर्भवत्कुड्मलाः ॥

विनयदेवस्य ॥

५६

मलयमहीधरपवनः कलकण्ठकलध्वनिर्निकुञ्जलताः ।
उत्कलिका उत्कलिकाश्चेतसि जनयन्ति लोकस्य ॥

श्रीकण्ठस्य ॥

५७

न प्रहितो नवः प्रियसखीवर्गेण बद्धस्पृह
श्चित्तेनोपहृतः स्मराय न समुत्स्रष्टुं गतः पाणिना ।

---

५४ [1] MS ०प्ये ऽते
५५ [1] MS नैवेके वयत्म [2] MS द्यु
५७ [1] Two aksaras lost, read कान्तेन? [2] MS प

आमृष्टो मुहुरीक्षितो मुहुरभिघ्रातो[1] मुहुर्लोठितः[2]
प्र.....[3] (fol 15b)ःकृतो मृगदृशा किं किं न चूताङ्कुरः[4] ॥

वाकूटस्य ॥

५८

द्विस्त्रिः कोकिलया रुतं विचतुरैश्चूताङ्कुरैरुद्गतं
कोषान् बिभ्रति किंशुका मधुकरश्रेणीजुषः[1] पञ्चषान्[2]।
क्वापि [क्वा]पि महाकुलाकुलतया कान्तापराधग्रह
ग्रन्थिच्छेदसमुद्यतं[3] च हृदयं दोलायते सुभ्रुवाम् ॥

नीलस्य ॥

५९

*Skm II 756
Sarasvatīk ad III 28 (anon)
Kāvyakalpalatā, p 175 (anon)
*Sml P 153a
(वसुकस्य)

जम्बूनां कुसुमोदरेष्वतिरसादाबद्धपानोत्सवाः[1]
कीराः पक्वफलाशया मधुकरीश्चुम्बन्ति[2][3] मुञ्चन्ति च[4] ।
एतेषामपि पश्य किंशुकतरोः पत्रैरभिन्नत्विषां[5]
पुष्पभ्रान्तिभिरापतन्ति[6] सहसा चञ्चूषु भृङ्गाङ्गनाः ॥

राजशेखरस्य ॥

६०

Anargharāghava V 6
*Sml B 190a

दृश्यन्ते मधुमत्तकोकिलवधूनिर्धूतचूताङ्कुर
प्राग्भारप्रसरत्परागसिकतादुर्गास्तटीभूमयः[1] ।

---

५७ [1] MS घा [2] MS धि ? [3] Five aksaras lost in MS [4] MS का

५८ [1] MS यु [2] MS सा [3] MS ते

५९ [1] Sarasvatīk, Sml P °मोत्करे नवमधून्या°, Kāvyakalp °मोद्गमे [2] Skm, Sarasvatīk °रब्ध [3] MS श्च or स्च, Sml P श्चिलन्ति (sic); Kāvyakalp स्विन्वन्ति [4] MS या [5] Sarasvatīk नीलकिंशुकदलैरेभिः समानत्विषां, Sml P जातकि°, Kāvyakalp जातकिंशुकदलश्रेणीसमानत्विषां [6] Kāvyakalp °भ्रान्तिभृतः, Sml P °भृतः पतन्ति मधुपाश्च°

६० [1] MS से (si)

याः कृच्छ्रादभिलङ्घ्य लुब्धकभयात्तैरेव रेणूत्करै
र्धारावाहिभिरस्ति लुप्तपदवीनिःशङ्कमेणीकुलम् ॥

मुरारेः ॥

६१

अशिथिलपरिष्पन्दः कुन्दे तथैव मधुव्रतो
नयनसुहृदो वृक्षाश्चैते न कुड्मलशालिनः ।
दलति कलिका चौती नास्मिंस्तथा मृगचक्षुषा
मथ च हृदये मानग्रन्थिः स्वयं शिथिलायते ॥

६२

कान्तां हित्वा विरहविधुरारम्भखेदालसाङ्गी[1]
मामुल्लङ्घ्य व्रजतु पथिकः को ऽपि यद्यस्ति शक्तिः ।
इत्याशोकी जगति सकले वल्लरी चीरिकेव
प्राप्तारम्भे कुसुमसमये कामदेवेन दत्ता ॥

६३

मन्दं दक्षिणमाह्वय(fol 16a)न्ति पवनं पुंस्कोकिलव्याहृतैः *Ṡkm ii 762 (कस्यचित्)
संस्कुर्वन्ति वनस्थलीः किसलयोत्तंसैर्निषण्णालिभिः ।
चन्द्रं सुन्दरयन्ति मुक्ततुहिनप्रावारया ज्योत्स्नया
वर्धन्ते च विवर्धयन्ति च मुहुस्ते ऽमी स्मरं वासराः ॥

६० [1] *Anangh* (ed *Kāvyamālā*) त्ति
६१ [1] MS नृ [2] MS श्चौ
६२ [1] MS ङ्खी
६३ [1] MS त्त [2] MS ह्नि [3] MS त्स्व

६४

हृद्यस्निग्धैः[1] परभृतरुतैर्मुक्तदीर्घप्रवासः
प्रत्यावृत्तो मधुरिति वदन्दक्षिणो गन्धवाहः ।
शिञ्जल्लोलभ्रमरवलयः[2] काननालीवधूनां
सद्यः कुन्दस्मितबृहतिकाः पूर्णपांचीकरोति[3] ॥

६५

लोलैः कोकिलमण्डलैर्मधुलिहां[1] चंचूर्यमाणैर्गणै
र्नीरन्ध्रैर्गृहवाटिकापरिसरेष्वङ्गारितैः किंशुकैः ।
प्रारब्धे तिमिरे वसन्तसमयक्षोणीपतेर्भ्राम्यतः
प्रस्निग्धा परितो धृतेव कलिकादीपावलिश्चम्पकैः ॥

मनोविदस्यैतौ ॥

६६

Auciтyavicāra carcā ad ɪ 26 (मालवकुवलयस्य)
Vamana ad ɪɪɪ 2 ? (anon)
Hemac pp 134 and 197 (anon)

च्युतसुमनसः[1] कुन्दाः पुष्पोद्गमेष्वलसा[2] द्रुमा[3]
मनसि च गिरं ग्रथ्नन्तीमे[4] किरन्ति न कोकिलाः ।
अथ च सवितुः[5] शीतोल्लासं लुनन्ति मरीचयो
न च जठरतामालम्बन्ते[6] क्लमोदयदायिनीम् ॥

६७

Viddhaś ɪ 25
*Skm ɪɪ 767
Hemac p 134 (anon)

साम्यं संप्रति सेवते विचकिलं[1] षाण्मासिकैर्मौक्तिकै
र्बाह्लीकीदशनव्रणारुणतलैः[2] पत्रैरशोको ऽर्चितः[3] ।

६४ [1] MS ग्धे [2] MS च [3] MS °र्णप्रा
६५ [1] MS हा
६६ [1] MS से: [2] Auc °मैर [3] MS °लिना
[4] Auc, Vām गृह्ण, acc to Vām the original reading was मलयमरुतः सर्पन्तीमे विमुक्तधृतच्छदाः । [5] MS °चित्तः [6] MS च
६७ [1] MS ल [2] Skm °चलैः, corrected to °तरैः, Viddhaś °तरैः [3] Viddhaś °कश्चि

[भृङ्गाल]ङ्घितकोटि किंशुकमिदं किंचिद्विवृन्तायते
माञ्जिष्ठैर्मुकुलैश्च पाटलितरोरन्यैव काचिल्लिपिः ॥

६८

गर्भग्रन्थिषु वीरुधां सुमनसो मध्येङ्कुरं पल्लवा
वाञ्छामा(fol 16b)[त्रपरि]ग्रहः पिकवधूकण्ठोदरे पञ्चमः।
किं च त्रीणि जगन्ति जिष्णु दिवसैर्द्वित्रैर्मनोजन्मनो
देवस्यापि चिरोज्झितं यदि भवेदभ्यासवश्यं धनुः ॥

V Vddhas I 23
*Sām II 751
*Sad B 110a
At p 67
anon
Hemac p 1.4
anon

राजशेखरस्यैतौ ॥

६९

शीतार्त्तैरिव भग्नशैशिरनिशाभागैरहः स्फायते
गर्भं[1] बिभ्रति किंशुका इव दिशां तापाय वह्न्यङ्कुरम्।
किं च स्वाश्रयसंभृतप्रथिमसु च्छायातपाङ्गेष्वयं
लोकः स्तोकरसो ऽद्य न क्वचिदपि स्वच्छन्दमानन्दति॥

त्रैलोचनस्य ॥

७०

उद्भिन्नस्तवकावतंससुभगाः प्रेङ्खन्मरुन्नर्तिताः
पुष्पोद्गीर्णपरागपांशुललसत्पत्त्रप्रकाण्डत्विषः ।
गम्भीरक्रमपञ्चमोन्मदपिकस्थानोच्छलद्गीतयः
प्रत्युज्जीवितमन्मथोत्सव इव क्रीडन्त्यमी भूरुहः ॥

---

६७ [1] *Vrddhas* also °लम्बि, in the MSS लघि can be read [2] *Vrddhas* माञ्जिष्ठै. स्तवकैश्च [3] MS या [4] *Shm* °वृंत्तैव°

६८ [1] *At* छाया [2] MS °स्रा (?) म Hemac and *At* have चिरेप्सितं

६९ [1] MS र्भं

७० [1] MS च [2] MS था

७१

प्रागेव जैत्रमस्त्रं सहकारलता स्मरस्य चापभृतः ।
किं पुनरनल्पनिपतितमधुकरविषकल्कलेपेन ॥

शुभाङ्गस्य ॥

७२

स्वस्ति श्रीमलयाचलात्स्मरसखः श्रीमान्वसन्तानिलः
क्रीडावेश्मसु कामिनः कुशलयत्येतच्च वक्तीतरत् ।
एषो ऽहं मुदितालिकोकिलकुलं कुर्वन्वनं प्राप्तवा
न्युष्माभिः प्रियकामिनीपरिगतैः स्थातव्यमस्मादिति॥

७३

*Skm II 771
(कस्यचित्)

एते नूतनचूतकोरकघनग्रासातिरेकीभव
त्कण्ठध्वानजुषो हरन्ति हृदयं मध्येवनं कोकिलाः ।
येषामक्षिनिभेन भान्ति भगव(fol 17a)द्भूतेशनेत्रानल
ज्वालाजालकरालितासमशराङ्गारस्फुलिङ्गा इमे[5]॥

७४

Śp 3794
(विज्जकायाः)
*Sml P 90b
(,,)
*Sml. B 111a
(,,)
*S-Ratnak
III 352
(anon)

किंशुककलिकान्तर्गतचन्द्रकलास्पर्धि[2] केशरं भाति ।
रक्तनिचोलकपिहितं धनुरिव जतुमुद्रितं वितनोः ॥

वर्धकस्य ॥

---

७१ [1] MS राय

७२ [1] MS र्च

७३ [1] MS नू [2] *Skm* घढ and घ्ढे [3] MS चो [4] MS स [5] *Skm* इव

७४ [1] *Śp*, *S-Ratnak*, *Sml* (*P* and *B*) ॰र्गतमिन्दु [2] MS(?) (*rddhi*) [3] MS र्स

७५

वाप्यो दन्तुरितोदराः कमलिनीपत्त्राङ्कुरग्रन्थिभि
श्चूतानां कलिकामिलन्मधुलिहां क्वापि स्थितिर्वर्तते ।
दौर्भाग्योपनयाय सांप्रतमपांमल्पो ऽपि मार्गश्रमः
शिक्षामुच्छलितुं ददाति रजसां गन्त्रीपथे मारुतः ॥

अभिनन्दस्य ॥

७६

आरक्तैर्नवपल्लवैर्विटपिनो नेत्रोत्सवं तन्वते
तान्धुन्वन्नयमभ्युपैति मधुरामोहो मरुद्दक्षिणः ।
तेनालिङ्गितमात्र एव विधि[ना] प्रादुर्भवन्निर्भर
क्रीडाकूतकषायितेन मनसा लोको ऽयमुन्माद्यति ॥

७७

काप्यन्या मुकुलाधिकारमिलिता लक्ष्मीरशोकद्रुमे
माकन्दः समयोचितेन विधिना धत्ते ऽभिजातं वपुः ।
किं चापाटागिरेरनङ्गविजयप्रस्तावनापण्डितः
स्वैरं सर्पति बालचन्दनलतालीलासखो मारुतः ॥

७८

वह्निर्मन्ये हिमजलमिषात्संश्रितः किंशुकेषु
व्यामं धूमैः स खलु कुरुते काननं कोरकाख्यैः ।

*Skm II 768
(कस्यचित्)

७५ [1] MS या ?
७६ [1] MS वि [2] MS sic (for हो ?) [3] Aksara omitted
७७ [1] MS मे (mi) [2] MS सो [3] The MS has after
a mark of correction Concerning the reading of this
upt passage see the note ad loc [4] MS स्वै
८ [1] Skm ०भया

संतापार्थं कथ[1]मितरथा पान्थ[2]सीमन्तिनीनां
पुष्पव्याजाद्विसृजति शिखाश्रेणिमुद्गाढशोणीम्[3] ॥

यौतायणेः ॥

७९

श्रोण्यां चित्रः कुरुवकगुणः कर्णयोर्मुग्धचूतं
रक्ताशोकं प्रणयि कुचयोर्माधवी मू[र्ध(fol 17b)जे]षु[1] ।
सर्वाङ्गीणो बकुलरजसा पिञ्जरेणोपरागः
स्त्रैणो[2] यूनां भवतु रतये वेशसर्वाभि[3]सारः ॥

सावर्णेः ॥

८०

मुग्धा ताम्रैर्नवकिशलयैः संभृतोदारशोभं
प्रादुर्भूतभ्रमरसरणीयौवनोद्भेदचिह्नम् ।
सीमन्तिन्यः कुसुमधनुषा बद्धसख्यस्य मासः
स्निग्धस्मेरैर्मुखमधिगुणं दृष्टिपातैः पिबन्ति ॥

वागुरस्य ॥

८१

शिलीमुखैरद्य मनोज्ञपक्षै
र्विषोपले[1]पादिव कज्जलाभैः ।
नितान्तपूर्णा मुचकुन्दकोषा
विभान्ति तूणा इव मन्मथस्य ॥

७८ [1] MS क: for कथ [2] These two aksaras are mutilated [3] *Skm* णा and णी

७९ [1] Two aksaras partly lost [2] MS स्त्रे [3] MS ति (?)

८१ [1] MS लो [2] MS र्स

८२

स्नेहं स्रवन्ति तरवः पञ्चापि क्षिपति मार्गणान्मदनः।
परिमुक्तकण्ठरोधः परपुष्टः स्मरति माधुर्यम् ॥

श्रीधर्मकरस्य ॥

८३

संकुचिता इव पूर्वं दुर्गा[1] इव तुषारजनितजडिमानः।
संप्रत्युपरमितहिमे क्रमशो दिवसाः प्रसारजुषः ॥

श्रीधरणीधरस्य ॥

८४

दुःश्लिष्टदुर्लक्ष्यपलाशसंधी
न्यापाटलाग्राणि हरिन्ति मूले[1]।
कुशेशयानां शुकशावभांसि
प्रादुर्बभूवुर्नवकुलङ्मानि ॥

८५

उपनयति कपोले लोलकर्णप्रवाल
क्षणमुकुलनिवेशान्दोलनव्यापृतानाम्।
परिमलितहरिद्रान् संप्रति द्राविडीनां
नवनखपदतिक्तानातपः स्वेदबिन्दून् ॥

योगेश्वरस्य ॥

---

८३ [1] MS र्गाः, followed by a र, which was intended for an otiose mark following the blank square round the hole in the leaf [2] MS ञ्ज

८४ [1] The MS here inserts the sign ꣸ many times

८५ [1] MS भि

८६

सद्यस्तप्तो भ्रमति रजनीं वासवः खण्डयित्वा
क्षीणक्षीणा तदनु भजते सापि सम्यक्प्रसादम् ।
एको . . . .
. . . .

[॥ ग्रीष्मव्रज्या ॥]

८७

. . . .

. . (fol 19a) वर्जितमुग्धवातहरिणश्रेणीपरीतान्तिकाः।
औत्सुक्यं जनयन्ति पान्थपरिषद्धर्माम्बुबिन्दूत्कर
व्याक्षेपक्षममन्दमन्दमरुतो मार्गस्थलीपादपाः ॥

८८

चञ्चच्चञ्चुगणोदरैः शिथिलितप्रायांसमुत्पक्ष्मल
न्यञ्चत्पक्षपुटावकाशम . . त्याश्वोष्मभिर्नीयते।
जङ्घाकुञ्चनलब्धनीडनिविडावष्टम्भकष्टोज्झित
क्षेपीयःपवनाभिघातरभसोत्क्षेपैरहः पक्षिभिः ॥

८९

धास्यत्यद्य सितातपत्रसुभगं सा राजहंसी शिशोः
स्मेराम्भोरुहवासिनोऽपि शिरसि स्नेहेन पक्षद्वयम्।
तृष्णार्त्तः शुकशावकोऽपि सुतनोः पीनस्तनासंगिनीं
मुक्ताहारलतां तदङ्कवसतिस्तोयाशया पास्यति ॥

९०

भुवां घर्मारम्भे पवनचलितं तापहतये
पटच्छत्त्राकारं वहति गगनं धूलिपटलम्।

*Skm II 781
(भवभूतेः)

---

८८ [1] Two aksaras omitted, read °त्याश्वौ ?
९० [1] Skm (A) °च्छाया [2] Skm व (A), र (B)

अमी मन्दाराणां दवदहनसंदेहितधियो
न ढौकन्ते पातुं झटिति मकरन्दं मधुलिहः ॥

९१

*Skm II 792
(कस्यचित्)

अपां कू[1]ले लीनं क्षणपरिचितं चन्दनरसे
मृणालीहारादौ कृतलघुपदं चन्द्रमसि च ।
मु[2]हूर्तं विश्रान्तं सरसकदलीकाननतले[3]
प्रियाकण्ठाश्लेषे निवसति परं[4] शैत्यमधुना ॥

९२

प्रान्तारक्तनिलोचनाञ्चलदरीव्ययाल्पमक्षीभय
प्रोद्भूतोभ[1]यशृङ्गकोटिविग[लद्]वालवल्लीसखैः ।
पाथोबिन्दुभिरस्थिसंधिषु शनैः संसिच्यमानः सुखं
मग्नो वारिणि दूरनिःसहतया निद्रायते सैरिभः ॥

९३

तापं स्तम्बेरमस्य प्रकटयति करः शीकरैः ..(fol 19b) नुद्यन्
पङ्काङ्कं पल्वलानां वहति तटवनं माहिषैः कायकाषैः ।
उत्ताम्यत्तालवश्च प्रतं[2]पति तरणानां[3]शवी तापतन्द्री
मद्रिद्रो[4]णीकुटीरे कुहरि[5]णि हरिणा रात्रयो यापयन्ति ॥

---

९० [1] *Skm* द्र (A), द (B) [2] *Skm* ढौ [3] MS का
[4] MS टे (*ti*)

९१ [1] *Skm* मू [2] MS मू [3] *Skm* ले (A), टे ? (B)
[4] *Skm* निविशति (B निवसति) पद

९२ [1] MS भं

९३ [1] Three aksaras almost entirely lost ? read श्रोणिमु
[2] Corrected from ति [3] MS वा [4] MS द्रा [5] MS रे (*ri*)

९४

• डाः[1] पान्थनखंपचाः प्रचयिनो गन्त्रीपथे पांशवः
कासारोदरशेषमम्बु महिषो मथ्नाति ताम्यन्तिमि ।
†हष्टिर्धावति धातकीवनमसूक्षर्षेण+ तारक्षवी
कण्ठान् बिभ्रति विष्कराः शरशमीनीडेषु नाडींधमान् ॥

वाणस्याभौ ॥

९५

सुभगसलिलावगाहाः पाटलिसंसर्गसुरभिवनवाताः ।
प्रच्छायसुलभनिद्रा दिवसाः परिणामरमणीयाः ॥

कालिदासस्य ॥

९६

अये तप्तजला नितान्तशिशिरा मूले मुहुर्बाहुभि
र्व्यामथ्योपरतप्रियेषु पथिकैर्मार्गेषु मध्यंदिने ।
आधाराः प्लुतबालशैवलदलच्छेदा[व]कीर्णोर्मयः
पीयन्ते हलमुक्तमग्नमहिषप्रक्षोभपर्याविलाः ॥

योगेश्वरस्य ॥

९७

मृडूयिष्ठतया गुरून् परिहरन्नारण्यकान् गोमयान्
वल्मीकानुपगूहति प्रशिथिलं ज्वालाभिरुडल्वजान् ।
वह्नि†मीत†किलिञ्जसंचयसमुत्सिक्तश्चरन् कानने
प्रस्निग्धानिह विष्किराण्डकललानाज्याशया लुम्पति ॥

तस्यैव ॥

---

९४ [1] Read वाताः ? [2] MS थ्नो [3] Read गृष्टि (or सृष्टि) . . सूक्तर्षेण ?

९६ [1] MS न्ता [2] MS यदि

९७ [1] MS मु or सु ? [2] MS ॰मींड ? For लींढ ?

९८

दूरीभूतशरारि विक्लवबकं .[1] कान्तकारण्डवं
क्लाम्यत्कङ्कमचक्रवाकममिलन्मद्गुप्रपातप्लवम्[2] ।
क्लिष्टं[3]क्रौञ्चमधार्तराष्ट्रमपतत्को[4]यष्टि निष्टीटिभं
सीदत्सारसमप्रसक्तकुरं कालेन जातं (fol 20a)सरः ॥
तस्यैव ॥[5]

९९

*Skm II 787 (मधुरशीलस्य)

तोयोत्तीर्णाः श्रयति कवरीः शेखरः[1] सन्नलानां
शैत्यं सिञ्चत्युपरि कुचयोः पाटलाकण्ठदाम ।
कान्तं कर्णावभिनिविशते कोमलाग्रं शिरीषं
स्त्रीणामङ्गे विभजति तपस्तच[2] तचात्मचिह्नम् ॥
मधुशीलस्य ॥

१००

शुकपक्षहरितकोमलकुसुमसटानां शिरीषयष्टीनाम् ।
तलमाश्रयति दिनातपभयेन परिपिण्डितं शैत्यम् ॥
वागुरस्य ॥

१०१

Vṛddhaś IV 4
*Skm II 794

हरन्ति[1] हृदयानि यच्छ्रवणशीतला वेणवो
यदर्धति[2] करम्बिता शिशिरवारिणा[3] वारुणी ।
भवन्ति च हिमोपमाः स्तनभुवो यदेणीदृशां[4]
शुचेरुपरि[5] संस्थितो रतिपतेः प्रसादो गुरुः ॥

---

९८ [1] One aksara lost, read प्रक्रान्त or निष्क्रान्त ? [2] MS व [3] MS ष्टे [4] MS को [5] The words सर. . . . व are inserted above l 1 of 20a

९९ [1] *Skm* ॰त्तीर्णा . . कवरी शेखर [2] MS य

१०१ [1] Corrected from हार or हरि [2] *Vṛddhaś* र्द्दं and र्चं [3] *Vṛddhaś* also ॰वायुना [4] *Vṛddhaś* also शो [5] *Vṛddhaś* ह

१०२

जलार्द्रा[1] संव्यानं[2] बिसकिसलयैः कैलिवलयाः — *Viddha* IV 3
शिरीषैरुत्तंसो[4] विचकिलमयी हाररचना ।
शुचावेणाक्षीणां मलयजरसार्द्राश्च तनवो
विना तन्त्रं मन्त्रं रतिरमणमृत्युंजयविधिः ॥

१०३

रजनिविरमयामेष्वादिशन्ती रतेच्छां — *Viddhaś* IV 2
किमपि कठिनयन्ती नारिकेली[3]फलाम्भः ।
अपि[4] परिणमयित्री राजरम्भाफलानां
दिनपरिणतिरम्या[5] वर्तते ग्रीष्मलक्ष्मीः ॥

एते राजशेखरस्य ॥

१०४

अम्भोधेर्जलयन्त्रमन्दिरपरिस्पन्दे ऽपि निद्राणयोः — *Skm II 784 (कस्यचित्)
श्रीनारायणयोर्घनं विघटयत्यूष्मा समालिङ्गनम् ।
किं चोत्तप्तविय (fol 20b) त्कपालफलके कङ्कालशेषश्रियं
चन्द्रं मर्मरयन्ति पर्पटमिति क्रूरा रवेरंशवः ॥

नारायणलक्ष्मेः ॥

---

१०२ [1] *Viddhaś* also द्र [2] *Viddhaś* also शुष्माणां
[3] MS कै [4] *Viddhaś* सा [5] MS च [6] MS धा

१०३ [1] *Viddhaś* च [2] MS स [3] *Viddhaś* also नालिकेरी
[4] *Viddhaś* also चि [5] *Viddhaś* °भोग्या and °योग्या
[6] ष्म , the aksara is partly lost

१०४ [1] *Skm* धि [2] MS न्दि [3] MS र्य [4] *Skm* पर्पटवर or वक [5] MS °रङ्श

॥ प्रावृड्व्रज्या ॥

१०५

वानीरप्रसवैर्निकुञ्जसरितामासक्तवासं पयः
पर्यन्तेषु च यूथिकासुमनसामुज्जृम्भितं जा[1]लकैः ।
उन्मीलत्कुटजप्रहासिषु गिरेरालम्ब्य सानूनितः
प्राग्भारेषु शिखण्डिताण्डवविधौ मेघैर्वितानाय्यते ॥

१०६

फलभरपरिणामश्यामजम्बूनिकुञ्ज
स्खलिततनुतरङ्गामुत्तरेण स्र[1]वन्तीम्[2] ।
उपरि विघटमानं[3]प्रौ[4]ढतापिच्छनीलः
श्रयति शिखरमद्रेर्नू[5]तनस्तोयवाहः ॥

१०७

जृम्भाजर्जरडिम्ब[डम्ब]रघनश्रीमत्कदम्बद्रुमाः
शैलाभोगभुवो भवन्ति ककुभः कादम्बिनीश्यामलाः ।
उद्यत्कुन्दलकान्तकेतकभृतः कच्छाः सरिच्छ्रोतसा
माविर्गन्धं[2]शिलीन्ध्रं[3]लोध्रकुसुमस्मेरा वनानां ततिः ॥

---

१०५ [1] MS ज्ञा

१०६ [1] *Mālatīm* स्न [2] MS न्तीः [3] *Mālatīm* °मानः and उपचितघनमाल [4] MS प्रो [5] MS नू

१०७ [1] MS भा [2] *Mālatīm* माविर्भूत, MS मानवि° with न deleted [3] MS न्द्र

१०८

उत्फुल्लार्जुनसर्जवासितवहत्पौरस्त्यझंझामरु
त्प्रेङ्खोलस्खलितेन्द्रनीलशकलस्निग्धाम्बुदश्रेणयः ।
धारासिक्तवसुंधरासुरभयः प्राप्तास्त एते ऽधुना
घर्माम्भोविगमागमव्यतिकरश्रीवाहिनो वासराः ॥

Māl a n ५ ७

भवभूतेरमी ॥

१०९

एणी याति विलोक्य बालशलभान् शष्पाङ्कुरादित्सया
च्छत्त्रीकुड्मलकानि रक्षति चिराद्दण्डभ्रमात्कुक्कुटी ।
धूत्वा धावति कृष्णकीटप(fol 21a)टलश्रेणीं शिखण्डी शिरो
दूरादेव वनान्तरे विषधरग्रासाभिलाषातुरः ॥

११०

आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो मेघोपलिप्ताम्बरा
विद्युत्पातमुहूर्तदृष्टककुभः सुप्तेन्दुताराग्रहाः ।
धाराक्लिन्नकदम्बसंभृतसुरामोदोद्वहाः प्रोषितै
र्निःसंपातविसारिदर्दुररवा नीताः कथं रात्रयः ॥

*Skm ii 526 (कस्यचित्)

योगेश्वरस्य ॥

१११

दात्यूहध्वनिभाञ्जि वेतसशिखासुप्तोरगाणि ध्वन
त्कादम्बानि कुरङ्गयूथकलितस्तूपान्युदम्भांसि च ।

*Skm ii 516 (योगेश्वरस्य)

---

१०८ [1] MS र्जे [2] MS यौ [3] *Mālatīm* also झञ्झानिल [4] *Mālatīm* also °वलय [5] *Mālatīm* also त एवाधुना

१०९ [1] MS ता [2] MS °त्रीकुद्म [3] MS ष [4] MS च

११० [1] Corrected from स्वा [2] MS मू [3] *Skm* °सभृत-सुधा, MS सम्भृ° [4] *Skm* also प्तो (A)

१११ [1] MS तु or त्त [2] MS ज्ञ [3] MS °भ्रान्ति

तीराण्यद्य पिपीलिकासमुदयावर्जेज्जटालोलप
व्याप्तान्युन्मदकुक्कुभानि सरितां कुर्वन्ति लोलं मनः ॥

११२

कान्तां क्वापि विलम्बिनीं कलरुतैराहूय [चेत[1]]स्ततो
दिग्भागानवलोक्य रङ्गवसुधामुत्सृज्य पंझां ततः।
एष स्फारमृदङ्गनादमधुरैरम्भोमुचामारवै
र्बर्हि[2][3]श्रेणिकृतातपत्त्र[4]रचनो हृष्टः शिखी नृत्यति ॥

११३

पीताम्भःस्तिमिताः सृजन्ति सलिलान्याबद्धधारं घना
स्तद्धाराध्वनिमीलितानि नयनान्यभ्येति निद्रागमः।
निद्रामुद्रि[1]तलोचने प्रतिगृहं मूकायमाने जने
निर्द्वन्द्वोच्चरदुच्चदर्दुररवैः कोलाहलिन्यो निशाः ॥

११४

धारानि[पात[1]]रवबोधितपञ्जरस्थ
दात्यूहडम्बरकरम्बितकण्ठकूजाः।
अट्टेषु काण्डपटवारितशी[2]करेषु
धन्याः पिबन्ति मुखतामरसं वधूनाम् ॥

११५

शैलश्रेणिरपेतदावदहना द (fol 21b) . . .[2] †टधनं†
जीमूताङ्कुरदन्तुरा दश दिशो भूरेणुमुक्तं नभः।

---

११२ [1] Aksaras omitted [2] MS ष [3] MS ब॰ [4] MS न्त्र?
११३ [1] MS द्रि
११४ [1] Aksaras lost [2] MS सी
११५ [1] MS ॰रयेरत॰ [2] Aksaras lost [3] MS न्त

किं चान्यत्कलिकोर्मिमेदुरमुखी जाता कदम्बच्छवि
श्छिद्यन्ते कियता क्षणेन शिखिनां मौनव्रतग्रन्थयः ॥

११६

केदारे नववारिपूर्णजठरे किंचित्क्वणद्दर्दुरे
शम्बूकाण्डकपिण्डपाण्डरततप्रान्तस्थलीवीरणे ।
डिम्भा दण्डकपाणयः प्रतिदिशं पङ्कच्छटाचर्चिता
श्चुंभूश्चुभूरिति भ्रमन्ति रभसादुद्वायिमत्स्योत्सुकाः ॥

११७

समन्ततोविस्फुरदिन्द्रनील
मणिप्रभाविच्छुरितान्तरालः ।
मर्त्यावतीर्णस्य विडोजसो ऽयं
नीलांशुकच्छत्त्रमिवाम्बुवाहः ॥

११८

खद्योतच्छुरितान्धकारपटलाः स्पष्टस्फुरद्विद्युतः
स्निग्धध्वानविभावितोरुजलदोन्नाहा रटत्कम्बवः ।
एता केतकभेदवासितपुरोवाताः पतद्धारयो
न प्रत्येमि जनस्य यद्विरहिणो यास्यन्ति सोढुं निशाः ॥

*Skm II 827
(कस्यचित्)

११९

एतस्मिन्मदजर्जरैरुपचिते कम्बूरवाडम्बरैः
स्तैमित्यं मनसो दिशत्यनिभृतं धारारवे मूर्छति ।

*Skm II 807
(वातोकस्य)

---

११६ [1] MS व [2] MS द्दि [3] MS ग्र
११७ [1] MS न्त्र
११८ [1] *Skm* ध्वा
११९ [1] *Skm* also °करा (B) [2] *Skm* °धरे

उत्सङ्गे[1] ककुभो विधाय रसितैरम्भोमुचां घोरय
न्मन्ये मुद्रित[3]चन्द्रसूर्यनयनं व्योमापि निद्रायते ॥

१२०

गम्भीराम्भोधराणामविरणनिपतद्वारिधारानिनादा
नीषन्निद्रालसाक्षा दृढगृहपटलाल्लब्धकुष्माण्डवल्श्याः[1]।
दोर्भ्यामालिङ्ग्यमाना जलधरसमये पत्त्वषण्डे निशायां
धन्याः शृण्वन्ति सुप्ताः स्तनयुगभरितोर . . . . . . ॥

१२१

. . . .

. . . .

. . . (fol 23*a*) वोदये ऽद्य जलदव्यालो[ल]पुच्छच्छद
च्छत्त्व[1]च्छादितमौलयो[2] दिशि दिशि क्रीडालसाः केकिनः ॥

१२२

गायति हि नीलकण्ठो नृत्यति[1] गौरी तडित्तरलतारा ।
आस्फालयति मृदङ्गं तदनु घनो ऽयं महाकालः ॥

१२३

अलकेषु चूर्णभासः स्वेदलवाभान् कपोलफलकेषु ।
नवघनकौतुकिनीनां वारिकणान् पश्यति कृतार्थः ॥

---

११९ [1] *Shm* also (A) तत्संगे, MS °ङ्के [2] *Shm* नि
[3] MS has मुद्रियते
१२० [1] *Sic* MS (or श्यः ?)
१२१ [1] MS न्त्व ? [2] MS न
१२२ [1] MS ते (*ti*)

१२४

काले वारिधराणामपतितया नैव शक्यते स्थातुम् ।
उत्कण्ठितासि तरले न हि न हि सखि पिच्छिलः पन्थाः ॥

Sāhityad p 288 (anon)

१२५

असितभुजगशिशुवेष्टितमभिनवमाभाति केतकीकुसुमम् ।
आयसवलयालंकृतविषाणमिव दन्तिनः पतितम् ॥

१२६

स्तम्बेषु केत[2]कीनां यथोत्तरं वामनै[3]र्दलैरद्य ।
विदल[4]न्ति मेषत[5]र्णक[क]च्छच्छविकेशराः सूच्यः ॥

१२७

धूलीभिः केतकीनां परिमलनसमुद्धूलिताङ्गः समन्ता
दन्तोड्डेलद्वलाकावलिकुणपशिरोन[1]द्धनीलाभ्रकेशः ।
प्रेङ्खद्विद्युत्पताकावलिरुचिरधनुःखण्डखट्वाङ्गधारी
संप्राप्तः प्रोषितस्त्रीप्रतिभयज[2]नकः कालकापालिको ऽयम् ॥

१२८

मेघश्यामदिशि प्रवृत्तधनुषि क्रीडत्तडित्तेजसि
च्छन्नाहर्निशि गर्जितप्रमनसि प्रम्लानलीलाकपि ।
पूर्णस्रोतसि शान्तचातकतृषि व्यामुग्धचन्द्रत्विषि
प्राणान् पान्थ कथं दधासि निवसन्नेतादृशि प्रावृषि ॥

---

१२६ [1] MS सु [2] MS ल [3] MS ने [4] MS न [5] MS भ ?

१२७ [1] MS म [2] This aksara is partly effaced

१२९

For riff see below

क्षपां[1] क्षामीकृत्य प्रसभमपहृत्याम्बु सरितां
प्रताप्योर्वीं[3] सर्वां वनगहनमुच्छाद्य[4] (fol 23b) सकलम् ।
क्व संप्रत्युष्णांशुर्गत इति समन्वेषणपरा[5]
स्तडिद्दीपालोकैर्दि[6]शि दिशि चरन्तीव[7] जलदाः ॥

१३०

*Skm II 830 (कस्यापि)

विद्युद्दीधितिभेदभीषणतमःस्तोमान्तराः संतत
श्यामाम्भोधररोधसंकटवियद्विप्रोषितज्योतिषः ।
खद्योतानुमितोपकण्ठतरवः पुष्णन्ति गम्भीरता
मासारोदकमत्तकीटपटलीक्वाणोत्तरा रात्रयः ॥

अभिनन्दस्य ॥

१३१

हर्षोल्ला[1]सितचारुचन्द्रकबृहद्बर्हैर्व[2]नानाममी
जाताः पुष्पितबालशाखिन इवाभोगा भुजङ्गाशिभिः ।

---

१२९ *Skm II 812 (श्रीकण्ठस्य) Sbhv 1765 (पाणिनेः) Śp 3869 (पाणिनेः) *Sml B 119b (पाणिने) *Sabhyāl VI 24b (पाणिनेः) Padyaracanā XI 35 (पाणिनेः) *S-Ratnak III 55 (anon) [1] Sbhv, Śp ॰पाः [2] MS रे (rr) [3] MS प्यो [4] Sbhv, Śp, Sabhyāl, Padyarac छत्वा तरु-गहनमुच्छोष्य, S-Ratnak ॰मुच्छुष्य (!), Skm सर्वा . . . मुत्साद्य [5] Sbhv समालोकन, Śp, Sabhyāl, S-Ratnak, Padyarac तदन्विषण [6] Sbhv, Śp ॰का दि [7] MS न्तो, Sbhv, Śp चरन्तीह, Skm तरन्तीव and चरन्तीव, Sabhyāl चलन्तीव

१३० [1] MS वोधय, Skm ॰वाधस [2] Skm ॰तोन्न [3] Skm also न (B)

१३१ [1] MS र्ला [2] MS है

स्पृष्टाः कोटरनिर्गतार्धतनुभिः पातुं पयोदानिलं
निर्यद्वंशकरीरकोटय इव क्षोणीभृतो भोगिभिः ॥

शतानन्दस्य ॥

१३२

*Skm II 817 (परमेश्वरस्य)

एताः पङ्किलकूलरूढनलदस्तम्ब[1]क्कणत्कम्बवः[2]
क्रीडत्कर्कटचक्रवालविचलज्[3]ज्जम्बालतोयाविलाः[4] ।
हृल्लेखं जनयन्त्यनूपसरितामुत्तुण्डगण्डूपदो
त्कीर्णक्लिन्नमृदो[5] नदर्थ्यपुटितप्रान्तास्तटीभूमयः[6][7] ॥

योगेश्वरस्य ॥

१३३

नवे धारासारे[1] प्रमदचटुलायाः स्थलजुषो
वराटीशुभ्रायाः शफरसरणेरेभिरुपरि ।
कुलीरैर्भ्राम्यद्भि[2]र्गणयितुमिव व्यापृतकरा
मनः क्रीणन्तीव[3] प्रकटविभवाः पल्वलभुवः ॥

अभिषेकस्य ॥

१३४

विन्ध्याद्रि[1]महालिङ्गं स्नपयति[2] पर्जन्यधार्मिकः शुचिभिः ।
जलदेन्द्रनीलगण्डूषै[3]तोर्जितैः[4] संप्रति पयोभिः ॥

---

१३२ [1] *Skm* म्बाः [2] MS क्व or च [3] *Skm* °विलस [4] MS रे [5] *Skm* त्कीर्णोज्झीर्ण [6] *Skm* °दर्बुदस्थ [7] MS टा

१३३ [1] MS चा [2] MS र्भा [3] MS च

१३४ [1] MS °म्ध्याद्रि [2] MS स्न [3] MS ष्ट [4] MS ज्झि

[॥ मदनव्रज्या ॥]

१३५

. . . .

. . . .

(fol 31a) . . . . . .

. राः प्रीतिरती इति क्व महिमा कामस्य नालौकिकः ॥

मनोविदस्याम् ॥

१३६

Vṛddhaś I 1
**Skm* I 469
Śp 3077 (anon)
**Sml B* 7b
**Sabhyāl* I 12 (anon)

कुलगुरुरमराणां[1] केलिदीक्षाप्रदाने[2]
परमसुहृदनङ्गो रोहिणीवल्लभस्य ।
अपि कुसुमपृ[3]षत्कैर्दे[4][वदेवस्य] जेता
जयति सुरत[5]लीलानाटिकासूत्रधारः ॥

राजशे[6]खरस्य ॥

१३७

**Skm* I 466

वन्दे देवमनङ्गमेव रमणीनेत्रोत्पलच्छद्मना
पाशेनायति[2]शालिना सुनिविडं संय[म्य लोकत्र]यम् ।
येनासावपि भस्मला[3]ञ्छिततनुर्देवः कपाली बलात्
प्रेमक्रुद्धनगात्मजाङ्घ्रि[4]विनतिक्रीडाव्रते दीक्षितः ॥

ललितोकस्य ॥

---

१३६ [1] *Skm*, *Śp*, *Sml B*, *Sabhyāl*, *Vṛddhaś* °रबलानां [2] *Śp* °प्रबन्धे [3] MS पू [4] MS त्के [5] *Sabhyāl* मदन [6] MS से

१३७ [1] MS द्मा corrected to द्म [2] MS त [3] *Skm* ला [4] MS °आङ्घ्रि

१३८

स जयति सं[1][कल्पभवो रति]मु[2]खशतपत्त्रचुम्बनभ्रमरः।
यस्यानुरक्तललनानयनान्तविलोकितं[3] वसतिः[4] ॥

दामोदरगु[5]प्तस्य ॥

Kuttanimata v 1
Cf Vetālap xxiv (p 202 of Uhle's ed)

१३९

अहो धनुषि नैपुण्यं मन्मथस्य . . . .[1]।
[शरी]रमक्षतं कृत्वा भिनत्त्य[2]न्तर्गतं मनः ॥

१४०

धनुर्माला मौर्वी क्व[1]णदलिकुलं लक्ष्यमबला
मनो भेद्यं शब्दप्रभृतयः इमे पञ्च विशिखाः।
[2]इया[ञ्जेतुं य]स्य त्रिभुवन[मदेहस्य विभवः
स वः कामः कामान्दिशतु दयितापाङ्गवसतिः ॥]

*Skm I 470 (कस्यचित्)
Sbhv 82 (घण्टकस्य)
*Subhās II (10a) (anon)
Hemac p 16 (anon)

---

१३८ [1] MS स [2] MS सु [3] *Kutt* °न्तविलोकनं, MS विलोकिलोकित [4] MS ते (*ti*) [5] स्य is here erased in the MS

१३९ [1] Read जयैषिणः or सुधन्विनः ? [2] MS त्त्य

१४० [1] *Skm* च [2] Reading of *c-d*, as in *Skm* So also *Sbhv* and *Subhās* (with, however, स कामः कामान्वो) and Hemac (इयज्जे°) The MS passes, *viâ* reminiscence or homœoteleuton, from इया . . . . स्य to ll *c-d* of the verse

[जयति स मदलेखोच्छृङ्खलप्रेमवामा
ललितसुरतलीलादैवत पुष्पचापः।]
त्रिभुवनजयसिद्धौ यस्य शृङ्गारमूर्त्ते
रुपकरणमपूर्वं माल्यमिन्दुर्मधूनि ॥

उत्पलराजस्य ॥

*Skm I 463

१४१

*Skm. I. 465 (वल्लनस्य).

याच्यो न कश्चन गुरुः प्रतिमा च कान्ता
पूजा विलोकनविगूहनचुम्बनानि ।
आत्मा (fol. 31b) निवेद्यमितरव्रतसारजेत्री
वन्दामहे मकरकेतनदेवदीक्षाम् ॥

वल्लणस्य ॥

---

१४१ [1] *Skm.* नि. [2] MS. गु. [3] *Sic* (for जै ?).

॥ वयःसंधिव्रज्या ॥

१४२

भ्रुवोः काचिल्लीला परिणतिरपूर्वा नयनयोः
स्तनाभोगो ऽव्यक्तस्तरुणिमसमारम्भसमये ।
इदानीं बालायाः किममृतमयः किं मधुमयः
किमानन्दः साक्षाद्ध्वनति मधुरः पञ्चमकलः ॥

Shm II 7 (राजोकस्य) Śp 3274 (कस्यापि)

वीर्यमित्रस्य ॥

१४३

उत्तालाः[लकभ]ञ्जनानि कवरीपाशेषु शिक्षारसो
दन्तानां परिकर्म नीविनहनं भ्रूलास्ययोग्याग्रहः ।
तिर्यग्लोचनचेष्टितानि वचसि च्छेकोक्तिसंक्रान्तयः
स्त्री[णां स्नायति शै]शवे प्रतिकलं को ऽप्येष केलिक्रमः॥

Viddhaś II 5
Bālar III 23

१४४

विधत्ते सोल्लेखं कतरदिह नाङ्गं तरुणिमा
तथापि प्रागल्भ्यं किमपि चतुरं लोचनयुगे ।
यदाद[त्ते दृश्यादखि]लमपि भावव्यतिकरं
मनोवृत्तिं द्रष्टुः प्रथयति च दृश्यं प्रति जनम् ॥

Viddhaś II (after) 13, III (after) 21, IV 8

एतौ राजशेखरस्य ॥

---

१४२ [1] *Shm*, *Śp* °गो व्य [2] MS कि [3] *Shm* इदानीमेतस्याः कुवलयदृशः प्रत्यहमय नितम्बस्याभोगो नयति मणिकाञ्चीमधिकतां ॥ *Śp* as our MS, with किं विषमयः (*c*) and पञ्चमरवः (*d*)

१४३ [1] MS न्ना [2] Aksaras lost [3] *Bālar* °वर्ति [4] *Bālar* सा [5] Aksaras lost [6] MS ते (*ti*) [7] *Bālar* प

१४४ [1] MS ध (?) [2] Aksaras lost [3] MS ष्ट., *Viddhaś.* मनोवृत्तिर्द्रष्टु मुखरयति

१४५

एतद्दधाति[1] नवयौवननर्तकस्य
कश्मीरजच्छुरित[2]तालकयुग्म . . ।
. .[3] समुच्छ्वसितवृत्ति मनागुपान्ते
लब्धात्मसीम कुचकु[4]म्भलयुग्ममस्याः ॥

१४६

यौवननगरारम्भे रामाहृदयस्थलीषु कुसुमेषोः ।
[1]मकरपताकेवेयं राजति रोमावली रम्या ॥

[॥ तरुणीव्रज्या ॥]

१४७

Viddhaś III 16
**Shm* II 544 (राजशेखरस्य)
**Sabhyāl* III 77 (ditto)
Pracandap 27

[कण्ठे मौक्तिकमालिकाः स्तनतटे[1] कार्पूरमच्छं[2] रजः
सान्द्रं चन्दनमङ्गके वलयिताः[3] पाणौ मृणालीलताः ।
तन्वी न[4]क्तमियं चकास्ति तनु[5]नी चीनांशुके बिभ्रती
शीतांशोरधिदेवतेव ग](f 36a) लिता व्योमाग्रमारोहतः[6]

१४८

लीलास्खलच्चरणचारुगता[गता[1]]नि
तिर्यग्विवर्तितविलोचनवीक्षितानि ।
वामभ्रुवां मृदु च मञ्जु च भाषितानि
निर्मायमायुधमि[दं[2]] मकरध्वजस्य ॥

---

१४५ [1] MS ते (ti) [2] MS ता [3] Four aksaras lost read युग्मशोभा । किंचित् ? [4] MS म्म १४६ [1] MS अ

१४७ [1] *Pracandap* मौक्तिकदाम गण्डतलयो. [2] *Shm* च्छं [3] *Shm* ता., *Pracandap* विचकिलस्त्रक्शेखरो मूर्धनि [4] *Pracandap* बाढमि [5] *Shm*, *Sabhyāl* शुचि, *Pracandap* तरु [6] *Pracandap* व्योम्नि द्रुत गच्छतः

१४८ [1] Two aksaras omitted [2] Aksara omitted

१४९

दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य[1] नगरोपान्ते भ्रमन्ती मया
तस्यामद्भुतपद्ममेकम[2]निशं प्रोत्फुल्लमालोकितम् ।
तत्रोभौ मधुपौ तथोपरि तयोरेको ऽष्टमीचन्द्रमा
स्तस्याग्रे[3] परिपुञ्जितेन[4] तमसा नक्तंदिवं स्थीयते ॥

*Shm II 17 (रे[वे?]तो-कस्य)

१५०

मध्येहेमलतं कपित्थयुगलं प्रादुर्बभूव क्रम
प्राप्तौ तालफलद्वयं[1] तदनु तन्निःसंधिभावस्थितम् ।
पश्चात्तुल्यसमुन्नतिव्यतिकरं सौवर्णकुम्भद्वया
कारेण स्फुटमेव यत्परिणतं क्वेदं वदामो ऽद्भुतम् ॥

*Shm II 16 (रेतोकस्य)

श्रीवित्तोकर्षितौ ॥

१५१

सितज्योत्स्नालिप्तं मृगमदमसीपत्त्रहरिणं
मुखं तन्मुग्धाया हरति हरिणाङ्कस्य लडितम् ।
क्व चन्द्रे सौन्दर्यं तदधररुचिः[2] सातिशयिनी
क्व बालायास्ते ते क्व चटुलकटाक्षा नयमुषः ॥

यागोकस्य ॥

१५२

आश्चर्यमूर्जितमिदं किमु किं मदीय
श्चित्तभ्रमो यदयमिन्दुरनभ्रे ऽपि ।

---

१४९ [1] MS ष [2] *Shm* °द्भुतमेकपद्मम [3] MS ग्र or ष्ट (*sta*) [4] MS त

१५० [1] MS य [2] *Shm* °द्वय तद्भव [3] MS तु [4] MS सो [5] MS म [6] MS स्वे

१५१ [1] MS य [2] MS °रुचिरः

तत्रापि कापि ननु चित्रपरंपरेय
मुज्जृम्भितं कुवलयद्वितयं यदत्र ॥

श्रीहर्षपालदेवस्य ॥

१५३

*Skm II 347
*Sml P 106b
(गोड्योक-विराजयोः)
*Sml B 132b
(गो जस्य)
Sāhityad p 253 (anon)

निजनयनप्रतिबिम्बैरम्बुनि बहुशः प्रतारिता कापि।
नीलोत्पले ऽपि विमृशति करमर्पयितुं कुसुमलावी[4] ॥

धरणीधरस्य ॥

१५४

यौवनशिल्पसुकाल्पतनूतनतनुवेश्म विशति[1] (fol 36b)
रतिनाथे।
लावण्यपल्लवाङ्कौ मङ्गलकलशौ स्तनावस्याः ॥

१५५

Śp 3347
(कस्यापि)
*Sabhyāl I 114 (anon)
*S-Hārāv C 148 (anon)

एकमेव बलिं बद्ध्वा जगाम हरिरुन्नतिम्।
अस्यास्त्रिबलिबन्धेन सैव मध्यस्य नम्रता ॥

१५६

*Skm II 381
(कस्यचित्)

रोमावली कनकचम्पकदामगौर्या
लक्ष्मीं तनोति नवयौवनसंभृतश्रीः।
त्रैलोक्यलब्धविजयस्य मनोभवस्य
सौवर्णपट्टलिखितेव जयप्रशस्तिः ॥

---

१५३ [1] *Sml P* सत्यु [2] MS प [3] *Sml P* र्प
[4] *Sml P* पुरः पत्युः
१५४ [1] MS ते (*ti*)
१५५ [1] MS द्धा [2] *Sabhyāl* त, *Śp* and *S-Hārāv* have तन्व्यास्त्रि°. [3] MS त्रि
१५६ [1] *Skm* also (B) °बद्ध [2] MS ट्ट (*tta*)

१५७

दृशा दग्धं मनसिजं जीवयन्ति दृशैव या: ।
विरूपाक्षस्य जयिनीस्ता: स्तुवे[2] वामलोचना: ॥

For reff see below

१५८

सो ऽयमभ्युदित: पश्य प्रियाया मुखचन्द्रमा: ।
यस्य पार्वणचन्द्रेण तुल्यतैव हि लाञ्छनम् ॥

१५९

विधायापूर्वपूर्णेन्दुमस्या मुखमभूद्ध्रुवम् ।
धाता निजासनाम्भोजविनिमीलनदु:स्थित: ॥

Ratnā II 35
Sbhā 1313
*Sml B 93b

श्रीहर्षदेवस्य ॥

१६०

मैकं[1] तम:स्तवकमूर्ध्व[2]मपाकृथास्त्व
मे[णां] त्यजास्य[3] विमले नयने[4] गृहाण ।
लोलालकं तरलवीक्षितमायताक्ष्या:
साक्षान्मुखं यदि भवाननुकर्तु[5][6]कामः ॥

*S Hārāv C 85 bis
(anon)

---

१५७ Vīddhaś I 2 *Shm II 107 (राजशेखरस्य) *Sml B 61a (राजशेखरस्य) *Saml 1 (anon) Sbhā 1309 (कस्यापि) Śp 3078 (क्षेमेन्द्रस्य) *Sabhyāl I 17 (राजशेखरस्य) *S-Ratnak V 40 (anon) Hemac pp 139, 172 (anon) Kuvalay ad V 101 (anon) Sāhityad p 259 (anon) Kāvyapr ad X 53 (anon) At p 44 (anon) As p 138 (anon) Ak p 408 (anon) Rasagang p 729 (anon)
[1] MS या [2] Kāvyapr, Sāhityad स्तुमो [3] As चारु
१६० [1] MS म [2] MS र्द्ध [3] MS या [4] S-Hārāv नयने विपुले [5] S-Hārāv ह [6] MS र्त्त

१६१

एतस्मिन्नवदातकान्तिनि कुचद्वन्द्वे कुरङ्गीदृशः
संक्रान्तप्रतिबिम्बमैन्दव[1]मिदं द्वेधा विभक्तं वपुः ।
आनन्दात्तरलस्य पुष्पधनुषस्तत्कालनृत्योत्सव
प्राप्तिप्रोद्यतकांस्यतालयुगलप्रायं समालोक्यते ॥

वसुकल्पस्य ॥

१६२

घना[1]वूरू तस्या यदि यदि विदग्धो ऽयमधरः
स्तनद्वन्द्वं[2] सान्द्रं यदि यदि मुखाब्जं विजयते ।
हतौ रम्भास्तम्भौ हतमहह बन्धूककुसुमं
हतौ हेम्नः कुम्भावहह विहतः पार्वणशशी ॥

१६३

*Skm II 561
*Sml P 77b
(भासस्य)
*Sml B 94a
(भोजदेवस्य)

यदपि (fol 37a) विबुधैः सिन्धोरन्तः कथंचिदुपार्जितं
तदपि सकलं चारु स्त्रीणां मुखेषु विभाव्यते ।
सुरसुमनसः श्वासामोदे शशी च कपोलयो
रमृतमधरे तिर्यग्भूते विषं[च विलोच]ने ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

१६४

तरलनयना तन्वङ्गीयं पयोधरहारिणी
रचनपटुना मन्ये धात्रा शशिद्रवनिर्मिता ।

---

१६१ [1] MS न [2] MS यु
१६२ [1] MS वृ [2] MS न्द्व [3] MS द्दे (di)
१६३ [1] *Sml P* °श्लोक

भवतु महिमा लावण्यानामयं कथमन्यथा
विगलित[तनु[1]]लेखाशेषः कथं च निशाकरः ॥

सुवर्णरेखस्य ॥

१६५

सो ऽनङ्गः कुसुमानि पञ्च विशिखाः पुष्पाणि बाणासनं[1] *Shm II 108
स्वच्छन्दच्छिदुरा मधुव्रतमयी पङ्क्तिर्गुणः का[मुके] ।
एवं[2]साधन उत्महेत स जगज्जेतुं कथं मन्मथ
स्तस्यामोघममूर्भवन्ति न हि चेदस्त्वं[3] कुरङ्गीदृशः ॥

अमरसिंहस्य ॥

१६६

गुरुतां जघनस्तनयोः स्रष्टुमु . . . . लितवतः ।
मुग्धा[1]ङ्गुलिसंधिव[य]निर्गतलावण्यपङ्क्तिला चिं[2]बली॥

१६७

असारं संसारं परिमुषितरत्नं त्रिभुवनं
निरालोकं लोकं मरणशरणं बान्धवजनम् ।
अदर्पं [कन्दर्पं जननयन]निर्माणमफलं
जगज्जीर्णारण्यं कथमसि विधातुं व्यवसितः ॥

Malatīm x 29
Sarasvatī ad I 135 (anon)
Padyavali XIII 9

भवभूतेः ॥

१६८

त्वद्गण्डस्थलपाण्डु देहि लवलं देहि त्वदोष्ठारुणं
बिम्बं देहि नितां[स्वनि त्वदलकश्या]मं च मे जाम्बवम् ।

*Shm II 70
(वाक्कूटस्य)

---

१६४ [1] Or °रुचि?   [2] MS का
१६५ [1] *Shm* also बाणीसम   [2] *Shm* एतत्सा   [3] MS स्त
१६६ [1] *Sic* MS (for मग्धा?)   [2] MS त्रि

इत्यश्रुसमनोज्ञचाटुजनितव्रीडः पुरन्ध्रीजनो
धन्यानां भवनेषु पञ्जरशुकैराहारमभ्यर्थ्यते ॥

वाक्कूटस्य ॥

१६९

दूर्वाश्यामो जयति . . . . (fol 37b) कपोलः
कस्तूरीभिः किमिह लिखितो द्राविडः पत्त्रभङ्गः ।
प्रत्यग्राणि प्रियकररुहक्रीडितान्येव मुग्धे
शोभाभाञ्जि स्तनकल[श]योस्तन्वि हारो ऽपि भारः ॥

वीर्यमित्त्रस्य ॥

१७०

Sarasvatīk ad I 73, v 170 (anon)

[जनः पुण्यैर्याया]ज्जलधिजलभावं जलमुच
स्तथावस्थं चैनं विदधति शुभैः शुक्तिवदने ।
ततस्तां श्रेयोभिः परिणतिमसौ विन्दति यया
रुचिं तन्वन् पीनस्तनि हृ[दि तवायं विलुठति ॥][6]

अचलसिहस्य ॥

१७१

*Skm II 480 राजशेखरस्य)

न नीलाब्जं चक्षुः सरसिरुहमेतन्न वदनं
न बन्धूकस्येदं कुसुममधरस्तद्द्युतिधरः ।
ममाप्यत्र भ्रान्तिः प्रथममभवन्भृ[ङ्ग] किमु ते
कृतं यत्नैरेभ्यो विरम विरम भ्राम्यसि मुधा ॥

---

१६८ [1] MS सु

१६९ [1] MS त्त्र [2] MS न्द्र

१७० [1] Six aksaras lost in MS [2] Sarasvatīk तु [3] MS तै (kti) [4] Sarasvatīk तु [5] MS न [6] Aksāras lost in MS

१७१ [1] Skm मुकुल [2] Skm विरमेत्यञ्जलिरिय ॥

१७२

मनसिजविजयास्त्रं[1] नेत्रविश्रामपात्रं
तव मुखमनुकर्तुं तन्वि वाञ्छा द्वयोश्च ।
इति जनितविरोधे . . . .[2] दिवायं
हरति तुहिनरश्मिः पङ्कजानां विकाशम् ॥

धर्मकरस्य ॥

१७३

चेतोभुवो रचितविभ्रमसंविधानं
नूनं न गोचरमभूद्दयितानन‍ं वः ।
तत्कान्तिसंपद[म]वाप्स्यत चेच्चकोराः
पानोत्सवं किमकरिष्यत चन्द्रिकासु ॥

१७४

यद्गीयते जगति शस्त्रहता व्रजन्ति
नूनं सुरालयमिति स्फुटमेतदद्य ।
सूच्यग्रमात्रपरिखण्डितवि[ग्रहे]ण
प्राप्तं[1] यतः[2] स्तनतटं तव[3] कञ्चुकेन ॥

Sbhv 1544 (कस्यापि)

१७५

अनेन कुम्भद्वयसंनिवेश
संलक्ष्यमाणेन कुचद्वयेन ।
उन्मज्जता यौवनवारणेन
वापीव तन्वङ्गि तरङ्गितासि ॥

भागुरस्य ॥

---

१७२ [1] MS स्त्र [2] Read वैरिभावा° ?
१७४ [1] MS प्तो [2] MS त [3] *Sbhv* खलु

१७६

(fol 39a) नित[म्ब]श्रीः कं न स्वगतमितयानं जनयति
स्तनाभोगो मुग्धे हृदयमपरस्यापि हरति ।
तवाक्ष्णो ऽपभ्रष्टं[1] स्मरकरशरेन्दीवरदलं
मुखं तद्यस्येन्दुः प्रथमलिखनप्रोञ्छनपदम् ॥

वल्लणस्य ॥

१७७

*Shm II 879 (राजशेखरस्य) सजन्मानौ तुल्यावभिजनभुवाजन्म[1] च सह
प्रवृद्धौ नाम्ना च स्तन इति समाना[2]वुदयिनौ ।
मिथः सीमा[4]मात्रे यदिदमनयोर्मण्डलवतो[5][6]
रपि स्पर्धायुद्धं[7] तदिह हि नमस्यः कठिनिमा[8] ॥

भावाकदेव्या. ॥

१७८

शृङ्गारद्रुममञ्जरी सुखसुधासर्वस्वनिक्षेपभूः
सर्गाभ्यासफलं विधेर्मधुमयी वर्तिर्जगच्चक्षुषाम् ।
लीलानिर्झरिणी[1] मनोजनृपतेर्लावण्यसिन्धोरियं
वेला कस्य मृगेक्षणा सुकृतिनः सौन्दर्यसीमास्थली ॥

हिमाङ्कस्य ॥

---

१७६ [1] MS ॰भष्ट (sta)

१७७ [1] *Shm* ॰वपि अनितुराजन्म (A) and ॰अनिभृता जन्म (B *sic*) [2] MS स (?) सानानि with नि deleted [3] MS ॰द्रुपि [4] MS here inserts ꣾ five times [5] *Shm* भृ [6] MS here inserts ꣾ four times [7] *Shm* सङ्गोत्सुल [8] *Shm* नमस्या कठिनता

१७८ [1] MS ॰निर्झरे (sic) ण [2] MS ञ्जो

१७९

किमियमम[1]तवृत्तिः किं नु लावण्यसिन्धुः
किमथ नलिनलक्ष्मीः किं नु शृङ्गारवल्ली ।
इति[2] नवहरिणाक्ष्याः कान्तिमालोचयन्तो
जगदखिलमसारं भा लोचयामः ॥

१८०

स्मितज्योत्स्नाधौतस्फुरदधरपत्त्रं[1] मृगदृशां[1]
मुखाब्जं चेत्पीतं तदलमिह पीयूषकथया ।
अहो मोहः को ऽयं शतमखमुखानां सुमनसां
यदस्यार्थे ऽत्यर्थं जलधिमथनायासमविशन् ॥

१८१

एतल्लोचनमुत्पलभ्रमवशात्पद्मभ्रमादाननं
भ्रान्त्या[1] बिम्बफलस्य चाजनि दधद्वामाधरो [वे]धसा ।
तस्याः सत्यमनङ्गविभ्रमभुवः प्रत्यङ्गमासङ्गि(f 39b)नी[2]
भ्रान्तिर्विश्वसृजो ऽपि यत्र कियती तत्रास्मदादेर्मतिः[3] ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

१८२

आनीलचू[चु]कशिलीमुखमुन्नतैक
रोमावलीविपुलनालमिदं प्रियायाः ।

Sbhv 1545
(कस्यापि)

---

१७९ [1] MS म [2] MS ते (ti) [3] Read भारमालोचयामः ? But the repetition of the verb आलोच् is suspicious

१८० [1] MS °पत्त and °दृशा (read °दृशो ?)

१८१ [1] *Sic* MS (for न्ति ?) [2] MS ना [3] MS र्म्र

१८२ [1] *Sbhv* न्न

उत्तुङ्गसंगतपयोधरपद्मयुग्मं
नाभेरधः कथयतीव महानिधानम् ॥

१८३

*Skm II 109 (कस्यचित्)

यन्नामापि सुखाकरोति[1] कलयत्युर्वीमपि द्यामिव
प्राप्तिर्यस्य यदङ्गसङ्गविधिना किं यन्न निहूयते ।
अन्तः किं च सुधासपत्नमनिशं जागर्ति यद्रागिणां
विश्रम्भास्पदमद्भुतं[4] किमपि तत्कान्तेति तत्त्वान्तरम् ॥

१८४

Śp 3340 (कस्यापि) Sahityad p 290 (anon) Sāhityak ad x 6 (anon) *Sml P 79b (कस्यापि)

तन्वङ्ग्याः[1] स्तनयुग्मेन मुखं न प्रकटीकृतम् ।
हाराय गुणिने स्थानं न दत्तमिति लज्जया ॥

भोजदेवस्य ॥

१८५

हन्तु नाम जगत्सर्वमविवेकि कुचद्वयम् ।
प्राप्तश्रवणयोरक्ष्णोर्न मुक्तं जनमारणम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

१८६

Daśar ad IV 50 (anon) At p 14 (anon)

तन्वङ्गीनां[1] स्तनौ दृष्ट्वा शिरः कम्प[य]ते युवा ।
तयोरन्तरसंलग्नां[2] दृष्टिमुत्पाटयन्निव ॥

पाणिनेः ॥

---

१८२ [1] MS तु [2] *Sbhv* प्रोत्तुङ्गपीवर [3] MS भो with the *ā* erased

१८३ [1] MS ते (*ti*) [2] MS सुधासयत्न [3] *Skm* °श्रान्ता [4] *Skm* °स्तुत

१८४ [1] MS ङ्ग्या

१८६ [1] MS ङ्गी *Daśar* and *At* read स्तनावालोक्य तन्वङ्ग्या. [2] *Daśar*, *At* °निर्ममो According to *At* the verse is a समस्या, the second line being added

१८७

शिखरिणि क्व नु नाम कियच्चिरं
किमभि[1]धानमसावकरोत्तपः ।
तरुणि[2] येन तवाधरपाटलं
दशति बिम्ब[फ]लं[4] शुकशावकः ॥

For ref see below

१८८

याता लोचनगोचरं यदि[1] विधेरेणेक्षणा सुन्दरी
नेयं कुङ्कुमपङ्कपिञ्जरमुखी तेनोज्झिता स्यात्क्षणम् ।
नाप्यामीलितलोचनस्य रचनाद्रूपं भवेदीदृशं
तस्मात्सर्वमकर्तृकं जगदिदं श्रेयो मतं सौगतम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

१८९

व्यर्थ (fol 40a) विलोक्य कुसुमेषुमसुव्यये ऽपि
गौरीपतीक्षणशिखि[2]ज्वलितो मनोभूः ।
रोषाद्वशीकरणमस्त्रं[3]मुपाददे यत्[4]
सा सुभ्रुवां विजयते जगति प्रतिष्ठा ॥

*Skm II 110

मनोविनोदस्तत. ॥

१९०

आरब्धे दयितामुखप्रति[1]समे निर्मातुमस्मिन्नपि
व्यक्तं जन्मस[मा]नकालं[2]मिलितामंशुच्छटां वर्षति ।

Anargh VII 80
Śp 3325
*S-Hārāv C 84

१८७ *Skm II 476 (धर्मकीर्त्तेः) Sbhi 2030 (कस्यापि) Kuvalay ad v 70 (anon) Dhvanyāl ad I 16 (anon) Sāhityad p 105 (anon) Hemac p 46 (anon) [1] MS भे (bhi) [2] Sāhityad सुमुखि [3] MS ते (ti) [4] MS ल

१८८ [1] MS दे (di) [2] MS श्रे [3] Corrected from त.

१८९ [1] MS खे (khi) [2] MS ले (li) [3] MS स्त्र [4] MS षा

१९० [1] MS ते (ti) [2] Śp समानमेव, so S-Hārāv, which also reads व्यक्ता

आत्मद्रोहिणि रोहिणीपरिवृढे पर्यङ्कपङ्केरुहः
संकोचादतिदुःस्थितस्य न विधेस्तच्छिल्पमुन्मीलितम् ॥

१९१

Anargha vii 81
Śp 3321
(कस्यापि)
*Sml P 114b
*Sml B 143b

अनेन रम्भोरु भवन्मुखेन[1]
तुषारभानोस्तुलया धृतस्य ।
ऊनस्य नूनं प्रतिपूरणाय
तारा स्फुटन्ति [प्रति]मानखण्डाः ॥

१९२

Anargha vii 82
*Sml B 143b
Ak pp 92-3
(anon)

गोत्रे साक्षादजनि भगवानेष यत्पद्मयोनिः
शय्योत्थायं यदखिलमहः प्रीणयन्ति द्विरेफान् ।
एकाग्र्यां[2] यद्दधति भगवत्युष्णभानौ च भक्तिं
तत्प्रापुस्ते[3] सुतनु वदनौपम्यमम्भोरुहाणि ॥

मुरारेरमी ॥

१९३

*Skm II 365
(कस्यचित्)
Sbh 1523
(विज्जाकायाः)
Śp 3322 (,,)
*S Hārā C 74
(विज्जायाः).

कोषः स्फीततरः[1] स्थितानि परितः पत्त्राणि दुर्गं जलं
मैत्रं मण्डलमुज्ज्वलं चिरमधोनीतास्तथा कण्टकाः ।
इत्याकृष्टशिलीमुखेन रचनां कृत्वा तदत्यद्भुतं
यत्पद्मेन जिगीषुणापि न जितं मुग्धे[5] त्वदीयं मुखम् ॥

---

१९० [1] MS हे (he) [2] Śp थ, MS ते (te) [3] MS here inserts ल (anticipating ल्प) S-Hārā reads °दुपरि स्थितन विधेर्य (sic)

१९१ [1] Śp, Anargha (Calcutta) तवाननेन, Anargha (Kāvyamālā) as MS [2] Śp पीयूष [3] MS बो [4] Anargha (Kāvyamālā), Śp, Sml परि [5] Anargha, Śp, Sml र

१९२ [1] MS खे (khe) [2] MS, Ak ग्र [3] MS °युक्तो

१९३ [1] MS ह [2] Śp मित्रैर्मं, S-Hārā मन्त्रैर्मं [3] Skm च [4] Sbhv प्य [5] MS चे [6] Skm तवेद

१९४

सा राम (fol 40b) णीयकनिधेरधिदेवता वा
सौन्दर्यसारसमुदायनिकेतनं वा ।
तस्याः सखे नियतमिन्दुसुधामृणाल
ज्योत्स्नादि कारणमभून्मदनश्च वेधाः ॥

Mālatīm I 20
Al p 281

भवभूते. ॥

१९५

उपप्राकाराग्रं प्रहिणु नयने तर्कय मना
गनाकाशे को ऽयं गलितहरिणः शीतकिरणः ।
सुधाबद्धग्रासैरुपवनचकोरैरनुसृतां
किरज्ज्योत्स्नामच्छां नवलवलपा[क]प्रणयिनीम् ॥

For ref see below

राजशेखरस्य ॥

१९६

चन्द्रो जडः कदलकाण्डमकाण्डशीत
मिन्दीवराणि च विसूचितविभ्रमाणि ।

Viddhaś II 4

---

१९४ [1] MS here repeats निधेर् [2] MS प [3] MS here inserts and erases व

१९५ *Viddhaś* I 31 *Śp* 3516 (कस्यापि) **Sml B* 84b **Saml* 124 (anon) *Sarasvatīk ad* IV 49 (anon) *Citram* p 45 (anon) *Kuvalay ad* 35 (anon) Hemac p 264 (anon) *Daśar ad* IV 50 (anon) [1] *Sarasvatīk*., *Citram*, Hemac, *Daśar*, *Kuvalay* place pādas *c-d* before *a-b* [2] MS त: [3] MS मु [4] *Saml* प्रा [5] *Viddhaś* त., *Daśar* reads °रैः कवलिता [6] *Viddhaś*, *Citram*, *Śp*, *Saml*, *Daśar*, *Kuvalay* लवलिफलपाक, Hemac लवल°, *Sarasvatīk* नवलवलि, MS नवलवलाप्र° [7] *Saml* नी

१९६ [1] *Viddhaś* लि

येनाक्रियन्त सुतनोः स कथं विधाता
किं चन्द्रिकां क्वचिदशीतरुचिः प्रसूते ॥

अयमपि तस्यैव ॥

१९७

अलीकव्यामुक्तप्रचुरकवरीबन्धनमिषा
दुदञ्चद्दोर्वल्लीद्वयधृतपरीवेशनिहितः ।
अयं जृम्भारम्भस्फटिकशुचिदन्तांशुनिचयो[1]
मुखेन्दुर्गौराङ्ग्या[2] [3] गलितमृगलक्ष्मा[4] विजयते ॥

१९८

रम्भोरु क्षिप लोचनार्धमभितो बाणान्वृथा मन्मथः
संधत्तां धनुरुज्झतु क्षणमितो[1] भ्रूवल्लिमुल्लासय ।
किं चान्तर्निहितानुरागमधुरामव्यक्तवर्णक्रमां
मुग्धे वाचमुदीरयास्तु[3] जगतो वीणासु भेरीभ्रमः ॥

१९९

*Skm II 606 (पाणिने.) Śp 3803 (चपलस्य) Padyarac IX 32 (anon) Aś ad II 3 (anon)

पाणौ पद्मधिया मधूकमुकुलभ्रा[1] (fol 41a) न्त्या तथा गण्डयो
र्नीलेन्दीवरशङ्कया[2] नयनयोर्बन्धूकबुद्ध्याधरे ।
लीयन्ते कवरीषु बान्धवजनव्यामोहजातस्पृहा[4]
दुर्वारा मधुपाः कियन्ति सुतनु[5] स्थानानि रक्षिष्यसि ॥

---

१९७ [1] MS न्ता [2] MS ङ्ग्या [3] MS here repeats लित [4] MS क्ष्मी

१९८ [1] MS तौ [2] MS प [3] MS स्त

१९९ [1] Skm, Śp, Aś, Padyarac °कुसुम [2] MS पा [3] Śp कवरीभरे निकुञ्ज, Padyarac °कुले [4] Skm also (B) °मुग्धाशया [5] Skm, Śp, Aś, Padyarac तरुणि

२००

दृष्टाः शैवलमञ्जरीपरिचिताः सिन्धोश्चिरं वीचयो
रत्नान्यप्यवलोकितानि बहुशो युक्तानि मुक्ताफलैः ।
यत्तु[1] प्रोज्झितलाञ्छने[2] हिमरुचावुन्निद्रमिन्दीवरं
संसक्तं च मिथो रथाङ्गयुगलं[3] तत्केन[4] दृष्टं पुनः ॥

विक्रमादित्यस्य ॥

*Shm ii 18 (रथाङ्गस्य)

२०१

अन्योन्योपमितं युगं निरुपमं ते ऽयुग्ममङ्गेषु यत्
सो ऽयं सिक्थकं[1]मास्यकान्तिमधुनस्तन्वङ्गि चन्द्रस्तव ।
त्वद्वाचां स्वरमाचिकां मदकलः पुंस्कोकिलो ऽप्येषय
त्यभ्यासस्य किमस्त्यगोचरमिति प्रत्याशया मोहितः ॥

२०२

लावण्यद्रविणव्ययो न गणितः क्लेशो महान् स्वीकृतः
स्वच्छन्दं वसतो जनस्य हृदये चिन्ताज्वरो निर्मितः[1] ।

For ref see below

---

२०० [1] MS न्तु [2] MS ञ्छा [3] Shm °मिथुन [4] Shm तत्कुत्र

२०१ [1] MS repeats the क [2] Corrected (?) from प्यो

२०२ *Shm ii 339 Sbh 1472 *Sml P 73a *Sml B 87a Aucityav ad v 11 Dhvanyāl ad iii 41 As p 67 (anon) Hemac p 261 (anon) Kuvalay ad v 71 (anon) *Sabhyāl i 25 (anon) *S-Ratnak v 337 (anon) *S-Mukt iii 87 (anon) *S-Hārāv C 88 [1] Dhvanyāl, S-Ratnak, Kuvalay °निर्जित. [2] Dhvanyāl, S-Ratnak, Kuvalay चरतो°, Aucityav, Sbhr, Hemac, As, Sml P, S-Hārāv °दस्य सुखं जनस्य वसतश्चि° [3] S-Mukt शङ्काज्वरो, As, Hemac चिन्तानलो दीपित.

एषापि स्वगुणानुरूपरमणाभावाद्वराकी हता
को ऽर्थश्चेतसि वेधसा विनिहितस्तन्व्यास्तनुं तन्वता ॥
धर्मकीर्त्तेः ॥

२०३

Sbhv 1463
Śp 3269
(कस्यापि)
*Padyāmṛtat III 10 (anon.)

किं कौमुदीः शशिकलाः सकला विचूर्ण्य
संयोज्य चामृतरसेन पुनः प्रयत्नात् ।
कामस्य घोरहरहूंकृतिदग्धमूर्तेः
संजीवनौषधिरियं विहिता विधात्रा ॥
भट्टोद्भटस्य ॥

२०४

For refs see below

अस्याः सर्गविधौ प्रजापतिरभूच्चन्द्रो नु कान्तिप्रदः
शृङ्गारैकरसः[1] स्वयं नु मदनो मासः स[2] पुष्पाकरः ।
वेदाभ्यासजडः कथं नु विषयव्यावृत्तकौतूहलो
निर्मातुं प्र[भ](fol 41b)वेन्मनोहरमिदं रूपं पुराणो मुनिः ॥
कालिदासस्य ॥

---

२०२ [1] *Dhvanyāl*, *Aucityav*, *Sbhv*, *As*, Hemac, *Sml P*, *S-Hārāv* °पि स्वयमेव तुल्यरमणा° [2] MS न्य, *Subhyāl* reads this line नो जाने सखि किं कृत नु विधिना° [3] MS ने (*ni*) [4] MS न्व्या, *S-Ratnak* तन्वीमिमा°

२०३ [1] Corrected from शि [2] MS हे (*hi*) [3] MS वे (*vi*)

२०४ *Vikramorvaśī* I 9 *Sbhv* 1467 *Śp* 3268 *Sāhityad* p 297 (anon.) *Daśar ad* IV 2 (anon.) *Sarasvatīk ad* III 40 (anon.) *Kāvyaprad ad* X 6 (anon.) *As* p 68 (anon.) *Citram* pp 66, 102 (anon.) *Citrakh* pp 29-30 (anon.) *Rasagang* p 410 (anon.) *Ak* pp 199, 282 (anon.) **S-Hārāv* C 198 [1] *Daśar*, *Sarasvatīk*, and one MS of the *Vikramorvaśī* (see Bombay Sanskrit Series edition) °निधिः *S-Hārāv* ends (a) with कान्तापुति., *Vikram* also कान्तप्रभः [2] All other texts (exc *Vikram* MS B स) मासो नु [3] MS वै [4] *Sbhv* °नोचितम्, *Sarasvatīk* °नोरम [5] *As* also विधिः [6] MS. पु

२०५

तद्वक्त्रं यदि मुद्रिता शशिकला[1] हा हेम सा चेद्द्युति-
स्तच्चक्षुर्यदि हारितं कुवलयैस्तच्चेत्स्मितं का सुधा।
धिक्कन्दर्पधनुर्भ्रुवौ[3] य[दि] च[4] ते किं वा बहु[5] ब्रूमहे
यत्सत्यं पुनरुक्तवस्तुविमुखः सर्गक्रमो वेधसः ॥

राजशेखरस्य ॥

For reff see below

२०६

तस्या[1] मुखस्यायतलोचनायाः[2]
कर्तुं न शक्तः सदृशं प्रियायाः।
इतीव[3] शीतद्युतिरात्मबिम्बं
निर्माय निर्माय पुनर्भिनत्ति[4]॥

For reff see below

---

२०५ *Bālar* ii 17 *Viddhaś* i 14 **Skm* ii 491 *Śp* 3373 (कस्यापि) **Sml B* 100a **Sabhyāl* i 35 *Sarasvatīk ad* iv 40 (anon) *At* pp 38 and 59 *Sāhityad* p 336 (anon) Hemac p 153 **S-Hārāv* C 180 [1] *Bālar*, *Viddhaś*, *Skm*, *Śp*, *Sabhyāl*, *Sarasvatīk*, *Sāhityad*, Hemac, *S-Hārāv* था, *At* p 38 ला, p 59 था *At*, *S-Hārāv* end with तच्चेत्स्मित . . . from (*b*) [2] MS मु In this line *Bālar*, *At*, *S-Hārāv* read सा दृष्टि . . . °स्ताश्चेद्गिरो धिङ्मधु, so *Śp*, *Sarasvatīk*, Hemac. from °स्ताश्चे onwards [3] MS वो [4] *Viddhaś*, *Skm*, *Sabhyāl*, *Sarasvatīk*, च यदि, *Bālar* and *At* read in (*c*) सा चेत्कान्तिरतन्त्रमेवकनक, so Hemac, but interchanging these words with the beginning of (*b*) [5] MS ह्न [6] MS स्व, *Bālar*, *Śp*, *Sarasvatīk*, Hemac read °विरस., *At* p 38 °विरसः, p 59 °विमुखः, and in p 38 continues सृष्टिक्रमो

२०६ *Sbhv* 1517 (श्रीहर्षस्य) *Śp* 3320 (कस्यापि) **S-Ratnak* v 154 (anon) **S-Mukt* ii 37 (anon) **S-Hārāv* C 88 (कस्यापि) [1] *S-Mukt* has (*c*)-(*d*) preceding (*a*)-(*b*) [2] *Sbhv*, *Śp*, *S-Ratnak*, *S-Hārāv* °खस्यातिमनोहरस्य [3] *Sbhv*, *Śp*, *S-Ratnak*, *S-Mukt*, *S-Hārāv* अद्यापि [4] *S-Hārāv* °र्भनक्ति

२०७

तुलितस्त्वन्मुखेनायं यदुन्नमति चन्द्रमाः ।
अवनम्रमुखे व्यक्तमेतेनैवास्य लाघवम् ॥

२०८

*Shm II 363 (कस्यचित्)

तपस्यतीव चन्द्रो ऽयं त्वन्मुखेन्दुजयाशया[2]।
कृशः शम्भुजटाजूटतटिनीतटमाश्रितः ॥

२०९

तव तन्वि[1] स्तनावेतौ कुर्वाते विग्रहं गुरुम् ।
अन्योन्यमण्डलाक्रान्तौ नष्टसंधी नृपाविव ॥

२१०

प्रायः स्तनतटीभूमिः प्रकामफलदायिनी ।
यस्यामग्रे करं दत्त्वा योज्यते नखलाङ्गलम् ॥

२११

अमीषां मण्डलाभोगः स्तनानामेव शोभते ।
येषामुपेत्य सोत्कम्पा राजानो ऽपि करप्रदाः ॥

२१२

Balar I 42

लक्ष्मीं वक्षसि कौस्तुभस्तवकिनि प्रेम्णा[1] करोत्यच्युतो
देहार्धे वहति त्रिपिष्टपगुरुर्गौरीं स्वयं शंकरः ।
शङ्के पङ्कजसंभवस्तु भगवानद्यापि बाल्यावधेः
सर्वाङ्गप्रणयां प्रियां कलयितुं दीर्घं[2] तपस्तप्यते ॥

---

२०८ [1] *Shm* शीतांशुस्त्व   [2] *Shm* °जिगीषया
२०९ [1] MS °न्वङ्गे
२१२ [1] MS म्ना   [2] MS *sic*

॥ अनुरागव्रज्या ॥

२१३

दत्त्वा[1] वामकरं नितम्बफलके लीलावलन्मध्यया
व्यावृत्तस्तनमङ्गचुम्बिचिबुकं स्थित्वा तया मां प्रति ।
अन्तर्विस्फुर[दि] (fol 42a) न्द्रनीलमणिमन्मु[2]क्तावली-
  मांसलाः
सप्रेम प्रहिताः स्मरज्वरमुचो द्वित्राः कटाक्षच्छटाः[3]॥

२१४

आकर्णान्तविसर्पिणः कुवलयच्छायामुषश्चक्षुषः
क्षेपा एव तवाहरन्ति हृदयं किं संभ्रमेणामुना ।
मुग्धे केवलमेतदाहितनखोत्खाताङ्कमुत्पांशुलं[3]
बाह्वोर्मूलमलीकमुक्तकवरीबन्धच्छलाद्दर्शितम् ॥

२१५

तरत्तारं तावत्प्रथममथ चित्रार्पितमिव[1]
क्रमादेवापाङ्गे सहजमिव लीलामुकुलितम् ।
ततः किंचित्फुल्लं[3] तदनु घनबाष्पाम्बुलहरी
परिक्षामं चक्षुः पततु मयि तस्याः मृगदृशः ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

*Skm II 464
*Sml P 65b
*Sml B 72b

---

२१३ [1] MS त्वो   [2] MS त्मु   [3] MS टी

२१४ [1] MS र्त्ता   [2] MS ना   [3] *Sic* MS (for °मत्यंसल ?)

२१५ [1] MS च   [2] Aksara partly lost   [3] *Skm* °त्फुसं

[4] *Sml B* तन्वा   [5] MS द्र

२१६

*S -Hārāv C 216 (वीर्यमित्रस्य)

[ली]लाताण्डवितभ्रुविभ्रमवलद्वक्त्रं कुरङ्गीदृशा
साकूतं च सकौतुकं च सुचिरं न्यस्ताः किलास्मान् प्रति
नी[ला]ब्जव्यतिमिश्र[1]केतकदलद्राघीयसीनां स्रजां
सोद[2][र्यो]ः सुहृदः स्मरस्य सुधया दिग्धाः कटाक्षच्छटाः।

राजशेखरस्य ॥

२१७

For reff see below

दृष्टा दृष्टिमधो दधाति कुरुते नालापमाभाषिता
शय्यायां परिवृत्य तिष्ठति [1]बलादालिङ्गिता वे[प]ते।
निर्या[2]न्तीषु सखीषु वासभवनान्निर्गन्तुमेवेहते
जाता वामतयैव मे ऽद्य सुतरां प्रीत्यै नवोढा प्रिया[3]॥

२१८

*Skm II 465

त[1]द्व्रीडाभरभुग्नमास्यकमलं विन्यस्य जानूपरि
प्रोद्यत्पक्ष्मनिरी[2] (fol 42b) क्षितं विजयते सप्रेम वामभ्रुवः।
हास्यश्रीलवलाञ्छिता च यदसावस्याः कपोलस्थली
लोलल्लोचनगोचरं व्रजति स स्वर्गादपूर्वो विधिः ॥

प्रद्युम्नस्य ॥

---

२१६ [1] *S -Hārāv* च [2] MS स्र [3] MS दा

२१७ *Nāgānanda* III 4 (35) **Skm* II 41 (श्रीहर्षदेवस्य) *Sbhi* 2072 (श्रीहर्षदेवस्य) *Śp* 3672 (श्रीहर्षस्य) *Sāhityad* p 40 (anon) *Sarasvatīk ad* v 169 (anon) **Sabhyāl* IV 127 (श्रीहर्षस्य) [1] MS च [2] MS या [3] *Śp* has बाला वामतया प्रियस्य नितरां प्रीत्यै नवोढाभवत्, *Sarasvatīk* °यैव संप्रति मम, *Sabhyāl* °या प्रियस्य नितरां प्रिया, the MS याचा मारामतयैव, the मा being deleted

२१८ [1] *Skm* य [2] In the MS the vowel of री is lost [3] *Skm* या

२१९

बिसकवलनलीलामग्नपूर्वार्धकायं
कमलमिति[1] गृहीतं हंसमाशु त्यजन्त्याः ।
विरतचलिततारस्फारनेत्रं यदस्या
श्चकितमिह न दृष्टं मूढ तद्वञ्चितो ऽसि ॥

२२०

अयं लोलन्मुक्तावलिकिरणमालापरिकरः
[स्फु[1]]टस्ये[2]न्दोर्लक्ष्मीं क्षपयितुमलं मन्मथसुहृत् ।
विशालः श्यामायाः स्खलितघननीलां[3]शुकवृ[4]तिः[5]
स्तनाभोगः स्निह्यन्मसृणघुसृणालेपसुभगः ॥

*Skm II 378

२२१

मन्ये हीनं स्तनजघन[यो[1]]रेकमाशङ्क्य धात्रा
प्रारब्धो ऽस्याः परिकलयितुं पाणिना[2]दाय मध्यः ।
लावण्यार्द्रे कथमितरथा तत्र तस्याङ्गुलीना
मामग्नानां त्रिवलिवलयच्छद्मना भान्ति मुद्रा[ः ॥]

२२२

यत्रै[1]तन्मृगनाभिपत्त्रतिलकं पुष्णाति लक्ष्मश्रियं
यस्मिन् हासमयो विलिम्पति दिशो लावण्यबालातपः।

---

२१९ [1] MS ते (*ti*)

२२० [1] This aksara is partially visible in the MS [2] MS ये (*yi*) [3] *Skm* ली [4] MS °लाकृष्टु [5] *Skm* ति

२२१ [1] This aksara is partially visible [2] MS नाऽ

२२२ [1] MS त्रा

तन्मित्रं कुसुमायुधस्य दधती बालान्धकाराञ्चिता
तारैका[व]लिमण्डनेयमनघा श्यामा वधूर्दृश्यताम् ॥
मनोविनोदस्वामी ॥

२२३

वक्त्राम्बुजं भुजमृणाललतं प्रियाया
लावण्यवारि बलिवीचि वपुस्तडागम् ।
तत्प्रेमपङ्कपतितो न समुज्जिहीते
मच्चित्तकुञ्ज(fol 43a)रपतिः परिगाहमानः ॥

२२४

For reff see below

कृच्छ्रेणोरुयुगं व्यतीत्य सुचिरं भ्रान्त्वा नितम्बस्थले
मध्ये ऽस्यास्त्रिबलीतरङ्गविषमे नि[ष्पन्दतामागता ।
मद्दृष्टिस्तृषि]तेव संप्रति शनैरारुह्य तुङ्गौ स्तनौ
साकाङ्क्षं मुहुरीक्षते जललवप्रस्यन्दिनी लोचने ॥
श्रीहर्षदेवस्य ॥

२२५

Śp 566 (Bilhana and his Guru) Kāvyapr ad vii 4 (anon) Śāntiśataka ii 23 (anon) S Ratnak *vii 3 (anon)

अलमतिचपलत्वात्स्वप्नमायोपमत्वा
त्परिणतिविरसत्वात्संगमेन प्रियायाः ।

---

२२२ [1] MS न्त्र

२२३ [1] MS क्ता

२२४ *Ratnāvalī* ii 36 **Sml P* 72b (anon) **Sml B* 85b *Dhvanyāl ad* ii 4, Comm *Sarasvatīk ad* v 185 *As* (Jayaratha's Comm), pp 6-7 Hemac p 104 Comm [1] *Ratnāv*, *Sarasvatīk*, *Dhvanyāl* (some MSS) छच्छ्रादू° [2] *Sml P* विलङ्घ्य [3] *Sml P* न्ता, Hemac °रभ्रान्ता [4] MS स्थि [5] *Sarasvatīk* °भर

२२५ [1] MS here repeats लम [2] MS म [3] *Śp*, *Kāvyapr*, *S-Ratnak*, *Śāntiś* °नाङ्गना

इति यदि श[तकृत्वस्तत्त्वमालोचयाम
स्त]दपि न हरिणाक्षी[1] विस्मरत्यन्तरात्मा ॥

२२६

नपुं[1]सकमिति ज्ञात्वा प्रियायां[2] प्रहितं मनः ।
रमते तच्च तत्रैव[4] हताः पाणि[नि]ना वयम् ॥

For refs see below

२२७

हारोऽयं हरिणा[क्षीणां लुठति स्तनमं[1]]डले ।
मुक्तानामप्यवस्थेयं के वयं स्मरकिंकराः ॥

धर्मकीर्त्तेरमी ॥

Amaru 138 Sāhityad p 333 (anon) Śāntyal ad XI 8 (anon)

२२८

सा सुन्दरीति तरुणीति तनूदरीति
मुग्धेति मुग्धवदनेति मुहुर्मुहु[1]र्मे ।
कान्तामयं[2] विरहि[3]णीमनुरन्तुकामः
कामातुरो जपति मन्त्रमिवान्तरात्मा ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

---

२२५ [1] MS ची [2] *S-Ratnak* त्व

२२६ *Sbhv* 1232 (कस्यचित्) *Śp* 3451 *Aś ad* XX 17 (anon) *Kuvalay ad* 89 **S-Ratnak* VI 462 (anon) [1] MS °पु(यु?)न्स [2] MS here inserts ङ [3] *Sbhv* त्वां प्रति प्रेषित मया, *Kuvalay*, *S-Ratnak*, *Aś* प्रियायै प्रेषितं [4] *Sbhv* मनस्तत्रैव रमते, *Śp*, *Kuvalay*, *S-Ratnak* तत्तु तत्रैव रमते, *Aś* तच्च तत्रैव, *S-Ratnak* also हृता (?) for हता

२२७ [1] Eight aksaras damaged or lost in MS

२२८ [1] MS ह्र [2] MS य?, the anusvāra is lost [3] Three aksaras partly lost [4] MS य

२२९

For reff see below

सा बाला वयमप्रगल्भमनसः[1] सा स्त्री वयं कातराः
[2]साक्रान्ता जघनस्थलेन गुरुणा[3] गन्तुं न शक्ता वयम् ।
सा पीनोन्नतिमत्पयोधरयुगं[4] धत्ते सखेदा वयं
दोषैरन्यजनाश्रितैरपटवो[5] जाताः स्म इत्यद्भुतम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

२३०

Mālatīm I 27
Sbhv 1297
(भवभूतेः)
Sarasvatīk ad v 165
At p 41 (anon)
*Saml 131 (anon)

अलसवलित[1]मुग्ध[2]स्निग्धनिष्पन्दमन्दै
रधिक[3]विकसदन्तर्विस्मयस्मेरतारैः ।
हृदयमशरणं मे पक्ष्मलाक्ष्याः कटाक्षै[4]
रपहृतमप[5]विद्धं पीतमुन्मूलि[6]तं च[7] ॥

२३१

For reff see below

यान्त्या मुहुर्वलितकन्धरमाननं त
दावृत्तवृन्त[1]शतपत्त्रनिभं वहन्त्या ।

---

२२९ *Skm II 397 (अमरो.) Sbhv 1346 (anon) Amaru 34 Vāmana ad IV 3, 12 (anon) Sarasvatīk ad III 17 (anon) As p 130 (anon) Aś ad XIII 1 (anon) Hemac p 271 (anon) Sāhityad p 324 (anon) *S-Mukt I 45 (anon) [1] Sbhv, Sarasvatīk, Alamkāraś °वच [2] All other texts transpose this and the next line [3] MS ग्रुर [4] Sbhv °भर, Hemac पीनं परिणाहिन स्तनभर [5] As °समा

२३० [1] At लु [2] Saml ग्धा [3] Sbhv °भस [4] MS क्षै [5] Mālatīm also पि [6] MS न्मी [7] Sbhv °त वा, Mālatīm also °त नु

२३१ Mālatīm I 28 Daśar ad I 26, IV 45 (Mālatīm) Sarasvatīk ad V 138 As p 27 (anon) Ak pp 30 and 46 (anon) Citram p 18 (anon) *Saml 132 (anon) *Sabhyāl VIII (29a) *Rasavilāsa § 14 (anon) Hemac p 180 Comm (anon) [1] Daśar त्त

दिग्धो ऽ(fol 43b)मृतेन[1] च विषेण च पक्ष्मलाक्ष्या
गाढं निखात इव मे हृदये कटाक्षः ॥

२३२

परिच्छेदव्यक्तिर्भवति न पुरःस्थे ऽपि विषये
भवत्यभ्यस्ते ऽपि स्मरणमतथाभावविरसम् ।
न संतापच्छेदो हिमसरसि वा चन्द्रमसि वा
मनो निष्ठाशून्यं भ्रमति च किमप्या[1]लिखति च ॥

Mālatīm I 30

२३३

परिच्छेदातीतः सकलवचनानामविषयः
पुनर्जन्मन्यस्मिन्ननुभवपथं यो न गतवान् ।
विवेकप्रध्वंसादुपचितमहामोहगहनो
विकारः को ऽप्यन्तर्जडयति च तापं च कुरुते[2]॥
भवभूतेरमी ॥

Mālatīm I 2(
Kāvyapr ad IV 42, X 2 (anon)
*Sml B 76a
As p 122 (anon)
Kāvyapr ad ad IV 20, X 25 (anon)

२३४

गच्छन्त्या मुहुरर्पितं मृगदृशा तारस्फुरद्वीक्षणं
प्रान्तभ्राम्यदसंञ्जितभ्रु यदिदं किं तन्न जानीमहे ।
क्वापि स्वेदसमुच्चयः स्नपयति क्वापि प्रकम्पोद्गमः[3]
क्वाप्यङ्गेषु तुषानलप्रतिसमः कन्दर्पदर्पक्रमः ॥

२३५

अमृतसिक्तमिवाङ्गमिदं यदि
भवति तन्वि तवा[ङ्ग]तवीक्षितैः ।

---

२३१ [1] *Rasavilāsa* गरलेन

२३२ [1] MS ०ख्या

२३३ [1] MS ०ध्वन्सा [2] *Daśar ad* IV 24 and 63 gives this line as *d* of the verse विनिश्चेतुं शक्यो *Uttar* I 36.

२३४ [1] MS द्व [2] MS म [3] MS ग:

२३५ [1] MS मे (*mi*) [2] Four doubtful aksaras

अधरमिन्दुकरादपि . . .
.[1] शुभयन्त्य रुणादपि किं दृशम् ॥

२३६

सा नेत्राञ्जनतां पुनर्व्रजति मे वाचामयं विभ्रमः
प्रत्यासन्नकरप्रहेति च करी . . . . ।
एतावद्बहु यद्बभूव कथमप्येकत्र मन्वन्तरे
निर्माणं वपुषो ममोरुतपसस्तस्याश्च वामभ्रुवः ॥

वज्ञणस्य[2] ॥

२३७

For ref see below

[नून][1]माज्ञाकरस्तस्याः सुभ्रुवो[2] [मकरध्वजः ।
यतस्तन्नेत्रसं]चारसू[3]चिते[4]षु प्रवर्तते ॥

२३८

आदौ[1] विस्मयनिस्तरङ्गमनु च प्रेङ्खोलितं साध्वसे
व्रीडानम्रम[तः] क्षणं प्रविकसत्त्रा . . . .
. . . . दजाभिजात्यकलना . . . .
. . . (fol 44a)रि कथंकथंचिदगमत्प्रेयांसमेणीदृशः॥

चित्तूकस्य ॥

---

२३५ [1] Four syllables omitted

२३६ [1] MS त्व [2] This name is doubtful, the aksaras being almost entirely lost

२३७ Bhartrhari I 11 *Sbhv* 1227 (कस्यचित्) *Śp* 3298 (कस्यापि) **Sml B* 92a (बाणस्य) **S-Ratnak* v 133 (anon) **S-Mukt* v 7 (anon) [1] Doubtful, the two aksaras being partially lost [2] *Sbhv* ०भगो [3] ? मू in MS [4] MS तै, *S-Mukt* reads यत्सुभ्रू०तोऽपि प्र०

२३८ [1] MS है

२३९

गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं[1] चेतः ।
चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं[2] नीयमानस्य ॥

कालिदासस्य ॥

Śakunt I\ 33 (\ nn) *Sabhyā\ XIII 29 a-b

२४०

अयं ते विद्रुमच्छायो मरुमार्ग[2] इवाधरः ।
करोति कस्य नो बाले[3] पिपासाकुलितं मनः ॥

दण्डिन. ॥

For reff see below

२४१

अस्यास्तुङ्गमिव स्तनद्वयमिदं निम्नेव नाभी स्थिता
दृश्यन्ते विषमोन्नताश्च बलयो भित्तौ समायामपि ।
अङ्गे च प्रतिभा[ति] मार्दवमिदं स्निग्धः स्वभावश्चिरं
प्रेम्णा मन्मुखचन्द्रमीक्षत इव स्मेरेव [व]क्तीव च[3] ॥

Śakuntala (Bengal recension) 140

२४२

स्वच्छन्दं स्वगृहाङ्गणं भ्रमति सा मद्दर्शनाल्लीयते
धन्यान् पश्यति लोचनेन सकलेनार्धेन मां वीक्षते ।
अन्यान्मन्त्रयते पुनर्मयि गते मौनं समालम्बते
नीतो दूरमहं तया दयितया सामान्यलोकादपि ॥

---

२३९ [1] *Śak* also स्तु, so *Sabhyāl* [2] *Sabhyāl* °तोरभि

२४० **Skm* II 358 (कस्यचित्) *Kuvalay ad* 166 (anon) *Sarasvatīk ad* V 165 (anon) **Padyaveṇī* III 44 (कस्यापि) [1] *Kuvalay* एष, *Padyaveṇī* तवैष *Sarasvatīk* transposes the two lines [2] *Skm* °देश [3] *Skm* मुग्धे, *Sarasvatīk* कस्य नो कुरुते तन्वि, *Kuvalay* कस्य नो तनुते तन्वि [4] MS शा (perhaps corrected to सा), *Padyaveṇī* तृष्णया

२४१ [1] MS आ, *Śak* also तस्या [2] *Śak* °ग्धप्रभावाश्चि [3] *Śak* °खमीषदी° and °रा च वक्तीव माम्

२४२ [1] MS रं

२४३

स खलु सुकृतभाजामग्रणीः सो ऽतिधन्यो
विनिहितकुचकुम्भा पृष्ठतो यन्मृगाक्षी ।
बहलतरनखाग्रक्षोदविन्यस्तमार्गे
शिरसि ढमिति लिक्षां[1] हन्ति हूंकारगर्भम् ॥

२४४

For reff see below

अलसयति गात्र[1]मधिकं भ्रमयति चेतस्तनोति संतापम् ।
मोहं च मुहुः कुरुते विषविषमं वीक्षितं[2] तस्याः[3] ॥

२४५

For reff see below

मत्तेभकुम्भपरिणाहिनि कुङ्कुमार्द्रे
कान्ता[1]पयोधरयुगे रतिखेदखिन्नः ।
व[क्षो] निधाय भुजपञ्जरमध्यवर्ती
धन्यः क्षपाः क्षपयति क्षणलब्धनिद्रः[2]॥

२४६

For reff see below

धिक्तस्य मूढमनसः कुकवेः कवित्वं
यः स्त्रीमुखं च शशिनं च समीकरोति ।

---

२४३ [1] MS च्चां

२४४ *Sbhv* 1262 (भट्टकर्णाटकस्य) *Śp* 3302 (anon) **Sabhyāl* 29*b* (anon) Cf Govardhana's *Āryāsaptaśatī* 54 [1] *Śp*, *Sabhyāl* भ्रमयति शरीर° [2] *Śp*, *Sabhyāl* मोहं मुहुश्च कुरुते विषमिव विषम तु वी(*Sabhyāl* विषमे)क्षण [3] *Sbhv* न्याः

२४५ *Sbhv* 1292 (कस्यापि) *Śp* 3693 (भर्तृहरेः) 3951 (कस्यापि) *Pañcat* (Kosegarten) I 224 **Sabhyāl* IV (21*a*) (भर्तृहरेः) *Padyaracanā* VIII 39 (भर्तृहरेः) [1] *Pañcat* तस्याः [2] In this line *Pañcat* reads स्वप्ने कदा क्षणमवाप्य तदीयसङ्ग

२४६ *Śp* 3323 (श्रीधनददेवाना) **S-Rātnak* V 155 (anon) **S-Mukt* IV 14 (anon) **S-Ślokāh* 3*b* (anon) **S-Hārāv* C 85 (धनदस्य) [1] *Śp*, *S-Ratnak*, *S-Mukt*, *S-Ślokāh*, *S-Hārāv* मन्द [2] *Śp*, *S-Ratnak* °खं तुहिनबिम्बसम क

भ्रूभङ्गविभ्रमविलासनि[रीक्षि](f 44b तानि
कोपप्रसादहसितानि कुतः शशाङ्के[3] ॥

२४७

तावज्जरामरणबन्धुवियोगशोक
संवेगभिन्नमनसामपवर्गवाञ्छा ।
यावन्न वक्रगतिरञ्जननीलरोचि
रेणीदृशां दशति लोचनदन्दशूकः ॥

२४८

[सा ये]दृष्टा न[1] वा दृष्टा मुषिताः सममेव ते ।
हृतं हृदयमेकेषामन्येषां चक्षुषः[2] फलम् ॥

Fm n ff see below

२४९

सा बालेति मृगेक्षणेति विकसत्पद्मानेति क्रम
प्रोन्मीलत्कुचकुड्मलेति हृदयं[2] त्वां [धिग्] वृथा भ्राम्यसि ।
मायेयं मृ[ग]तृष्णिकास्वपि पयः पातुं समीहा तव
त्यक्तव्ये पथि मा कृथाः पुनरपि प्रेमप्रमादास्पदम् ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

---

२४६ [1] *Śp*, *S-Ślokāh*, *S-Hārāv* °कटाक्ष, *S-Mukt* भ्रूक्षेपवि-
क्षितकटाक्ष [2] *S-Ratnak* °क्षणा [3] *S-Mukt* कुतस्तु चन्द्रे

२४७ [1] MS ङ्ग

२४८ **Skm* II 494 (कस्यचित्) *Sbhv* 1254 (शक्रदेवस्य) *Śp* 3368 (प्रभाकरदेवस्य) **Sml P* 65*b* (प्रभाकरदेवस्य) Hemac p 256 Comm (anon) [1] *Sbhv*, *Śp* सा दृष्टा यैर्न, *Sml P* continues दृष्टा वा, Hemac has यैर्दृष्टा सा न वा [2] Hemac जन्मन'

२४९ [1] MS धा [2] MS य [3] MS °दृ

२५०

*Skm II 39 (कालिदासस्य) Sbhr 2052

अवचनं वचनं प्रियसंनिधा[1]
वनवलोक[नमवे विलोक]नम् ।
अवयवावरणं च यदञ्चलं[2]
नकरेण तदङ्गसमर्पणम् ॥

२५१

मीलिता चलति नो[1] दृष्टिः कपोलस्थले
योधिपङ्कपतनान्निश्चेष्टमास्ते गतम् ।
गता इव पुनस्त्रांसान्निवृत्ता इव
हो गतागतममी कुर्वन्त[4] एवासते ॥

२५२

सरोजमिदं क्व निशि प्रभा
निशा[प]तिरह्नि कुतो नु सः ।
तोभयधर्मि तवाननं
टितं[1] विधिना बहु नैपुणम् ॥

२५३

नमुखे मयि संहृतमीक्षितं
तमन्यनिमित्तकथोदयम् ।
यवारितवृत्तिरतस्तया
त्रवृतो मदनो न च संवृतः ॥

Śp गुरु [2] Sbhr, Śp °णं हि यदंशुक

[2] MS ष्ट (sta) [3] MS स्ता. [4] MS न्तु or न्त

मृ (cf d) [2] MS नी [3] MS °से (si) च

२५४

को ऽसौ कृती कथय को मदनैकबन्धु
रुद्ग्रीवमर्चयसि कस्य मृगाक्षि मार्गम् ।
नीलाब्जकर्वुरितमध्यविनिद्रकुन्द
दामाभिरामरुचिभिस्तरलैः कटाक्षैः ॥

२५५

गुरुणा स्त[नभारेण] . . . .
. . . .

Bhartrhari I 16
Sbhā 1233, 1234
*Smv P 82b
*S-Hāra C 207 (anon.)

२५६

[प्रणालीदीर्घस्य प्रतिपदमपाङ्ग](fol 46a)स्य सुहृदः
कटाक्षव्याक्षेपाः शिशुशफरफालप्रतिभुवः ।
स्तुवानाः[1] सर्वस्वं कुसुमधनुषो ऽस्मान् प्रति सखे
नवं नेत्राद्वैतं कुवलयदृशः संनिदधति ॥

Viddhaś IV 14
*Skm II 60
(राजशेखरस्य)

२५७

भवनभुवि सृजन्तस्तारहारावतारा
न्दिशि दिशि विकिरन्तः[1] केतकानां कुटुम्बम् ।
वियति विरचयन्तश्चन्द्रिकां दुग्धमुग्धां[2]
प्रतिनयननिपाताः सुभ्रुवो विभ्रमन्ति ॥

Viddhaś IV 13
*Skm II 463
(राजशेखरस्य)

---

२५६ [1] MS स्तु, *Viddhaś* सु, *Skm* सुधाया.
२५७ [1] *Skm* °दिश्न [2] *Skm* मु

२५८

Skm II (कालिदासस्य) Skm 2 (वामभि...) 3

यत्पश्यन्ति झगित्यपाङ्गसरणिद्रोणीजुषा चक्षुषा
रिङ्खन्ति क्रमदोलितोभयभुजं यन्नाम वामभ्रुवः।
भाषन्ते च यदुक्तिभिः[2] स्तवकितं वैदग्ध्यमुद्रात्मभि
स्तद्देवस्य रसायनं रसनिधेर्मन्ये मनोजन्मनः॥

२५९

Viddhaś III 3 *Skm II 461 (कालिदासस्य)

क्रमसंरलितकण्ठ[2]प्रक्रमोल्लासितोर
स्त[3]रलितबलिलेखा[4]सूचसर्वस्वमस्याः।
स्थितमतिचिरमुच्चैरग्रपादाङ्गुलीभिः
करकलितसखीकं मां दिदृक्षोः स्मरामि॥

२६०

Viddhaś II 10 Skm II 354 (कस्यचित्)

स्मरशरधि[1]संकाशं कर्णपा[2]शं कृशाङ्गी
रयविगलितताडीपत्त्र[3]तातङ्क[4]मेकम्।
वहति हृदयचौरं कुङ्कुमन्यासगौरं[5]
वलयितमिव नालं लोचनेन्दीवरस्य॥

२६१

For reff see below

चो[1]लाञ्चले[2]न चलहारलताप्रकाण्डे
वेणी[3]गुणेन च बलाद्वलयीकृतेन।

---

२५८ [1] MS वि ? [2] MS भि

२५९ [1] MS ग्र [2] Skm ण्ठं [3] Skm °तार त [4] Skm रे

२६० [1] Skm, Viddhaś नि [2] MS या [3] MS °यन्त [4] MS ड ? [5] Skm घो

२६१ Viddhaś II 9 *Skm II 393 *Sml P 105b *Sml B 131b *Saml 273 (anon) Śp 3912 (कस्यापि) *Sūktiratn 421 (anon) Padyarac IX 36 (anon) [1] Viddhaś, Skm, Sml B, Saml, Śp, Padyarac चे, Sūktiratn चै [2] MS ल [3] MS णा [4] Padyarac चलद्द

हेलाहितभ्रमरकभ्रममण्डलीभि
श्छन्नचयं रचयतीव चिरं नतभ्रुः ॥

२६२

अमन्दमणिनूपुरक्वणनचारुचारीक्रमं
झणज्झणितमेखलास्खलिततारहारच्छटम् ।
इदं तरलकङ्कणावलिविशेषवाचालितं
मनो हरति सुभ्रुवः किमपि कन्दुकक्रीडितम् ॥

Im ... see

२६३

सा दुग्धमुग्धमधुरच्छविरङ्गयष्टि
स्ते लोचने तरुणकेतक(fol 46b)पत्त्रदीर्घे ।
कम्बोर्विडम्बनकरश्च स एव कण्ठः
सैवेयमिन्दुवदना मदनायुधाय ॥

Viddhaś I 38

२६४

क्व पातव्या ज्योत्स्नामृतभवनगर्भापि तृषितै
र्मृणालीतन्तुभ्यः सिचयरचना कुत्र घटते ।

Viddhaś I 20
*Skm II 474
Sarasvatīk ad II 52 (anon)

२६१ [1] *Skm* स्वेच्छा [2] *Skm* also मि [3] MS न्त, *Sūktiratn* °स्त्र (?)

२६२ *Viddhaś* II 6 **Skm* II 391 *Śp* 3929 (कस्यापि) **Sml P* 105b (anon) **Saml* 281 (anon) **S-Mukt* IV 19 (anon) **Sūktiratn* 420 (anon) [1] *Skm* °प्रचुर, *S-Mukt* °क्वणित [2] *Viddhaś* also रि and र, *S-Mukt* °चामीकर [3] *Sml P* °माज्झ, *S-Mukt* reads रणध्वनितमेखलोच्छलितचारु°, *Sūktiratn* समस्तनितमेखलास्फुरिततार° [4] MS तां [5] *Viddhaś* °डन, MS °दित (*sic*)

२६३ [1] MS °यन्त [2] MS च [3] *Viddhaś*. °धं या and °धं वा

२६४ [1] MS का [2] *Skm* क्व पेयं ज्योत्स्नाभो वदत बिस वल्लीसरणिभिः, so *Sarasvatīk* with variants वदत and °न [3] MS प [4] *Viddhaś*, *Skm* भवतु, *Sarasvatīk* भवति

क्क वा पारीमेयो वत वकुलदाम्नां परिमलः
कथं स्वप्नः साक्षात्कुवलयदृशं कल्पयतु[1] ताम् ॥

राजशेखरस्वामी ॥

२६५

*Skm (क ... म

SkTr ... see below

रसवदमृतं[1] कः संदेहो मधून्यपि नान्यथा[2]
मधुरमपि किं[3] चूतस्यापि प्रसन्नरसं[4] फलम् ।
सकृदपि पुनर्मध्यस्थः सन् रसान्[5]तरविज्जनो
वदतु यदि हान्यत्स्वादु स्यात्प्रियादशनच्छदात् ॥

२६६

Vāmana IV 3, 22 (anon)

कुवलयवनं प्रत्याख्यातं नवं मधु निन्दितं
हसितममृतं हन्त स्वादोः परं रससंपदः[1] ।
विषमुपहितं चिन्ताव्याजान्मनस्यपि कामिना
मलसमधुरैर्लीलातन्वैस्तयार्धविलोकितैः ॥

२६७

*Sml P 105a (राजशेखरस्य) *Sml B 130b (,,) *Saml 280 (anon)

चञ्चच्चोला[1]ञ्चलानि प्रतिसरणरयव्यस्तवेणीनि बाहो
र्विक्षेपाद्दक्षिणस्य प्रचलितवलयास्फालकोलाहलानि ।

---

२६४ [1] MS म्म

२६५ *Skm II 626 (कस्यचित्) Sbhv 1511 (कस्यापि) Vāmana III 2, 10 (anon) Sarasvatīk ad I 83 (anon) Hemac p 148 (anon) *S-Hārāv C 60 (anon) Kāvyapr ad VII 7 (anon) Kāvyaprad ad VII 7 (anon) [1] Hemac, Kāvyapr, Kāvyapr ad अमृतम [2] S-Hārāv. मधुनि (sic) मधून्यथो [3] Sbhv, Hemac °थ किः, Skm, Vāmana, Sarasvatīk, S-Hārāv, Kāvyapr, Kāvyapr ad. °धिक [4] MS स, S-Hārāv द्राघायाश्च प्रसन्नतर [5] Skm स एवा [6] Sbhv °स्त्वन्यत्स्वादु

२६६ [1] Vāmana रसेषु निराकृतः [2] Vāmana °ना चतुर [3] MS ग्वि

२६७ [1] Saml लोलद्वे [2] Sml क

श्वासत्रुट्यद्वचांसि द्रुतमितरकरोत्क्षिप्तलोलालकानि
स्रस्तस्रञ्जि प्रमोदं दधति मृगदृशां कन्दुकक्रीडितानि ॥

२६८

प्रहरविरतौ मध्ये वाह्नस्ततो ऽपि परेण वा
किमुत सकले याते ऽप्यह्नि त्वमद्य समेष्यसि ।
इति दिनशतप्राप्यं देशं प्रियस्य यियासतो
हरति गमनं बालालापैः सबाष्पझलज्झलैः ॥

F, ref see below

२६९ झलज्झलस्य ॥

कल्याणं परिकल्पतां पिककुले रोहन्तु वाञ्छाप्रयो
हंसानामुदयो ऽस्तु पूर्णशशिनः स्तान्द्रमिन्दीवरे ।
इत्युद्बाष्पवधूगिरः प्रति (fol 47a) पदं संपूरयन्त्यान्तिके
कान्तः प्रस्थितिकल्पितोपकरणः सख्या भृशं वारितः ॥

२७० शृङ्गारस्य ॥

सामान्यवाचि पदमप्यभिधीयमानं
मां प्राप्य जातमभिधेयविशेषनिष्ठम् ।
स्त्री काचिदित्यभिहिते हि मनो मदीयं
तामेव वामनयनां विषयीकरोति ॥

---

२६७ [1] *Sml* ॰त्क्षेप

२६८ **Skm* II 446 (अमरोः) *Sbhr* 1048 (झलज्झलिकावासुदेवयोः) *Śp* 3389 (गलज्जलवसुदेवस्य) **Sml B* 61*b* (गलज्जलवसुदेवस्य) Amaru, 12 *Daśar ad* IV 59 (अमरुशतके) *Citram* p 4 (anon) *Citrakh* p 5 (anon) **Sabhyāl B* B 1*a* (अमरुकस्य) [1] *Śp*, *Sabhyāl* ह्य [2] *Daśar* ऽथ [3] *Skm*, *Sbhr*, Amaru वा, *Sabhyāl* चा, *Daśar* has दिनदलति गते वास्त नाथ त्वमद्य समेष्यसि, *Citram*, *Citrakh*, *Sabhyāl* प्रिय त्वमिहैष्यसि [4] MS पि [5] Amaru, *Śp*, *Daśar*, *Sabhyāl* ॰गलज्ज

२६९ [1] MS ते (*ti*)

॥ दूतीवचनव्रज्या ॥

२७१

*Skm II 142

लावण्येन पिधीयते ऽङ्गतनिमा संधार्यते जीवितं
त्वद्ध्यानैः सततं कुरङ्गकदृशः किंत्वेतदास्ते नवम्।
निःश्वासैः कुचकुम्भपीठलुठनप्रत्युद्गमान्मांसलैः
श्यामीभूतकपोलमिन्दुरधुना यत्तन्मुखं स्पर्धते ॥

२७२

*Skm II 172
Śp 3488
(कस्यापि)

सोद्वेगा[1] मृगलाञ्छने मुखमपि स्वं नेक्षते दर्पणे
त्रस्ता कोकिलकूजितादपि गिरं नोन्मुद्रयत्यात्मनः।
चित्तं दुःसहदाहदायिनि धृतद्वेषापि पुष्पायुधे
बाला[8] सा सुभग त्वयि[9] प्रतिपदं[10] प्रेमाधिकं पुष्यति ॥

शृङ्गारस्यैतौ ॥

२७३

For reff see below

विलिम्पत्येतस्मिन्मलयजरसार्द्रेण महसा
दिशां चक्रं चन्द्रे सुकृतमयं तस्या मृगदृशः।
दृशोर्बाष्पः पाणौ वदनमसवः कण्ठकुहरे
हृदि त्वं ह्रीः पृष्ठे वचसि च गुणा एव भवतः ॥

---

२७१ [1] MS हु [2] MS °न्सान्स [3] MS ते

२७२ [1] Śp नीरागा [2] MS न्र [3] Skm, Śp जि [4] MS °त्मद्व [5] Skm दृत्य [6] MS हा with the vowel erased [7] MS here inserts ཆ four times [8] Skm मुग्धा [9] Śp °गंप्रति [10] Skm मुहुः

२७३ *Skm II 146 (अ(प्र)चलसिंहस्य) Sarasvatīk ad v 167 (133) (anon.) *Sml B 77b (राजशेखरस्य) [1] Sarasvatīk य [2] MS वा

२७४

अम्भोरुहं वदनमम्बकमिन्दुकान्तः
पाथोनिधिः कुसुमचापभृतो विकारः ।
प्रादुर्बभूव सुभग त्वयि दूरसंस्थे
चण्डालचन्द्रधवलासु निशासु तस्याः ॥

*Skm II 177 (चण्डालचन्द्रस्य)

२७५

वक्त्रेन्दोर्न हरन्ति बाष्पपयसां धारा मनोज्ञां श्रियं
निश्वासा न कदर्थयन्ति मधुरां बिम्बाध[र]स्य द्युतिम् ।
तस्यास्त्वद्विरहे वि(fol 47b)पक्वलवलीलावण्यसंवादिनी
छाया कापि कपोलयोरनुदिनं तन्व्याः परं शुष्यति ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

*Skm II 141

२७६

तापो ऽम्भःप्रसृतंपचः प्रचयवान् बाष्पः प्रणालोचितः
श्वासा नर्तितदीपवर्तिलतिकाः पाण्डिम्नि मग्नं वपुः ।
किं चान्यत्कथयामि रात्रिमखिलां त्वद्वर्त्मवातायने
हस्तच्छत्रनिरुद्धचन्द्रमहसस्तस्याः स्थितिर्वर्तते ॥

Viddhaś II 21
Sbhi 1411
Aś p 68 (anon)
Citram p 103 (anon)

२७७

चन्द्रं चन्दनकर्दमेन लिखितं सा[1] मार्ष्टि दष्टाधरा
बन्ध्यं[2] निन्दति यच्च मन्मथमसौ भङ्गाग्रहस्ताङ्गुरीः ।

Viddhaś II 20
*Skm II 148
*Sml B 77b
(नन्दनस्य)

---

२७४ [1] MS त्व (?)

२७५ [1] MS क्त्रो

२७६ [1] The other texts have दाहो॰ ॰तिं [2] MS ष्प [3] Viddhaś कम्पि, the other texts have प्रेङ्खितदीप्र(Citram प्र)दीप [4] Viddhaś also ॰कलि; so Alamkāras and Citram [5] MS ग्नं [6] Viddhaś त्वन्मार्ग or तन्मार्ग, the other texts त्वन्मार्ग

२७७ [1] Viddhaś सं [2] Skm. न्धं, Viddhaś न्धं and न्ध

कामः पुष्पशरः किलेति सुमनोवर्गं लुनीते च य
त्त्काम्या[2] सुभग त्वया वरतनुर्वातूलतां लम्भिता ॥

राजशेखरस्य ॥

२७८

वपुः शारङ्गाक्ष्यास्तदविरलरोमाञ्चनिचयं
त्वयि स्वप्नावाप्ते स्नपयति परः[1] स्वेदविसरः ।
बलाकर्षैत्रुट्यद्वलयजकटुत्कारनिनदै
र्विनिद्रायाः पश्चादनवरतबाष्पाम्बुनिवहाः ॥

वसुकल्पस्य ॥

२७९

नो शक्या गदितुं स्मरानलदशा यास्यास्त्वयि प्रस्थिते
पत्त्रैः साश्रु[1]सखीजनोपरचिते तल्पे लुठन्त्या मुहुः ।
यल्लिप्तं कुचचन्दनेन सुतनोरद्यापि चन्द्रस्थला
च्छ्वासोड्डीनविशुष्कपाण्डुबिसिनीपत्त्रं दिवि भ्राम्यति ॥

रुद्रस्य ॥

२८०

Sbhv 1382 (कस्यापि)

प्रकटयति क्षणभङ्गं पश्यति सर्वं जगद्गतं शून्यम् ।
आचरति स्मृतिबाह्यं जाता सा बौद्धबुद्धिरिव ॥

**Skm* II 143 (कस्यचित्) *Sbhv* 1393 (कस्यापि)

२८१

त्वदर्थिनी चन्दनभस्मदिग्ध[1]
ललाटलेखाश्रुजलाभिषिक्ता ।

---

२७७ [1] *Viddhaś* transposes lines 2 and 3 of this verse [2] *Viddhaś* °त्काम and °त्कालं

२७८ [1] MS here inserts a । [2] MS त्त्रु

२७९ [1] MS सु [2] MS य

२८० [1] MS °तग for °द्ग

२८१ [1] *Sbhv* ग्धा

मृणालचीरं दधती स्तनाभ्यां
स्मरोपदिष्टं चरति व्रतं सा ॥

२८२

ये निर्दहन्ति दशनश्वसितावलोकैः
क्रूरद्विजिह्वकुटिलाः क्व विलासिनस्ते ।
(fol 48a) भीष्मोष्मभिः स्मरणमात्रविषैस्त्वमेव
मव्याल मारयति कापि भुजङ्गभङ्गिः ॥

Sūkt 1400 (भट्टवासुदेवस्य)

२८३

स्वेदापूरविलुप्तकुङ्कुमरसाश्लेषाविलप्रच्छदा
तल्पाद्व्यक्तमनोभवानलशिखालीढादिवाशङ्किता ।
सा बाला बलवन्मृगाङ्ककिरणैरुत्पादितान्तर्ज्वरा
त्वत्संकल्पजडे त्वदङ्कशयने निद्रासुखं वाञ्छति ॥

२८४

धूमेनेव हते दृशौ विसृजतो बाष्पं प्रवाहक्षमं
क्वाथोत्फेनमिवात्तचन्दनरसं स्वेदं वपुर्मुञ्चति ।
अन्तःप्रज्वलितस्य कामशिखिनो दाहार्जितैर्भस्मभिः
श्वासावेगविनिर्गतैरिव तनोः पाण्डुत्वमुन्मीलति ॥

मनोविदर्शितौ ॥

---

२८१ [1] MS य
२८२ [1] MS स्व
२८३ [1] MS द्दे (di), followed by य deleted [2] MS ने (ni)
२८४ [1] MS वै [2] MS स्वे,

२८५

अत्रैव स्वयमेव चित्रफलके कम्पस्खलल्लेखया
संतापार्त्तिविनोदनाय कथमप्यालिख्य सख्या भवान् ।
बाष्पव्याकुलमीक्षितः सरभसं चूताङ्कुरैरर्चितो
मूर्ध्ना च प्रणतः सखीषु मदनव्याजेन चापह्नुतः ॥

बिम्बोकस्य ॥

२८६

सा सुन्दरी तव वियोगहुताशने ऽस्मि
न्नभ्युक्ष्य बाष्पसलिलैर्निजदेहहव्यम् ।
जन्मान्तरे विरहदुःखविनाशकामा[1]
पुंस्कोकिलाभिहितमन्त्रपदै[2]र्जुहोति ॥

प्रभाकरस्य ॥

२८७

सुभग सुकृतप्रायो यद्यप्यसि त्वमसावपि
प्रियसहचरी नाधन्यानामुपैति विधेयताम् ।
तदलमधुना निर्बन्धेन प्रसीद परस्परं
प्रणयमधुरः सद्भावो वां चि ‾ धेताम् ॥

वाक्कूटस्य ॥

२८८

*Skm II 166 (राजशेखरस्य)

दोलालोलाः श्वसनमरुतश्चक्षुषी निर्झराभे[1]
[2]तस्याः शुष्य[3]त्तगरसुमनःपाण्डरा (fol 48b)गण्डभित्तिः ।

---

२८५ [1] MS सु

२८६ [1] MS नां [2] MS here inserts ङ three times

२८८ [1] Skm also (A) ञे [2] Skm A here inserts भो ? a correction (for भे) of the preceding ञे [3] MS तु

तन्नाचाणां किमिव हि वयं[1] ब्रूमहे दुर्बलत्वं
येषामग्रे प्रतिपदुदिता चन्द्रलेखाप्यतन्वी[2] ॥

२८९

तस्यास्तापभुवं[1] नृशंस कथयाम्येणीदृशस्ते कथं
पद्मिन्याः सरसं दलं[2] विनिहितं यस्याः शमायोरसि[3] ।
आदौ शुष्यति संकुचत्यनु ततश्चूर्णत्वमापद्यते
पश्चान्मुर्मुरतां दधद्दहति च श्वासावधूतं सखीम्[4] ॥

उत्पलराजस्य ॥

*Sml P 68b (कस्यापि)
*S-Hārāv C 408 (anon)

२९०

विषं चान्द्रालोकः[1] कुमुदवनवातो हुतवहः
क्षतक्षारो हारः[2] [स खलु पुटपाको मलयजः ।
अये किंचिद्वक्रे त्वयि सुभग सर्वे कथममी
समं जातास्तस्यामहह विपरीतप्रकृतयः ॥

*Skm II 173 (अचलसिंहस्य)

२९१

त्वां चिन्तापरिकल्पितं सुभग सा संभाव्य रोमाञ्चिता
शून्यालिङ्ग]नसंवल[1]द्भुजयुगेनात्मानमालिङ्गति ।
किं चान्यद्विरहव्यथाप्रणयिनी[2] संप्राप्य मूर्छां चिरा
त्प्रत्युज्जीवति कर्णमूलपठितैस्त्वन्नाममन्त्राक्षरैः ॥

*Skm II 156 (कस्यचित्)
Śp 3487 (कस्यापि)

---

२८८ [1] *Skm* बद्ध [2] MS त्वी

२८९ [1] *Sml P*, *S-Hārāv* °महं, see exegetical note [2] *Sml P* °मब्ज [3] *Sml P* सतापो [4] *Sml P* खी, *S-Hārāv* खीः

२९० [1] *Skm* द्य [2] Here parts of two verses are omitted, I give the text of *Skm*

२९१ [1] *Śp* च [2] *Śp* °श्रम.

२९२

गाढावधःकृतबलिचितयौ सुसंङ्गौ
तुङ्गौ स्तनाविति तयोस्तलमागात्[1]।
तस्याः स्फुटं हृदयमित्यपि न स्मरेषू
न्तौ रक्षतः प्रविशतो विमुखो ऽथ वा त्वम्[2] ॥

वल्लणस्य ॥

२९३

*Skm II 162 (वाचस्पतेः) Daśar ad II 27 (anon) *Saml 103 (anon)

मृगशिशुदृशस्तस्या[स्ता]पं कथं कथयामि ते
दहनपतिता दृष्टा मूर्त्तिर्मया न हि वैधवी[1]।
इति तु नियतं नारीरूपः स लोकदृशां[2] प्रिय[3]
स्तव शठतया[5] शिल्पोत्कर्षो विधेर्विघटिष्यते ॥

२९४

*Skm II 158

पुनरुक्तावधि वासरमेतस्याः कितव पश्य गणयन्त्याः।
इयमिव करजः[1] क्षीणस्त्वमिव कठोराणि पर्वाणि ॥

धरणीधरस्य

---

२९२ [1] MS स [2] MS च

२९३ [1] *Daśar*, *Saml* विद्धि [2] MS ग्रा [3] *Daśar*, *Saml* सुधा [4] MS स (?) [5] *Skm* था

२९४ [1] *Skm* A ज

॥ संभोगव्रज्या ॥

२९५

प्रौढप्रेमरसान्नितम्बफलकाद्विस्रंसिते ऽप्यंशुके
काञ्चीदाममणिप्रभाभिरनु चारब्धे दुकूलान्तरे ।
कान्तेनाशु सुधाविलोकितमथो तन्व्या मुधा लज्जि .
. . . . ॥

२९६

[कान्ते तल्पमुपागते विगलिता नीवी स्वयं बन्धना
द्वासश्च श्लथमेखलागुणधृतं किंचिन्नितम्बे स्थितम् ।
एतावत्सखि वेद्मि केवलमहो तस्याङ्गसङ्गे पुनः
को ऽसौ कास्मि रतं च किं सखि शपे स्व] (fol 50*a*)
ल्पापि मे न स्मृतिः ॥

For ref see below

विकटनितम्बायाः ॥

---

२९५ [1] MS श्रं [2] MS ति [3] *Sic* MS (for शुचा ? cf 326, *c*) [4] MS थौ

२९६ **Skm* II 696 *Sbhv* 2147 (अमरुकस्य) **Sml P* 125*a* (अमरुकस्य) Amaru, 101 *Sarasvatīk ad* V 150 (anon) *Daśar ad* II 17 (anon) *Rasamañjarī* 15 *Vetālap* p 49 Hemac p 94 (anon) **S-Mukt* I 92 (anon) **S-Ślokāh* 8*a* (anon) [1] *Rasam*, *S-Ślokāh* तत्क्षणा [2] *Sbhv*, Hemac, *Rasam*, *S-Ślokāh* तद्वासः, *Daśar* वास. प्र, Amaru, *S-Mukt*, *Vetālap* वासो वि [3] *Sbhv* °लं कर [4] *Sml P* ष्मि (?) [5] *Sbhv*, *Daśar*, *Rasam*, *Sml P*, *S-Mukt* ह्, Amaru, Hemac साम्प्रतमह, *Vetālap* वेद्म्यह रसवसात् [6] *S-Mukt* क्का [7] *Sbhv*, Amaru नु वा कथमिति, *Daśar* नु किं कथमिति, *Rasam*, Hemac तु कि कथमिति, *Vetālap* तु वा कथमिति, *S-Mukt* नु कि कथमपि, *S-Ślokāh* तु°

२९७

अतिप्रौढी[1] रात्रिर्बहल[2]शिखदीपः प्रभवति
प्रियः प्रेमारब्ध[3]स्मरविधिरसज्ञः परमसौ ।
सखि स्वैरं स्वैरं सुरतमकरोद्व्रीडितवपु
र्यतः पर्यङ्को[4]ऽयं रिपुरिव कटुत्कार[5]मुखरः ॥

२९८

For reff see below

धन्यासि यत्क[1]थयसि प्रियसंगमेन[1]
नर्मस्मितं च वचनं च रसं च तस्य[2] ।
नीवीं प्रति प्रणिहिते तु करे[3] प्रियेण
सख्यः[4] शपा[5]मि यदि किंचिद[पि] स्मरामि ॥

विद्यायाः ॥

२९९

जयति समरतान्तान्दोलनापाण्डुगण्ड
स्थलकृतनिजवासस्वेदपूरानुजन्मा ।
श्लथतनुभुजबन्धप्राप्तदीर्घप्रसारो
मुखपरिमलमुग्धः कान्तयोः श्वासवातः ॥

---

२९७ [1] MS प्रो [2] MS व [3] Read ब्ध. ? [4] MS ङ्कौ [5] MS °वड(or ड ?)त्का

२९८ *Skm II 697 Sbhv 2142 (कस्यापि) Śp 3746 (विज्जकायाः) *Kāvyapr ad* IV 40 (anon) *Sāhıtyad* pp 41–2 (anon). *Ak* p 166 (anon) *Kāvyaprad ad* IV 18 (anon). Arjunavarman *ad* Amaru 101 (anon) **S-Ratnak* v 188 (anon) **S-Prabandha* 55 (anon) [1] The other texts have या कथ° (except *S-Prabandha* मा°) and °मेऽपि [2] *Śp* नर्मोक्तिचाटुकशतानि रतान्तरेषु, *Sbhv*, *Kāvyapr*, *Sāhıtyad*, *Ak*, *S-Ratnak*, *Kāvyapr ad*, *S-Prabandha* विस्रब्धचाटुक° [3] *Sbhv* °हितश्च कारः [4] *Sbhv* सखी [5] MS या

२९९ [1] MS ग्ल

३००

मनोजन्मप्रौढव्यतिकरशतायासविधिषु
प्रियः प्रायो मुग्धो झगिति[1] कृतचेतोभवविधिः ।
सहूंकारोज्जृम्भा स्मरपरवशा कान्तविमुखं
मुखं[2] मुग्धापाङ्गा[3] क्षिपति विरसप्रौढयुवती ॥

३०१

नवनवरहोलीलाभ्यासप्रपञ्चितमन्मथ
व्यतिकरकलाकल्लोलान्तर्निमग्नमनस्कयोः ।
अपि तरुणयोः किं स्यात्तस्यां दिवि स्पृहयालुता[1]
मुकुलितदृशोरुज्झिद्यन्ते न चेद्विरहत्विषः ॥

३०२

तस्यापाङ्गविलोकितस्य मधुरप्रोल्लासितार्धभ्रुव
स्तस्य स्मेरशुचेः क्रमस्य च गिरां मुग्धाक्षराणां ह्रिया ।
भावानामपि तादृशां मृगदृशो हावानुगानामहो
नाधन्यः कुरुते प्ररूढपुलकैरातिथ्यमङ्गैर्जनः ॥

मनोविनोदस्य(fol 50b)तौ ॥

३०३

समाकृष्टं वासः कथमपि हठात्पश्यति मयि[1]
क्रमादूरुद्वंद्वं जरठशरगौरं मृगदृशः ।
तया दृष्टिं दत्त्वा[2] महति मणिदीपे निपुणया
निरुद्धं हस्ताभ्यां झगिति मम[3] नेत्रोत्पलयुगम् ॥

Śp 3677 (कस्यापि)
**Sabhyāl* IV 124 (कस्यापि)

---

३०० [1] MS ते (*ti*) [2] MS खा [3] MS ङ्ग

३०१ [1] MS ल

३०३ [1] MS पि, *Śp* reads तदा, so also *Sabhyāl* . [2] MS त्वौ (corrected ?), *Sabhyāl* छ(?)त्वा [3] *Śp* निज, so *Sabhyāl* [4] MS चौ (corrected ?)

३०४

अनल्पं संतापं शमयति मनोजन्मजनितं
तथा शीतं स्फीतं हिमवति निशीथे ग्लप[1]यति ।
तदेवंको ऽप्यूष्मा रमणपरिरम्भोत्सवमिल
त्पुरन्ध्रीनीरन्ध्र[2]स्तनकलशजन्मा विजयते ॥

३०५

*Skm II 667 (सोह्नोकस्य)

ना[1]धन्यान्विपरीत[2]मोहनर[स]प्रेङ्खन्नितम्बस्थली
लालङ्घू[3]षणकिङ्किणीकलरवव्यामिश्रकण्ठस्वनम् ।
सं[4]रम्भ[5]श्लथकेशबन्धविगलन्मुक्ताकलापद्रुत[6]
श्वा[7]सच्छेदतरङ्गितस्तनयुगं प्रीणाति शृङ्गारिणी ॥

सोनोकस्य ॥

३०६

*Skm II 694 (कस्यचित्)

शीत्कारवन्ति दरमीलितलोचनानि
रोमाञ्चमुञ्चि तनुघर्मकणावलीनि ।
एणीदृशां मकरकेतुनिकेतनानि
वन्दामहे सुरत[1]विभ्रमचेष्टितानि ॥

३०७

मुहुर्व्रीडावत्याः प्रतिहसितवत्याः प्रतिमुहु
र्मुहुर्विश्रान्ताया मुहुरभिनिविष्टव्यवसितेः ।
श्रमाम्भोभिस्तिम्यत्तिलकमलि[1]काघूर्णदलकं
मुखं लीलावत्या हरति विपरीतव्यतिकरे ॥

सुरभेः ॥

---

३०४ [1] Or श्लथ ? [2] MS न्ध्र ?

३०५ [1] MS मा [2] *Shm* also (A) परिवी [3] *Shm* also (A) °लभू [4] MS स [5] *Shm* also (A) भा [6] *Shm* त्रुट [7] *Skm* च्छ्वा

३०६ [1] Corrected from ति

३०७ [1] MS ले (*h*)

३०८

आस्तां दूरेण विश्लेषः प्रियामालिङ्गतो[1] मम ।
स्वेदः किं न सरिन्नाथो[2] रोमाञ्चः किं न पर्वतः ॥

Sbh 2087 (कस्यापि) Śp 3679 (,,)

३०९

[1]चिरारूढप्रेमप्रणयपरिहासेन हृतया
तदारब्धं[2] तन्व्या न तु यदबलायाः समुचितम् ।
अनिर्व्यूढे[3] तस्मिन् प्रकृतिसुकुमाराङ्गलतया
पुनर्लज्जालोलं मयि विनिहितं लोचनयुगम् ॥

*Shm II 675 (कोकस्य) Sbhv 2129 (कस्यापि)

३१०

नखदशननिपातजर्जराङ्गा
रतिक(fol 51a)लहे परिपीडिता प्रहारैः ।
सपदि मरणमेव सा तु[1] याया
द्यदि न पिबेदधरामृतं प्रियस्य ॥

Sbhv 2126 (क्षेमेन्द्रस्य)

३११

मुग्धे तवास्मि दयिता दयितो[1] भव त्व
मित्युक्तया न हि न हीति शिरोऽवधूय ।

For reff see below

---

३०८ [1] MS ङ्गि [2] MS °रिना

३०९ [1] *Shm* reads *a–b*

पुरारूढप्रेमप्रबलरसरागेण कृतया
समारूढ कर्तुं न हि यदबलाभावसदृशम् ।

[2] MS °दयात्त [3] MS व्यू.

३१० [1] *Sbhv* यदिह मरणमेव किं न, MS त्त for तु ?

३११ *Sbhv* 2128 (शशिवर्धनस्य) *Śp* 3699 (कस्यापि) **Sml P* 119*a* (कस्यापि) **Saml* 187 (anon). **Sabhyāl* IV 162 (anon)
[1] *Śp*, *Sml P*, *Saml*, *Sabhyāl* पुरुषो.

स्वस्मात्करान्मम[2] करे वलयं क्षिपन्त्या
वाचं विनाभ्युपगमः कथितो मृगाक्ष्या ॥

३१२

Sbhv 2120
Śp 3695
*Sml B 147b

पततु तवोरसि सततं दयिताधम्मिल्लमल्लिकाप्रकरः ।
रतिरसंरभसकचग्रहलुलितालकवल्लरीगलितः ॥

बाणस्य ॥

३१३

*Skm II 676
(राजशेखरस्य)

आवृण्वाना झगिति जघनं मद्दुकूलाञ्चलेन
प्रेङ्खन्क्रीडाकुलितकवरीबन्धनव्यग्रपाणिः ।
अर्धोच्छ्वासस्फुटनखपदालंकृताभ्यां स्तनाभ्यां
दृष्टा धार्ष्ट्यस्मृतिनतमुखी मोहनान्ते मया सा[5] ॥

अभिनन्दस्य ॥

३१४

हरति रतिविमर्दे लुप्तपत्त्राङ्कुरत्वा
त्प्रकटनखपदाङ्कः किं च रोमाञ्चमुद्रः ।
हरिणशिशुदृशो ऽस्या [मुग्ध]मुग्धं हसन्त्याः
परिणतशरकाण्डस्निग्धपाण्डुः कपोलः ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

---

३११ [1] Sbhv स्व स्वा [2] Śp, Sml P, Saml °त्प्रिय, Sabhyāl °त्प्रियतमे [3] MS न्त्य corrected (?) [4] Sabhyāl प्यु

३१२ [1] Śp नि [2] Śp त [3] Sbhv ण [4] Inserted by revisor of MS [5] Sbhv °पति

३१३ [1] Skm टि [2] MS ने [3] Skm प्रेङ्खल्लीलालुलि [4] Skm धार्ष्ट्यादवनत°, MS दा for धा [5] Skm सा मया मोहनान्ते

३१५

For reff see below

करकिशलयं धूत्वा धूत्वा विमार्गति वाससी
क्षिपति सुमनोमालाशेषं प्रदीपशिखां प्रति ।
स्थगयति करैः[1] पत्युर्नेत्रे[2] विहस्य समाकुला
सुरतविरतौ रम्या तन्वी मुहुर्मुहुरीक्षितुम्[3] ॥

३१६

विश्रान्तिं नूपुरे याते[1] श्रूयते रसना[2]ध्वनिः ।
प्रायः कान्ते[3] रति[4]श्रान्ते कामिनी पुरुषायते ॥

Śp 3696 (कस्यापि)
**Sabhyāl* IV 161 (,,)

३१७

भावोद्गाढमुपोढकम्प[1]पुलकैरङ्गैः समालिङ्गितं
रागाच्चुम्बितमभ्यु[2]पेत्य वदनं पीतं च वक्त्रामृतम् ।
जल्पन्त्यै[3]व मुहुर्न नेति निभृतं प्रध्वस्त[4]चारित्रया
निः[5]शेषेण समापितो रतं[6]विधिर्वाचा तु नाङ्गीकृतः ॥

**Shm* II 662 (कस्यचित्)

---

३१५ **Shm* II 677 (कस्यापि) *Sbhv* 2105 (कस्यापि) *Śp* 3706 (अमरुकस्य) Vāmana *ad* V 2, 8 (anon first *pāda* only) **S-Muktāv* XVIII 3 (anon) **S-Mukt* I 95 (anon) **Sml B* 148*b* (अमरुकस्य) Hemac p 314 (anon) [1] *Shm* कर, *Sbhv*, *Śp*, *S-Muktāv*, *S-Mukt*, Hemac मुहुः [2] *Shm*, *Sbhv*, *Śp*, *S-Muktāv*, *S-Mukt*, Hemac चे [3] *Sbhv* नारी पुन पतिमाश्रिता, *Śp* तन्वी पुनः°, MS मुर्हुमु, *S.-Muktāv* °चते, *S-Mukt* °च्विता

३१६ [1] *Śp* प्रशान्ते नूपुरारावे, *Sabhyāl* °नूपुराभावे [2] *Śp*, *Sabhyāl* मेखला [3] Apparently corrected from न्ति [4] *Śp* कान्ते नूनं रति°, *Sabhyāl* omits नूनं

३१७ [1] MS मु [2] *Shm* प्यु, MS मु [3] MS °ल्पान्त्यै [4] *Shm* प्रसब्ध [5] MS णि [6] MS भ

३१८

यत्पीनस्तनभारलालसलसद्वासःस्फुरद्गण्डया
तन्व(fol 51b)ङ्ग्या रभसार्पितं सरभसं वक्त्रं मुहुः पीयते ।
तच्छ्लाघ्यं सुरतं च तत्तदमृतं तद्वस्तु तद्ब्रह्म त
च्चेतोहारि तदेव तत्किमपि तत्तत्त्वान्तरं सर्वथा ॥

३१९

न वत विधृतः काञ्चीस्थाने करः श्लथवाससि[1]
प्रहितमसकृद्दीपे चक्षुर्घनस्थिरतेजसि ।
कुचकलशयोरूढः कम्पस्त्वया मम संनिधौ
मनसिजरुजो भावैरुक्ता वचोभिरपह्नुताः ॥

अभिनन्दस्य ॥

३२०

*Skm II 699 (प्र(च B)चलदासस्य)

हर्षाश्रुदूषितविलोचनया मयाद्य
किं तस्य तत्सुखि निरूपितमङ्गमङ्गम् ।
रोमाञ्चकञ्चुकतिरस्कृतदेहया वा
ज्ञातानि तानि परिरम्भसुखानि किं वा ॥

अचलस्य ॥

३२१

स कस्मान्मे प्रेयान् सखि कथमहं तस्य दयिता
यतो मां स्पृष्ट्वैव स्नपयति करं स्वेदपयसा ।

---

३१८ [1] MS ध or च ? [2] MS ह

३१९ [1] MS से (si) [2] MS inserts त (after क्र) [3] MS से (si)

३२० [1] *Skm* ०पूरि [2] *Skm* त्स [3] MS पे (pi) [4] MS ते (ti)

३२१ [1] MS पृ

विलोक्याश्लेषादप्यवहित इवामील्य नयने
व्युदञ्चद्रोमाञ्चस्थगितवपुरालिङ्गति स माम्[1] ॥

३२२

किमपि किमपि मन्दं मन्दमासत्ति[1]योगा
दविच[2]लितकपोलं[3] जल्पतोश्च[4] क्रमेण ।
अशिथिल[5]परिरम्भव्यापृतै[6]कैकदोष्णो
रविदितगतयामा रात्रि[7]रेवं व्यरंसीत् ॥

Uttarar i 27
Daśar ad iv 63
**Sml B* 147a
**Sabhyāl* fol xa,
**S-Prab* 81 anon

भवभूते. ॥

३२३

दाक्षिण्यादभिमानतो रसवशाद्विश्रामहेतो[1]र्मम
प्रागल्भ्याद्य[2]दनुष्ठितं मृगदृशा शक्यं[3] न तद्यो[4]षिताम् ।
निर्व्यूढं[5] न यदा तया तदखि[लं खि]न्नैस्तरत्ता[6]रकैः
सव्रीडैश्च विलोकितैर्मयि पुनर्न्य[7]स्तः समस्तो भरः ॥

**Shm* ii 674
'महाकवेः'

---

३२१ [1] MS मा

३२२ [1] Aiyar's edition of *Uttarar* reads क्ति, other editions agree with MS, *S-Prab* त्ति [2] *Uttarar*, *Daśar*, *S-Prab* र [3] MS ल [4] *Uttarar*, *Daśar*, *Sabhyāl*, *S-Prab* जल्पतोरक्र° [5] *Uttarar* also सपुलक°, so *Daśar*, *Sabhyāl* [6] MS ति [7] *Uttarar*, *Daśar*, *Sabhyāl*, *S-Prab* व, concerning which reading, fabled to have been suggested by Kālidāsa, see Bhandarkar's *Mālatīmādhava*, pp vi, vii

३२३ [1] *Shm* तु [2] *Shm* त्त [3] MS क्य [4] *Shm* च [5] MS ढ्य [6] *Shm* °वता° [7] MS न्य

३२४

वलितमनसोरप्यन्योन्यं समावृतभावयोः
पुनरुपचितप्रायः[1]प्रेम्णोः पुनस्त्रपमाणयोः ।
इह हि निविडव्रीडानङ्गज्वरातुरचेतसो
र्नवतरुणयोः को जानीते किमद्य फलिष्यति ॥

लक्ष्मी(fol. 52 missing)[धरस्य][2] ॥

---

३२४ [1] *Sic* MS. (for य ?). [2] Fol. 53*a* begins with चीयत (for दीयते, end of the verse *Sbhv*. 2099) ॥ भट्टश्रीशिवस्वामिनः ॥

॥ समाप्तनिधुवनचिह्नव्रज्या ॥

३२५

राजन्ति कान्त[1]नखरक्षतयो[2] मृगाक्ष्या
लाक्षा[3]रसद्रवमुचः कुचयोरुपान्ते ।
अन्तःप्रवृद्धमकरध्वजपावकस्य
शङ्के विभिद्य हृदयं निरगुः[5] स्फुलिङ्गाः ॥

राजशेखरस्य ॥

*Skm II 636 (कस्यापि)

३२६

जयन्ति कान्तास्तनमण्डलेषु
विटार्पितान्यार्द्रनखक्षतानि ।
लावण्यसंभारनिधानकुम्भे
मुद्राक्षराणीव मनोभवस्य ॥

*Skm II 637 (कस्यचित्)

३२७

क्वचित्ताम्बूलाङ्कः[1] क्वचिदगरुपङ्का[2]ङ्कमलिनः
क्वचिच्चूर्णोद्गारैः[3] क्वचिदपि च सालक्तकपदः ।

For refl see below

---

३२५ [1] MS न्ति [2] *Skm* °चतायाा (*sic*) [3] MS च्चा
[4] MS भे (*bhi*) [5] *Skm* नि(for वि)विशु. (A) and निरगुः (B),
MS °जगुः

३२७ *Sbhi* 2131 (कस्यापि) *Śp* 3700 (कस्यापि) *Sāhityad*
p 42 (anon) *Daśar* ad II 17 (anon) Amaru, 107
[1] *Sbhi*, *Śp*, *Sāhityad*, *Daśar*, Amaru क्तः [2] MS य
[3] *Sbhi*, *Śp*, *Sāhityad*, *Daśar*, Amaru री

बलीभङ्गाभोगेष्वलकपतिताकीर्णकुसुमः
स्त्रियाः सर्वावस्थं कथयति रतं प्रच्छदपटः ॥

३२८

*Skm II 638 (कस्यचित्) *Sabhyal I 106 (anon.)

पीनतुङ्गकठिनस्तनान्तरे
कान्तदत्तमबला नखक्षतम् ।
आवृणोति विवृणोति चेक्षते
लब्धरत्नमिव दुःखितो जनः ॥

३२९

*Skm II 704 (भवभूतेः)

उषसि गुरुसमक्षं लज्जमाना मृगाक्षी
रतिरुतमनुकर्तुं राजकीरे प्रवृत्ते ।
तिरयति शिशुलीलानर्तनच्छद्मताल
प्रचलवल[य]मालास्फालकोलाहलेन ॥

३३०

प्रदोषे दम्पत्योर्निजरुजि विभिन्ने प्रणयिनो
र्विभिन्ने संपन्ने घनतिमिरसंकेतगहने ।
रतौत्सुक्यात्ताम्यत्तरलमनसोः पर्यवसिते
कृतार्थत्वेऽन्योन्यं तदनु विदितौ किं नु कुरुताम् ॥

---

३२७ [1] *Śp*, *Sāhityad*, *Daśar*, Amaru °गैर् [2] MS य [3] *Śp* °तैः की, *Sāhityad*, *Daśar*, Amaru °तैः शी [4] Amaru नाना [5] MS भ

३२८ [1] *Skm* also (B) °गुणा [2] MS तः [3] MS °दृशो [4] *Skm*, *Sabhyāl* वीक्षते [5] *Sic* MS (for दुःस्थितो 'poor'?), *Skm*, *Sabhyāl* निर्धनो [6] In *Sabhyāl* *c-d* precede *a-b*

३२९ [1] MS द्रव, द्र and उ being easily confused [2] MS र्दं [3] *Skm* also (A) प्र [4] MS य, a mistaken correction (of ल?), due to the following omitted य [5] MS वा read बाह्या° ?

३३० [1] MS भे (*bhi*) [2] MS स [3] MS °त्वे च [4] MS र

३३१

पश्यसि न(fol 53b)खसंभूतां रेखां वरतनु पयोधरोपान्ते ।
किं[1] वाससा स्तनान्तं रुणत्सि हिमरुचिकृतेवाह्नि[2] ॥

३३२

यद्राचौ[1] रहसि व्यपेतविनयं दृष्टं[2] रसात्कामिनो
रन्योन्यं शयनीयमीहितरसव्याप्तिप्रवृत्तस्पृहम् ।
तत्सानन्दमिलद्दृशोः कथमपि स्मृत्वा गुरूणां पुरो
हासोद्भेदनिरोधमन्थरमिलत्तारं कथंचित्स्थितम्[4] ॥

Sbhi 2212 (अमरुकस्य) Śp 3741 ( )

३३३

किं भूषणेन रचितेन हिरण्मयेन
किं[1] रोचनादिरचितेन विशेषकेण ।
आर्द्राणि कुङ्कुमरुचीनि विलासिनीना
मङ्गेषु किं नखपदानि न मण्डनानि ॥

Sbhi 2165 (भट्टकुमारस्य)

३३४

दंपत्योर्निशि जल्पितं गृहशुके[ना]कर्णितं यद्वचः
प्रातस्तद्गुरुसंनिधौ निगदतस्तस्यैव तारं[3] वधूः ।

For rest see below

---

३३१ [1] MS के (kim) [2] MS °वह्नि

३३२ [1] MS चे [2] Sbhi, Śp वृत्त [3] Sbhi, Śp °सावा [4] MS त्स्थे (tsthi)

३३३ [1] MS कि

३३४ *Skm II 705 (अमरो.) Sbhi 2214 (कस्यापि) Śp 3743 (कस्यापि) Amaru, 16 Kuvalay ad 155 (anon) Ak p 358 (anon) *Sabhyāl II ad fin (22a) (अमरुकस्य) *S-Mukt I 28 (anon) *S-Prab 60 (anon) [1] All the other texts °त्यतोर्गृ [2] S-Mukt प्रायस्त°, Skm also (A) तत्प्रातर्गु, which the other texts all read [3] Skm °स्तोपहार, Sbhi, Śp, Kuvalay, Sṛngāradīpikā ad Amaru, 16 °स्तातिमात्रं, Amaru, S-Prab श्रुत्वैव तारं

हाराकर्षित[1]पद्मरागशकलं विन्यस्य चञ्चोः पुरो[2]
व्रीडार्त्ता प्रकरोति[3] दाडिमफलव्याजेन वाग्बन्धनम् ॥

३३५

*Skm II 701 (डिम्बोकस्य) Amaru, 117

प्रयच्छाहारं मे यदि तव रहोवृत्तमखिलं
मया वाच्यं नोच्चैरिति गृहशुके जल्पति शनैः ।
वधूवक्त्रं व्रीडाभर[1]नमितमन्तर्विहसितं
हरत्यर्धोन्मीलन्नलिनमनिला[3]वर्जितमिव ॥

३३६

*Skm II 639 (कस्यचित्)

नखक्षतं यन्नवचन्द्रसंनिभं
स्थितं कृशाङ्गि स्तनमण्डले तव ।
इदं तरीतुं त्रिबलीतरङ्गिणी[2]
विराजते पञ्चशरस्य नौरिव ॥

३३७

*Skm II 116 (कस्यचित्)

हंहो कान्त रहोगतेन भवता यत्पूर्वमावेदितं
निर्भिन्ना तनुरावयोरिति मया तज्ज्ञातमद्य स्फुटम् ।
कामिन्या स्मरवेदनाकु(f 54a) [ल]दृशा यः केलिकाले कृतः
सो ऽत्यर्थं कथमन्यथा दहति मामेष त्वदोष्ठव्रणः ॥

---

३३४ [1] *Skm* कर्णालक्षित, *Sbhv*, *Śp*, Amaru, *Kuvalay*, *Ak*, *S-Mukt*, *Sabhyāl*, *S-Prab* कर्णावलम्बित [2] *Skm*, *Kuvalay*, *Śṛngāradīpikā ad* Amaru, *S-Mukt* चञ्चूपुटे, *Sbhv*, *Śp*, Amaru चञ्च्वाः पुटे, *S-Prab*, *Sabhyāl* चचोः पुटे (*sic*) [3] *Kuvalay*, *Ak*, *Śṛngāradīpikā* विदधाति

३३५ [1] Amaru वो [2] MS म [3] *Skm* °लिना

३३६ [1] MS रा [2] MS णी [3] MS द्वि (for त्रि?)

३३७ [1] *Skm* ज्ञा [2] *Skm* तु(नु?)द

३३८

अभिमुखपतयालुभिर्ललाट
श्रमसलिलैरविधौतपत्त्रलेखः ।
कथयति पुरुषायितं वधूनां
मृदितहिमद्युतिदुर्मनाः कपोलः ॥
मुरारे: ॥

[illegible]

३३९

नखपदबलिनाभीसंधिभागेषु लक्ष्यः
क्षतिषु च दशनानामङ्गनायाः सशेषः ।
अपि रहसि कृतानां वाग्विहीनो ऽपि जातः
सुरतविलसितानां वर्णको वर्णको ऽसौ ॥

Śiśupālavadha XI 24

३४०

द्रवनखपदभङ्गं गोपयस्यंशुकेन
स्थगयसि पुनरोष्ठं पाणिना दन्तदष्टम् ।
प्रतिदिशमपरस्त्रीसङ्गशंसी विसर्पे
न्नवपरिमलगन्धः केन शक्यो वरीतुम् ॥
माघस्यैतौ ॥

Śiśupālavadha XI 34
Sbhv 2171
Daśar ad II 23 IV 55 (anon)
Sāhityad p 82 (anon)
At p 64 (anon)

---

३३८ [1] MS ति [2] MS °युच [3] *Anargh* °वधू [4] *Anargh* also °निर्मलः

३३९ [1] MS मा [2] MS मु, read गुहसि, though the word is not known elsewhere ? [3] MS नी

३४० [1] All other texts न and म respectively see Exegetical Notes at end [2] *Sbhv*, *At* मुङ्ग [3] MS श्र [4] *Sbhv* त्वद [5] MS स्ये

३४१

(Skm II 610)

काश्मीरपङ्कखचितस्तनपृष्ठताम्र
पट्टा[1]वकीर्णदयितार्द्रनखाक्षराली[2] ।
एणीदृशः कुसुमचापपरेन्द्र[3]दत्त
तारुण्यशासनमिव प्रकटीकरोति ॥

दत्तस्य ॥

३४२

अध[1]रपद्मरागो ऽयमनर्घः सव्रणो ऽपि[2] ते ।
मुग्धे हस्तः किमर्थो ऽयमपार्थे[3] इह दीयते ॥

३४३

दरस्रावं[1] वासो लुलितकुसुमालंकृति[2] शिरः
श्लथालोकं चक्षुः सरसनखलेखाङ्कितमुरः ।
लसत्काञ्चीग्रन्थिस्फुरदरुणरत्नांशु जघनं
प्रियाङ्गोन्मृष्टाङ्ग्या विष†मिदषियङ्गा†[3]वकनृणाम् ॥

वल्लं[4]णस्य ॥

३४४

(Skm II 702 मार्जारस्य)

प्रत्यूषे गुरुसंनिधौ गृहशुके तत्तद्रहोजल्पितं
प्रस्तोतुं[1] परिहासकारिणि पदैरर्धोदितैरुद्यते ।
क्रीडाशारिकया निलीय निभृतं त्रातुं त्रपा[2]र्तां वधूं
प्रारब्धः सहसैव संभ्रमकरो मार्जारगर्जारवः ॥

---

३४१ [1] *Skm* also ॰र्णा (B) [2] *Skm* ॰खचतानां and ॰नी (*sic*) [3] *Skm* ॰नवेन्द्र (for नरेन्द्र?)

३४२ [1] MS रः [2] MS यि [3] MS र्थः

३४३ [1] *Sic* MS [2] MS ते (*ti*) [3] For suggestions as to the reading here see Exegetical Notes [4] MS स

३४४ [1] MS स्तु [2] MS ॰या॰, *Skm* भया and (B) चपा

३४५

तल्पे[1] चम्पककल्पिते सखि गृहोद्याने ऽद्य fol 34b सुप्ता-
सि किं
तत्किञ्जल्कचयं न पश्यसि कुचोपान्ते विमर्दारुणम् ।
आः किं छद्मविदग्धमानिनि मयि ब्रूषे पुरोभागिनि
क्रूरैरुल्लिखितास्मि तत्र कुसुमान्युच्चिन्वती कण्टकैः ॥

सोन्नोकस्य ॥

३४६

Anargha ix 3

इतः पौरस्त्यायां ककुभि विवृणोति क्रमदल
त्तमिस्रा[1]मर्माणं किरणकणिकामम्बरमणिः ।
इतो निष्क्रामन्ती नवरतिगुरोः प्रोञ्छति वधूः
स्वकस्तूरीपत्त्राङ्कुरमकरिकामुद्रितमुरः ॥

३४७

Anargha ix 6
Jayaratha ad Ak p 76 (anon)
*Saml 68 (anon)

प्रभाते पृच्छन्तीरनुरहसवृत्तं सहचरी
र्नवोढा न व्रीडामुकुलितमुखीयं सुखयति ।
लिखन्तीनां पत्त्राङ्कुरमनिशमस्यास्तु कुचयो
श्चमत्कारो गूढं करजपदमासां कथयति ॥

मुरारेरेतौ ॥

---

३४५ [1] MS तुल्ये
३४६ [1] MS श्रा [2] MS पु
३४७ [1] MS सि, cf Pānini, v 4, 81 [2] Jayar कथ°
[3] MS ले (h)

॥ मानिनीव्रज्या[1] ॥

३४८

Śp 3547 (anon) Sarasvatīk ad v 176 (anon) *Sabhyāl B 4b (anon)

मानोन्नतेत्य[सहनेत्य]तिपण्डितेति
मय्येव धिक्कृति[1]रनेकमुखी सखीनाम् ।
आकार[2]मात्रमसृणेन विचेष्टितेन
धूर्तस्य तस्य हि[3] गुणानुपवर्णयन्ति[4] ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

३४९

*Skm II 226 (अमरो.) Sbhv 1575 *Sml B 102b

वलतु[1] तरला धृष्टा दृष्टिः खला सखि मेखला
स्खलतु कुचयोरुत्कम्पान्मे विदीर्यतु कञ्चुकम् ।
तदपि न मया संभाष्यो[2] ऽसौ पुनर्दयितः[3] शठः
स्फुटति हृदयं मौनेनात्मने मे यदि तत्क्षणात् ॥

अमरुकस्य ॥

३५०

Sbhv 1577 (कस्यापि) Śp 3538 (सकुलस्य) *Sabhyāl 30a (,,)

तदेवाजिह्माक्षं मुखमविषदास्ता गिर इमाः
स एवाङ्गाक्षेपो[2] मयि सरसमालिङ्गति[3] तनुम् ।

---

[1] MS न

३४८ [1] MS कृत ? [2] Śp, Sabhyāl, Sarasvatīk दाक्षिण्य [3] Sarasvatīk तु [4] Sarasvatīk °रज्ञ

३४९ [1] Sbhv, Sml B च [2] Skm, Sbhv °व्यो [3] MS here inserts शतः (dittography) [4] Sbhv मा

३५० [1] Sbhv, Śp, Sabhyāl ग्र [2] Śp, Sabhyāl °क्षेपो [3] MS त, Sbhv, Śp, Sabhyāl °श्लिष्यति

यदुक्तं [प्रत्युक्तं] तदपटु शिरःकम्पनपरं
प्रिया मानेनाहो पुनरपि कृता मे नववधूः ॥

शम्बूकस्य ॥

३५१

यदि विनिहिता शून्या दृष्टिः किमु स्थिरकौतुका
यदि विरचितो मौने यत्नः किमु (fol 55a) स्फुरितो ऽधरः।
यदि नियमितं ध्याने चक्षुः[1] कथं पुलकोद्गमः
कृतमभिनयैर्दृष्टो मानः प्रसीद विमुच्यताम् ॥

अमरुकस्य ॥

Sbh 1 211
अमरु
Skm 1025

३५२

एकत्रासनसंस्थितिः[2] परिहृता प्रत्युद्गमाद्दूरत
स्ताम्बूलाहरणच्छलेन रभसाश्लेषक्रमो[5] विघ्नितः।
संलापो[7] ऽपि न मिश्रितः परिजनं व्यापारयन्त्यान्तिके
भर्तुः[10] प्रत्युपचारतश्चतुरया कोपः कृतार्थीकृतः ॥

श्रीहर्षस्य[11] ॥

F 1 11 # ...
1 ...

---

३५० [1] *Sabhyāl* च

३५१ [1] *Sbhv*, Amaru चेतः [2] *Skm* also (A) दृ

३५२ **Skm* II 217 (अमरोः) *Sbh* 1583 (पुलिनस्य) *Śp* 3534 (कस्यापि) Amaru, 18 *Sāhityad* p 44 (anon) *Daśar ad* II 18 (अमरुशतके) *Sarasvatīk ad* v 170 (anon) *Rasataraṅgiṇī* v *ad fin* (anon) **Sml P* 84b (पुलिन्दस्य) **Sml B* 102b (Amaru) Hemac p 304 (anon) [1] *Sarasvatīk*, Hemac ग [2] MS तेः (*tih*) [3] MS द्रू (inserted by revisor) [4] *Skm*, *Sbh*, *Sarasvatīk*, Hemac, *Sāhityad* °नयन, *Śp*, *Sml P*, Amaru, *Daśar* °हरण [5] All other texts श्लेषो ऽपि स° [6] All other texts न्ना [7] MS यो [8] *Indische*

३५३

Jm itf c / t ion

तद्वक्त्राभिमुखं मुखं विनिहितं[2] दृष्टिर्धृता[3] चान्यत[1]
स्तस्यालापकुतूहलाकुलतरे श्रोत्रे निरुद्धे मया।
हस्ताभ्यां[5] च तिरस्कृतः[6] सपुलकः स्वेदोद्गमो गण्डयोः
सख्यः किं करवाणि यान्ति शतधा[8] यत्कञ्चुके[9] संधयः॥

३५४

For itf see below

दूराद्[1]त्सुकमागते विचलितं[2] संभाषिणि स्फारितं
संश्लिष्यत्यरुणं गृहीतवसने[3] कोपाञ्चितं[4]भ्रूलतम्।
मानिन्याश्चरणानतिव्यतिकरे बाष्पाम्बुपूर्णं[5] क्षणा
च्चक्षुर्जातमहो प्रपञ्चचतुरं जातागसि प्रेयसि॥

रतिपालस्य॥

---

३५३ **Skm* II 229 (अमरोः) *Sbhv* 1581 (कस्यापि) *Śp* 3535 (अमरुकस्य) Amaru, 11 **Sml B* 102*b* (Amaru) **S-Ratnak* v 319 (anon) Hemac p 101, Comm (anon) [1] Corrected from य [2] All other texts विनमित [3] All other texts °ष्टिः कृता [4] *Skm*, *S-Ratnak*, Hemac, Amaru पादयोस् [5] *Śp*, Hemac, Amaru पाणिभ्यां [6] *Skm* अपि वारितः, *Sbhv* विनिवारितः, *S-Ratnak* has °कृतस्य पु° [7] MS मौ [8] *Skm* सहसा [9] MS त corrected to य

३५४ **Skm* II 249 (अमरोः) *Śp* 3539 (कस्यापि) Amaru, 49 **Sml P* 84*a* (अमरुकस्य) **Sml B* 102*b* (Amaru) **Saml* 137 (anon) *Sarasvatīk ad* v (anon) *Kāvyapr ad* IV 24 (anon) *Kāvyaprad ad* IV 5, VII 15 (anon) **Rasavilāsa*, § 22 (anon) Hemac p 67 (anon) **S-Prab* 47 (anon) **Kāvyadarpana* 34*a* (*a* only) [1] *Śp* वेगादु°, *Sarasvatīk* एष्यत्यु° [2] All other texts च, excepting Hemac, *Śp*, *Sml P* (which reads तरलित), and *S-Prab* (विलुलित) [3] *S-Prab* च [4] *Skm* °पानत, *Saml*, *Rasavilāsa*, Hemac, and *Kāvyaprad* in IV 5 किं चाञ्चित [5] *Śp*, Amaru, *Sml P*, *Skm* (B), *Kāvyapr*, *Sarasvatīk*, *Kāvyaprad*, *Rasavilāsa*, Hemac, *S-Prab* °पूर्णेक्षणं, *Saml* °पूरेक्षणं

३५५

व[1]चोवृत्ति[2]र्मा[3] भूद्वलतु च न वा वक्त्रमभि[तो]
न नाम स्याद्वाष्पापगमविषदं लोचनयुगम् ।
समाश्वा[4]सस्तेन प्रणतशिरसः पत्युरभव
त्प्रिया प्रौढक्रोधाप्यपहृतवती यन्न चरणौ ॥

वोपाल्लितस्य ॥

३५६

*[illegible] 251 (भावदेव्याः)
*Padyāv 377 (कस्यचित्)

किं पादान्ते प[1]तसि विरम[2] स्वामिनो हि स्वतन्त्राः
कंचित्कालं क्वचिदपि रति[3]स्तेन[4] कस्ते ऽपराधः ।
आगस्कारिण्यहमिह यया जीवितं त्वद्वियोगे
भर्तृप्राणाः स्त्रिय इति[5] ननु त्वं मयैवानुनेयः ॥

वाक्कूटस्य ॥

३५७

Sbhr 1626 (कस्यापि)
Śp 3561 (,,)
*Sml B 109b (Amaru)

यद्रम्यं गुरुगौरवस्य सुहृदो यस्मिल्ँ[1] लभन्ते ऽन्तरं
यद्दाक्षिण्यरसाद्भिया[2] च स(fol 55b)हसा[3] नर्मोपचारा-
ण्यपि[4] ।
यल्लज्जा निरुणद्धि यत्र शपथैरुत्पाद्यते प्रत्यय
स्तत्किं प्रेम स उच्यते परिचयस्तत्रापि कोपेन[5] किम् ॥

---

३५५ [1] Corrected from न ० [2] MS र्त्ति [3] MS स्वा [4] MS प

३५६ [1] MS य [2] *Padyāv* लुठसि विमनाः [3] *Skm* and *Padyāv* त the latter proceeds ०स्तत्र [4] MS री [5] MS ते (*ti*)

३५७ [1] MS न् [2] *Sbhr* ०द्भयाच्च [3] *Śp* सहते [4] *Sbhr* ०राण्यदि, *Śp* ०रानपि [5] *Sbhr* कोपो ऽस्ति, MS ०पेन

३५८

For reff see below

भ्रूभङ्गो[1] गुणितश्[2]चिरं नयनयोरभ्यस्तमामीलनं
रोद्धुं शिक्षितमादरेण हसितं मौने ऽभियोगः कृतः ।
धैर्यं[3] कर्तुमपि स्थिरीकृतमिदं चेतः[4] कथंचिन्मया
बद्धो मानपरिग्रहः परिकरे[5] सिद्धिस्तु दैवे स्थिता ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

३५९

For reff see below

तथा[1]भूदस्माकं प्रथममविभिन्ना[2] तनुरियं
ततो ऽनु त्वं प्रेयानह[3]मपि हताशा प्रियतमा ।
इदानीं नाथस्त्वं[4] वयमपि कलत्रं किमपरं
मयाप्तं[5] प्राणानां कुलिशकठिनानां फलमिदम् ॥

भावकदेव्याः ॥

---

३५८ *Skm II 228 (धर्मकीर्त्तेः and also (A) अमरोः) Sbhv 1578 (अमरुकस्य) *Padyāv 230 (अमरोः) *Sml P 84b (अमरुकस्य) *Sml B 102b (अमरुकस्य) Nami ad Rudrata VI 46 (anon) *S-Mukt I 93 (anon) Amaru, 97 [1] Skm, Sbhv, Sml P, Sml B, Amaru, Nami, S-Mukt ॰भेदो [2] Skm रचित [3] MS वै [4] MS त [5] All other texts ॰हे परिकरः

३५९ *Skm II 232 (अमरोः) Sbhv 1622 (कस्यापि) Śp 3558 (अमरकस्य) *Sml B 105b (Amaru) *Saml 145 (anon) Amaru, 69 Kuvalay ad 110 (anon) *S-Mukt I 81 (anon) Hemac p 305 (anon) Padyaracanā, VIII 14 (अमरुकस्य) [1] Padyarac and Amaru (some versions) यदा, Śp, Kuvalay, Saml, S-Mukt पुरा [2] Amaru, Saml, Padyarac ॰भक्ता [3] Kuvalay, S-Mukt ॰न्वय [4] Hemac त्वं नाथो [5] Kuvalay व्रतानां

३६०

यदा त्वं चन्द्रो ऽभूरविकलकलापेशलवपु[1]
स्तदाहं जातार्द्रा[2] शशधरमणीनां प्रतिकृतिः[4]।
इदानीमर्कस्त्वं खररुचिसमुत्सारितरसः
किरन्ती कोपाग्नीनहमपि रविग्रावघटिता ॥

अचलसिंहस्य ॥

३६१

कोपो[1] यत्र भ्रुकुटिरचना निग्रहो यत्र मौनं
यत्रान्योन्यस्मितमनुनयो दृष्टिपातः[2] प्रसादः।
तस्य प्रेम्णस्तदिदमधुना वैशसं पश्य जातं
त्वं पादान्ते लुठसि[3] न हि[4] मे मन्युमोक्षः खलायाः ॥

प्रद्युम्नस्य ॥

३६२

शठान्यस्याः काञ्चीमणिरणितमाकर्ण्य सह[सा]
समाश्लिष्यन्नेव प्रशिथिलभु[ज]ग्रन्थिरभवः।

---

३६० *Skm II 235 (अचलस्य) Śp 3564 (अचलस्य) *Sml P 88b (अचलस्य) *Sml B 107a (अचलस्य) *Sabhyāl II 38 (भावमिश्रस्य) [1] Śp ०भूः शिशिरकरसपर्करुचिर, Sabhyāl ०भूः ०००र्कमधुर, Sml P ०भूर्हिमकरकलाप(sic)सलवपु [2] Skm तदार्द्रा जाताहं [3] MS ग, Śp कृष्ण, so also Sabhyāl (कृश) [4] Skm प्रकृतिभिः

३६१ *Skm II 234 (अमरो.) Sbh 1630 (कस्यापि) Śp 3562 (वामनस्य) *Sml B 106a (वामनस्य) Amaru, 38 Daśar ad II 18 (अमरुशतके) Sarasvatīk ad V 138 (anon) [1] MS correction (from सौ ?) [2] MS त, Skm यत्र दृष्टि. [3] Sbh पतसि [4] All other texts च

३६२ *Padyāv 261 (समाहर्तु.) Daśar ad II 6 (anon) Sāhityad p 34 (anon) Amaru, 109 *Sabhyāl IV 8 (अमरस्य) [1] All other texts यदा MS सहसमा with T deleted before म [2] MS नै

तदेतत्क्वाचक्षे[1] घृतमधुमय त्वन्मृदु[2] वचो
विषेणाघूर्णन्ती किमपि न सखीयं[3] गणयति ॥

हिङ्गोकस्य ॥

३६३

मुग्धासि नायमपराध्य[1]ति सै[2]वमालि
केयं रुषा प[3]रुषिता लिखिताप्यनेन ।
केलिस्खलद्वसनमु(fol 56a)त्पुलकाङ्गभङ्ग
मुत्तुङ्गपीनकुचमालिखिता त्वमेव ॥

वीर्यमित्र[4]स्य ॥

३६४

*Skm ii 420 (पाणिनेः)

पाणौ शोणतले[1] तनूदरि दरक्षा[2]रं[3] कपोलस्थलं[4]
विन्य[5]स्या[6]ञ्जनदिग्धलो[च]नजलैः किं म्लानिमानीयते ।
मुग्धे चुम्बतु नाम चञ्चलतया भृङ्गः क्वचित्कन्दली
मुन्मीलन्नवमालतीपरिमलः किं तेन विस्मर्यते ॥

३६५

कोपः सखि प्रियतमे ननु वञ्चनैव
तन्मुञ्च मानिनि रुषं क्रियतां प्रसादः ।
प्राणेश्वरश्चरणयोः पतितस्तवायं
संभाष[1]तां विकसता नयनोत्पलेन ॥

---

३६२ [1] *Padyā* °तद्व्याचक्षे or °च्चे, *Daśar*, Amaru, *Sk* ... (?) क्वाचक्षे, MS °तङ्क्ता (?) for °तत्क्वा [2] All other texts °त्वद्वङ्ग [3] All other texts मे

३६३ [1] MS ध्यं [2] *Sic* MS (for मै ?) [3] MS य [4] MS तु

३६४ [1] *Skm* also (A) मे [2] *Skm* also (B) च [3] MS र, *Skm* मा [4] *Skm* ली [5] MS न्या, with mark of error against the vowel [6] *Skm* स्ता

३६५ [1] MS *sic* (see Exegetical Notes)

३६६

बाले नाथ विमुञ्च मानिनि रुषं रोषान्मया किं कृतं
खेदोऽस्मासु न मेऽपराध्यति भवान् सर्वेऽपराधा मयि।
तत्किं रोदिषि गद्गदेन वचसा कस्याग्रतो रुद्यते
नन्वेतन्मम का तवास्मि दयिता नास्मीत्यतो रुद्यते ॥

कुमारभट्टस्य ॥

For reff see below

३६७

गतप्राया रात्रिः कृशतनु[1] शशी शीर्यत[2] इव
प्रदीपो[3]ऽयं निद्रावशमुपगतो घूर्णत इव।
प्रणामान्तो[5] मानस्त्यजसि न तथापि क्रुधमहो
कुचप्रत्यासत्त्या[8] हृदयमपि ते चरिड[9] कठिनम् ॥

महोदधेः ॥

For reff see below

---

३६६ *Shm II 216 (अमरोः) Sbhi 1614 (भट्टकुमारस्य) Śp 3554 (कुमारदासस्य) *Sml P 86b (कुमारदासस्य) *Sml B 105a (कुमारदासस्य) Amaru, 57 Sāhityad p 43 (anon) Daśar ad II 16 (Amaru) Sarasvatīk ad I 117, II 144 (anon) *S-Ślokāh 13b (anon) *Sabhyāl 30a (कुमारदासस्य) *S-Mukt I 53 (anon) Ananta ad Rasam p 42 (anon) Hemac p 149 (anon) [1] S-Mukt दो [2] Sarasvatīk I 117 सि [3] Sabhyāl मन [4] Hemac त्वे [5] S-Ślokāh भवानि

३६७ Sbhv 1612 (बाणभट्टस्य) Śp 3713 (कस्यापि) Buhler, Ind Antiquary, I p 114 (Bāna) At p 54 (anon) *Sml P 120a (anon) *Sabhyāl IV (21a कस्यापि) Padyaracanā IX 1 (कस्यापि) *Padyaveṇī V 34 (anon). [1] Śp, Sabhyāl, Padyarac, Padyaveṇī शशिमुखि [2] Sbhi सीदत, Buhler शशीयत (sic) [3] MS यो [4] At, Sabhyāl र्णि [5] Buhler न्ते, At ॰न्तः कोप॰ [6] Buhler ॰न त्व [7] Buhler यथा त्व; Śp, Sabhyāl ॰नस्तदपि न जहासि, Padyaveṇī ॰दपि वहसि त्व [8] MS ॰शत्या [9] Buhler सुभ्रु

३६८

गतो दूरं चन्द्रो जठरलवलीपाण्डरवपु
र्दिशः किंचित्किंचित्तरणिकिरणैर्लोहितरुचः।
इदं निद्राच्छेदे रसति सरसं सारसकुलं
चकोराक्षि क्षिप्रं जहिहि जहिहि प्रेमलडितम् ॥

३६९

*Shm II 197 (विम्बोकस्य) *Sml P 123a (कस्यापि)

मया तावद्गोत्रस्खलितहतकोपान्तरितया
न रुद्धो निर्गच्छन्नयमतिविलक्षः प्रियतमः।
अयं त्वाकूतज्ञः परिणतिपरामर्श[1]कुशलः
सखीलोको ऽप्यासील्लिखित इव चित्रेण किमिदम् ॥

हिम्बोकस्य ॥

३७०

- ⌣ --- (अमरो॰) Jayaratha ad As p 5 (anon)

[विदितं कृत्या[1]लापैरलं प्रिय गम्यतां
तनु(fol 56b)रपि न ते दोषो ऽस्माकं विधिस्तु पराङ्मुखः।
तव यदि तथा[2]रूढं प्रेम प्रपन्नमिमां दशां
प्रकृतिचपले[3] का नः पीडा गते हतजीविते ॥

धर्मकीर्त्तेः ॥

३७१

For reff see below

असद्वृत्तो नायं न च सखि[1] गुणैरेष रहितः
प्रियो मुक्ताहारस्तव चरणमूले निपतितः।

---

३६९ [1] MS र्ष

३७० [1] Padyāv भव्या, Jayar व्यर्था [2] Padyāv ॰भूत [3] Jayar ॰तरले

३७१ *Shm II 237 (कस्यचित्) Sbhv 1607 (अमरुकस्य) Śp 3552 (कस्यापि) *Sml P 86a (anon) *Saml 143 (anon) [1] Sbhv, Śp, Sml. खलु, Saml भवति न गुणैर्वा विरहितः

गृहाणैनं मुग्धे व्रजतु तव[1] कण्ठप्रणयिता
मुपायो नास्त्यन्यो हृदयपरि[2]तापोपश[म]ने ॥

३७२

अनालोच्य[1] प्रेम्णः परिणतिमनादृत्य सुहृद
स्त्वया[2]काण्डे[3] मानः किमिति शरले प्रेयसि[4] कृ[5]तः ।
समाकृष्टा ह्येते विरह[6]दहनोद्भासुर[7]शिखाः
स्वहस्तेनाङ्गारास्तदलमधुनारण्यरु[8]दितैः ॥

विकटनितम्बायाः ॥

For reff see below

३७३

मा रोदीः सखि नश्यदन्धतमसं पश्याम्बरं ज्योत्स्नया
शीतांशुः सुधया विलिम्पति सखाराज्ञो मनोजन्मनः ।
कः कोपावसरः प्रसीद रहसि स्वेदाम्भसां बिन्दवो
लुम्प[1]न्तु स्तनपत्र[2]भङ्गमकरीः सौधागुरु[3]श्यामलाः ॥

३७४

मा रोदीः करपल्लवप्रणयिनीं कृत्वा कपोलस्थलीं
मा भाङ्क्षीः परिखेदसाक्षिभिरिव श्वासैर्मुखेन्दोः श्रियम् ।

---

३७१ [1] *Sbhv* निज [2] *Sml* तव हृदय॰ , *Saml* तव हृदयदाहो॰

३७२ **Skm* II 206 (राजशेखरस्य) *Sbhv* 1170 (कस्यापि) **Sml B* 104*b* (वाग्भटस्य) Amaru, 80 **Padyāv* 228 (अमरोः) **Saml* 141 (anon) **S-Mukt* I 99 (anon) [1] *Saml* क्व [2] MS या. (for याऽ?) [3] Amaru also मुग्धे, so *S-Mukt* [4] *Sbhv*, *Saml*, Amaru संप्रति [5] *Sbhv* धृ, *S-Mukt* सरलत्वे नविढि (*sic*) [6] *Sbhv*, *Saml*, Amaru प्रलय [7] *S-Mukt* ॰सित [8] *Sbhv* ॰ना तस्य रु॰, the MS has ण्य for स्य

३७३ [1] MS प [2] MS तु or त्त [3] MS र

मुग्धे दग्धगिरः स्खलन्ति शतशः किं कुप्यसि प्रेयसि
प्राणास्तन्वि ममासि नोचितमिदं तद्व्यर्थमुत्ताम्यसि ॥

३७५

Śp 1171 (कस्यापि)

यदेतन्नेत्राम्भः पतदपि[1] समासाद्य तरुणी
कपोले[2]व्यासङ्गं कुचकलशमस्याः कलयति ।
ततः श्रोणीबिम्बं व्यवसितविलासं तदुचितं
स्वभावस्वच्छानां विपदपि सुखं[3] नान्तरयति ॥

३७६

*Skm II 139

पक्ष्मान्तस्खलिताः कपोलफलके लोलं लुठन्तः क्षणं
धारालास्तरलोत्स[1]लत्तनुकणाः पीनस्तनास्फालनात् ।
कस्माद्ब्रूहि त[2]वाद्य कण्ठ(fol 57a)विगलन्मुक्तावलीविभ्रमं
बिभ्राणा निपतन्ति बाष्पपयसां प्रस्यन्दिनो बिन्दवः ॥

राजशेखरस्य ॥

३७७

For reff see below

कपोले पत्त्राली करतलनिरोधेन मृदिता[1]
निपीतो निःश्वासै[2]रयममृतहृद्यो ऽधररसः ।

---

३७५ [1] MS ये (yi) [2] Śp ले [3] MS corrected from खा

३७६ [1] Skm च्छ [2] MS भ

३७७ *Skm II 245 (कस्यचित्) Sbhv 1627 (कस्यापि) Amaru, 81 *Dhvanyāl ad* II 17 (anon) *Ak* p 261 (anon) *Sarasvatīk ad* V 185 (anon) *S-Mukt* I 90 (anon) [1] *S.-Mukt* वि(चि)हिता [2] MS and *Skm* नि (for निः) see the lexica [3] MS corrected from °सौ

मुहुः[1] कण्ठे लग्नस्तरलयति बाष्पः स्तनतटं[3]
प्रियो मन्युर्जातस्तव निरनुरोधे न तु वयम् ॥

३७८

धिग्धिंक्कामयि केन दुर्मुखि कृतं किं किं न कायव्रतं
द्विवाण्यच दिनानि को न कुपितः को नाभवन्मा . . ।
स्मः केचिन्न[3] वयं यदेकमपरस्याप्युक्तमाकर्ण्यता
मत्युन्माथिनि चन्दने ऽपि नियतं नामाभिरुन्निष्ठति ॥

वैद्यण्यस्य ॥

३७९

स्फुटतु हृदयं कामः कामं[1] करोतु तनुं तनुं
न खलु[2] चटुल[प्रे]म्णा कार्यं पुनर्दयितेन मे ।
इति सरभसं मानाटोपादुदीर्य वचस्तया
रमणपदवी शारङ्गाक्ष्या सशङ्कितमीक्षिता ॥

For reff see below

---

३७७ [1] MS द्र [2] *Sarasvatīk* लग्नः कण्ठे त°, *Skm* °प्न स्ति(or स्थि)रयति MS writes लग्न twice, the म being in the former case lost [3] *Sarasvatīk* टी, *S-Mukt* °भर

३७८ [1] MS ग्धे (*gdhi*) [2] Two syllables (नवान् ?) lost [3] MS च्च [4] MS क

३७९ **Skm* II 230 (अमरोः and (B) कस्यचित्) *Sbhi* 1574 (अर्भकस्य) Amaru, 73 **Sml P* 84*a* (अमरुकस्य) **Sml B* 102*a* (अमरुकस्य) **S-Mukt* I 84 (anon) [1] *Sbhv* काम कामः [2] *Skm*, *S-Mukt*, Amaru सखि [3] *Sbhv*, Amaru प [4] Amaru, *Sml P* °वेग्ना, Amaru also °कोपाटोपा (*Śṛngāra-dīpikā*) and °मानोद्रेका (*Śatakāvali*) [5] MS स्त्र [6] MS प [7] Amaru also निरन्तर (so *Sml P*) and ससंभ्रम, the *Śṛngāra-dīpikā* agrees with our MS

३८०

For reff see below

एकस्मिञ्छयने[1] पराङ्मुखतया वीतोत्तरं ताम्यतो
र[न्योन्यं] हृदये[2] स्थिते ऽप्यनुनये संरक्षतोर्गौरवम्।
पश्चादाकुलयो[3]रपाङ्गवलनान्मिश्रीभवच्चक्षुषो
र्भग्नो मानकलिः[4] सहासरभस[5]व्यावृत्त[6]कण्ठग्रहः[7]॥

३८१

कन्दर्पकन्दलि सखी . .[1] शा लुनीहि
कोपाङ्कुरं चरण . . . . [2]तिथिः स्याम्।
पश्य प्रसीद चरमाचलचूलचुम्बि
बिम्बं विधो[3]र्लवलपाण्डुरमस्तमेति ॥

३८२

अहो दिव्यं चक्षुर्वहसि तव सापि[1] . . . .
. . . (fol 57b)मयाङ्कं युवतिषु वपुः संक्र[2] . . .

---

३८० *Skm II 248 (अमरोः) Sbhv 2112 (anon) Śp 3715 (अमरुकस्य) *Sml B 150a (Amaru) Sāhityad p 81 (anon) Jayaratha ad As p 14 (anon) *S-Mukt I 39 (anon) Hemac p 70 (anon) *S-Prab 61 (anon)
[1] MS °तस्मिन् श° [2] Sbhv, Śp, Amaru, Hemac, Jayar, S-Prab च, Skm, Sāhityad °रन्योन्यस्य हृदि [3] The other texts have दम्पत्योः शनकैर°, S-Mukt continuing पागवलितामि°
[4] MS क्लि see Introduction [5] Amaru, Śp., S-Prab स
[6] Skm, Sāhityad °सक्त [7] Skm also (B), Hemac हं, Sbhv कौतूहलः, Śp कण्ठग्रहो ऽनुष्ठितः

३८१ [1] Aksaras lost (खट्ट and योर्न सदा? °वृथा?) [2] MS र्स
[3] MS. here inserts ꣸ twice (near the hole for the string)

३८२ [1] Two doubtful aksaras, the next seven are lost see Exegetical Notes [2] The next five aksaras are lost see Notes

. . नाभिज्ञानं कथमितरथा पश्यति पुरो
भवानेकस्तस्याः प्रतिकृतिमयीरेव[1] रमणीः॥
मनोविनोदकस्य ॥

३८३

प्रिये मौनं [मुञ्च श्रुतिरमृतधारां पि]बतु मे
दृशावुन्मील्येतां भवतु जगदि[न्दीव]रमयम् ।
प्रसीद प्रेमापि प्रशमयतु निःशेषमधृती
रभूमिः[4] कोपानां ननु निरपराधः परिजनः ॥
हिम्बोकस्य ॥

*Skm ii 243 (डिम्बोकस्य)

३८४

कोपस्त्व[या यं]दि कृतो मयि[2] पङ्कजाक्षि
सो ऽस्तु प्रियस्तव किमस्ति[3] विधेयमन्यत् ।
आश्लेषमर्पय मदर्पितपूर्व[मुच्चै[4]]
रुच्चैः समर्पय मदर्पितचुम्बनं च ॥
शतानन्दस्य ॥

Amaru, 133
Śṛngāratilaka, 23
*S Ratnak v 324 (anon)

३८५

सखि कलितः स्खलितो . . सौ[1] नैव प्रणाममात्रेण ।
चिरमनुभवतु भवत्या बाहुलताबन्धनं धूर्तः ॥
गोनन्दस्य ॥

---

३८२ [1] MS. here inserts पङ्क पङ्क (?) (near the hole for the string)

३८३ [1] These four aksaras are partly legible in the MS [2] These two aksaras are partly legible in the MS [3] MS नेः (nih) [4] MS मेः

३८४ [1] Amaru, *Śrngārat* हृ [2] Amaru, *Śrngārat* यदि, *S -Ratnak* यदि क्षतो हृदि. [3] Amaru, *Śrngārat* च [4] Two aksaras lost in MS owing to homœoteleuton [5] MS र्पे

३८५ [1] *Sic* MS , with two aksaras lost or, if the space is insufficient, omitted Should we read °तो ऽसौ शाठ्यो ? Cf 394*b*

३८६

जाते केलिकलौ कृते कमितरि व्यर्थानुनीतौ चिरा
न्माने म्लायति मन्मथे विकसति[1] क्षीणे . धौ[2] ऽनेहसि ।
मायास्वापमुपेत्य तन्निपुणया निद्रान्ध्यमाचेष्टितं
मानम्लानिरभून्न येन च न चाप्यासीद्रहःखण्डनम् ॥

३८७

कथंचिन्नैदाघे दिवस इव कोपे विगलिते
प्रसन्नौ[1] . . यां तदनु च निशायामिव शनैः ।
स्मितज्योत्स्नारम्भक्षपितविरहध्वान्तनिवहो
मुखेन्दुर्मानिन्याः स्फुरति कृतपुण्यस्य सुरते[2] ॥

३८८

Sbhv 1160 (चमरुकस्य ?) Śp 3542 (कस्यापि)

मानव्याधिनिपीडिताहमधुना शक्नोमि तस्यान्तिकं[1]
[नो ग] (fol 58a) न्तुं न सखीजनो ऽस्ति चतुरो यो मां बलान्नेष्यति ।
मानी सो ऽपि जनो न लाघवभयादभ्येति मातः[3] स्वयं
कालो याति चलं च जीवितमिति क्षुण्णं मनश्चिन्तया[4] ॥

३८९

Sbhv 1163 (बुद्धकस्य) *Sml B 103b (वर्धुकस्य)

यावन्नो सखि गोचरं नयनयोरायाति ता[व]द्द्रुतं
गत्वा ब्रूहि यथाद्य[1] ते दयितया मानः समालम्बितः ।

---

३८६ [1] MS ते (ti) [2] वो ? क्रुधो to be read ? [3] MS त्व

३८७ [1] Sic ? or न्नौ ? The next two aksaras are lost read जातायां or प्राप्तायां ? [2] MS भे

३८८ [1] Aksara partly lost [2] MS °टार [3] MS च:
[4] MS °तपा

३८९ [1] MS द्य

दृष्टे धूर्तविचेष्टिते तु दयिते तस्मिन्नवश्यं[1] मम
स्वेदाम्भःप्रतिरोधिनिर्भरतरंस्मेरं मुखं जायते ॥

३९०

दुष्टा मुष्टिभिराहता हृदि नखैराचोटिता[1] पार्श्वयो
राकृष्टा कवरीषु गाढमधरे सीत्कुर्वती खण्डिता ।
त्वत्कृत्यं त्वदगोचरेऽपि हि कृतं सर्वं मयैवाधुना
मामाज्ञापय किं करोमि शंरले भूयः सपत्न्यास्तव ॥

३९१

सुतनु जहिहि मौनं[1] पश्य पादानतं मां
न खलु तव[2] कदाचित्कोप एवंविधोऽभूत् ।
इति[3] निगदति[4] नाथे तिर्यगामीलिताक्षी
नयनजलमनल्पं मुक्तमुक्तं न किंचित् ॥

For refl see below

३९२

चेतस्यङ्कुरितं विकारिणि दृशोर्द्वन्द्वे द्विपत्त्रायितं
प्रायः पल्लवितं वचःस्वपरताप्रत्यायमानादिष[2] ।

---

३८९ [1] MS स्य [2] *Sbhi* °नो.

३९० [1] *Sic* MS (for च्छो ?) [2] MS स

३९१ **Skm* II 250 (अमरोः) *Sbhv* 1600 (कस्यापि) *Śp* 3577 (कस्यापि) **Sml P* 89*a* (अमरूकस्य) **Sml B* 108*b* (Amaru) **Saml* 151 (anon) Amaru, 39 *Sāhityad* p 98 (anon) **S-Ratnak* (only *a*) v 12 (anon) With *b* cf Bharata's *Nāṭyaśāstra* XV 67*a* [1] *Skm*, *Sāhityad*, *Sml B* कोप ; *S-Ratnak* जहिहि तरुणि कोप, *Sbhv*, *Śp*, *Sml P* मान [2] *Śp* तव न खलु [3] MS ते (*ti*) [4] *Sml P* °दित

३९२ [1] MS द्व [2] *Skm* वचस्युपचितं प्रौढं क[illegible]

तत्तत्कोपविचेष्टिते कुसुमितं पादानते तु प्रिये
मानिन्याः [फलितं] न मानतरुणा पर्यन्तवन्ध्यायितम् ॥
राजशेखरस्य ॥

३९३

*Skm II 236 (मनोकस्य)

कियन्मात्रं गोत्रस्खलितमपराधश्चरणयो
श्चिरं लोठत्येष प्रहवति[3] न मानाद्विरमसि ।
रुषं [मुञ्चामुञ्च प्रियमनुगृहाणा]यतिहितं
शृणु त्वं यद्ब्रूमः प्रियसखि नखं मा कुरु नदीं[5] ॥

३९४

दैवादयं यदि जनो विदितो ऽपराधी
दासोचितैः परिभवैरयमेव शास्यः ।
एषा[1] कपोलफलके ऽ . . . . . .
. . . . (fol 58b) बाष्पजलप्रणालैः[3] ॥

३९५

कृत्वागः स च नागतो ऽपि किमपि व्यक्तं मनो मन्यते
तत्कासे कमुपैमि जङ्गमवने को मामिहाश्वासयेत् ।
इत्युक्त्वाश्रुगलन्मुखी विटसखी ध्वस्ता विस . . .
. . . .[2] रसि कृतात्यन्तं प्रिया रोदिता[3] ॥
वल्लणस्य ॥

---

३९२ [1] *Skm* नु [2] MS पि

३९३ [1] *Skm* ०द्धं च [2] *Skm* लोचत्ये (A.) and लोठत्ये (B) [3] *Skm* प्रहरति [4] The MS retains traces of these four aksaras [5] *Skm* न माने कुरु मति ; correct MS to मुखं मा . ? Cf 394 *c-d*

धुंकस्

३९४ [1] This aksara is partly defaced in the MS [2] MS पु [3] Regarding the sense of the lost aksaras see Exegetical Notes

ज ३

३९५ [1] MS सु [2] The missing syllables may have been something like विस]वादिता । शोकोन्मत्तसखीगणो[रसि [3] MS (for ०ति or even ऽरादित (see Lexx) ?)

[4] MS n

३८९

३९६

कपोलं पक्ष्मभ्यः कलयति कपोलात्कु[1]चतटं
कुचान्मध्यं मध्यान्नवमुदितनाभीसरसिजम्[2] ।
न जानीमः [किं नु क्व[3] सुकृतमनेन व्यवसि[4]]तं
यदस्याः प्रत्यङ्गं नयनजलबिन्दुर्विहरति ॥

*Skm II 140
(नरसिंहस्य)

३९७

विकिर नयने मन्दच्छायं भवत्वसितोत्पलं
वितर दयिते हासज्योत्स्नां निमीलतु पङ्कजम् ।
वद सुवदने लज्जामूका भवन्तु शिख[ण्डिन]ः[1]
परपरिभवो मानस्थानैर्न मानिनि सह्यते ॥

३९८

अयं धूर्तो मायाविनयमधुरा[1]दस्य चरिता[2]
त्सखि[3] प्रत्ये[4]षि त्वं प्रकृतिसरले पश्यसि न किम् ।
कपोले यल्लाक्षा[5]रसबहलभां[6]गप्रणयिणी
मिमां धत्ते मुद्रामनतिचिरवृ[7]त्तान्तपिशुनाम् ॥

*Skm II 117
(सोल्लोकस्य)

३९९

अप्राप्तकेलिसुखयोरतिमानरुद्ध
संधानयो रहसि[1] जातरुषोरकस्मात् ।

---

३९६ [1] *Skm* करप्राणात्स्तन (A) and कपोलात्स्तन (B) [2] *Skm* स्तनान्नाभि नाभेर्घनजघनमेत्य प्रतिमुहुः [3] The MS retains traces of these three aksaras, *Skm* क्व सुष्ठतमनेन (A) and क्व नुदनेन (B) [4] MS षिं.

३९७ [1] So to be read? or शिखाबलाः ?

३९८ [1] *Skm* वा (?) [2] *Skm* वचसः [3] MS खे (*khi*) [4] MS त्वे [5] MS च्या [6] *Skm* रा [7] MS. त

३९९ [1] MS से (*si*)

यूनो[1]र्मिथो ऽभिलषतो[2]ः प्रथमानुनीतिं
भावाः प्रसादपिशुनाः क्षपयन्ति निद्राम् ॥

सोन्नोकस्यैतौ ॥

४००

*Skm II 208 (कस्यचित्)

श्रवसि न कृतास्ते तावन्तः[1] सखीवचनक्रमा
श्चरणपतितो ऽङ्गुष्ठाग्रेणाप्ययं न हतो[2] जनः ।
कठिन[3]हृदये मिथ्यामौ[4]नव्रतव्यसना[5]दयं
परिजनपरित्यागोपायो न[6] मानपरिग्रहः ॥

४०१

*Skm II 221

न मन्दो वक्त्रेन्दुः श्रयति न ललाटं कुटिलता[1]
न नेत्राब्जं रज्यत्य[2]नुषं[3]जति न[5]भ्रूरपि भिदाम् ।
इदं तु प्रेयस्या(fol 59a)ः प्रथयति रुषो ऽन्तर्विकसिताः[6]
शते ऽपि प्रश्नानां यदभिदुरमुद्रो ऽधरपुटः ॥

वैद्यधन्यस्य ॥

४०२

Śp 3536 (कस्यापि)

तत्तद्वदत्यपि यथावसरं[1] हसत्य
प्यालिङ्गने ऽपि न निषेधति चुम्बने ऽपि ।
किन्तु प्रसादनभयादति[2]निह्नुतेन
कोपेन[3] को ऽपि निहितो[4] ऽद्य रसावतारः ॥

महाव्रतस्य ॥

---

३९९ [1] MS पूरो [2] MS षि

४०० [1] MS न्त्र: [2] MS भो read निहतो ? [3] MS repeats the न [4] *Skm* सौ [5] MS वा [6] *Skm* व

४०१ [1] *Skm* equally well ता [2] *Skm* also (A) च [3] *Skm* also (B) त [4] *Skm* also (A) स [5] MS ०नित [6] *Skm* ०लसितं [7] MS भे (*bhi*)

४०२ [1] MS र [2] *Śp* पि [3] Corrected from कौ [4] *Śp* वि

४०३

आश्लेषेण पयोधरप्रणयिनी[1] प्रत्यादिशन्त्या दृशं
दृष्ट्वाचाधरबद्धतृष्णां[2]मधरं निर्भर्त्सयन्त्या मुखम्।
ऊर्वोर्गाढ[3]निपीडनेन जघने पाणिं च रुन्धानया
पत्युः प्रेम न खण्डितं निपुणया मानो ऽपि नैवोज्झितः॥

४०४

दीर्घोच्छ्वा[1]सविकम्पिताकुलशिखा यत्र प्रदीपाः कुले
दृष्टिर्यैत्र च दीर्घजागरगुरुः कोपे मदीये तव।
विस्रम्भैकरसप्रसादमधुरा यत्र प्रवृत्ताः कथा
स्तान्यन्यानि दिनानि मुञ्च चरणौ सैवाहमन्यो भवान्॥

४०५

परीरम्भारम्भः स्पृशति परमिच्छां[1] न तु भुजौ
भजन्ते विज्ञानं न तु गिरमनूरोधविधयः।
मनस्विन्याः स्वैरं प्रसरति निशासीमसमये
मनः[2] प्रत्यावृत्तं कमितरि कथंचिन्न तु वपुः॥

चक्रपाणेः॥

४०६

[1]अद्योद्यानगृहाङ्गणे सखि मया स्वप्नेन लाक्षारुणः
प्रोत्क्षिप्तो ऽयमशोकदोहदविधौ पादः क्वणन्नूपुरः।
तावत्किं कथयामि केलिपटुना निर्गत्य कुञ्जोदरा
दज्ञातोपनतेन तेन सहसा मूर्ध्नैव संभावितः॥

मधुकूटस्य॥

---

४०३ [1] MS ष्णु [2] MS ना [3] MS न

४०४ [1] MS च्छ्वा

४०५ [1] MS मे (*mi*) [2] MS मः

४०६ [1] Cf the verse अद्योद्याने in the *Karnasundarī* I 36, plainly based upon this

४०७

*Skm II 201 (अमरोः) Sbhv 1118 (कस्यापि)

सखि स सुभगो मन्दस्नेहो मयीति[1] न मे व्यथा
विधिपरिणतं[2] यस्मात्सर्वो जनः सुखमश्नुते ।
मम तु हृदये[3] संतापो[4]ऽयं प्रिये[5] विमुखे ऽपि यत्
कथमपि हतव्रीडं[7] चेतो[8] न याति विरागिताम्[9] ॥

४०८

For reff see below

भ्रूभे(fol 59b)दे[1] रचिते ऽपि दृष्टिरधिकं सोत्कण्ठमुद्वीक्षते[2]
रुद्धायामपि वाचि सस्मितमिदं[3] दग्धाननं जायते ।
कार्कश्यं[4] गमिते ऽपि चेतसि तनू[5] रोमाञ्चमालम्बते
दृष्टे निर्वहणं भविष्यति कथं मानस्य[8] तस्मिञ्जने[9] ॥

४०९

Vāmana *ad* III 2, 14 (anon) *Kāvyapr ad* IV 42 (anon) *Kāvyaprad ad* IV 20 (anon)

प्रेयान्[1] सो ऽयमपाकृतः सशपथं पादानतः कान्तया
द्वित्राण्येव पदानि वासभवनाद्यावन्न यात्यात्मना[3] ।
तावत्प्रत्यु[त] पाणिसंपुटलसन्नी[वी]निबन्धं[5] धृतो
धावित्वेव कृतप्रणामकमहो प्रेम्णो विचित्रा गतिः ॥

---

४०७ [1] *Sbhv* मे [2] *Skm*, *Sbhv* विरचि [3] *Skm* मनसः, *Sbhv* सततं [4] MS यो [5] *Skm*, *Sbhv* जने [6] *Skm* चण [7] MS ड [8] MS तौ [9] *Sbhv* ग

४०८ **Skm* II 227 (अमरोः) *Sbhv* 1580 (भदन्तारोग्यस्य) **Sml P* 85*a* (भदन्तारोग्यस्य) **Sml B* 103*a* (भदन्तारोग्यस्य) *Śp* 3540 (भदन्तवर्मण) Amaru, 28 **S-Mukt* I 44 (anon) **S-Ratnak* V 318 (anon) *Sāhityad* p 81 (anon) [1] *Śp*, Amaru, *Sml*, *S-Ratnak*, *S-Mukt* ०भङ्गे [2] *Skm* also (A) च्य [3] *S-Ratnak* सद्वार्या [4] MS स्विं [5] *S-Mukt*, *S-Ratnak* मु [6] MS स्य [7] MS न [8] Amaru also नामास्य [9] *S-Ratnak* चणे, MS ०न् ज०

४०९ [1] MS प्रिप्रा [2] MS षा [3] *Kāvyapr*, *Kāvyaprad*, Vāmana ०त्वमना [4] MS ०त्या [5] MS न्ध

४१०

गते प्रेमाबन्धे हृदयबहुमाने विगलिते
निवृत्ते सद्भावे जन इव जने गच्छति पुरः ।
तदुत्प्रे[क्ष्योत्प्रे]क्ष्यं प्रियसखि गतांस्तांश्च दिवसा
न्न जाने को हेतुः स्फुटति शतधा यन्न हृदयम् ॥

For reff see below

४११

सुतनु नितम्बस्तव पृथुरक्ष्णोरपि नियतमर्जुनो महिमा ।
मध्यः सबलिरिदानीं मान्धाता कुचतटः क्रियताम् ॥

४१२ दामोदरस्य ॥

दृष्टे लोचनवन्मनाङ्मुकुलितं चाग्रे गते वक्त्रव
न्न्यग्भूतं बहिरास्थितं पुलकवत्संस्पर्शमातन्वति ।
नीवीबन्धवदागतं शिथिलतामाभाष[मा]णे ततो
मानेनापसृतं ह्रियेव सुदृशः पादंस्पृशि प्रेयसि ॥

For reff see below

---

४१० *Skm II 893 (अमरोः) Sbhv 1141 (विज्जकायाः) Śp 3545 (अमरुकस्य) Amaru, 43 S-Muktāv XIV 7 (anon) S-Mukt X 14 (anon) [1] Skm, Śp, Amaru, Subhās, S-Mukt प्रणय [2] Sbhv पि [3] Subhās, S-Mukt धवे [4] Sbhv तथा चैवोत्प्रेक्ष्य, [5] MS °तास्ते च दिवसा [6] Skm, Sbhv, Śp, Amaru, Subhās, S-Mukt दल [7] MS यं न

४१२ *Skm II 246 (कस्यचित्) Śp 3581 (कस्यापि) Sarasvatīk ad V 138 and 185 (anon) *Sml P 89a (कस्यापि) *Sml B 109a (अमरुकस्य) *Sabhyāl 30a (Samasyā by Bhīmasena) Hemac p 86 (anon) [1] Sarasvatīk also (185) °वर्त्मनामु [2] All other texts पार्श्वस्थिते, Hemac with चक्रवत् [3] Skm, Śp, Sarasvatīk, Sml P, Sabhyāl, Hemac सि [4] Sarasvatīk also (185) °तत्स्पर्शं, elsewhere स्पर्शे समा° [5] Skm, Śp °ता स, Sml P reads सवीक्ष्यमाणे [6] MS here inserts त्त, Śp reads चण, Sml P चणात् [7] MS य [8] Sarasvatīk ग [9] Sarasvatīk also (185) °तनोरङ्घ्रि

॥ विरहिणीव्रज्या ॥[1]

४१३

तापस्तन्वङ्गमाहितासु बिसिनीष्वङ्गारकारायते
बाष्पः पाण्डुकपोलयोरुपरि वैपुल्यात्कर्पूरायते[1] ।
किं चास्या मलयद्रुमद्रवभरैर्लिम्पामि यावत्करं
तावच्छ्वाससमीरणव्यतिकरैरुद्धूलिरासीत्करः ॥

अच्युतस्य ॥

४१४

*Skm II 512 (विद्यायाः)

देवेन प्रथमं जितो ऽसि[1] शशभृल्लेखाभृतानन्तरं
बुद्धेनोद्धतबुद्धिना स्मर ततः कान्तेन पान्थेन मे ।
त्यक्त्वा तान्वत हंसि मामतिकृशां बा(fol 60a)लामनाथां स्त्रियं
धिक्त्वां धिक्तव[2] पौरुषं[3] धिगुदयं धिक्कार्मुकं धिकछरान्[4] ॥

श्रीराज्यपालस्य ॥

४१५

*Skm II 196 (अमरोः)

कर्णे यन्न कृतं सखीजनवचो यन्नादृता बन्धुवा
क्यत्पादे[1] निपतन्नपि प्रियतमः कर्णोत्पलेनाहतः[2] ।
ते]नेन्दुर्दहनायते मलयजालेपः स्फुलिङ्गायते
रात्रिः कल्पशतायते बिसलताहारो ऽपि भारायते[3] ॥

---

[1] MS हे (hi)

४१३ [1] MS चु

४१४ [1] *Skm* also (A) पि [2] MS कु [3] MS ष

[4] These three aksaras partly lost in MS

४१५ [1] MS पयो [2] MS लो [3] *Skm* also (A) हा

४१६

आहारे विरतिः समस्त[1]विषयग्रामे निवृत्तिः परा
नासाग्रे नयनं य[2]देतदपरं यच्चैकतानं[3] मनः ।
मौनं चेदमिदं च शून्यमखिलं[4] यद्विश्वमाभाति ते[5]
तद्ब्रूयाः सखि योगिनी किमसि भो किं वा वियोगिन्यसि ॥

For refl see below

४१७

वत्से[1] नैते पयो[दा][2]: सुरपतिकरिणो नो वकाः कर्णशङ्खाः[3][4]
सौदामिन्यो ऽपि नैताः कनकमयमिदं भूषणं कुम्भपीठे[5] ।
नैतत्तोयं नभस्तः[6] पतति मदजलं श्वासवाता[7]वधूतं
तत्किं मुग्धे वृथा[8] त्वं मलिनयसि मुखं प्रावृडित्यश्रुपातैः ॥

At pp 39-40 (anon) *S-Hārāv C 348 (anon)

४१८

नाकानोकहसंभवैः सखि सुधाच्योतल्लवैः पल्लवैः
पल्यङ्कं क्षणमात्रमा[1]स्तृणु [. . . .][2]पधानीकुरु ।

---

४१६ *Skm II 122 (राजशेखरस्य) Sbhv 3485 (anon) Śp 3423 (राजशेखरस्य) *Sml P 60b (राजशेखरस्य) *Sml B 66a (राजशेखरस्य) *Saml 89 (anon) *Padyāv 237 (कस्यचित्) Sāhityad p 112 (anon) Sāhityak ad IV 19 (anon) Sarasvatīk ad IV 42 (anon) *S-Hārāv C 347 (राजशेखरस्य) [1] Sbhv, Śp, S-Hārāv ग्र [2] Sāhityad, Sāhityak, S-Hārāv त; Sml P यद्दियद्० [3] Śp, S-Hārāv ०निष्ठं, Sml P ०श्चैक्तिनंश्च (?). [4] Sāhityad ०धुना [5] Sml P ०भाषसे [6] Skm च, Sml P ब्रूयास्त्व [7] MS ग

४१७ [1] At, S-Hārāv बाले [2] MS ने [3] Aksara nearly lost [4] MS ०स(श्र?)खा., At ०पूराः [5] At वारणाना; S-Hārāv मण्डनं कु० [6] S-Hārāv विकीर्ण [7] At वारिधारा [8] S-Hārāv मुधा

४१८ [1] MS गात्र(श्र?) सा(शा?) [2] Four aksaras omitted.

नो चेत्स्नेहरसावसेकविकसज्ज्वालावलीदारुणो
दारुणीव न मे विरंस्यति दहन्नङ्गान्यनङ्गानलः ॥

चक्रस्य ॥

४१९

असौ गतः सौगत एव यस्मा
त्कुर्यान्निरालम्बनतां ममैव ।
सखि प्रियस्ते क्षणिकः किमन्य
न्निरात्मकः शून्यतमः स वन्द्यः ॥

श्रीभोज्यदेवस्य ॥

४२०

पूर्णं कपोलतलमश्रुजलैर्यदस्या
यद्धूसरं वदनपङ्कजमायताक्ष्याः ।
अर्धाविदग्धगलदङ्गरसावसिक्त
मां (fol 60b) द्रैन्धनं तदिव भस्मकणानुयातम् ॥

४२१

अयं धारावाहस्तडिदियमियं दग्धकरका
स चायं निर्घोषः स च रववशो भेकनिचयः ।
इतीव प्रत्यङ्गप्रथितमदनाग्निं कृशतनु
र्घनश्वासोत्क्षेपैर्ज्वलयति मु[हुं]र्मृत्युवशिनी ॥

---

४१८ [1] MS षे [2] MS रु [3] MS व

४१९ [1] *Sic* MS , as in 462

४२० [1] MS ज्ञा [2] MS षि [3] In the MS this aksara has lost its vowel [4] MS द्रै

४२१ [1] MS स्वा [2] This aksara is partly lost [3] MS °षि(ष्रि ?)नी

४२२

प्रम्लानं पीनस्तनजघनसङ्गादुभयत
स्तनोर्मध्यस्यान्तः परिमिलनमप्राप्य हरितम् ।
इदं व्यस्तन्यासं श्लथभुजलताक्षेपवलनैः
कृशाङ्ग्याः संतापं वदति बिसिनीपत्त्रशयनम् ॥

Jon ff below

४२३

मनो रागस्तीव्रं व्यथयति विसर्पन्नविरतं
प्रमाथी निर्धूमं[2] ज्वलति विधुतः पावक इव ।
हिनस्ति प्रत्यङ्गं ज्वर इव गरीयानित[3] इतो
न मां त्रातुं तातः[4] प्रभवति न चाम्बा न भवती ॥

Malatim Kavyapr VIII 2(in Kavyapra VIII 2(in Hemac p (anon)

४२४

एतस्या विरहज्वरः[1] करतलस्पर्शैः परीक्ष्यो न यः[2]
स्निग्धेनापि जनेन दाहभयतः[3] प्रस्थंपचैः पाथसाम् ।

For ref see below

४२२ *Ratnāvalī*, II 38 *Śp* 3401 (श्रीहर्षस्य) **Sml B* 64*b* (श्रीहर्षस्य) *Kāvyapr ad* VIII 11 (anon) *Dhvanyāl ad* I 17 (anon) *Kuvalay ad* 66 (anon) *Kāvyaprad ad* VIII 11 (anon) *Aucityav ad* 11 (श्रीहर्षस्य) **S-Hārāv* C 369 (रत्नावलीतः) **S-Mukt* III 88 (anon) *Padyavac* V 8 (कालिदासस्य) [1] *Ratn*, *Kāvyapr*, *Kuvalay*, *Padyavac* म्रि [2] *S-Mukt*, *Padyavac* °न्यस्त [3] *Dhvanyāl*, *Kuvalay* प्रशिथिल-भुजा [4] *Ratn*, *Kuvalay* नलि [5] MS च

४२३ [1] Other texts विषमिव विसर्पत्व° [2] *Mālatīm* also मो, so *Kāvyaprad* [3] MS त: [4] Hemac तातस्त्रातु

४२४ *Bālarām* V 11 **Skm* II 163 (योगेश्वरस्य) **Sml P* 59*b* **Sml B* 65*a* *Aucityav ad* 14 **S-Hārāv* C 359 [1] *Skm* एतस्या (B °स्याः) स्मरस, so *Bālar* and *Aucityav* (with °स्याः, as in *Skm* B) [2] *Skm* ऽद्य न: [3] *Sml P*, *S-Hārāv* स्निग्धेनापि सखीजनेन [4] *Bālar* शोषप्रद.

निःशङ्कीकृ[1]तचन्दनौ[2]षधिविधावस्मिंश्चमत्कारिणो
लाजस्फोटममी स्फुटन्ति मणयो विश्वेऽपि हारस्रजाम्[4]॥

४२५

Viddhaś II 14
*Skm II 123
*Sabhyāl III 24

यत्ताडीदलपाकपाण्डु वदनं यन्नेत्रयोर्दुर्दिनं[1]
गण्डः पाणिनिषेवणाच्च यदयं संक्रान्तपञ्चाङ्गुलिः[2]।
गौरी क्रुध्यतु वर्तते यदि न ते तत्कोऽपि[3] चित्ते युवा
धिग्धिक्तां सहपांशुखेलनसखीं[4]लोके[5]ऽपि यन्निह्नवः॥

राजशेखरस्यैतौ ॥

४२६

*Skm II 297 (राजशेखरस्य)
*Sml B 102a (,,)

केयूरीकृतकङ्कणावलिरसौ कर्णान्तिकोत्तंसित[1]
व्यालोलालकपक्ष[2]तिः पथि पुरो बद्धाञ्जलिः पृच्छति ।
यावत्किंचिदु[3]दन्तमात्मकमितुस्तावत्स[4] एवेत्यथ
व्रीडाव[5]क्रितकण्ठनालमबला कैः कैर्न[6] भिन्ना रसैः॥

४२७

Viddhaś III 23
*Skm II 507 (राजशेखरस्य)

प्रियवि (fol 61a) रहमहोष्मामर्मरां[1]मङ्गलेखा
मपि हतकहिमांशो मा स्पृश क्रीडयापि ।

---

४२४ [1] *Skm* निर्बीजी, *Bālar*, *Aucityaı* निर्वीर्यी, *S-Hārāv* नि.शेषी [2] MS नो [3] *Skm* ॰धौ तस्मिंश्च च (B ट), *Bālar*, *Sml P*, *Aucityaı*, *S-Hārāv* तस्मिंस्तड [4] *Sml P*, *S-Hārāv* जः

४२५ [1] *Viddhaś*, *Sabhyāl* यद्दुर्दिनं नेत्रयोः [2] *Viddhaś*, *Sabhyāl* ॰र्यत्प्रेङ्खोलितकेलिपङ्कजदलश्वासाः प्रसर्पन्ति च [3] MS प [4] *Viddhaś* also खलु [5] *Skm* ॰वर्गे

४२६ [1] *Skm* कर्णावतंसीकृ. [2] MS ञ्च, so also *Skm* (A) [3] MS द्व [4] MS तुः ता [5] MS च [6] MS र्न्न

४२७ [1] *Skm* ॰ष्माम्बुर्मुरा and ॰ष्माम्बुर्मुरा, *Viddhaś* ॰ष्मामुर्मुरा (and ॰र्मरा)

इह हि तव लुठन्तः प्रोषपीडां[1] भजन्ते
दरजठरमृणालीकाण्डमुग्धा[3] मयूखाः ॥

४२८

यद्दौर्बल्यं वपुषि महती स[र्वतश्चास्पृ[1]]हा य
न्नासालक्ष्यं[2] यदपि नयनं मौन[मे[3]]कान्ततो यत् ।
एकाधीनं कथयति मनस्तावदेषा दशा ते
को ऽसावेकः कथ[य[3]] सु[4]मुखि ब्रह्म वा वल्लभो वा ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

*S'ʼn II 125

४२९

निकामं क्षाम[ाङ्गी सर[1]]सकदलीगर्भसुभगा
कलाशेषा मूर्तिः शशिन इव नेत्रोत्सवकरी ।
अवस्थामापन्ना मदनदहनोद्दाह[2]विधुरा
मियं नः कल्याणी रमयति मतिं[3] क[म्पयति च[1] ॥]

भवभूतेः ॥

Mālatīm II 3
Sarasvatīk ad
IV 62 (anon)
Ak p 324
(anon)

४३०

निद्रे भद्रमवस्थितासि कुशलं संवेदने किं तव[1]
क्षेमं ते सखि निर्वृते[2] ननु समं कान्तेन यूयं गताः ।
किं चान्यत्प्रियसंगमे ऽद्य[3] चलितो गच्छन्वि[4]पद्वत्सलो
मूर्छाविस्मृत[5]वेदनापरिजनो दृष्टो ऽस्मदीयो न वा ॥

श्रीरविन्दस्य ॥

*Skm II 298

---

४२७ [1] Skm प्रोषभार [2] Viddhaś also ०जरठ, see 66d and note 8 to 500 [3] Skm, corrected from मुग्धकाण्डा

४२८ [1] Four aksaras lost [2] Skm चं [3] Aksara omitted [4] Skm (A) स

४२९ [1] Aksaras wholly or partly lost [2] Mālatīm also म [3] Mālatīm, Ak, Sarasvatīk ०नः

४३० [1] MS तव कि [2] MS त्ते [3] Skm म [4] Aksara वि partly lost in MS [5] Skm ति [6] MS श्रा

४३१

मध्येसद्म समुद्गता तदनु च द्वारान्तरालं गता
निर्याताथ कथंचिदङ्गणमपि [प्रे]यांस्तु नालोकितः।
हंहो वायस राजहंस शुक हे हे शारिके कथ्यतां
का वार्त्तेति मृगीदृशो विजयते बाष्पान्तरायं वचः॥

चित्राङ्गस्य॥

४३२

Viddhaś III 17
Hemac comm p 7 (anon)
Kkbh ad v 1

दरदलितहरिद्राग्रन्थिगौ[रे शरीरे]
स्फुरति विरहजन्मा को ऽप्ययं पाण्डुभावः।
बलवति सति यस्मिन् सार्धमावर्त्य हेम्ना
रजतमिव मृगाक्ष्याः कल्पितान्यङ्गकानि॥

राजशेखरस्य॥

४३३

प्रिये प्रयाते हृदयं प्रयातं
निं (fol 61b) . . . चेतनया सहैव।
निर्लज्ज हे जीवित न श्रुतं किं
महाजनो येन गतः स पन्था॥

धर्मकीर्त्ते.॥

---

४३१ [1] MS या, the aksara प्रे is lost

४३२ [1] *Viddhaś* also नख, so Hemac, *Kkbh* [2] Four aksaras lost in MS

४३३ [1] MS ने (ni) [2] In the MS three aksaras and the vowel of चे are lost

४३४

बाष्पश्चक्षुषि नाञ्जनं करतले वक्त्रं न लीलाम्बुजं
गण्डे पाण्डरिमा न पत्त्र[1]मकरी श्वा[सा[2]] मुखे न स्मितम् ।
इत्थं यस्य वियोगयोगविधुरं मुग्धे तवेदं वपु
र्नो जा[3]ने कतमः स पुष्पधनुषा नीतः प्रसादश्रियम् ॥

भ्रमरदेवस्य ॥

४३५

कस्मादिदं नयनमस्तमिताञ्जनश्रि
वि[1]श्रान्तपत्त्र[2]रचनौ च कुतः कपोलौ ।
शृङ्गारवारिरुहकाननराजहंसि
कस्मात्कृशासि[3] विरसासि मलीमसासि ॥

विष्णुहरेः ॥

४३६

अरतिरियमुपैति मां न[1] निद्रा
गण[यति त][2]स्य गुणान्मनो न[3] दोषान् ।
विगलति[4] रजनी न संगमाशा[5]
व्रजति तनुस्तनुतां न चानुरागः ॥

प्रवरसेनस्य ॥

For 1 ff see below

---

४३४ [1] MS यन्त्र [2] Aksara lost in MS [3] MS र्जा

४३५ [1] Two aksaras partly lost (वि doubtful) [2] MS °यन्त्र [3] MS नि

४३६ **Skm* II 185 *Sbhv* 1113 (कस्यापि) *Śp* 3427 (बिल्हणस्य) **Padyāv* 213 (कङ्कस्य) **S-Ratnak* v 216 (anon) [1] MS नि [2] *Skm* also गमयति (A); *Sbhv* प्रथयति, MS has lost three aksaras [3] *Sbhv* मनो गुणान्न [4] *Skm*, *Sbhv*, *Padyāv*, *S-Ratnak* विरमति [5] MS सा

४३७

असावहं लोहमयी स यस्याः
क्रूरः सखि प्रस्तर . .[1] कान्तः ।
आकर्षकद्रावकचुम्बकेषु
नैको ऽप्यसौ भ्रामक इत्यवेहि ॥

शब्दार्णवस्य ॥

४३८

*Skm II 277 नावस्था वपुषो[1] ममेयमवधेरुक्तस्य नातिक्रमो
नोपालम्भपदानि वा[प्यकरुणे तचा[2]]भिधेयानि ते ।
प्रष्टव्यः शिवमालि केवलमसौ कच्चिद्भवद्गोचरे
नायातं मलयानिलैर्मुकुलितं कच्चिन्न चूतैरिति ॥

वाक्कूटस्य ॥

४३९

स्वप्ने ऽपि प्रियसंगमव्य . . . .[1] ते न निद्रागम
श्चित्रेणालिखितुं तमिच्छति यदि[2] स्वेदः सपत्नीजनः ।
मुग्धेयं कुरुते ऽथ तद्गुणकथां मन्युर्गिरामर्गलः
प्रायः पुण्यदिनानुभावबलनादाशंसितं सि . .[3] ॥

(fol 62*a*) . . . ॥

४४०

व्योमश्रीहृदयैकमौक्तिकलते मातर्बलाकावलि
ब्रूयास्त्वं जनमादरः खलु महान् प्राणेषु कार्यस्त्वया ।

---

४३७ [1] Two aksaras lost (एव ?)

४३८ [1] MS यो [2] *Skm* also (B) र, six aksaras are here lost

४३९ [1] Four lost aksaras (सनिनी शे ?) [2] MS दे (*di*)
[3] ति ? The next two aksaras are lost Read सिध्यति ?

एतां[1] म्लानिमुपागतां स्रजमिव त्यक्त्वा तनुं दुर्वहा
मेषा[2]हं स . . . . [3]तीव्रां वियोगव्यथाम् ॥

४४१

आदृष्टिप्रसरात्प्रियस्य पदवीमुद्वीक्ष्य निर्विण्णया
विश्रान्तेषु पथिष्वहःपरिणतौ ध्वान्ते समुत्सर्पति[4]।
दत्त्वैकं[5] सशुचा[6] गृहं प्रति पदं[6] पा[न्थस्त्रिय]ास्मिन् क्षणे
मा[7] भूदागत इत्यमन्दवलितोद्ग्रीवं[8] पुनर्वीक्षितम् ॥

सिद्धोकस्य ॥

For ref see below

४४२

*Skm II 126 (शब्दो(धो)कस्य)

श्वासास्ताण्डवितालकाः करतले सुप्ता कपोलस्थली
नेत्रे बाष्पतरङ्गिणी परि[ण[1]]तः कण्ठे कलः पञ्चमः।
अङ्गेषु प्रथमप्रवृद्धफलिनी[2] लावण्यसंवादिनी
पाण्डिम्ना विरहोचितेन गमिता कान्तिः[3]कथागोचरम्[6]॥

राजशेखरस्य ॥

४४० [1] MS ता [2] MS षां [3] Eight aksaras lost in MS The sense might be given by स भवान् सहिष्यति कथ The remains of the first aksara do not, however, suggest भ

४४१ **Skm* II 290 *Sbhv* 1056 (अमरुकस्य) Amaru, 76 *Daśar ad* II 25 (अमरुशतके) **S-Mukt* x 4 (anon) **S-Hārāv* C 356 [1] Amaru also °रं प्रि [2] *Sbhv*, *S-Mukt* °च्छिन्ने, Amaru has both readings [3] MS स्व. [4] Amaru also °मीलति [5] *S-Hārāv* द्व [6] MS °मुधा, *Skm* यात्येव स्वनिवेशन प्रतिपथं The bracketed syllables have been lost. [7] MS, *S-Mukt* मा [8] *Sbhv*, Amaru, *Daśar*, *S-Mukt*, *S-Hārāv* °तया

४४२ [1] Aksara lost [2] MS ले (h) [3] *Skm* also °फलिनी [4] MS सम्पा [5] MS ब्रि [6] *Skm* कथाशेषतां, MS °गोरव

४४३

स्मितज्यो[त्स्ना[1]]दानादुपकुरु चकोरप्रणयिनी[3]
विधेहि भ्रूलीलां स्मरतु धनुषः पञ्चविशिखः।
अयि स्तोकोन्निद्रैर्नयनकुमुदैर्मोदय दिशो
विशेषास्ते मुग्धे दधतु कृतिनां चेतसि पदम् ॥
अपराजितरक्षितस्य ॥

४४४

Skm II 242 (अभिनन्दस्य)

किमिति[1] कवरी याह[क्षाह]ग्दृशौ किमकज्जले[3]
मृगमदमसीपत्त्रन्यासः[5] स किं न कपोलयोः[6]।
अयमयम (fol 62b) यं किं च क्लाम्यत्यसंस्मरणेन ते
शशिमुखि[8] सखीहस्तन्यस्तो विलासपरिच्छदः ॥

Sarasvatīk ad IV 7? (anon)

४४५

**Skm* II 293 (कस्यचित)

वारं वारमलीक एव हि भवान् किं व्याहृतैर्गम्यता
मित्युद्यम्य सुमन्दबाहुलतिकामुत्थापयन्त्या रुषा।
संक्रान्तैर्व[ल[2]]यैरलंकृतगलो युष्मद्वियोगोचितां
तन्वङ्ग्याः[3] प्रकटीकरोति तनुतां दृङ्के भ्रमन्वायसः ॥

---

४४३ [1] Aksara lost [2] Here something has been erased [3] MS णी [4] Here something has been erased [5] MS here inserts च

४४४ [1] MS here inserts ऌ five times [2] *Skm* रृ The bracketed aksaras are omitted in MS [3] *Skm* किमनञ्जने, MS लै corrected to ले [4] MS य (?) च [5] MS °न्यासः [6] *Sarasvatīk* न खलु लिखिताः पत्त्रावल्यः किमद्य° [7] MS शे (śi) [8] *Sarasvatīk* प्रियसखि

४४५ [1] *Skm* ज्ञ, MS दृ Concerning confusion between उद्यम् and उद्गम् *see* Bohtlingk & Roth *s v* यम् + उद् 10 [2] The damaged aksara looks more like ले than ल Perhaps some accidental stroke was added [3] MS ङ्ग्याः [4] *Skm* °ताम

४४६

पक्ष्माग्रग्रथिताश्रुबिन्दुविशरै[1]र्मुक्ताफलस्पर्धिभिः
कुर्वन्त्या हरहासहारि हृदये हारावलीभूषणम् ।
बाले बालमृणाल[नाल[2]]वलयालंकारकान्ते करे
विन्यस्याननमायताक्षि सुकृती[3] को ऽयं त्वया स्मर्यते[4] ॥

Śp 3414 (कस्यापि)
Daśa ad IV 15 (anon.)
**Saml* 86 (anon.)
**S-Ratnak* V 285 (anon.)

४४७

दहति विरहेष्वङ्गा[1]नी[र्घ्यां करोति[2]] समागमे
हरति हृदयं दृष्टः [स्पृष्टः[3]] करोत्यवशां तनुम् ।
क्षणमपि सुखं यस्मिन् प्राप्ते गते च न लभ्यते
किमपरमतश्चित्रं यन्मे तथापि स वल्लभः ॥

**Skm* II 200 (अमरुकस्य)

४४८

को[1] ऽसौ धन्यः [कथय सुभगे] कस्य गङ्गासरय्वो[2]
स्तोयास्फालव्यतिकरखलत्कारि कङ्कालमास्ते ।
यं ध्यायन्त्याः सुमुखि लिखितं कज्जलक्लेदभाञ्जि
व्यालुम्पन्ति स्तनकलशयोः पत्त्र[म[7]]श्रू[णयजस्रम्] ॥

**Skm* II 137 (कस्यचित्)

४४९

.[1] शेषेण च्छुरितकरया कुङ्कुमेनादधत्या
शोणच्छायां भवनबिसिनीहंसके कौतुकिन्या ।

---

४४६ [1] *Śp*, *Daśa*, *Saml*, *S-Ratnak* °भिव [2] Aksaras omitted [3] MS ति [4] *S-Ratnak* चिन्त्यते

४४७ [1] *Skm* also unmetrically (B) °हे ऽमा [2] Aksaras lost [3] Akṣaras omitted

४४८ [1] MS. कौ? [2] *Skm.* °सरस्वत्तो°, MS °य्वो [3] *Skm* also घन (A) [4] MS रे (ri) and म. [5] *Skm* also स [6] *Skm.* निय [7] Aksara omitted; the other bracketed aksaras lost.

४४९ [1] One syllable (किं? प्राक्?) lost. [2] MS. च्छरति.

कोकभ्रान्तिक्षणविरहिणी यन्मयाकारि हंसी
तस्यैतन्मे . .[1] (fol 63a) मुपनतं नाथ यत्ते वियोगः ॥

४५०

श्वासोत्कम्पतरङ्गिणि स्तनतटे धौताञ्जनश्यामलाः
कीर्यन्ते कणशः कृशाङ्गि किममी बाष्पाम्भसां बिन्दवः ।
किं चाकुञ्चितकण्ठरोधकुटिलाः श्रोत्रामृतस्यन्दिनो
हूंकाराः कलपञ्चमप्रणयिनस्त्रुट्यन्ति निर्यान्ति च ॥

४५१

Śp 3436 (पुष्टिकस्य)
*Subhāsita-samcaya xxviii 6 (anon)
*S -Ratnak x 217 and 289 (anon)
*S -Hārāv C 353 (पुष्टिकरस्य)

इदानीं तीव्राभिर्दहन इव भाभिः[1] परिगतो
ममाश्चर्यं सूर्यः किमु सखि रजन्यामुदयते[4] ।
अयं मुग्धे चन्द्रः[5] किमिति मयि तापं[6] प्रकटय[7]
त्यनाथानां बाले किमिह विपरीतं न भवति ॥

४५२

मा मुञ्चाग्निमुचः करान् हिमकरे प्राणाः क्षणं स्थीयतां
निद्रे मुद्रय लोचने रजनि हे दीर्घातिदीर्घा भव ।
स्वप्नासादितसंगमे प्रियतमे सानन्दमालिङ्गिते
स्वच्छन्दो भवतां भविष्यति पुनः कष्टो विचेष्टारसः ॥

---

४४९ [1] Two aksaras, no doubt फल, are here lost Regarding the sense see Exegetical Notes

४५० [1] MS ता [2] MS य

४५१ [1] *Subhās* ति [2] *Śp*, *S -Ratnak*, *S -Hārāv* वृ [3] *S -Hārāv* हा [4] *Śp*, *S -Samcaya*, *S -Hārāv* ति [5] *Subhās* सोमः [6] MS प [7] *Subhās* वितनुते [8] MS here inserts ष्ट

४५२ [1] MS रु [2] MS हि

४५३

दिशतु सखि सुखं ते पञ्चबाणः स साक्षा
दनयनपथवर्ती यस्त्वयालेखि नाथः ।
तरलितकरशाखामञ्जरीकः शरीरे
धनुषि च मकरे च स्वस्थरेखानिवेशः ॥

४५४

कस्मान्म्लायसि मालतीव मृदितेत्यालीजने पृच्छति
व्यक्तं नोदितमार्त्तयापि विरहे शालीनया बालया ।
अक्ष्णोर्बाष्पचयं निगृह्य कथमप्यालोकितः के[वलं
किं]चित्कुड्मलकोटिभिन्नशिखरश्चूतद्रुमः प्राङ्गणे ॥

*Skm II 127 (वाङ्कूटस्य or वाङ्कुटस्य)

वाङ्कूटस्य ॥

४५५

उच्छूनारुणमश्रुनिर्गमवशाच्चक्षुर्गतं मन्थरं
सोष्मश्वासकदर्थिताधररुचिर्व्यस्तालका भ्रू (fol 63b) . .
आपाण्डुः करपल्लवे च निभृतं शेते कपोलस्थली
मुग्धे कस्य तपःफलं परिणतं यस्मै तवेयं दशा ॥

यशोवर्मणः ॥

---

४५३ [1] Corrected from रु [2] MS ञ्च [3] The aksaras रे, खा, and वे are partly lost

४५४ [1] MS °त्म्ला [2] Skm बाष्पभर [3] Three aksaras lost [4] Corrected from खि

४५५ [1] MS °चुर्मन्था [2] Two aksaras lost, neither °कुटी nor लता seems appropriate, and °स्थली recurs in c [3] MS डु [4] Corrected from ता

४५६

केन प्राप्तो भुवनविजयः कः कृती कः कलावान्
केनाव्याजं स्मरचरणयोर्भक्तिरापादिता च ।
यं ध्यायन्ती[1] सुतनु बहलज्वालकन्दर्पवह्नि
प्रोद्यद्भस्मप्रचयर[2]चितं[3] पाण्डिमानं दधासि ॥

४५७

दग्धव्येयं नवकमलि[1]नीपल्लवोत्सङ्गशय्या
तप्ताङ्गारप्रकरवि[2]किरैः किं धुतैस्तालवृन्तैः[3] ।
तत्रैवास्तां दहति नयने चन्द्रवच्चन्दनाम्भः
सख्यास्ते ऽयं वन इव शिखी विप्रतीयो[4]ग आ[5]धिः ॥

अभिनन्दस्य ॥

४५८

For reff see below

सौधादुद्विजते त्य[ज[1]]त्युपवनं द्वेष्टि प्रभामैन्दवीं[1]
द्वाराच्च[2]स्यति चित्रकेलिसदसो वेशं[3] विषं मन्यते ।
आस्ते केवलमब्जिनीकिसलयप्रस्तारि[4]शय्यातले
संकल्पोपनतत्व[5]दाकृतिरसायत्तेन चित्तेन सा ॥

---

४५६ [1] MS न्ती [2] MS °परि [3] MS ता

४५७ [1] MS ले (*li*) [2] MS क [3] MS त्तै [4] MS °ख्यस्तोऽ्यम्व [5] Four aksaras partly lost, the last by no means clearly आ

४५८ *Viddhaś* III 2 *Bālar* v 8 **Skm* II 171 *Sarasvatīk ad* v 169 (anon) **Sabhyāl* B 4*a* (anon) Hemac p 182, Comm (anon) [1] MS omits ज and reads वी at end [2] MS द्र, Hemac °न्नस्यति [3] *Viddhaś*, *Bālar* ष [4] *Viddhaś*, *Bālar*, *Sarasvatīk*, Hemac, *Sabhyāl* र [5] *Sabhyāl* °मत्त

४५९

अन्तस्तारं तरलिततलाः[1] स्तोकमुत्पीडभाजः
पक्ष्मायेषु ग्रथितपृषतः कीर्णधाराः[2] क्रमेण ।
चित्तातङ्कं निजगरिमतः[3] सम्यगासूचयन्तो
निर्यान्त्यस्याः कुवलयदृशो बाष्पवारां प्रवाहाः ॥

Viddhaś III 24

४६०

मुक्तानङ्गः कुसुमविशिखान् पञ्च कुण्ठीकृताया[1][2]
न्मन्ये मुग्धां प्रहरति हठात्पत्त्रिणा वारुणेन ।
वारां[3] पूरः[4] कथमपरथा[5] स्फारनेत्र[6]प्रणाली
वक्त्रोद्दान्तस्त्रिबलिविपिने[7][8] शारिणीसाम्यमेति[9] ॥

राजशेखरस्वामी ॥

Viddhaś III 25
*Skm II 138

४६१

उन्मील्याक्षि स (fol 64a) खीर्न पश्यसि न चाप्युक्ता ददा
स्युत्तरं
नो वेत्सीदृशमत्र नेदृशमिमां शून्यामवस्थां गता ।
तल्पादृश्यकरङ्कपञ्जरमिदं जीवेन लिप्तं मना
ग्मुञ्चन्ती किमु कर्तुमिच्छसि कुरु प्रेमान्य†दिशागते†[2] ॥

वसुकल्पस्य ॥

---

४५९ [1] *Viddhaś* °लतर [2] *Viddhaś* also कार्ण [3] MS ड.

४६० [1] MS ग्रा [2] *Skm* चूर्णी [3] MS ना [4] MS यू [5] *Skm* °मित [6] MS नै (corrected ?) [7] *Skm* also क्त्रो [8] *Skm* ह [9] *Viddhaś*, *Skm* सार

४६१ [1] MS here erases ते [2] *Sic* or °ने ? Read °द्वेषा गति. ?

४६२

*Skm II 24 किं वातेन विलङ्घिता न न[1] महाभूतार्दिता किं न न
भ्रान्ता[2] किं न[3] न संनिपातलहरीप्रच्छादिता किं न न।
तत्किं रोदिति[4] मुह्यति श्वसिति किं[5] स्मेरं च धत्ते मुखं
दृष्टः किं कथयामर्यकारणरिपुः[6] श्रीभोज्य[7]देवो ऽनया[8] ॥

छित्तपस्य ॥

४६३

*Skm II 121 (अमरसिंहस्य)

कुचौ[1] धत्तः[2] कम्पं निपतति कपोलः करतले
निकामं निश्वासः[3] सरलमलकं[4] ताण्डवयति।
दृशः सामर्थ्यानि स्थगयति मुहुर्बाष्पसलिलं
प्रपञ्चो ऽयं किंचित्तव[5] सखि हृदिस्थं कथयति ॥

नरसिंहस्य ॥

४६४

त्यजसि न शयनीयं नेक्षसे स्वामवस्थां
विघटयसि न केशानाकुलग्रन्थिबन्धान्।
किमपि सखि कुरु त्वं देहयात्रानुरूपं
शतमिह विरहिण्यो[1] नेदृशं क्वापि दृष्टम् ॥

---

४६२ [1] MS न altered from च? [2] Skm भ्रा [3] Skm नु [4] MS दि [5] Skm मुह्यति रोदिति श्वसिति च [6] Skm also (A) °मर्ष्य [7] Sic MS, cf 419 [8] MS य

४६३ [1] MS चौ [2] MS त्त [3] Sic MS (न्नि) and Skm, see critical note 2 to 377 [4] Skm also क [5] Sic MS (for क?)

४६४ [1] MS °हरि

॥ विरहिव्रज्या ॥

४६५

गमनमलसं शून्या दृष्टिः श[रीर[1]]मसौष्ठवं
श्वसितमधिकं [किं[2]]त्वेतत्[3]स्यात्किमन्यदतो ऽथ वा[4] ।
भ्रमति[5] भुवने कन्दर्पाज्ञा विकारि च यौवनं
ललितमधुरास्ते ते भावाः क्षिपन्ति च धीरताम् ॥

For refs see below

४६६

वारं वारं तिरयति[1] दृशोरुद्गमं[2] बाष्पपूर
स्तत्संकल्पोपहितजडिम स्त[म्भ[3]]मभ्येति गात्रम्[4] ।
सद्यः स्विद्यन्नयमविरतोत्कम्पलोलाङ्गुलीकः
पाणिर्लेखाविधिषु नितरां वर्तते किं करोमि ॥

Mālatīm I
Sarasvatīk II 157 (anon
At p 58
(anon)
**Rasavilāsa*
§ 16 (anon

४६७

उन्मी (fol 64b) लन्मुकुलकरालकुन्दकोष[1]
प्रश्चोतद्घनमकरन्दगन्धगर्भः[2] ।
तामीषत्प्रचलविलोचनां[3] नताङ्गी
मालिङ्गन् पवन मम स्पृशाङ्गमङ्गम् ॥

Mālatīm I

---

४६५ *Mālatīm* I 16 *Daśar ad* II 47 (*Mālatīm*) *Sāhityad* p 167 (*Mālatīm*) **Sml P* 64b (भवभूतेः) **Sml B* 70b (भवभूतेः) [1] Two aksaras lost [2] Aksara omitted [3] *Sāhityad* न्वे, *Mālatīm* also न्वे, *Sml P* ह्ये [4] *Sml P* °न्यथा [5] *Sml P* भव

४६६ [1] These eight aksaras are partly lost in the MS [2] *At* सुधावुद्गतो, so *Rasavilāsa* [3] Aksara omitted [4] MS त्रा

४६७ [1] *Mālatīm* प्र [2] *Mālatīm* °बन्धः [3] MS °गीषप्रे [4] *Mālatīm* also °ज्वलित

४६८

For ref see below

दलति हृदयं[1] गाढोद्वेगं[2] द्विधा न तु[3] भिद्यते[4]
वहति विकलः कायो मोहं[5] न मुञ्चति चेतनाम् ।
ज्वलयति[6] तनूमन्तर्दाहः करोति न भस्मसा
त्प्रहरति विधिर्मर्मच्छेदी न कृन्तति जीवितम् ॥

४६९

*Slm ıv 217 (केशटस्य)

नादत्से हरिताङ्कुरान् क्वचिदपि स्थैर्यं[1] न यन्नाहसे
यत्पर्याकुललोचनो ऽसि करुणं कूजन्दिशः[2] पश्यसि ।
दैवेनान्तरितप्रियो ऽसि हरिण त्वं चापि किं यच्चिरं[3]
प्रत्यद्रि प्रतिकन्दरं[4] प्रतिनदि प्रत्यूषरं भ्रा[5]म्य[6][सि[7]] ॥

४७०

Balar v 51

कस्त्रा[1]घातैः सुरभिरभितः सत्वरं ताडनीयो
गाढाम्रे[2]डं[3] मलयमरुतः शृङ्खलादाम दत्त ।
कारागारे क्षिपत तरसा पञ्चमं रागराजं
चन्द्रं[4] चूर्णीकुरुत[5] च शिलापट्टके पिष्टपेषम्[6] ॥

---

४६८ *Mālatīm* ix 11 *Uttararāmac* iii 31 **Sml P* 67b **Sml B* 75b *Sāhityad* p 159 (*Mālatīm*) *Sarasvatīk ad* v 169 (anon) **Padyāv* 321 (भूपतेः, margin भवभूतेः) **S-Hārāv* C 458 [1] MS य [2] *Uttarar* गो, *S-Hārāv* गं, *Sml P* °त्काण्ठ [3] *Uttarar* (one ed) शोकाद्वेगाद्द्विधा तु न, *Padyāv* कामः काम द्विधा न तु, *S-Hārāv* also has तु न [4] *Mālatīm* also भज्य [5] *Padyāv* मूर्छा [6] MS here inserts च, *Sarasvatīk* has ज्वलति च [7] *Sml P* स

४६९ [1] MS र्य [2] MS कूजन्नटि [3] *Skm* चामो ऽसि यत्प्रत्यह [4] *Skm* °कानन [5] MS भा [6] *Skm* धाव [7] Aksara lost

४७० [1] For °स्त्रा in sense of °शा? MS स्रा? *Bālar* स्मा [2] MS डा [3] *Bālar* °क्रान्तं [4] MS न्द्र [5] MS त्र [6] MS सं, *Bālar* °बिम्ब

४७१

ह्रिया संसक्ताङ्गं तदनु मदनाज्ञाप्रशिथिलं
सनाथं माञ्जिष्ठप्रसरकृशरेखैर्नखपदैः ।
घनोरुप्राग्भारं निधिमुखमिवामुद्रितमहो
कदा नु द्रक्ष्यामो विगलितदुकूलं मृगदृशः ॥

चिंतीशस्य[1] ॥

४७२

एते चूतमहीरुहो ऽप्यविरलैर्धूमायिताः षट्पदै *Skm II 494
रेते ऽपि[1] ज्वलिताः स्फुटत्किसलयोद्भेदैरशोकद्रुमाः ।
एते किंशुकशाखिनो ऽपि मलिनैरङ्गारिताः कुड्मलैः
कष्टं विश्रमयामि कुत्र नयने सर्वत्र वामो विधिः ॥

वाक्कूटस्य ॥

४७३

सव्याधेः[1] कृशता क्षतस्य रुधिरं दष्टस्य लालास्रवः[2] For refs see below
सर्वं नैतदि[हास्ति तत्कथमयं[4] पान्थस्तपस्वी मृतः ।
आ ज्ञातं मधुलम्पटैर्मधुकरैरारब्धकोलाहले
नूनं साहसिकेन चूतमुकुले दृष्टिः समारोपिता ॥

---

४७१ [1] MS ची

४७२ [1] *Skm* प्र

४७३ **Skm* II 430 (राजशेखरस्य) *Śp* 3822 (रामिलसोमिलयोः) **Sml B* 113*b* (रामिलसोमिलयोः) **Sabhyāl* 27*b* (रामिलसोमिलयो) **S-Samcaya*, xx 4 (anon) [1] MS धै. [2] *Skm* also °स्रवः, *Śp* °स्रुतिः, *Subhās* °श्रुतिः [3] These five aksaras partly obliterated in MS, the rest lost with fols 65-6 I give as far as 475*a* the readings of *Skm* *Śp* and *Sabhyāl* read किंचिन्नै°, *S-Samcaya* नैतत्किंचि°, continuing unmetrically °दिहास्ति को ऽप्ययं पान्था वराको [4] *Śp*, *Sabhyāl* सौ

४७४

Fo
beh

*Sim II 460
(कस्यचित्)

स्खलल्लीलालापं विनिपतितकर्णोत्प] (fol 67a) लदलं
श्रमस्वेदक्लिन्नं सुरतविरतिक्षामनयनम्।
कचाकर्षक्रीडासरलकुरलश्रेणिसुभगं
कदा तद्द्रष्टव्यं वदनमवदातं मृगदृशः ॥

४७५

*Sh
(वे

Sbh 1701
(कस्यापि)

अहमिव शून्यमरण्यं वयमिव तनुतां गतानि तोयानि।
अस्माकमिवोच्छ्वासा दिवसा दीर्घाश्च तप्ताश्च ॥

४७६

Fo off see
below

लीनेव प्रतिबिम्बितेव लिखितेवोत्कीर्णरूपेव च
प्रत्युप्तेव च वज्रलेपघटितेवान्तर्निखातेव च।
Bālc
सा नश्चेतसि कीलितेव [वि]शिखैश्चेतोभुवः पञ्चभि
श्चिन्तासंततितन्तुजालनिविडस्यूतेव लग्ना प्रिया ॥

४७७

नेत्रेन्दीवरिणी मुखाम्बुरुहिणी भ्रूवल्लिकल्लोलिनी
बाहुद्वन्द्वमृणालिनी यदि वधूर्वापी पुनः सा भवेत्।
तल्लावण्यजलावगाहनजडैरङ्गैरनङ्गानल
ज्वालाजालमुचस्त्यजेयमसमाः प्राणच्छिदो वेदनाः ॥

---

४७४ [1] MS स्त्रा [2] MS °यन [3] MS ता or डा? [4] MS दृ

४७५ [1] MS मे (mi) [2] Four aksaras partly lost [3] Sbh सलिलानि

४७६ Mālatīm v 10 Daśar ad iv 19 (Mālatīm) Saras vatīk ad ii 104 (anon), ad iv 51 (anon) At p 58 (anon) *S-Hārāv C 324 (anon) [1] S-Hārāv वा [2] Daśar S.-Hārāv °सार. [3] Aksara omitted [4] MS सन्त (corrected from न्ति)ते (ti)

४७७ [1] MS वीा [2] MS द्व. [3] MS प्रलः [4] MS वै (?)

४७८

प्रहर्ता क्वानङ्गः स च कुसुमधन्वाल्पविशिख
श्चलं सूक्ष्मं लक्ष्यं व्यवहितममूर्तं क्व च मनः।
इतीमामुद्भूतां स्फुटमनुपपत्तिं मनसि मे
रुजामाविर्भावादनुभवविरोधः शमयति ॥

*Shm II 1 (मृगराजस्य

वन्द्यतथागतस्य ॥

४७९

अन्तर्निबद्धगुरुमन्युपरंपराभि
रिच्छोचितं किमपि वक्तुमशक्नुवत्याः।
अव्यक्तहूंकृतिचलत्कुचमण्डलाया
स्तस्याः स्मरामि मुहु . . विलोकितानि ॥

४८०

अस्यद्विवक्षितमसंफलदक्षरार्थ
मुत्कम्पमानदशनच्छदमुच्छ्वसत्या।
अद्य स्मरामि परिमृज्य पटाञ्चलेन
नेत्रे तया किमपि यत्पुनरुक्तमुक्तम् ॥

*Shm II 4 (सोन्नोकस्य

(fol 67b) सोन्नोकस्य ॥

---

४७८ [1] These four aksaras partly lost [2] *Shm* ०चापो, MS ०वन्वा ऽ [3] MS च्क्ष [4] *Shm* also (A) क [5] MS सु [6] *Shm* also (B) बो

४७९ [1] MS न्य [2] MS न्न [3] MS कि, the two lost aksaras may have been रर्धं

४८० [1] *Shm* श्च [2] *Shm* ०पस्खलद् and (A var lect) ०सबद्ध, read ०सवलद्? [3] *Shm* ०न्त्या and (margin, first hand) यो [4] *Shm* ज्ञ [5] One aksara partly lost in MS

४८१

दग्धप्ररूढमदनद्रुममञ्जरीति
लावण्यपङ्कपटलोद्गतपद्मिनीति[1]।
शीतांशुबिम्बगलितामृतनिर्मितेति
बालाक्षवालहरिणाङ्कमुखीं स्मरामि ॥

४८२

मधूद्गारस्मेरभ्रमरभरहूंकारमुखरं
शरं साक्षान्मीनध्वजविजयचापच्युतमिव ।
निलीयान्योन्यस्मिन्नुपरि सहकाराङ्कुरममी
समीक्षन्ते पक्ष्मान्तरतरलतारा विरहिणः ॥

४८३

सा न चेन्मृगशावाक्षी किमन्यासां कथाव्ययः[1]।
कला न यदि शीतांशोरम्बरे कति तारकाः ॥

४८४

For refs see below

उपरि घनं घनपटलं दूरे कान्ता तदेतदापतितम्[1]।
हिमवति दिव्यौषधयः क्रोधाविष्टः फणी शिरसि[4]॥

---

४८१ [1] MS ते (*ti*) [2] MS ले (*li*) [3] *Sic* MS (for क्ष? *see* Exegetical Notes)

४८३ [1] MS पः

४८४ Bhartrhari, I 43 *Sbhr* 1744 (भर्तृहरेः) **Sml B* 121*a* (भर्तृहरेः) *Śp* 3886 (कस्यापि) *Sarasvatīk ad* III 31 (anon) Hemac p 252 (anon) **S-Ratnak* III 322–3 (anon) **S-Mukt* VI 67 (anon) [1] Hemac दयिता°, *Sarasvatīk* दयिता किमे, the other texts have तिर्यग्गिरयोऽपि नर्तितमयूराः and दूरे कान्ता (*Śp* बाला, *S-Ratnak* वनिता), etc, as the second pāda of a verse beginning उपरि पयोधरमाला [2] MS व्यो [3] *Śp*, *Sarasvatīk*, *S-Ratnak*, Hemac कोपा [4] *Sbhr*, *Śp*, *S-Ratnak*, *S-Mukt*, Bhartrhari read this line क्षितिरपि (or वसुधा) कन्दलधवला दृ(or त)ष्टिं पथिकः क्व पातयतु

४८५

स्थगितं नवाम्बुवाहैरुत्तानास्यो विलोकयन् व्योम ।
संक्रमयतीव पथिकस्तज्जलनिवहं स्वलोचनयोः ॥

जयीकस्य[1] ॥

४८६

ते जङ्घे जघनं च तत्तदुदरं तौ च स्तनौ तत्स्मितं
सूक्तिः सा च तदीक्षणोत्पलयुगं धम्मिल्लभारः स च ।
लावण्यामृतबिन्दुवर्षि वदनं तच्चैवमेणीदृश
स्तस्यास्तद्वयमेकमेवमसकृद्ध्यायन्त एवास्महे ॥

नरसिंहस्य ॥

४८७

यदि शशधरस्त्वद्वक्त्रेण प्रसह्य तिरस्कृत
स्तदयमदयो मह्यं मुग्धे किमेवमसूयति ।
यदमृतरसासारस्रुद्भिर्धिनोत्यखिलं जग
ज्ज्वलयति तु मामेभिर्वह्निच्छटाकटुभिः करैः ॥

परमेश्वरस्य ॥

४८८

लीलाताण्डवितभ्रुवः स्मितसुधाप्रस्यन्दभाजो दल
[न्नीलाब्जद्युतिं] (fol 68a) निर्भरा दरवलत्पक्ष्मावलीचारवः ।
प्राप्तास्तस्य वियोगिनः स्मृतिपथं खेदं समातन्वते
प्रेमार्द्राः सुदृशो विकुञ्चनततिप्रेङ्खत्कटाक्षा दृशः ॥

४८५ [1] Two aksaras partly lost and uncertain

४८७ [1] MS ह्नि (hni)

४८८ [1] So begins *Damayantīkathā*, VII 41 [2] Five aksaras partly or wholly lost [3] MS °राद्दरवलयेच्चा [4] MS य

४८९

विस्फारायास्तरलतं[1] . . . . विस्फुरन्त
स्तासां तासां नयनमसकृन्नैपुणाद्वञ्चयित्वा ।
मुक्तास्तन्व्या मसृणपरुषा[स्ते[2]]कटाक्षक्षुरप्रा
श्छिन्नं छिन्नं हृदयमदयैश्छिद्यते ऽद्यापि . .[3] ॥

[पर[4]]मेश्वरस्य ॥

४९०

For ref see below

श्यामां[1] श्यामलिमानमानयत भोः सान्द्रैर्मसीकूर्चकै
स्तन्त्रं[2] मन्त्रमथ[3] प्रयुज्य हरत श्वेतोत्पलानां स्मितम्[4] ।
चन्द्रं चूर्णयत क्षणाच्च[5] कणशः [कृत्वा शिला[6]]पट्टके
येन द्रष्टुमहं क्षमे[7] दश दिशस्तद्वक्त्रमुद्राङ्किताः ॥

४९१

Viddhaś II 1

तस्मिन्[1] पञ्चशरे स्मरे भगवता भर्गेण[2] भस्मीकृते
जानाम्यक्षय[साय[3]]कं कमलभूः कामान्तरं नि[र्ममे[4]।]
यस्यामीभिरितस्ततश्च विशिखैरापुङ्खमग्नात्मभि
र्जातं मे विदलत्कदम्बमुकुलस्पर्शोपमानं[5] मनः ॥

---

४८९ [1] त uncertain, the following five aksaras (रश्मिरशुभि or ॰रश्मिभि ?) are lost [2] Doubtful restoration of one aksara omitted in MS [3] Two aksaras lost (चैर्मे or चैर्नः ?) [4] Two aksaras lost

४९० *Viddhaś* III 1 **Sml P* 67b (राजशेखरस्य) **S-Hārāv* C 452 (कस्यापि) Hemac p 193 (anon) *Kāvyapr ad ad* VII 9 (anon) [1] *Viddhaś* (some MSS), *Sml P*, *S-Hārāv* ज्योत्स्नां (॰त्स्नीं) [2] MS र्वे [3] *Viddhaś* (some MSS), *Sml P*, *S-Hārāv* Hemac मन्त्र तन्त्र [4] *S-Hārāv*, *Kāvyapr ad* श्रिय [5] *Sml P* ॰णेन [6] Four aksaras lost in MS, the first having probably been क. [7] Hemac मो

४९१ [1] MS स्मे (*smi*) [2] MS पे [3] Two aksaras omitted [4] Two aksaras lost [5] MS य

४९२

सूतिर्दुग्धसमुद्रतो भगवतः श्रीकौस्तुभे सो[दरौ[1]] | *Viddhaś* III 13
सौहार्दे कुमुदाकरे चँ किरणाः पीयूषधाराकिरः । | *Slm II 505
स्पर्धा ते वदनाम्बुजैर्मृगदृशां तत्स्थाणुचूडामणे | (कस्यचित्)
हंहो चन्द्र कथं निषिञ्चसि मयि ज्वालामुचो [वेदना]ः॥ | *Sabhyāl B 2a (राजशेखरस्य)

४९३

अपि पिबत चकोराः कृत्स्नमुन्नामिकण्ठ[1] | *Viddhaś* III 15
क्रमसरलितचञ्चञ्चवश्चन्द्रिकाम्भः[3] । | *Bālar* X 75
विरहविधुरितानां जीवितत्राणहेतो[5]
र्भवति हरिणलक्ष्मा येन तेजोद[रिद्रः[6]] ॥

४९४

(f 68b) [श्री]तांशुर्विषसोदरः फणभृतां लीलास्पदं चन्दनं | *Viddhaś* III 19
हाराः क्षारपयोभुवः प्रियसुहृत्पङ्केरुहं भास्वतः ।
इत्येषां किमिवास्तु हन्त मदनज्योतिर्विघाताय य[5]
द्बाह्याकारपरिभ्रमेण तु वयं तत्त्वत्य[जो व[6]]ञ्चिताः ॥

---

४९२ [1] Two akṣaras lost [2] *Viddhaś*, *Slm*, *Sabhyāl* सु [3] *Viddhaś*, *Sabhyāl* नु सि, *Slm* नु सु [4] So *Slm*, *Viddhaś*, *Sabhyāl* रोचिषः, in the MS a part of वे seems to be traceable

४९३ [1] *Viddhaś* क्षत्समुन्नाम्य कण्ठं or नित्यमुन्नाम° [2] *Viddhaś*, *Bālar* °कवलन [3] *Bālar* °चन्द्रकान्तीरमिश्राः [4] MS वे (ii) [5] These two akṣaras, as well as the following र्भ, are partly lost in the MS [6] Two akṣaras lost

४९४ [1] One akṣara wholly, and one partly lost [2] MS °र्वेषत्सा [3] *Viddhaś* also मु [4] *Viddhaś* °वस्तु, MS हन्तु [5] Five akṣaras partly lost [6] Two akṣaras lost

४९५

Viddhas III 20

व्यजनमरुतः श्वासश्रेणीमिमामुपचिन्वते
मलयजरसो धाराबाष्पं प्रपञ्चयितुं प्रभुः ।
कुसुमशयनं कामास्त्राणां करोति सहायतां
द्विगुणगरिमा . . न्मा[1]थः कथं नु विरंस्यति ॥

राजशेखरस्यैते ॥

४९६

Sbhv 1087 (बाणकवेः) Amaru, 131 Aucityav ad 14 (भट्टबाणस्य)

हारो जलार्द्र[1]शयनं नलिनीदलानि
प्रालेयशीकरमुचस्तुहिना[2]द्रिवाताः[3] ।
यस्येन्धनानि सरसान्यपि[4] चन्दनानि[5]
[निर्वा][6]णमेष्यति कथं स मनोभवाग्निः ॥

४९७

Viddhas II 3

मन्दादरः कुसुमपत्त्रि[1]षु पेलवेषु
नूनं बिभर्ति मदनः पवनास्त्रमद्य ।
हारप्रकाण्डशरलाः कथमन्यथामी[2]
श्वासाः[प्रनर्तित[3]]दुकूलदशाः सरन्ति ॥

— — — — — —

४९५ [1] *Viddhas* कामोन्मा, MS मा ऽ. न्मा (for मानङ्गोन्मा?

४९६ [1] *Sbhv*, Amaru, *Aucityav* वस [2] MS णा [3] *Sbhv* °स्र हिमांशुभासः, Amaru, *Aucityav* °स्तुहिनांशुभास [4] *Sbhv*, Amaru, *Aucityav* °सानि च [5] This aksara is partly lost in MS [6] These two aksaras are lost in MS

४९७ [1] MS °यन्त्रि [2] MS मा [3] Four aksaras lost

४९८

अकृतप्रेमैव[1] वरं न पुनः संजातविघटितप्रेमा[2] ।
उद्धृतनयनस्ताम्यति यथा हि न तथेह[3] जातान्धः[4] ॥

For reff see below

४९९

स्वप्न प्रसीद[1] भगवन् पुन[रेकवारं
सं[1]]दर्शय प्रियतमां क्षणमात्रमेव ।
दृष्टा[2] सती निविडबाहुनिबन्ध[3]लग्नं
तत्रैव मां नयति सा[4] यदि वा न याति ॥

*Skm ii 473 (कालिदासस्य)

---

४९८ *Sbhr* 1389 (रविगुप्तस्य) *Bhojapr* 136 (Pavie, p 38, anon) [1] MS here inserts च [2] *Sbhr* विघ्नित [3] *Sbhr* °न्तो हि यथा ताम्यत्येव न [4] For this verse *Bhojapr* has (1) (Pavie)

अकृतस्नेहो हि वर न वर स जात(*sic*)विघट्टितस्नेह. ।
उद्धृतनयनस्ताम्यति यथा न तथा(*sic*) जात्यन्ध. ॥

(2) (Bomb 1886, Calc 1883)

स्नेहो हि वरमघटितो न वर सजातविघटित· स्नेहः ।
हृतनयनो हि विषादी न विषादी भवति जात्यन्धः ॥

४९९ [1] MS षी , the five akṣaras रे . . . स[न्दर्श] are lost [2] *Skm* also (B) दृष्टा [3] *Skm* omits निबन्ध [4] *Skm* A omits सा

॥ असतीव्रज्या ॥

५००

For reff see below

दृष्टिं हे प्रतिवे[शिनि क्षण[1]]मिहाप्यस्मद्गृहे दास्यसि
प्रायो नैवं[2] शिशोः पिताद्य विरसाः[3] कौपीरपः पास्यति[4] ।
एकाकिन्यपि यामि तद्वरमितः[5] स्रोतस्तमालाकुलं[7]
नीरन्ध्राः स्तनमा[8][लिखन्तु जठ] (fol 69a) रच्छेदा नल-
ग्रन्थयः ॥

विद्याया:[10] ॥

५०१

Dhvanyāl ad II 6 (anon)

तेषां गोपवधूविलाससुहृदां राधारहःसाक्षिणां
क्षेमं भद्र कलिन्दराजतनयातीरे लतावेश्मनाम् ।
विच्छिन्ने स्मरतल्पकल्पनविधिच्छेदोप[योगे ऽधुना[6]]
ते जाने जरठीभवन्ति विगलन्नीलत्विषः पल्लवाः ॥

---

५०० *Skm II 66 Śp 3769 (विज्जकायाः) Sāhityad p 103 (anon) Daśar ad II 19 (anon) Sarasvatīk ad I 86 (anon) Aś ad VIII 1 (anon) At p 62 (anon) *Sabhyāl III 9 (anon) Hemac p 35 (anon) [1] Four akṣaras lost [2] Hemac नास्य, all other texts have प्रायेणास्य [3] MS मा. (?) [4] MS °य. या [5] MS here inserts ट twice [6] Skm, Sāhityad, Śp सत्व [7] MS स्तु [8] All other texts have °ध्रास्तनु, except At and Hemac, which have °ध्राः पुनरा° [9] Five akṣaras lost, all other texts have जरठ, but जठर is an alternative, and in the required sense more correct, form of the word, cf 66d and 427d above [10] The MS joins this to the following verse तेषा . .

५०१ [1] Corrected from गौ [2] Dhvanyāl °शैल [3] MS वे (?) [4] MS here erases क [5] Dhvanyāl °मृदु [6] Four akṣaras here lost [7] Corrected from लि

५०२

सिकतिलतलाः सान्द्रच्छायास्तटान्तविलम्बिनः
शिशिरमरुतां लीलावासाः क्वणज्जलरङ्कवः ।
अवि[नयव[1]]तीनिर्विच्छेदसख्ययदायिनः
कथय मुरले केनामी ते कृता निचुलद्रुमाः ॥

*Skm II 76 (विद्यायाः)

५०३

पान्थ स्वैरगतिं विहाय झटिति प्रस्थानमारभ्यता
मत्यन्तं करिसूकराहिगवयैर्भीमं[1] पुरः काननम्[2] ।
चण्डांशोरपि रश्मयः प्रतिदिशं[3] म्लानास्त्वमेको युवा
स्थानं नास्ति गृहे ममापि भवतो बालाहमेकाकिनी ॥

*Skm II 75 (कस्यचित्)
*S-Mukt III 61 (anon)

५०४

विटपिनि[1] शिशिरच्छाये क्षणमिह विश्रम्य गम्यतां पथिकाः ।
अतरुरवारिरतःपरमसमशिलादुर्गमो मार्गः ॥

५०५

अम्बा शेते ऽत्र वृद्धा परिणतवयसामग्रणीरत्र[1] तातो
निःशेषागार[2]कर्मश्रमशिथिलतनुः कुम्भदासी तथेह[4] ।

For ref see below

५०२ [1] Three aksaras lost [2] MS ल

५०३ [1] These three aksaras are partly lost [2] MS कानन [3] S-Mukt नं

५०४ [1] MS ने (m)

५०५ *Skm II 73 (भट्टस्य) Sbhv 2247 (रुद्रटस्य) *Sml P 126b (रुद्रस्य) Dhvanyāl. ad II 26 (anon) Rasagang p 415 (anon) Citrakh p 32 (anon) [1] Sml P °रेष [2] Aksara partly lost [3] Skm गर्भ [4] Skm, Dhvanyāl, Rasag, Citrakh, Sml. P °थात्र, Sbhv °थाहं

अस्मिन् पापाहमेका[2] कतिपयदिवसप्रोषितप्राणनाथा
पान्थायेत्थं युवत्या[4] कथितमभिमतं[5] व्याहृतिव्याजपूर्वम् ॥

५०६

स्मरविवशया किंचिन्मिथ्यानिषेधमनोज्ञया
दिशि दिशि तया भूयो भूयः प्रवर्तितनेत्रया ।
कुवलयदृशा शून्ये दैवादतर्कितलब्धया
निभृतपरि[3] . . . (fol 69b). . . ॥

५०७

Sarasvatīk ad v 169 (anon)

व्यपेतव्यापारं गतविविधशिल्पव्यतिकरं
करस्पर्शारम्भप्रगलितदुकूलान्तशयनम् ।
मुहुर्बद्धोत्कम्पं दिशि दिशि मुहुः प्रेषितदृशो
रहल्यां[सुत्राम्णोः क्षणिकमिह तत्संगतमभूत् ॥
.]श्वरस्य ॥

---

५०५ [1] *Skm* also (A) य [2] MS का, *Sbhr* reads पापा निकेते [3] These four aksaras are partly lost [4] *Sbhr*, *Dhvanyāl*, *Citrakh*, *Rasag* तरुण्या [5] *Sbh* °मवसथ, *Dhvanyāl*, *Citrakh*, *Rasag*, *Sml P* °मवसर

५०६ [1] Aksara lost [2] Two aksaras imperfect and reading not certain [3] Imperfect aksaras (या . . .), reading doubtful, MS निभृतयेर

५०७ [1] *Sarasvatīk* व्य [2] *Sarasvatīk* हा [3] *Sarasvatīk* च्यु [4] *Sarasvatīk* क्षो [5] MS ले (h) [6] Two aksaras partly lost [7] *Sarasvatīk* रि [8] MS ज्ञा [9] Aksaras almost entirely lost, the MS reads सु त्राम्णोः for सु° Author योगेश्वर or परमे° ?

५०८

यः कौमारहरः स एव हि वरस्ताश्चन्द्रगर्भा[3] निशाः
प्रोन्मीलन्नवमाधवीसुरभयस्ते[6] ते च[7] विन्ध्यानिलाः ।
सा चैवास्मि[9] तथापि चौर्यसुरतव्यापारलीलाभृतां[10]
किं मे[11] रोधसि वेतसीवनभुवां[12] चेतः समुत्कण्ठते ॥

For refs see below

५०९

क्व प्रस्थितासि करभोरु घने निशीथे
प्राणाधिको[1] वसति यत्र जनः प्रियो मे ।

For refs see below

---

५०८ *Skm II 58 (कस्यचित्) Śp 3768 (शीलाभट्टारिकायाः) *Sml P 126a (शीलाभट्टारिकायाः) *Padyāv 378 (कस्यचित्) Kāvyapr ad I 4 (anon) Kāvyaprad ad I 4 (anon) Sāhityad p 70 (anon) As pp 127 and 200 (anon) Al p 336 (anon) *Sabhyāl III 5 (anon) *S-Hārāv C 278 (शीलायाः) *S-Prab 82 (anon) [1] MS च, Sml P रह [2] MS च [3] MS here inserts निर्भा, the other texts (except Sml P) have ता एव चै(Sabhyāl चा)त्रक्षपाः. [4] MS ने (m) [5] Skm °लती [6] Three aksaras partly lost [7] MS र, read ते चैव The other texts have ते चोन्मीलितमालतीसुरभयः प्रौढाः कदम्बानिलाः (Sabhyāl °वाता सचन्द्राः क्षपाः, S-Hārāv परिमला मदाः°), but Sml P प्रोन्मीलन्नव° [8] MS °स्मे (sm) [9] So Skm, Sml P, S-Hārāv, MS वैर्य, the other texts have तत्र [10] So Skm, the other texts read °विधौ [11] The other texts have रेवा, MS किम्मे or °स्मे? [12] Sbhv, Padyāv, Kāvyapr, Kāvyaprad, As, Sml P, Sabhyāl, Sāhityad, S-Hārāv, S-Prab °तरुतले

५०९ Sbhv 1946 (अमरुकस्य) Śp 3610 (गोविन्दस्वामिनो विकटनितम्बायाश्च) Amaru, 71 Vetālap (ed Uhle), p 27 Sarasvatīk ad II 144 (anon) *Sabhyāl III 63 *S-Prab 73 (anon) [1] Sarasvatīk, S-Prab °स्त्रेश्वरो, so Vetālap, some MSS, others °णाधिको (Sabhyāl °पो), S-Ratnak has भवति for वसति [2] Sbhv निजः, Śp, Vetālap, Sarasvatīk, S-Prab मनः, one MS of Vetālap has जनप्रिया

एकाकिनी वद[1] कथं न विभेषि बा[2]ले
नन्व[3]स्ति पुङ्खितश[4]रो मदनः सहायः ॥

५१०

उदेति यस्यां न निशाकरो रिपु
स्तिथिर्नु का पुण्यवतीभि[1]राप्यते ।
इतीव दुष्टा[2]परिदेविते मुहुः
कुहू[3] कुहूरित्यलमाह कोकिलः ॥

५११

मातर्गेहिनि यद्ययं हतशुकः संवर्ध[1]नीयो मया
लोहं पञ्जरमस्य दुर्नयवतो गाढं तदा कारय ।
अद्यैनं बदरीनिकुञ्जकुहरे लीनं प्रचण्डे .[2]गे
कर्षन्त्या मम तावदङ्गुलिखनैरेवा[3]पदेषा गता ॥

५१२

ध्वस्तं केन विलेपनं कुचयुगे केनाञ्जनं नेत्रयो
रागः केन तवाधरे प्रमथि[1]तः केशेषु केन स्रजः ।
तेना[2] . . . नौघकल्मषमुषा नीलाब्जभासा सखि
किं कृष्णेन न यामुनेन पयसा कृष्णानुरागस्तव ॥

---

५०९ [1] Amaru also त, *Sabhyāl* has कथय कि, *S-Ratnak* reads विभेषि कथं न [2] MS व [3] *Sbhv* शूरो ऽ [4] MS स

५१० [1] MS has भि twice [2] MS ष्या [3] *Sic* MS (for हु)?

५११ [1] MS र्द्धि [2] One aksara lost, vowel of ण्डे doubtful, ण्डोरगे seems hardly likely [3] MS वो

५१२ [1] Corrected from मः [2] Two broken aksaras, the next three (सेविज? शेषज?) are lost

५१३

आकृष्यादावमन्दग्रहमलकचयं वक्त्रमासज्य वक्त्रे
कण्ठे लग्नः सुकण्ठः पुनरपि[3] [कुच] (fol 70a) योर्दत्तगा-
ढाङ्गसङ्गः ।
बद्धासक्तिर्नितम्बे पतति चरणयोर्यः स ताहक्प्रियो मे
बाले लज्जा प्रणष्टा न हि [न हि] कुटिले[4] चोलकः किं
त्वपाकृत[5] ॥

Sbhi 1164 कस्यापि, As p 103 (anon) Citram p 72 (anon)

५१४

आमोदिना [स][2] मधुना परिधूसरेण
सव्याकु . . .[3] वता पतता पुरस्तात् ।
आयासितास्मि सखि तेन दिवावसाने
मत्तेन किं प्रणयिना न हि केशरेण ॥

५१५

पान्थे सद्मसरोऽन्तशाड्वलभुवि[1] न्यस्याञ्चलं शायिनि[2]
† . . .[3] स्यचहस्त्र चर्म † वसति ग्रामो न वेलाप्यगात् ।

---

५१३ [1] MS व [2] *Sbhi* °मस्र [3] *Sbhi*, *As* प्रभवति, *Citram* प्रसरति In MS the next two aksaras are lost [4] MS has न हि once only, *Sbhi*, *As*, *Citram* निरस्ता न हि न हि सरले [5] MS लोचकः कि तुयाहृत्

५१४ [1] MS त्ता [2] Omitted aksara conjecturally supplied [3] Three aksaras lost (लालक ?)

५१५ [1] MS वे (ii) [2] Four damaged aksaras [3] Three aksaras nearly lost, the consonant part resembles त्वग(श्न ?)न्त(न्न ?)

उत्तानद्विगुणासमञ्जसमिलज्जानूदरास्तांशुक
स्तोकोन्मीलदसंज्ञितोरु वयमप्येकाकिनः किं[2] न्विदम् ॥

वल्लणस्य ॥

५१६

Sbhv 2398 (anon) *Sp* 3782 (anon) *Sarasvatīk ad* v 169 (anon) **Sabhyāl* n 148 (कस्यापि) **S Ratnak* v 298 (anon)

इन्दुर्यत्र न विद्यते[1] न मधुरं दूतीवचः श्रूयते
नालापा[2] निपतन्ति बाष्पकलुषा[3] नोपैति[4] कार्श्यं तनुः[5] ।
स्वाधीनामनुकूलिनीं[7] स्वगृहिणीमालिङ्ग्य[10] यत्सुप्यते
तत्किं प्रेम गृहाश्रमव्रतमिदं कष्टं समाचर्यते[11] ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

५१७

Ratnāvali, iii 05 *Sbhv* 2058 *Daśar ad* i 36 **Sml B* 137b (अमरुकस्य)

प्रणयविषदां वक्त्रे दृष्टिं ददाति[1] विशङ्किता
घटयति घनं कण्ठाश्लेषं सकम्पपयोधरा[4] ।
वदति बहुशो गच्छामीति प्रयत्नधृताप्यहो
रमयतितरां संकेतस्था तथापि हि कामिनी ॥

श्रीहर्षस्य ॥

---

५१५ [1] MS म [2] MS कि

५१६ [1] MS त्ते, the three akṣaras चनवि are partly lost The other texts have निन्दते [2] MS या [3] *Sbhv*, *Śp*, *Sabhyāl*, *S-Ratnak* नोच्छ्वासा हृदय दहन्ति शिशिरा [4] *Sbhv*, *S-Ratnak* या [5] *Sarasvatīk*, *Sabhyāl* वपु [6] *Sbhv* °यत्ता [7] *Sbhv*, *Śp*, *Sabhyāl*, *S-Ratnak* का [8] MS मु [9] *Sarasvatīk* निजवधू [10] MS °लङ्ग [11] *Sbhv* हि तद्वा

५१७ [1] The other texts have दृष्टि वक्त्रे द° [2] *Sml B* न [3] MS घ [4] *Sbhv* कण्ठाश्लेष न सान्द्रपयोधरा, *Ratn*, *Daśar* °षे रसान्न पयोधरौ

५१८

दुर्दिननिशीथपवने[2] निःसंचारासु नगरवीथीषु ।
पत्यौ विदेशयाते परं सुखं जघनचपलायाः ॥

Ti, viff see below

५१९

मार्गे पङ्किनि तोयदान्धतमसे निःशब्दसंचारकं
गन्तव्या दयितस्य मे ऽद्य वसतिर्मुग्धेति कृत्वा मतिम् ।
आजानूद्धृतनूपुरा करत(fol 70b)ले[5] नाच्छाद्य नेत्रे भृशं
कृच्छ्राल्लब्धपदस्थितिः स्वभवने पन्थानमभ्यस्यति ॥

Sbhr 1948 (कस्यापि)
Śp 3614 (.,
*Sabhyāl III 73 (anon
*S -Ratnak 170 (anon

५२०

बिभ्राणार्द्रनखक्षतानि जघने नान्यत्र गात्रे[1] भया
नेत्रे[2] चुम्बनपाटले च दधती निद्रालसे निव्रणे[3] ।
स्वं संकेतमदूरमेव कमितुर्भ्रूसंज्ञया शंसती
सिद्धिं याति विटैककल्पलतिका रण्डा न पुण्यैर्विना ॥

Sbhr 2373 (भट्टवृद्धः ?)

---

५१८ Sbhr 1937 (anon) *Saml 206 (anon) *S -Hārāv C 265 (anon) *Padyavenī, IX 48 (309) (जघनचपलायाः) Padyaracanā, VII 36 (जघनचपलायाः) [1] MS वि [2] Sbhr °तिमिरे, Saml, S -Hārāv, Padyarac, Padyavenī read दुर्दिवसे घनतिमिरे°, and Padyavenī ends with रजनीषु [3] MS here inserts भ [4] The aksaras थी . . . दे are partly or wholly lost, Padyavenī and Padyarac read पत्युर्विदेश, the former continuing °समये, the latter °गमने, S -Hārāv has भर्तुर्विदेश न(sic)मने° °चपलजघनायाः

५१९ [1] Śp, Sabhyāl, S -Ratnak पङ्कचिते घना [2] Śp, Sabhyāl, S -Ratnak °या [3] Śp, Sabhyāl, S -Ratnak °द्य मया प्रियस्य [4] Three aksaras partly lost [5] Two aksaras partly lost [6] MS(d) र [7] MS °र्सथंय, Śp, Sabhyāl have छच्छ्रेणाप्त

damed [1] MS च [2] These aksaras partly lost [3] Sbhr °स्खले
of Indian भ्र [5] MS ते (ti)

५२१

अद्य त्वां जननी[1]मकारणरुषा प्रातः सु[2]दूरं गतां
प्रत्यानेतुमितो गतो गृहप[3]तिः श्रुत्वैव मध्यंदिने ।
पङ्गुत्वेन शरीरजर्जरतया प्रायः सु[5]लक्ष्याकृति
दृष्टो ऽसौ भवता न किं पथिक हे स्थित्वा क्षणं कथ्यताम् ॥

५२२

*Skm II 310 (कस्यचित्)

वस्त्रप्रोतदुरन्तनूपुरमुखाः[1] संयम्य नीवीमणी
नुन्नाढांशुकपल्लवेन निभृतं दत्ताभिसारक्रमाः ।
एताः कुन्तलमल्लिका[2]परिमलव्यालोलभृङ्गावली
झं[3]कारैर्विकलीकृताः पथि वं[4]त व्यक्तं कुरङ्गीदृशः ॥

५२३

*Skm II 301 (कस्यचित्)

पतिर्दुर्वेच्चो ऽयं विधुरमलिनो[1] वर्त्म विषमं
जनश्छिद्रान्वेषी प्रणयिवचनं दुःपरिहरम् ।
अतः काचित्तन्वी[2] रतिविहितसंकेतगतये
गृहाद्वारं वारं निरसरदथ प्राविशदथ ॥

५२४

Anargharāghava VII 90

उदेष्यत्पीयूषद्युतिरुचिकणार्द्राः शशिमणि
स्थलीनां पन्थानो घनचरणलाक्षालिपिभृतः ।

---

५२१ [1] MS °नni [2] MS सू [3] MS ता [4] Five akṣaras partly lost [5] MS स

५२२ [1] *Skm* also (B) ख [2] Here in the MS a म is marked as to be deleted [3] MS सङ्के or सङ्को [4] MS च, *Skm* र or व

५२३ [1] *Skm* also (A) °निलो [2] MS न्वी

५२४ [1] *Anargharāghava* °कर

चकोरैरुड्डीनैर्झटिति कृतशङ्काः प्रतिपदं
पराचः[1] संचारानविनयवतीनां[3] विवृणुते[4] ॥

५२५

मलयजपङ्क[1]लिप्ततनवो नवहारलताविभूषिताः[2]
सिततरदन्तपत्त्रकृतवक्त्ररुचो रुचिरामलांशुकाः ।
शशभृति विततधाम्नि धवलयति धरामविभाव्य[3][तां गताः
प्रियवसतिं प्रयान्ति सुखमेव निरस्तभियोऽभिसारिकाः ॥]

Ak. p. 396 (anon.). *As.* p. 169 (anon.). *Kāvyaprad.* ad x. 48 (anon.)

---

५२४ [1] MS. ह्वः. [2] Eight akṣaras partly lost. [3] MS. ना. [4] MS. णु.

५२५ [1] *Ak.*, *Kāvyaprad.* °रसवि ; *As.* °रजसावि. [2] *Kāvyaprad.* °षणाः. [3] Two, or three, akṣaras lost at end of last (originally not last) leaf of MS.

१ (*b*) सङ्ख्यावता 'discerning,' cf *Mahāvīracarita*, VII 41 *ad fin*

(*c*) आकम्पकानि शिरसश्च The great poets shake their heads approvingly The word कवि is awkwardly repeated from (*a*) Shaking the head seems to express at different times different emotions, cf 186 (agitation), 350*c* (confusion), *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 10, l 8 (anger), *Saundarananda Kāvya*, VIII 14 (sternness?)

२ A punning comparison between Māra's army and the breasts of Buddha's wives

(*a*) मण्डलाग्रद्युचय (1) 'sheen of scimitars', (2) 'round and very bright' (or bright at the tip') In connexion with the breasts आवाहूद्गत refers to their prominence, as often exhibited in Indian sculptures सनद्धवक्षःस्थलाः (1) 'cuirassed', (2) 'girt up'

(*b*) व्रणिनो (1) 'scarred', (2) 'scarred with नखक्षतानि' विपक्ष (1) 'enemy', (2) 'rival' कर्कशाः As applied to the स्तनाः, is equivalent to स्थूलाः, cf *Jānakīharana*, I 18, X 8

(*c*) उत्सृष्ट (1) 'outspread' ('seen in the sky deployed'), (2) 'laid aside' अम्बर (1) 'sky', (2) 'garment' विग्रह (1) 'battle', 'war', (2) 'form' स्मराग्रेसराः (1) 'led by Kāma = Māra', or 'Māra's vanguard', (2) 'distinguished by love'

(*d*) माराः For the plural cf Koeppen, *Religion des Buddha*, I 253 sq, B & R s v मार

३ The three gods, by reflection in Buddha's nails, as they bow at his feet, become really त्रिदश 'thirty', i e in this way, at least, are plainly (प्रत्यक्ष) 'the thrice-ten' (thirty-three gods)

(*c*) भवाकूपार· 'ocean of existence'

४ What did Śiva gain by slaying Kāma, if in doing so he was overcome by *krodha*, since both are enemies (प्रत्यनीक) to self-command (वशित्व)?

(*d*) ग्रामणीर् 'general' अर्कबन्धु. Buddha is commonly named आदित्यबन्धु, cf *Mahāvastu* (Senart), index, Kern, *Manual of Indian Buddhism*, p 63

५ (*d*) कल्पान्त The bridge, or causeway, is not to be carried away by the rain at the end of a *kalpa*, which rain consists of the अवलेप 'pride' Buddha's power continues from *kalpa* to *kalpa*

६ (*d*) भवकन्दकन्द apparently = 'bulb of the bulb' = 'root of the root' *Kandarpa*, 'desire,' is the germ of the germ of transitory existence There is an allusion to the *nidānacakra* (on which see Waddell, *Lamaism*, p 108, de la Vallée Poussin, *Deux Notes sur le Pratītyasamutpāda* (Algiers Congress), i 193 sqq, Oltramare, *La Formule bouddhique des douze causes* (Geneva, 1909))

७ In this verse the acceptance of Buddhism is compared to a royal consecration, concerning the details of which see Goldstücker's *Sanskrit Dictionary*, s v अभिषेक and अभिषेचनीय, Hastings, *Encyclopædia of Religion and Ethics*, s v *Abhiseka* The Buddhist virtues correspond to the various appurtenances of the ceremony कारुण्य = the imperishable *Kandalī* flowers, प्रज्ञा = the queen's necklace, शम = the coronation water, Buddha's नखाग्रांशव: = the garland Compare St Paul's words in Ephesians vi 13–20

(*d*) अभयप्रदान For the custom of free pardons at the time of a consecration see Goldstücker, loc cit, p 282*a*, and *Kautilīya Arthaśāstra*, p 147

अपूर्वदेशाधिगमे युवराजाभिषेचने ।
पुत्रजन्मनि वा मोक्षो बन्धनस्य विधीयते ॥

नखाग्रांशव. These would naturally adorn the heads of the prostrate adorers

८ The verse speaks of a Tree of Paradise composed of the six *Abhijñās* with the six *Pāramitās*, शील being the cool (शीतल) water, firm (दृढ) ध्यान the water-pool round the tree (आलवाल), दान the tall (महोन्नति) trunk, stubborn (i e 'stiff', 'unbending', अवार्य), वीर्य the boughs, प्रज्ञा the twigs, क्षान्ति the flowers (the reading प्रसून in *c* is obviously preferable °सन्न read for °सून) The seed contained in the fruit is सबोधि Concerning the six अभिज्ञा's ('special insights') see Kern *Buddhismus*, i pp. 379–80 (German ed)

(*c-d*) The sense would be improved by reading °द्वयसु°, since क्षान्ति accounts for the सुच्छाय

९ We manage, indeed (काम), to conceal all forms of expression (व्यक्तिप्रकार) of surprise at Kāma, who singly, by the mere side-glances of his wife, conquers the world What of Buddha, who, without moving even his brows, conquered both Kāma and his army? There seems to be a pun in अबला and सबल

(c) अभित॰ = अभिमुखे

१० The sense is that some persons absurdly praise Buddha, whose aim was to escape from the world of countless rebirths, for a mere victory over Kāma, who was promptly (द्राग्) turned to ashes by the glance of Śiva, though a lover

(b) निलय॰ the पौरुष 'contained', 'had for its scope', the फल, in the same sense we might have had फलगर्भ 'having for its embryo the fruit' As regards फल, see Kern, *Manual of Buddhism,* p 51, n 6 उज्जिहीर्षा represents the aspiration which leads to the future Buddhahood, cf Kern, op cit, p 65, de la Vallée Poussin, *Bouddhisme,* pp 297 sqq महापौरुषस्य Buddha is महापुरुष

११ The warrior of Māra, मारसुभट, about to devour Buddha's head, is frightened by his own reflection, seen bowing in Buddha's crest-jewel

(a) समय = 'doctrine' (the common Buddhist word)

(b) मनोविक्रम 'conceit of prowess He is विक्रान्तमन्य

(c) व्यात्तानन 'open-mouthed,' a common feature of demons, see, for example, the illustration No 40 in Grunwedel's *Buddhistische Kunst in Indien* [2] अद्भुतमौलिरत्न refers probably to the *usnīsa*

१२ Perhaps the verse contains a punning allusion to some book entitled कुसुमाञ्जलि अ(आ)लिनिवह might mean 'a number of lovers' (आलि) as well as of bees (अलि) In that case पदप्रेङ्खोल will refer to the swing of verse, and राग = (1) 'glow', (2) 'passion'

(a-b) 'Having an unprecedented splendour of flowers produced by the suddenly thickening glow of pollen gathered through the sportive swinging of their feet as they moved about in their play'

१३ In this verse Buddha is compared to an elephant, hence the ref to his दशन 'tusk' The bright tusk, shining

amid the redness of the partly opened mouth, then suggests the dawn As regards the redness of the elephant's palate see *Harsacarita*, trans Cowell & Thomas, p 53

(*a-b*) 'The tusk, whose brightness emerges in the midst of rays which he emits while making his paces, with his rather red lips slightly open'

(*a*) वीथीक्रम = वीथीमार्ग 'one of an elephant's paces'?

(*b*) उद्देशवशिन: (1) 'of him who has self-mastery (needed) for teaching', (2) 'of the tame elephant of the highest region' (?)

(*c*) सुख . . . शिव For the combination see B & R s v सुख

(*d*) महिम = महस् 'splendour' घन 'intense'

१४ (*b*) वृद्धत्व वरयोषितो ऽनयद् The reference is to Buddha's abandonment of his home स्वान्त = 'heart'

(*d*) बाष्पकम्पपुलक This triad corresponds inversely (?) *seriatim* (यथासंख्य) to the राग, त्रास, and श्रद्धा in *a-c*

१५ (*b*) परिस्फुट 'manifest' नीलाब्ज There are the eyes of the स्वर्गाथ 'gods' पूजा, of course, takes constantly the form of a flower offering स्तोमतया 'through the multitude'

(*c*) प्रभापल्लव° 'the rays forming the hem (पल्लव) of the unprecedented ('imaginary') चीवरपट' So splendid a चीवर is indeed अपूर्व

१६ (*b*) सर्वे . . . even if all the gods were कुसुमशस्त्राः (i e had flower-bows, like Kāma), what then?

(*c*) इतीव This is why he has not shrunk from making all the Devas Buddhists, by reducing them to सुमनोस्त्रत्व, 'the state of having good intentions' (सुमन: = (1) 'good intentions', (2) 'flowers') for weapons

(*d*) दशदिक्स्मार° 'who had accomplished a *digvijaya* over Māra' लोकेश्वर = Avalokiteśvara

१७ (*a*) ज्योत्स्ना Not a कमल, because of the ज्योत्स्ना 'moonlight', since the कमल is red in colour and closes during the night For the idea in पटवृष्टि cf *Jānakīharana*, I 1

(*b*) सान्द्रश्रीपरिमल. *Srī* is the goddess of day-lotuses (Padmā), hence not the moon (or simply because the moonlight has no scent) In the case of Avalokiteśvara श्री perhaps refers to his wife Tārā (or to the lotus which he carries), but cf आननश्री 18*c* has परिमल also here a punning sense

'meeting of savants'? **अमलम्** The moon, on the contrary, has a blot (**मल**)

(*c*) **मधुद्राणा** No doubt = **मधुद्रा°** = (1) 'bees', (2) 'lovers', whose sleep would, of course, be dispelled by Avalokitesvara, being a Bodhisattva, as the day-lotus by opening wakes the bee **अपमुद्र** = **उन्मुद्र** 'unsealed', 'unrestrained'

(*d*) **चकोरान्** The cakora subsists on moonbeams, cf 173*c*, 195*c*, 443*a*, 493*a*, there is, no doubt, a reference to the secondary meaning of **चकोर** 'an eye drinking the nectar of a moonlight face' (Monier-Williams s v) **सरसिरुहपाणेः** = **पद्मपाणे.**

१८ (*a*) **वरदकर** Concerning this *mudrā* of Avalokitesvara and concerning the **प्रेत** see Foucher, *Iconographie Bouddhique de l'Inde*, pp 98 sqq **तर्ष** = **तृष्णा** The moon's ambrosia also quenches the thirst of the dead who pass into it (according to the theory described by Rhys Davids, '*Theory of Soul in the Upanishads*,' J R A S 1899, pp 81–2, and taught at Somanath in the time of Mahmud of Ghazni, see Ferishta, trans Briggs, i p 68) The form **तर्ष** is favoured by Buddhist writers, occurring e g in the *Saundarananda Kāvya*, xiv 18, xvi 19, xviii 30, etc

(*c*) **सितगभस्ति** a comparison with the moon

(*d*) **दयार्द्रालोकनो** Concerning Avalokitesvara as the god of compassion and the look (**आलोकन**), see Waddell, J R A S 1894, pp 54 sqq, *Lamaism*, pp 356–8, Grunwedel, *Mythologie des Buddhismus*, pp 127–8, 133–4, 137, Foucher, op cit, pp 97 sqq The present ref is to a white one, see Waddell, opp citt, pp 59, 357, Grunwedel, op cit, p 109, Foucher, op cit, p 109

१९ (*a*) **रयस्थिराकृति** For the idea of steadiness due to speed, cf *Śakuntalā*, i 8, *Vikramorvaśī*, i 4

(*b*) **प्रालेयपाद** 'the moon'

२० A punning dialogue between Visnu and Laksmī

V My Queen, you are angry (**कुपिता**)

L 'Tis you who are father of earth (**कुपिता**) who else is guru of the world?

V You are mother of worlds (**माता जगता**)

L 'Tis you who are measurer of worlds (**माता जगता**, cf *R V* viii 41 4 and contrast iii 32 7), no other comprehends them

V My Queen, in a playful quarrel you are endless (अनन्ता, will always have the last word)

L 'Tis you who will not bow (अनन्ता) May Śauri, who, hearing the word अनन्त, does bow to Lakṣmī, protect you!

२१ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi p 546 The point of the verse is that हरि may mean either 'Viṣṇu' or 'monkey' It is quoted in *AS* and *At* as an example of *vakrokti* or *vākovākya*

(*a*) हरि Viṣṇu's answer to को ऽयं द्वारि

(*b*) कृष्णो . . वानरः 'How can an ape be black?' Aufrecht read वा नर. In favour of the reading कृष्णाद्° (see critical note) should be mentioned the fact that black apes are said to be specially fierce

(*c*) मधुसूदनो (1) 'Viṣṇu', (2) 'juice-pressing' पुष्पासवाम् Here a *Bahuvrīhi*

(*d*) निर्वचनीकृतो 'rebuffed'

२२ The verse occurs also **Skm* I 284 (कस्यचिद्), **Padyāv* 254 (कस्यचिद्), with various readings (*a*) मन्द्र and व्यावर्तयन्, both to be preferred add margin and critical notes accordingly The verse perhaps refers to a picture

(*a*) अह्नि शिथिले 'sunset'

(*b*) बर्हापीडक Kṛṣna's crest of peacock's tail feathers गोधूलि 'evening,' see the lexica

२३ (*c*) निर्यातो gen sing, agreeing with विष्णोः कुक्षिवसतेः In apposition to पद्मसनादर्णसा or vice versa The अर्णसा पति is, of course, the ocean

(*d*) अपत्यपरम्परावृत 'an heirloom from his father, the ocean'

२४ (*a*) कशेरु 'the backbone' of the hills

(*b*) साङ्कुर The elephant's trunk corresponds to the sprouts

२५ A parallel to this verse is to be seen in *Śp* 123, दिश्याद्वः शकुलाकृति (हनुमतः) = **S -Hārāv* I 35 (15*b*) (anon, reads शफरा°) = *Khandap* 4

(*a*) शकुला Viṣṇu's fish (शफर, मत्स्य) incarnation अ(आ)स्फोटन apparently = 'striking' of [illegible]

(d) पानाध्मान The fire suffers from indigestion through drinking too much water चक्रे 'was made' चिरस्य The Aurva fire, inextinguishable by the ocean, is at last quelled

२६ Visnu and Bali A similar verse कस्त्वं ब्रह्मन्नपूर्वं) relating to Visnu and Bali occurs Khandap 55, *Sml P 8a (24) (हनुमतः)

(a) B Whence are you there? or 'whence are you, whoever you are?' अमुक अणुकः of Skm, or °क, would mean 'little fellow', V From my own B 'Your own,' what is that? V What belongs to no one

(b) B What do you want? V Three paces B What use of so small a piece of land?

(c) V To me, a contented twice-born, that is as much as the three worlds

(b) किमिच्छसि Bali has gifts for all comers

(c) आशयो 'meaning'

२७ (a) इय = श्री

(b) मावष्टब्धि 'may she not be crushed'

(d) वाचो° Visnu did not really utter the words, which died within his lips, but his changes of expression (विकृति) conveyed them

२८ (b) धगिद्धग् Cf धगद्धगिति विच्छिन्ने काष्ठोत्थप्राणलोहितः Yogavāsistha, III 33 15

(c) अमरवैरिनाथ Hiranyakasipu, slain by Visnu-Narasimha

(d) काष 'grating,' a form from कष Cf 43d

२९ Visnu supports Mt Meru on his breast at the ocean-churning

(b) दुग्धार्थि (MS) is an error for दुग्धाब्धि, cf 38d. दुग्धकण corresponds to the नक्षत्र of (c)

(c) प्रतिरोधिनिन्दद् Visnu's breast rivals and mocks the starry heavens प्रतिरोधि recurs 389d

(d) तडाग Cf 223b Note that the verse contains the author's name, cf 104, 268, 274, 344, 518

३० Add to margin a ref to *S-Hārāv 17a (anon), text as printed except b °जाले [sic] ज°

(a) उपश्रुति 'near his ear'

(b) विषानल. A ref to the कालकूट poison

(c) कटाह the tortoise's shell, see Bohtlingk & Roth s v and reff

३१ Translated by Jacobi, *Alamkārasarvasva*, p 599 see his notes Add to margin *S-Hārā* I 54 (8b) (शारङ्गस्य), readings as in *Sāhityak*

(a) भक्तिº = (a) 'fond of regarding with compassion those bending in devotion to him', (b) 'dear to the eyes of those ' नील Kisna's body is, of course, dark, like his eyes

(b) नीतेहितº = (a) नीते हितº, (b) नीता ईहित (Jacobi)

(c) ºनिधी रº = (a) sic, (b) ºनिधिर् रº रसिकता Kisna is रसिकेश्वर रसिका = 'an emotional wife' (*Meghadūta*, B 24d) नेत्रे तनुर्वा These words are kept to the end for surprise (παρὰ προσδοκίαν)

३२ (a) श्रुतीः the scriptures

(b) वियन्मयो = आकाशमयो, *ākāśa* being the vehicle of sound

(c) पुच्छोदस्तº cf 25a

(c-d) जलनिधेः The column of water in (b), together with the sound, suggests to the sages the belief (श्रद्धा) that the sky-Ganges has plunged into the ocean Perhaps they come to *worship* the सगम, as a sacred spot, cf *Uttarar* II 30, पुण्याः सरित्सगमा

(d) खलत् 'assemble' (?), cf B & R s v, but in 448b we have a different sense

३३ (c) खर्वित 'pressed low'

(d) अव्याहत 'unviolated' कृतक 'pretended' Visnu pretends to sleep, in order that Laksmī may continue her caresses

३४ Rādhā is seeking Krsna, who all the while is holding up Mt Govardhana on his little finger

(c) भाण्डीरे the *Nyagrodha* tree in Vrndāvana

३५ The verse is in the form of a dialogue between Yasodā and the child Krsna The same idea is similarly worked out in the verse रामो नाम बभूव, *Śp* 120 (वसुंधरस्य), **Sml P* 9a (27) (वसुंधरस्य), *Krsnakarnāmrta*, II 72, **Padyāv* 151 (कस्यचित्), **S-Mukt* XXV 18 (anon)

(a) श्यामोचन्द्रा 'the night is moonless,' i e 'nearly over'

(b) कामपूर्वा कुरुष्व Krsna's reply, 'What story? Let it be a new one' कामपूर्वा might mean 'relating to love'

(d) Krsna smiles to hear his mother telling him Rāma's, i e his own, story, cf also 46c-d

३६ Visnu as Vāmana Add to margin *S-Hārā i 49 (7a) (हनुमत.), readings (a) °विलस°, (b) °पुटी°

(a) खर्वग्रन्थि° 'as the dwarf's garment-knots parted (through his growth) showing the Kaustubha shining on his breast

(b) निर्यन्नाभि° 'the resonance of the *sāman* coming deep from the hut (as it were a Brahman's hut) of the lotus-bud of his navel (upon which Brahmā, the ideal Brahman, sits), as it issued forth'

(c) पात्र 'a match, or, with reference to Bali's liberality, a fit vessel'

(d) वर्धमान Note that this is a name of Visnu as Vāmana cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 44, l 1

३७ (b) अग्र The accusative seems to give the better sense, with the idiomatic use of वह् = 'have', 'hold'

३८ The वदन, स्तनद्वय, and रोमावली of Laksmī, as she rises from the ocean, are mistaken by the gods for a repetition (पुनर्) of the moon, the humps of the sky elephant, and the Tree of Paradise, which have already been procured by the ocean-churning

(c) स्तनद्वय For the comparison with an elephant's frontal lobes (कुम्भ) cf 175, 245 वलद् 'coming in sight' or 'accompanying'

३९ The drunken Haladhara (= Balarāma) stutters his words A similar verse is to be found in the *Pracandapāndava* 52 कि कि कि चुचुचुम्बनेर्, the speaker being the same cf also the verse पि पि प्रिय ससस्वय *Sml P 113b (कस्यापि), *Sarasvatīk* *ad* v 142 (anon), *Śp* 3651 (कस्यापि)

४० Visnu as Narasimha a dialogue between Hiranyakaśipu and his attendants

'What? What?' 'A lion' 'What then (ततः किं)?' 'With a form like a man's, my lord' 'Strange! Have you seized him?' 'Nay' 'Then, who is here?' (a form of urgent summons, often in the phrase को ऽत्र भोः, see B and R s v भोः) 'Long live the king!' (spoken by the guard, who presents himself) 'Quick, bring him here' 'Nay, he is come himself' 'My bow, my bow no, my sword, in haste Ah! the sharpness of his claws '

४१ Krsna, in order to be alone with Rādhā, tells the shepherdesses to go home with their pails She will follow

(b) वष्कयिणीकुल distinguished from the धेनु's, which have been milked already

(d) कारणसूनु Cf कारणसूकर B & R s v कारण, *Bhāgavata Purāna*, III 13, 33

४२ Krsna holds up Mt Govardhana

(b) लग्नैर् 'clinging' (to the mountain) सभावितात्म° 'proud of the honour done to them,' or 'filled with conceit' (आत्मसभावना *Harsacarita*, Bombay, 1892, p 40, l 9)

(c) विषम 'perplexedly'

(d) करमूर्ध = कराग्र 'finger', clearly the better reading

४३ Visnu as Narasimha

(a) तरत् 'moving across'

(c) व्यावल्गद् 'writhing'

(d) रव The claws clash against Hiranyakasipu's ribs, cf 28b

४४ (a) प्रसव 'flowers' Cf *Meghadūta*, B 2b (°रजसा) and 32d

(b) °क्लान्तिनिद्रान्तरेषु 'intervals of sleep due to fatigue'

(d) पत्त्र 'ornamentation', cf 70d and reff

४५ (a) दैत्य Hiranyakasipu

(b) प्रतिविभावित 'seen by reflection' The compound does not seem to occur elsewhere

(c) अपरकेशरि The reflection is taken to be a second lion (हरि also = 'lion'), compare the story in the *Hitopadeśa* (ed Peterson, p 73)

४६ Insert in margin reff to **Skm* I 256 (अभिनन्दस्य, readings as in text, except स्थावर for क्ष्माधर), **Padyāv* (अभिनन्दस्य, readings as *Skm*, except दूरे for चार), **S-Hārāv* 9a, 67 (अभिनन्दस्य, readings as *Padyāv*)

(a-b) Yaśodā warns the young Krsna against the wild animals in the hills, and tells him, when he sees such, to meditate upon Nārāyana

(a) चारप्रचारे 'movement hither and thither in pasturing'

(c-d) Krsna has to restrain a smile, he himself being Nārāyana, cf 35d स्फुरद् 'quivering'

४७ (*b*) कारणमेकमेव There is no need of Brahmā or Śiva

(*c*) उदरस्थित Regarding the world's issuing, at the commencement of a *yuga*, from Viṣṇu's belly, cf *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 235, ll 4–5

४८ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxii, p 530

(*a*) वीज Brahmā lies in the flower स्वर्णशैल: Mt Meru

(*b*) नागाधिराज Śeṣa, upon whom Viṣṇu reclines, and who therefore corresponds to the bulbous swelling whence the stalk (कर्णिका) springs

(*c*) मेघा: = मधुपकुलम् by reason of their blackness

४९ (*a*) कनकनिकष Cf *Vikramorvaśī*, iv 1 For gold as colour of a Hindu cf 149, 150, 156, 205, 432 A similar verse, relating to Sītā and beginning कनकनिकषभासा, is to be found in the *Dūtāṅgada* (India Office MS), i 9

(*b*) नवजलधर The *new* clouds, being full of rain, are dark like Kṛṣna

५० (*b*) आवृत्तालात The revolving sun seems to make a fire-circle in the sky

(*c-d*) The rays are compared to golden wands, ushering the crowded darkness westwards

५१ (*b*) आखण्डलाशा 'Indra's quarter = the east '

५२ Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 44

(*a*) फणोपल = फणमणि 'the jewel in the head of that snake, which (snake) is the eastern hill'

(*b*) व्योम॰ 'the golden leaf of that *Indranīla* tree, which is the sky'

(*d*) प्रस्थानपूर्णकलश There is a reference to the common belief that *yogis* pass at death through the sun; see *Chāndogya Upaniṣad*, iv 15, 5 For a पूर्णकलश as an auspicious object to behold at departure, see *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 63, l 14, trans p 45, l 11

५४ (*c*) The सहकार (mango = चूत, 61*b*, 438*d*, 454*d*, 472*a*, 473*d*, 482*c*) and the कोकिल are both associated with (spring and) love, cf *Ṛtusamhāra*, vi 15, *Pārvatīp* iii 3, *Śakunt* vi 3

५५ (*a*) पञ्चम · a certain note (or interval, one-fifth ?) in music, cf vv 68*b*, 70*c*, 142*d*, 442*b*, 450*d*, 470*c*

(*b*) स्थान 'key,' 'pitch', cf 70*c* पञ्चमार्गण॰: 'the twang of Kāma's bowstring' (which consists of bees)

(*d*) कुड्मल The buds correspond to the रोमाञ्च of *b*

५६ (*a*) कलकण्ठ 'cuckoo'

(*b*) उत्कलिका =(1) 'wave', (2) 'agitation' for the pun cf *Haṃsasandeśa* (Bombay, 1892), p 42, l 9, trans p 29, l 4 The पवन naturally causes waves

५७ (*a*) बद्धस्पृहः 'regarded with excitement (or 'envy')'

(*b*) उपहृत 'dedicated' गत° =शक्य. Cf 118*d* and *Haṃsasandeśa* (Bombay, 1892), p 60, l 4, न याति वक्तु, 'cannot be called'

(*c*) आमृष्टो 'touched'

(*d*) चूताङ्कुर sent as a love token, cf 54*c* and reff

५८ (*a*) कोकिल . चूत Cf 54*c* and reff

(*b*) किंशुक Cf 59*c*, 69*b*, 78*a*

(*c-d*) महाकुल°- 'starting to break its strings at the suspicion of an infidelity on the part of the lover, they being sensitive through high birth'

५९ (*a-b*) The bees are mistaken by the parrots for (black) *jambū* fruit अतिरसाद् 'very eagerly'

(*c-d*) एतेषामपि The bees, mistaking the parrots' beaks for (red) *kiṃśuka* flowers, fly into them, cf 58*b*, 67*c*

६० (*a*) कोकिल . . चूत Cf 54*c* and reff निर्धूत 'shaken'

(*b*) प्राग्भार 'tilting'

(*c*) तैरेव . . धारावाहिभिर् The same pollen-dust, forming in showers, conceals the antelopes, who have scarcely leapt over the heaps of it

६१ (*a*) तथैव The bees, though constantly throbbing, remain, as before, in the jasmine

(*b*) नयनसुहृदो '*though* pleasant (सुहृद्, cf 92*b*) to the eye'

(*c*) चौती Cf आशोकी, 62*c*, and 54*c* and reff अस्मिन् = अत्र, cf 72*d*, 505*c* तथा 'as later'?

(*d*) अथ च 'and yet' स्वय 'of itself'

६२ (*a*) विधुरारम्भ 'anxious starts'

(*b*) मामुल्लङ्घ्य 'in defiance of me'

(*c*) चीरिका 'public notice'

६३ The subject of all the finite verbs is वासरा: The verse seems to contain a hidden reference (by ध्वनि) to a hospitable invitation व्याहृत is the invitation, सत्कुर्वन्ति the setting the house in order, किसलयोत्तंसैर् 'festoons of shoots', अ(आ)लि = (1) 'bee', (2) 'friend', प्रावार = (1) 'veil (of mist)', (2) 'case covering the ornaments', and so on

६४ (a) स्निग्ध soft मुक्तदीर्घप्रवास: 'recalled from long absence by the cuckoo's invitation'

(c) शिञ्ज० ०वलय There is a reference to tinkling bracelets

(d) ०बृहतिका. shawls,' 'consisting of the (white) smile of (white) jasmine flowers,' or, punningly, 'smiling i e decorated white) with jasmine flowers' It need hardly be mentioned that to the Hindus a smile is white as showing the white teeth) cf 446b, *Harsacarita*, trans p 5, n 5, p 213, l 13 पूर्णपात्रीकरोति The south wind, which has brought the good tidings of the return of the spring (मधु), carries off, as the messenger's meed of clothes, etc (पूर्णपात्र, cf *Harsacarita*, trans, p 109, n 2), the early-falling (cf 6ba) jasmine flowers which are the shawls of the tree-wives of the spring

६५ Spring as a monarch riding forth in a lantern procession (दीपावली *Dīvālī*) in the evening The instrumentals मण्डलै:, गणै:, किशुकै. are those of circumstance or accompaniment (इत्थभूते तृतीया)

(a) Note the slesa in मण्डल and गण चचूर्य० 'roaming'

(b) गृहवाटिका 'house garden' अङ्गारितै refers to the red colour of the *kimśuka* blossoms, cf 59c-d, 69b, 74, 78a, 472c, and *Rtusamhāra*, vi 20

(d) प्रस्निग्धा as applied to the दीपावलि = 'very oily', cf 97d कलिकादीपावलि 'row of lamps consisting of buds' The *campaka* has a fragrant yellow flower

६६ (b) ग्रथ्नन्ति The *kokilas* are composing in their minds, but not yet uttering their song, cf 82b

(c-d) The sun's rays curtail the briskness of the cold, but are not yet fierce (जठर or जरठ, cf critical note 2 to 427 and 8 to 500)

६७ Add to the margin a citation of *Bālar* v 38, where the first line appears in the form

सूते सप्रति कुग्धमुग्धसुभगं पुष्पोद्गम मल्लिका

and ०दलै: is read in b, which ends as our MS In *Hemac* only a of our verse is given In d *Bālar* has मुकुलैश्च, as MS

(a) षाण्मासिकैर् According to Nārāyana Dīksita in this passage the षाण्मासिक pearl is specially large

(b) अर्चित. 'honoured by a flower offering,' or merely 'brightened', an intentional variation of reading introduced by Rājasekhara in *Bālar*

(d) माञ्जिष्ठ 'red as madder', cf 471b अन्या लिपि: 'a second colouring'

६८ (b) पञ्चम Cf 55a and reff वाञ्छामात्र Cf 66b

(c) जगन्ति Governed by जिष्णु [स्यात्]

६९ (a) भागैर् The day grows (स्फायते) at the expense of the broken-off parts of night

(b) गर्भे The kimśuka buds are seeds of fire, cf 65b

(c) स्वाश्रय॰ 'their objects,' the spaces of light and shade being only as broad as their vehicles, since the sun is vertical

(d) स्तोकरसो 'having only a little रस'

७० The garlands (अवतंसा॰), powder-throwing (पराग), face-decorations (पत्त्र), and songs (गीतय॰) are all signs of the feast (उत्सव)

(b) पत्त्र (1) 'leaf', (2) 'face-ornamentation', which latter should here (with लसत्) and in *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 146, l 3 (with प्रचलत्), denote some hanging ornament, and not merely paint-marks (विशेषक) The latter sense recurs 151a, 222a, 314a, 338b, 347c, 377a, 435b, while in 44d the word denotes figures on metal प्रकाण्ड (1) 'stem', (2) 'fine'

(c) पञ्चम Cf 55a and reff स्थान 'key,' 'pitch', cf 55a-b गम्भीरक्रम will also have some musical connotation, cf अव्यक्तवर्णक्रम 198c

७१ (a) जैत्र 'victorious' सहकार Cf 54c and reff

(b) मधुकरविषकल्कलेपेन The beeswax is compared to poison applied to arrows

७२ The royal proclamation of the Spring Breeze (with his ally Kāma, cf 80c) from his palace Malaya

(b) कुशलयति 'greets' the कामिनः इतरत् 'further,' beginning the substance of the letter 'after compliments'

(c) अ(आ)लिकोकिल . (1) 'bees and cuckoos', (2) 'cuckoos, i e friends' प्राप्तवान् 'arrived at'

(d) अस्माद् · 'in this quarter' = अतः; cf 61c and ref

७३ (a) अतिरेकीभवत् 'increased,' 'raised to the highest pitch' by their abundant feeding on *cūta* (cf 54c and reff) buds

(c-d) The red eyes of the *kokilas* are compared to the live ashes of Kāma (असमशर = पञ्चशर) burned by Śiva's (भूतेश) fiery glance कराल्लित: Cf *Śāntiś* iv 12, ज्वालाकराले गृहे.

७४ The filaments (केशर), white and crescent as the moon (चन्द्रकलास्पर्धि), in the red *kimśuka* flowers are likened to Kāma's (विलन) bow marked with white wax and in a red cover

७५ Add to margin a ref to *Slm II 760 (वीर्यमित्रस्य), where *a* reads वापी॰ ॰दरा, and *c-d* as follows—

कि चान्यत्कुसुमायुधो ऽपि भगवान्धत्ते सगर्वं धनु
र्ज्यामुन्मार्ष्टि च पञ्चभिश्च विशिखैर्जितुं जगद्वाञ्छति ॥

(*a*) ग्रन्थि The leaves and shoots are knotted together

(*b*) कापि स्थिति 'an indescribable condition

(*c*) A short walk is enough to cause a thirst

(*d*) The wind teaches the dust to dance in the road

७६ In उत्सव, आमोह, उन्माद (and also in the sequence, eye, touch, mind) we have a climax The southern wind comes like a madman, with leafy branches shaking in his hand, and his mere embrace infects the people with insanity

(*d*) क्रीडाकूतकषायितेन 'infected with the spirit of play'

७७ The play 'Love's Victory' is about to be acted by the Spring

(*a*) मुकुलाधिकार The word अधिकार seems to imply a metaphor ('official duty' or 'superintendence'), which accordingly may be traced also in the word लक्ष्मी 'splendour' and विधिना 'prescribed manner'

(*b*) अभिजात वपु. The myrobalan also dresses for the occasion (समय also = 'festival')

(*c*) पाटगिरेर् Read आप्रान्तगिरेर्? or cf B & R आघाट = 'boundary'? Concerning गिरि cf 105*c* प्रस्तावना 'prelude,' in both literal and metaphorical senses

७८ (*a*) हिमजलमिषात् 'in the guise of the cold rain,' or 'emulating the cold rain' But no doubt the भयात् of *Slm* (or भिया) is the correct reading किंशुकेषु Cf 65*b* and reff

(*b*) व्याम 'having a cloud of smoke,' a sense not hitherto illustrated in the lexica

(*c*) पान्थसीमन्तिनीना 'wives of (absent) travellers'

(*d*) शिखा 'points' of the flames ॰शोणीम् i e 'flame-coloured' The subject of विसृजति is काननं

७९ (*b*) प्रणयि 'courting,' sc 'near', cf 291*c*, 371*c*, 374*a*, 398*c*, 403*a*, 450*d*

(*d*) वेश = वेष, 'dress' सर्वाभिसार 'general attack' (see the lexica), with a possible ref to अभिसारिका

८० (a) उद्दारशोभ The idea is that of 'fine clothes'

(b) भ्रमरसरणी The lines of bees are compared to a young man's moustache

(c) मासः = मधुमासस्य, which is an ally of Kāma (कुसुमधनुषा बद्धसख्यस्य, cf 72a)

८१ (a) शिलीमुख (1) 'bee', (2) 'arrow' पत्त्र (1) 'wing', (2) 'feather' of arrow

(b) कज्जलाभ 'black'

(d) तूणा 'quivers' holding the arrows Elsewhere Kāma's bowstring is of bees

८२ (a) Note the *Śleṣa* in स्नेह etc (rain, lightning, full rivers)

(b) परिमुक्तकण्ठरोध cf 450c and 66b, मनसि च गिरं ग्रथ्नन्ति . . .

८३ (a) The days are compared to warriors who lose their fire and slink in their forts when the Tukhāras (the cold) prevail

(b) प्रसारजुषः (1) 'extending', (2) 'going about freely'

८४ The various colours in the कुशेशय's are compared to those of a young शुक (आपाटला° = the red beaks, etc), cf 100a

(a) दुःश्लिष्ट 'very tight'?, 'the joining of their petals tight and (therefore) hard to distinguish'

८५ (a) कर्णप्रवाल 'flower-stalk round the ear'

(b) 'engaged in shaking (the प्रवाल's), as they for a moment insert flower-buds into them'

(c) परिमलित The *haridrā*, 'turmeric,' on their cheeks catches a fragrance from the sweat द्राविडीना 'Dravidian women'

(d) नवनखपदातिक्रान् 'causing a smart at the places of recent nail-marks'

८६ (a) तप्तो . . . खण्डयित्वा After deserting the night, the sun wanders abroad in remorse (तप्तो = (1) 'heated', (2) 'pained'

(b) चीय . . . प्रसाद The night also, the deceived one, खण्डिता (see Rudra's *Śṛngāratilaka*, I 143), grows thin and gradually recovers her serenity (in two senses)

८७ (b) परीतान्तिका. 'their vicinity occupied'

(c-d) घर्माम्बु° 'just strong enough to dispel the sweat'

८८ The birds spend the day distressed by the heat

(a-b) शिथिलित° The birds droop their shoulders and raise their feathers in order to get air

(*c-d*) They bend their legs and so get a good hold of their nests and avoid accidents from the fierce blasts which toss them up and down As regards these summer winds, cf 94*a* and *Ṛtusaṃhāra*, I 22, 24

८९ (*a-b*) The *rājahaṃsī* will hold her wings like a white parasol over her young, although protected by the water-lilies among which they live

(*c-d*) The parrot will mistake for drops of water the pearl necklace upon the lady's breast, now his home (वसति, cf 138)

९० (*a-b*) The dust raised by the wind acts as an awning or parasol (पटच्छत्र) to keep off the heat from the earth

(*c*) दवदहन॰ The hue of the *mandāra* flowers suggests to the bees a forest fire

९१ For a time coolness abode by the river bank, in sandal-wood, wreaths of lotus fibres, the moonlight, etc But all these have now failed, and it is now only to be found in प्रियाकण्ठा-श्लेष cf 101*c*, 283*d*, 304, 460*b*, 477*c*, and *Ṛtusaṃhāra*, I 4

(*d*) पर 'only', cf *Pāṇiatīp* IV 5*d*

९२ (*a*) निलोचनाञ्चलदरी 'interstices of his eyelashes' अल्पमची 'small flies'

(*b*) भूबालवल्लीसखे The drops fall from his horns and down his forehead tuft into his eyes ॰सखे Cf सुहृद् in 61*b* and reff

(*d*) दूरनिःसहतया 'as far as he possibly can', cf 96*d*

९३ A verse exhibiting some grammatical irregularities (॰तालवश्च = ॰तालूश्च, ॰तन्द्री = ॰न्द्री, राचयो = राचीर्), which must be intentional if Bāṇa is the author

(*b*) पङ्काङ्कं The banks show the marks where the buffaloes have lain

(*c*) तरणान् = तर्णान्

९४ In this verse the author exhibits some lexical virtuosities

(*a*) वाता. (so to be read ?) For the summer winds cf 88*c-d* and reff This line bears a general resemblance to 276*a*

(*c*) दृष्टिर् For the proposed reading see the critical note सृष्टि . . तारचवी = 'the whole creation of hyenas' असूत्कर्षेण 'with all their might', cf निष्कृष्टासुर्, *Tantrā-khyāyika* (Hertel), p 116, l 9 धातकीवनम् The *dhātakī* flowers at the beginning of the hot season, the flowers are used in Bengal 'in the preparation of a cooling drink'

(d) शरशमीनीडेषु The fowls have now no better nests than in the reed-grass and the tough *śamī* tree

९६ (a) अग्रे . . . मूले 'on the top' 'at the bottom

(b) उपरतप्रियेषु 'which they like when over'

(c) आधारा 'ponds' प्लुत 'floating' मग्न Cf 92*d*

९७ The forest fire

(a) 'Avoids the गोमय's, as being chiefly earth'

(b) 'Just lightly (प्रशिथिल) embraces the ant-hills covered with grass (and therefore not combustible)'

(c) लीढ Cf *Pañcatīp* III B, दावाग्निलीढशेषस्तरुरिव किलिञ्ज 'boards,' 'wood' समुत्सिक्त 'swollen,' 'haughty'

(d) Devours the oily substance of the fowls' eggs, as if it were butter प्रस्निग्धान् cf 65*d*

९८ (a) शरारि 'geese'

(b) प्रपातप्लव 'dive'

(c) अधार्तराष्ट्र 'without geese'

(d) सीदत् 'desponding'

९९ The effect of the heat is visible in various ways upon the women's bodies

(d) विभजति 'distributes'

१०० (a) शुकपत्त्र° 'green and soft as a parrot's feathers', cf 84 शिरीष Cf 99*c*, 102*b* °यष्टीनां 'stems'

१०१ (b) अर्घति Cf नार्घन्ति रत्नानि समुद्रजानि, *Pañcat* I 88 (*ap* B & R) करम्बिता 'mixed'

(c) For the idea of 91*c* and reff

(d) शुचेर् . 'the hot season', cf 102*c* and *Ṛtusamhāra*, I 2, 3

१०२ Add to the critical note a ref to **Skm* II 786 (कस्यचित्), the text of which agrees with our MS The words संव्यान (= उत्तरीय), वलय, उत्तंस, and हार have, no doubt, some special appropriateness in connexion with the costume required for the rite in question, मृत्युंजयविधि

(a) जलार्द्रा: . This reading is probably to be preferred, the word being a noun विस° Cf 446*c*, 496*a*

(c) शुचाव् 'summer,' as in 101*d*

(d) तन्त्र मन्त्र Cf 490*b* रतिरमण 'Kāma

१०३ (a) रजनिविरम: Cf the reading प्रशमदिवसे in *Meghadūta*, 2

(d) राजरम्भा The *rambhā* is the plantain, but the *rājarambhā* does not seem to be given by the dictionaries

१०४ (*a*) अलयन्त्र . . निद्रायायो No doubt a reference to the *creaking* of the Persian wheel, by no means favourable to sleep

(*b*) श्रीनारायणयोर् A reference, also, to the author's name, cf 29*d* and reff As regards the awakening of Visnu in the rains, see *Harsacarita*, trans, p 70 and n 4

(*c*) कङ्कालशेषश्रिय 'having only a skeleton of her beauty left' कपालफलके on the potsherd,' viz the sky

(*d*) चन्द्र . 'bake the moon like a cake' पर्पटमिति. We should have expected either °ट इति or °टमिव The verb मर्मरय् recurs *Subhāsitāvali*, 1844*b* for the meaning cf मुर्मुर, 289*d*, 427*a*

१०५ The carpet (वास), lattice-walls (जालक), and awning (वितान) are the scene of the dancing of the peacocks, which is a feature of the rainy season (cf 112 and *Rtusamhāra*, II 6, 14, 16)

(*b*) यूथिका For the jasmine and the rainy season see *Rtusamhāra*, II 24

(*c*) कुटजप्रहासिषु The white *kutajas* are the laughing spectators गिरेर् Has this word also a theatrical signification (*auditorium*)? Cf 77*c*

१०७ (*d*) आविर्गन्ध This reading, given also by one MS of the play, seems preferable

१०९ (*a*) बालशलभान् The deer mistake the young grasshoppers, or locusts, for green herb

(*b*) च्छत्री = °त्त्रा (so read ?), 'mushroom'

(*c*) कीटपटल The peacock mistakes the lines of black flies for cobras, which it is wont to devour (भुजङ्गाशिन् 131)

(*d*) वनान्तरे The peacocks would usually remain on the outskirts of the wood

११० (*a*) आसारान्त 'after the heavy showers'

(*b*) सुप्त 'asleep,' i e hidden = गुप्त, cf 442*a*

(*d*) निःसंपात 'dead of night' दर्दुररव For this feature of the rainy season cf 113*d*

१११ Add to critical note a reference to **Skm* II 816 (योगेश्वरस्य), readings as our MS except in (*b*) कुरङ्ग

(*a*) वेतस° °प्तोरमाणि cf 125*a*

(*b*) कुरङ्गयूथ The word कुरङ्ग appears to be unknown read कुरङ्ग with *Skm* कलितस्तूपानि 'the sloping banks occupied' (= °कूलानि) उदश्मासि 'brimming'

(*c*) पिपीलिका° 'the thickets bristling and bent down by a general assembly of ants'

११२ (*b*) रङ्गवसुधा = रङ्गभूमि For the peacock's dancing cf 105 and reff

(*c*) अम्भोमुचामारवै. It is the thunder that makes the peacock dance, cf 114*a-b*

(*d*) बर्हं° The peacock converts his tail into an umbrella, cf 121*d*

११३ (*a*) स्तिमिता. 'motionless' आबद्धधार 'in a heavy shower', cf 119*b*

(*d*) निर्द्वन्द्व 'without competition' दर्दुररव Cf 110*d*

११४ (*b*) करम्बित: 'mingled' कण्ठकूज the lovers' 'murmurs'

(*c*) अट्टेषु 'upper chambers'

११५ (*a*) Probably the line ended with वन

(*c*) किं चान्यत् 'furthermore' जलिकोर्मिं 'waves'

(*d*) कियता चणेन 'after a little time'

११६ (*a*) केदारे The dry field is converted by the rains into a lake with fishes, etc, the same thing occurs in Indo-China दर्दुरे Cf 110*d* and reff

(*c*) डिम्भा: 'louts'

(*d*) 'With the *Virana* grass on the bordering dry land covered white with clusters of young snails' चुभूर् The 'shoo-shoo' of the louts

११७ (*c*) विडोजसो 'Indra' The cloud is, as it were, Indra's black silk umbrella, the patches of blue sky being the sapphires adorning the same Indra descends as rain-god

११८ (*a*) खद्योत For this feature of the season cf 130*c* and *Ṛtusaṃhāra*, II 5 (इन्द्रगोपक)

(*b*) स्निग्धध्वान· 'dull sound' विभावित The clouds are not *seen*, cf 130*c* उन्नाह: 'array,' 'abundance' रटत्कम्बव:. The elephants' trumpet, cf 119*a*, 132*a*, and *Ṛtusaṃhāra*, II 15

(*c*) पुरोवाता: 'east winds', cf 108*a*

(*d*) यास्यन्ति सोढु 'will be supportable', cf 57*b* and ref

११९ (*a*) कम्बुरव Cf 118*b* and reff

(*c*) उत्सङ्गे The sky bends its head (ककुभो, 'quarters') into its lap and sleeps, the thunder being its snoring

१२० (*a*) अविरत The word might be defended as = 'without recovery from defeat', a poetic variant for °त But no doubt अविरल should be read

(*b*) दृढ॰ The strongly grown gourd creepers add to the privacy of the apartment on the roof

(*d*) The missing akṣaras might be something like ॰स. कामिनीनाम्

१२१ (*c*) व्यालोल 'dishevelled'

(*d*) छत्त Cf 112*d* क्रीडालसा: Cf 10 , 112 and reff

१२२ (*a*) नीलकण्ठो (1) 'peacock', (2) 'Śiva' गौरी (1) 'female buffalo', (2) 'Durgā' तडित्तरलतारा (1) 'eyes quivering at the lightning', (2) 'having eyes glancing like lightning'

(*b*) घनो महाकाल. (1) 'very black cloud, (2) 'great Mahākāla', or 'cloud as Mahākāla'

१२३ (*a*) चूर्णभास: 'like powder'

(*b*) कौतुकिनीना 'the women excited by the new clouds' (and going out into the rain) are wetted on hair and cheeks by the drops छतार्थ' 'the fortunate man', slightly different from छती (123*b*, 254*a* 443*d*, 456*a*), उक्तपस् (236*d*, 4 5*d*), and सुछती (178*d* and reff), which are similarly applied So धन्य 448*a*

१२४ (*a*) अपतितया 'without falling' (1) in the physical, (2) in the moral, sense

(*b*) पिच्छिल' The line contains the reply to the previous (intentional) misunderstanding of the word अपतितया 'You are in love, anxious one' 'No! no! friend, it is only that the path is slippery' असितभुजग = कालसर्प

१२५ (*a*) केतकीकुसुम The *ketakī* flower is white, and, being encircled by the black snake, resembles the iron-bound ivory tusk

१२६ (*a*) यथोत्तर 'in order'

(*b*) For the white spines (सूच्य:) of the *ketakī* cf *Ṛtusamhāra*, ii 23

१२७ The rainy season is compared to a skull-bearing *kāpālika* ascetic

(*a*) केतकीना The white pollen is compared to ashes परिमलन 'toying with'

(*b*) The black clouds, edged with cranes, correspond to the ascetic's hair with dangling skulls

(*c*) धनु:खण्ड 'the fragment of the rainbow,' from which dart lightning flashes, is compared to the ascetic's metal-bound (?) खट्वाङ्ग club with streamers (पताका)

(*d*) प्रोषितस्त्री 'wives of absent travellers'

१२८ (*a*) धनुषि 'rainbow'

(*b*) प्रमनसि 'agreeable,' with the trumpeting of elephants प्रम्लानलीलाकपि adv, 'the monkeys having their play damped'

(*c*) व्यामुग्ध 'sweet and fresh'

१२९ Translated *Indische Sprüche*[2], No 2009

(*b*) उच्छ्राय = the उत्साद of *Skm*, उच्छोष्य (*Sbh* and *Śp*) is no doubt a mistaken correction, not suiting the *śleṣa*

(*c-d*) The clouds, with lightning flashes for lamps, go (like emissaries, चर) in pursuit of the dacoit, the sun

१३० (*b*) विप्रोषित 'banished' ज्योतिष. 'constellations' रोधसंकट 'narrowed by the barrier', cf *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 150, l 13

(*c*) खद्योत cf 118*a* and reff अनुमित 'inferred,' i e 'not seen' = विभावित in 118*b* The trees, though near (उपकण्ठ), are invisible in the dark

(*d*) क्वाणोत्तरा 'distinguished by the buzzing', cf गन्धोत्तर, *Pāṇatīp* ii 5

१३१ (*a*) चन्द्रक the 'eyes' in the peacocks' tails

(*b*) आभोगा. 'expanses', cf 107*b* °बालशाखिन: 'small trees in flower' भुजङ्गाशिभि: 'peacocks'

(*c*) पातु पयोदानिल snakes being पवनाशिन्

१३२ (*a*) कम्बव: Cf 118*b* and reff

(*b*) चक्रवाल 'throng' जम्बाल 'mud'

(*c*) गण्डूपद a kind of worm

(*d*) खपुटित 'made uneven'

१३३ In this verse the clear ponds are said to show their wealth (प्रकटविभवा:), buy the mind, and count the coin (the walking crabs on the bottom being compared to hands)

(*a*) प्रमद्दचटुलाया: (1) 'having wild lightning' (?), (2) (of the street) 'moving with excited people' स्थलजुषो (1) 'having a bottom', (2) 'having shops or stands' (?)

(*b*) वराटी (1) 'shell', (2) 'cowrie' शफरसरणि. The water is the 'street of the Śapharas'

(*c*) कुलीरै: The wandering crabs making them seem to have hands engaged in counting

१३४ (*a*) पर्जन्यधार्मिक. 'the devotee Parjanya' bathes the linga

(*b*) जलदेन्द्रनील° 'spurted out by the sapphire (dark) *gaṇḍūṣas* ('waterbags' ?), which are the clouds' The ordinary

senses of गण्डूष, 'mouthful,' 'tip of elephant's trunk,' seems insufficient here

१३६ (*a*) अमराणा An inferior reading, cf the verse quoted p 43, n *a-b* केलिदीचा Cf क्रीडाव्रते दीक्षित. 137*d*

१३७ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 542

(*b*) आयतिशालिना The long eyes are compared to Siva's noose

(*d*) नगात्मजा 'Pārvatī' व्रते दीक्षित 'initiated into the rite', cf 136*a*

१३८ (*b*) वसतिः 'permanent home', cf 89*c-d*, 140*d*

१४० Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 553, cf the verse धनुः पौष्पं मौर्वी *Padyāmṛtat* iii 3

(*b*) मनो भेद्य Cf 139*b*

(*c*) अदेहस्य Cf the verse सो ऽनङ्गः 165

(*d*) वसति. Cf 138*b* and reff

१४१ (*a*) प्रतिमा 'idol'

(*b*) विगूहन apparently an error of the poet for अवगूहन or उपगूहन

(*c*) निवेद्य 'the offering'

१४२ (*a*) परिणतिर् 'development'

(*b*) स्तनाभोगो 'bosom's swell', cf 107*b*, 176*b*, 220*d*, 327*c*

(*d*) पञ्चम the name of a note, cf 55*a* and reff

१४४ (*d*) Apparently the sense is 'expands the thought of (= encourages) the spectators, person by person, as she beholds them', as regards the rest of the verse see the editions of the play

१४५ (*b*) काश्मीरज. 'saffron' तालका 'cymbals,' held by the dancer, Youth, cf 161*c-d*

(*c*) वृत्ति Perhaps here with musical connotation ('rhythm,' 'repetition') मनागुपात्ते लब्ध्वात्मसीम 'scarcely separated', cf 177*c-d*, 184, 185*a*, 209, 292*a*, 304*d*

१४६ (*a*) नगरारम्भे Apparently the king's standard was set up at the commencement of the building of a city

१४८ (*b*) तिर्यग्वि° = कटाक्ष., cf 143*c*, 163*d*

(*d*) निर्माय 'non-magical'

१४९ This verse is, like the similar verses 150, 152, 200, an instance of *adbhutopamā*

(*a*) काञ्चनयष्टि i e a woman whose colour was like gold, which the Hindus regard as their real colour, cf 49*a* and reff.

(*b*) पद्म sc the woman's face अनिशं प्रोत्फुल्ल i e 'never closed' The पद्म closes at night

(*c*) मधुपौ sc her eyes अष्टमीचन्द्रमा: sc her brow, being a half-moon in shape

(*d*) तमसा sc her hair, see 160, 197*a-b*, 222*c*, 481*d* मताद्दिव That the darkness should remain permanent in the presence of the moon is a marvel

१५० The general idea is the same as in the preceding verse, the several comparisons referring to the woman's breasts

(*a*) मध्येहिमलत adverb कपित्थयुगल The *kapittha* (wood-apple) fruit is smaller than that of the *tāla* (fan-palm) क्रमप्राप्तौ 'as she gradually drew near'

(*b*) तदनु तन्नि° 'afterwards the same (तालफलद्वय) separated'

(*c*) व्यतिकर 'competition' सौवर्ण Cf 49*a* and reff कुम्भ Cf 162*d*, हैम: कु°, also 271*c*, 326*c*, *Śṛngārat* I 49

(*d*) परिणतं 'fully revealed' क्वेद् . 'how can we account for such a marvel?'

१५१ (*a*) °पत्त्रहरिणा 'with face ornamentation (विशेषक) of musk for its deer' (corresponding to the deer in the moon) मृगमदमसीपत्त्र Cf 222*a* and reff, and for पत्त्र 70*b* and reff

(*b*) हरिणाङ्क 'the moon' लडित = ललित 'play', implying conceit, cf 368*d* and *Saundarananda Kāvya*, IV 22, 27, 40, XI 43

(*c*) क्व चन्द्रे . . . For the form of the expression cf 246*c-d* सा(= सा अ° ?)तिशायिनी 'surpassing'

(*d*) नयमुष: 'stealing away worldly prudence' (नीति), cf नयद्रुह् in *Kirātārjunīya*, XI 43

१५२ (*a*) ऊर्जित 'mighty'

(*b*) अनम्बरे 'where there is no sky', cf अनाकाशे, 195*b* and ref

(*c*) चित्रपरंपरा 'wonder upon wonder'

१५३ Translated *Indische Sprüche*[2], No 3702

(*b*) विमृषति 'hesitates' कुसुमलावी 'flower-plucker'

१५४ (*a*) तनुवेश्म 'the abode of her body', cf 146

(*b*) °पल्लव° A bowl of water is an auspicious object this one contains also पल्लव's, cf *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 172, l 20

१५५ (*a*) बलि the demon Bali (with pun in त्रिबलि *b*)

(*b*) सैव 'the same as before' नम्रता = (1) 'flexibility', (2) 'courteous deference', is punningly regarded as the opposite of उन्नति, cf 207

१५६ (*a*) कनक Cf 49*a* and reff

(*d*) सौवर्णपट्ट . °प्रशस्ति. An ode of Victory inscribed on a gold plate'

१५७ Translated *Indische Sprüche*[2], 2926, Jacobi, *Alamkāra-sarvasva*, p 448 The *Alamkāra* books dispute whether the verse exemplifies *vyāghāta* or *vyatireka*

(*b*) विरूपाचस्य antithetical to वामलोचना

१५८ (*b*) पार्वणचन्द्र Cf 162*d* तुल्यतैव हि लाञ्छनम् The face's equality with the moon is its only blot

१५९ (*b*) निजासनाम्भोज° Her face's full moon inconvenienced (दुःस्थित) the creator by causing the day-lotus, which is his seat, to close, cf 190*c-d*

१६० (*a*) तम. Compared to the woman's hair, as in 149*d* and reff एक 'only'

(*b*) एण The moon's deer अस्य sc मुखस्य

(*d*) भवान् sc the moon

१६१ (*a*) अवदातकान्तिनि Being bright, the कुच reflects the moon

(*b*) सक्रान्त . . द्वेधा विभक्त The half image appearing in each कुच is compared to the half-moon ornaments on the clappers (ताल)

(*d*) प्रोद्यत 'lifted' कांस्यताल 'brazen clappers,' cf 145*b* प्राय 'like'

१६२ In this verse the several comparisons are —

ऊरू = रम्भास्तम्भौ Cf the verse beginning उभौ रम्भास्तम्भावुपरि, *Sarasvatīk ad* III 38 (anon), **Sml P* 72*a* (4) (कस्यापि), **S-Hārāv* C 183 (15*b*) (कस्यापि), and the verse *Karnasundarī*, IV 9, रम्भास्तम्भमनोभि° अधरः = बन्धूककुसुम cf 171*b*, 199*b* स्तनद्वन्द्व = हेम्नः कुम्भौ cf 150*c* and reff मुखाब्ज = पार्वणशशी cf 158*b*

(*a*) यदि . . 'if these things are really what they seem'

(*c*) हतौ 'defeated,' 'good for nothing'

१६३ (*a*) सिन्धोरन्तः 'from under the ocean,' a reference to the churning कथंचिद् 'with difficulty'

(*b*) सकल 'all,' namely the सुरसुमनस., etc, the *Pārijāta* tree flowers in her breath, the *hālahūta* poison in her glance, the moon in her cheeks, ambrosia in her mouth, etc

(*d*) तिर्यग्भूते विलोचने = कटाक्षे, cf 143*c*, 148*b*

१६४ (*a*) तरलनयना (1) 'having sparkling eyes', (2) 'having stars for eyes' (?) पयोधरहारिणी (1) 'attractive with breasts', (2) 'dispelling clouds'

(*c*) भवतु . कथमन्यथा 'how else should be?'

(*d*) लेखाशेष: 'having only the crescent left'

१६५ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 363

(*a*) अनङ्ग There is a play upon the literal sense ('bodiless'), cf 140*c*, 478*a*

(*b*) मधुव्रत 'bees' (*c*) एवसाधन A Bahuvrīhi

(*d*) अस्त्र Cf 172*a*, 189*c*

१६६ The *tribali* is the clay of beauty squeezed out between the creator's fingers, cf 221*c-d*

(*a*) The missing aksaras must have been something like

[सृष्टर्म]ध्य निपीड्य क[ल्पितवत:]

(*b*) मुग्धा° Probably for मध्या°, see the critical note and 221*d*

१६७ (*c*) जननयननिर्माणमफल Cf 248*b*

१६८ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 523 The parrot, in clamouring for his food, makes use of lovers' expressions, and so puts the matron to shame

(*b*) बिम्बं . . . जाम्बव *Bimba* and *Jambū* fruit, as regards the former cf 181*b*, 187*d*

(*c*) अचुम्बमनोज्ञ 'charming through not being trite,' 'charmingly novel'

१६९ (*b*) कस्तूरी Cf 222*a* and reff किमिह The पत्त्रभङ्ग ornamentation is superfluous

(*c-d*) The क्रीडितानि are the only proper ornaments of the स्तनकलशौ, the necklace is a mere burden For the phrase हारो भार: cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 109, l 12, also the whole passage, ll 1-12, and 425*d* below

१७० The verse describes the course whereby the happy man becomes a pearl upon a woman's bosom, cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p. 281, ll 13 sqq, translation p 251, ll 21 sqq

(*a*) He becomes a drop in the ocean, then part of a cloud

(*b*) The drop falls into the mouth of a pearl-oyster शुभै: 'by good fortune' ('merit').

(c) श्रेयोभि. 'by the highest felicity'

(d) रुचि तन्वन् 'heightening its (or 'your') beauty'

१७१ बन्धूक Cf 162c and reff

(d) इत not with किमु ('much more'), but = अल

१७२ (a) अस्त्र Cf 163d and reff

(b) द्वयोस्र 'of both,' sc the day-lotus and the moon, which both seek to copy her face, the day-lotus as मनसि° °स्त्र, the moon as नेत्र° °त्वं च = एव

(c-d) The moon, through rivalry with the day-lotus prevents its unclosing

१७३ Add to the margin and critical notes a citation of *Bālar* v 76, whence the verse is taken Readings (a) °भुवश्चरित, (c) °प्स्यथ

(a) चेतोभुवो . विभ्रम Cf अनङ्गविभ्रम 181c 'Kāma's fascinations' सविधान 'arrangement'

(b) नून 'it now appears,' 'surely', cf 174b, 191c, 473d, 497b वः = चकोराः

(c) चकोरा. vocative The reading अवाप्स्यत (conditional) is obviously right

(d) चन्द्रिकासु as regards the *cakora* drinking the moonlight see 17c-d and reff

१७४ (a) शस्त्रहता. For the belief that warriors slain in battle go straight to paradise cf *Kautilīya Arthaśāstra*, x ii 150 (p 365 ad fin)—यान्यज्ञसघैस्तपसा च विप्रा:

स्वर्गैषिण. पात्रचयैश्च यान्ति ।
क्षणेन तानप्यतियान्ति शूरा.
प्राणान् सुयुद्धेषु परित्यजन्त. ॥

(b) नून Cf 173b and reff

(c) सूच्यग्र 'a needle's point,' and not a sword

१७५ (b) सलक्ष्यमाणेन 'resembling'

For the comparison of कुच with कुम्भ ('the elephant's frontal humps') cf 38a-b, 245a, 417b, and reff

(d) वापी Cf 223b and reff

१७६ (a) स्वगतमितयान 'having a movement measured by the standard of its (the नितम्ब's) gait', the gait is defined in Manu, III 10 (हसवारणगामिनी)

(b) स्तनाभोगो 'bosom's swell', cf 142b अपरस्यापि Sc. as well as your own, cf 229

(d) प्रथम° 'the mark of the first writing and erasing' The moon was a mere first attempt at making her face, its erasing is, no doubt, shown by the mark in it Cf 197d, 200c

१७७ (a) अभिजनभुवा: to be taken with तुल्यौ °भुवा = भूम्या, cf 181c आजन्म 'from birth onwards'

(b) समानाव The word perhaps contains a pun (स + मान 'pride') उदयिनौ 'rising'

(c) मण्डलवतो (1) 'round', (2) 'rulers of provinces', cf 193b, 209b, 211a अपि *Although* having their separate *mandalas*, they yet rival concerning boundaries सीमामात्र . . . स्पर्धायुद्ध 'emulous conflict over boundaries merely', cf 145d

(d) नमस्य. कठिनिमा euphemistic (cf *Harsacarita*, Bombay, 1892, p 251, l 13, नम. सुखेभ्य.) for 'accursed hardness' (i e stiffness, stubbornness) in the case of the मण्डलवतो:, as referring to the स्तनौ, the कठिनिमा is a good quality, cf 2b and पीनतुङ्गकठिनस्तन°, 338a, also 367d

१७८ (a) शृङ्गारद्रुममञ्जरी Cf शृ°°वल्ली, 179b निक्षेपभू: 'place of deposit'

(b) मधुमयी वर्ति collyrium, making the eye see only sweet things'

(c) लीलानिर्झरिणी 'play-river' for king Kāma's जलक्रीडा मनोज 'Kāma लावण्यसिन्धोर् . . . वेला. 'high tide of the ocean of beauty', cf 179b and *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 37, l 10, वेलेव रागसागरस्य

(d) सुकृतिन: = पुण्यभागिन., cf 236d, 243a, 273b, 287a, 387d, 396c, 446d, Rudra's *Śrngāratilaka*, i 35, 127, and compare note to 123b सीमास्थली 'acme'

१७९ (a) अमृतवृत्ति: 'manifestation of ambrosia', but ? read °वर्ति, as in 178b (b) शृङ्गारवल्ली Cf 178a

१८० (a) °पत्त्र The leaf of the मुखाब्ज

(c) °मुखाना = प्रमुखाणा सुमनसा = सुराणा

(d) अस्य sc पीयूषस्य

१८१ The verse is, like 199, an example of मोहोपमा or भ्रान्त्युपमा

(b) बिम्ब Cf 168a-b, 187d इयद् The construction is not clear, should the line begin with भ्रान्ति ?

(c) विभ्रम 'fascination,' 'witchery', cf 173a °भुव: = °भूम्या.; cf 177a

(d) विश्वसृजो· 'of Brahmā' कियती 'how slight.'

१८२ (a) चूचुक The dark चूचुक are compared to the bee in the lotus

(b) रोमावली Compared to the stalk (नाल) of the lotus

(c) उत्तुङ्ग Cf 2a, 224c, 241a, 292b, 328c मगत cf 145c and reff

(d) महानिधान For the superstition concerning trees, etc, growing over a treasure cf *Harṣacarita* trans, p 220, ll 7-8

१८३ In this verse the कान्ता is described as a distinct substance तत्त्वान्तर, having special properties, cf 318d

(a) उर्वीमपि द्यामिव even earth, like heaven'

(b) अङ्गसङ्गविधिना 'if applied limb to limb' किं यन्न निह्नूयते 'everything else set at nought'

(c) अन्तः 'in its internal effect' सुधासपत्न 'rivals ambrosia'

१८४ (a) मुख = (1) 'tip of the स्तन', (2) face' प्रकटीकृत 'displayed' The face is hidden through shame

(b) गुणिने = (1) 'meritorious', (2) 'having a string' The line means 'for shame at not having left room for the necklace with its string', cf 145c and reff

१८५ It is not surprising that the 'unparted', 'unenlightened' (अविवेकि) कुचद्वय should slay the whole world, when the eyes, which have received instruction (or 'extend to the ear', प्राप्तश्रवण), cease not to do murder The idea in अविवेकि is the same as in 184b

१८६ (a) शिरः कम्पयते Shaking the head appears to be a sign of emotion, cf 350c, elsewhere of anger (*Harṣacarita*, Bombay, 1892, p 10, l 8) or interest, 1c and reff

(b) उत्पाटयन् 'plucking out,' the दृष्टि being fixed in a tight place

१८७ Translated by Jacobi, *Dhvanyāloka*, pp 34-5

(a) शिखरिणि (to be taken with क्व) = 'mountain' ?

(d) बिम्ब Cf 168a-b, 181b

१८८ (a-b) If the creator had seen her, he would never have let her go

(c) But with closed eyes he could not have framed such beauty (cf *Jānakīharana*, I 29)

(d) Therefore, as the Buddhists hold, the world had no creator

१८९ (a) व्यर्थं . . 'having looked at his unavailing flower-arrow' असुव्यये ऽपि 'even when dying'

(c) अस्त Cf 165d and reff

(d) प्रतिष्ठा 'foundation,' 'origination'

१९० (a) अस्मिन्नपि the moon also, as being like Sītā's face

(b) व्यक्तं 'evidently'

(d) दुःस्थितस्य Cf 159b तच्छिल्पमुन्मीलितम् hence the inferior beauty of the moon

१९१ (c) नून Cf 173b and reff

(d) प्रतिमानखण्डा 'makeweights'

१९२ (a) गोत्रे 'their family'

(b) द्विरेफान् (1) 'bees', (2) 'lovers'

(c-d) उष्णभानौ च भक्तिं . . . अम्भोरुहाणि Cf (Bombay, 1892), p 194, ll 9-10, दिवसकरप्रीत्या दि . . . कसित मुखमहाकमल

१९३ (a) कोषः = (1) 'bud', (2) 'treasure' पत्त्राणि = (1) 'leaves', (2) 'chariots' दुर्गं = (1) 'inaccessible', (2) 'fort'

(b) मैत्र मण्डल = (1) 'the sun's circle', (2) 'circle of friends', cf 177c, 209b, 211c कण्टका = (1) 'thorns', (2) 'troublesome persons', 'rebels'

(c) आकृष्टशिलीमुखेन = (1) 'attracting bees', (2) 'drawing arrows to the bow' रचना refers to the कोषः, etc, 'apparatus'

१९४ (d) कारणं . 'material cause'

१९५ (b) अनाकाशे 'where there is no sky', cf 152b, अनम्बरे, and the verse Sp 3324, अनाकाशे चन्द्रः (कस्यापि) = *S-Hārāv C 7b, 76 anon

(c) As regards the cakora living on moonlight cf 17d and reff The reading °सृता is plainly right, since it is not the moon itself, but its light, that the cakora feeds upon

(d) लवल = लवलीफल, 275c and reff, cf बदर = बदरीफल, and बिम्ब = बिम्बफल, and 168b प्रणयिनोम् 'resembling', cf 79b and reff

१९६ (b) विसूचितविभ्रमाणि (1) 'capriciously lacking fibres', (2) 'having inappropriate movements'

(c) कथ The creator's other works display faults, how, then, could he have made the सुतनु?

(d) Or is it possible that moonlight is sometimes produced by the sun (which is more like her face), and not by the moon?

१९७ (*a-b*) The dark hair is the black darkness near the moon (cf 149*d* and reff), and the arms the halo °मिषाद् 'on pretence', cf 214*c-d*

(*d*) गलितमृगलक्ष्मा 'with the deer-mark [which is a blot upon the moon] vanished', cf 176*d*, 200*c*

१९८ (*a*) लोचनार्धं = कटाक्ष (*b*) धनुरुज्झितु Cf 205*c*

(*c*) राग, वर्ण, and क्रम have musical connotations, cf 70*c*, 262*a*, 302*b*

(*d*) वीणामु . the illusion of a drum's sound mingled with that of the lute, the latter being मधुर, the former अव्यक्त

१९९ A verse quoted in *AS* as an example of the *Māgadhī* style Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 5 Like verse 181, it exemplifies मोह (or भ्रान्ति)-उपमा Add to margin *Sarasvatīk ad* iii 38, readings as *Skm*, except that *a* and *b* are inverted (*b*) बन्धूक Cf 162*c* and reff

(*c*) बान्धवजन 'emulously eager in the mistaken idea of it (the black hair) being their kindred (sc other bees)'

(*d*) कियन्ति स्थानानि 'How many of these positions will you defend?,' all being attacked by the bees

२०० Like 149 and 152, a verse exemplifying अद्भुत

(*c*) प्रोञ्छितलाञ्छने 'with its mark obliterated', cf 176*d*, 197*d* हिमरुचौ 'the moon, sc her face इन्दीवर sc her eyes The *Indīvara* should not be open in the moonlight

(*d*) रथाङ्गयुगल 'pair of *cakravākas*,' sc her breasts The *cakravākas* are usually separated (not सक्त) at night

२०१ (*a*) What in your body is in pairs, is open only to mutual comparison what is single, is beyond compare

(*b*) सिक्थक mere 'wax' of the honey

(*c*) स्वरमातृका 'a mere *mātrā* of the tone'

(*d*) अभ्यासस्य The cuckoo goes on practising two notes only

२०२ Translated *Indische Sprüche*², 5850, and by Jacobi, *Dhvanyāloka*, p 134, *Alamkārasarvasva*, p 323

(*a*) व्ययो 'expenditure of the substance of beauty' in making her क्लेशो the great effort which was required

(*c*) स्वगुणानुरूप° 'from lack of a lover of equivalent merits'

२०३. (*a-b*) Note the emphasis on सकला and प्रयत्नात्

(*b*) अमृतरसेन Naturally an ingredient in a संजीवनौषधि (*d*), cf 310*d* पुनः प्रयत्नात् After pounding (विचूर्ण्य), to restore the *amrta* would be difficult

२०४ Translated by Cowell (*Vikramorvaśī*) and other translators of the play, also by Jacobi, *Alamkārasarvasva*, p 323

(*b*) The month मदन (not Kāma) is शृङ्गारि° and सपुष्पा°

२०५ With the turn of the verse cf 162 We may note that Rājaśekhara has intentionally varied the verse in the two plays Cf note to 67

(*a*) 'If that is a face, the moon is sealed up (i e set aside for ever not "an impression of it") poor gold, if that is a complexion' हेम For the comparison cf 49, 149, 150, 156, 442, and reff

(*b*) 'If that is an eye, then the blue lotuses are robbers if that is a smile, what of ambrosia?'

(*c*) अतन्त्र (*Bālar At*) 'not to the point' or 'unauthoritative धिक्कन्दर्पधनुर् Cf 198*b*

(*d*) °विमुख 'averse' The °विरस: of *Bālar* is an intentional modification of the sense

२०७ When the moon is compared to your face he holds up his head (mounts the sky), but you bow your face (modestly) this proves his conceit and levity Cf 155

२०८ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 552

(*b*) कृश . . . The Yogin also would be thin and would dwell by a river's side, cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 201, ll 4–6 तटिनी sc the Ganges, which falls upon Śiva's head

२०९ (*a*) विग्रहं (1) 'war', (2) 'form'

(*b*) अन्योन्यमण्डल° 'encroaching upon each other's province', cf 177*c*, 193*b*, 211*a* सन्धि (1) 'peace', (2) 'place of junction', 'partition', cf 145*c* and reff

२१० (*a*) तटीभूमि: प्रकाम° The land by the river's side would naturally be specially fertile

(*b*) अग्रे करं दत्त्वा (1) 'having placed the hand in front', (2) 'having paid rent in advance', cf 211*b*

२११ (*a*) मण्डलाभोग: (1) 'curvature of spheres', (2) 'enjoyment of provinces' pun as in 209*b* and reff

(*b*) करप्रदा. Pun as in 210*b*

२१२ Visnu bears Laksmī on his breast, Śiva bears Gaurī in half his body (अर्धनारी) it is in order to hold my dear one in his whole body (while creating her) that Brahmā has been practising *tapas* from boyhood (बाल्यावधे)

२१३ (c) The rubies and pearls correspond to the pupils and whites of the eyes, cf 216c, 254c

(d) कटाक्षच्छटा The expression recurs in 216d, also in the verses उज्जृम्भानन (*Śp* 3417 धनिकस्य, Daśar *ad* iv 3 anon, *S-muh 44 anon, *S-Ratnak v 286 anon), तिष्ठन्त्या जनसकुले (*Slm ii 602 कस्यचित्), and वैदग्ध्यभ्रमबद्ध (*Slm ii 604 भगीरथस्य)

२१४ (a) कुवलयच्छायामुष् 'stealing the hue of the blue lotus'

(b) किं सम्भ्रमेणामुना Why this alarm (making your eyes glance hither and thither and increasing your beauty)?'

(c) For the sense cf v 197 a-b

२१५ (a) चित्रार्पित i e 'stationary'

(b) सहजमिव 'as though belonging there'

२१६ This verse coincides in its commencement with 489 and *Damayantīkathā*, vii 41 Two at least of the three are, therefore, [*ardha*]*pādopajīvin*

(a) भ्रु We should have expected भ्रू in the interior of a compound (as here) वलद् 'turning round', cf 230a, 231a, 349a, 354a, 355a, 380c, 441d, *Śṛngārat* ii. 20d

(c) केतक The white *ketaka* flower is compared with the whites of the eyes so the jasmine, 254c, and pearls, 213c

(d) सोदर्याः 'own sisters' सुहृद् Cf 256a, 61b and reff

२१७ Translated *Indische Sprüche*[2], No 2932

२१८ (b) प्रोद्यत्पक्ष्म 'with lashes standing straight out'

(d) गोचरं व्रजति 'goes near' स स्वर्गादपूर्वो विधि 'a creation not inferior to heaven' (cf *Rāmāyana,* i iv 12, रामदेहात्तथापरौ 'similar repetitions of Rāma's body', 'chips of the old block'), 'a second heaven', cf the verse स स्वर्गादपरो विधिः *Slm ii 692 (कस्यापि)

२१९ (b) कमल Not कुमुद, the *hamsa* not being white The resemblance of the hinder part of the hamsa's body (the front part being plunged in the water) to a lotus-bud is not to be denied

(c) विरतचलित 'motionless' स्फार 'wide-open', cf 460c *Śṛngārat* II 20d, स्फारित in 354a, and *Haṃsacarita* (Bombay, 1892), p 41, l 6, प्रीतिविस्फारितेन चक्षुषा Here the eye is wide open with surprise, in 354a and in the *Haṃsac* it is with pleasure In 489a we have विस्फार in an imperfect context, and in विस्फारा. प्रथम *Śhm II 598 the emotion in question is curiosity

२२० (a) परिकर (1) 'surround', (2) 'halo', परिवेश

(b) मन्मथसुहृत् sc like the moon, cf 222c, also 61b and reff

(c) घन (1) 'thick', (2) 'cloud' श्यामाया (1) 'brunette' (2) (with स्खलित°) 'night', cf 222d वृति 'covering' The comparison of the bosom with its shawl fallen away to the moon with the clouds removed recurs in part in 331

(d) स्तनाभोग Cf 142b and reff घुसृण The use of saffron recurs in 283a, 341a (काश्मीरपङ्क), and 449a

२२१ (a) एकम् = एकतरम् 'one or the other'

(c-d) The *tribali* is the mark of the creator's fingers left in the moist substance of beauty, cf 166 तत्र to be taken with लावण्यार्द्रे [मध्ये]

२२२ (a) मृगनाभिपत्त्र 'ornamental markings with musk', cf 151a, 169b, 346d, 444b लक्ष्म compared to the mark in the moon

(b) बालातपः 'morning sunlight'

(c) बाल (1) 'young', (2) 'hair' As regards the comparison cf 149d and reff मित्र 'friendship', for the idea cf 220b मन्मथसुहृत्, also 61b and reff

(d) तारा (1) 'eyes', (2) 'stars' श्यामा (1) 'brunette', (2) 'night', cf 220c

२२३ (b) वपुस्तडागम् Cf °तडागमुरो in 29d and वापी 477b

(c) प्रेमपङ्क Cf 251b, also 477c, 481b

२२४ The comparison is between a traveller and the eyes travelling over the lady's form

(c) तृषितेव As though thirsty with its exertions तुङ्गौ Cf 241a, 292b, 328a, 363d The comparison is here to mountain peaks

२२५ Translated *Indische Sprüche*², No 637

२२६ Translated *Indische Sprüche*², No 3339, and by Aufrecht, Z D M G xxv, p 461

(*a*) नपुंसक. There is a play on grammatical and natural gender

(*b*) रमते She is मनोरमा हताः 'ruined'

२२७ (*b*) मुक्तानाम् (1) 'pearls', (2) 'liberated' (by मोक्ष)

(*c*) स्मरकिंकरा 'slaves of Love

२२८ (*c*) कान्तामय 'full of the beloved one' अनुरन्तु cf अनुरत

२२९ Translated *Indische Sprüche*², No 7002, and by Jacobi, *Alamkārasarvasva*, p 443

(*a*) She is young, but it is we who are shy, she a woman, but we timid, and so on

२३० For similar beginning cf the verses cited Hemac pp 93 and 136

(*a*) वलित 'turned round', cf 216*a* and reff

२३१ Translated by Jacobi, *Alamkārasarvasva*, p 305

(*a*) वलित Cf 216*a* and reff

२३३ Translated by Jacobi, *Alamkārasarvasva*, p 438

(*d*) For the combination of heat and cold, cf 304

२३४ (*b*) प्रान्तभ्राम्यद असञ्जितभ्रु (cf असञ्जितोरु, 515*d*) = भ्रूभङ्ग, 246*c*, while प्रान्तभ्राम्यद्दृ is equivalent to the विभ्रम of that verse किं तन्न . . 'what this means, I know not' The notion is that of symptoms of a disease

(*c*) स्वेदसमुच्चय स्नपयति Cf 278*b*, 321*b*, 389*d*, 439*b*, 466*c*

२३५ (*a*) अमृतसिक्त 'If your glances shower ambrosia like the moon, how can your lip be red like the sun's attendant Aruna?' The missing aksaras can hardly be restored Possibly the sense would be represented by °करादपि निर्मलाम-शुभयत्य°, 'Why does your lip, even more than Aruna, deprive of radiance your face more bright than the moon?'

२३६ (*a*) नेत्राञ्जनता 'she appears before my eyes, even as a vision', cf 178*b* वाचाम° 'this is her voice that I seem to hear'

(*b*) A possible ending might be °करोत्याशा मनो नेदृशीम्, 'my mind conceives no such (high) aspiration'

(*c*) एकत्र मन्वन्तरे 'in the same æon'

(*d*) उग्रतपस. 'of great austerities' (in a past birth), i e 'highly fortunate', cf 123*b* and reff

२३७ The action of Kāma follows the direction of her glance, affecting all whom her eye beholds It is probably only a coincidence that सूचितेषु[.] might be resolved into सूचिता इषु[ ]

२३८ The verse describes the expressions which pass over the woman's face, until she finally looks at her lover directly

(b) Read °तारस्फुरद्वीचणम् (?)

२४० Translated *Indische Sprüche*², No 1470, and by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 550 Add to margin *Sār as 62 anon readings (a) तवैष, (b) मुग्धे

(a) विद्रुमच्छाय (1) 'of the tint of coral', (2) 'having no shade of trees' The pun recurs *Naiṣadhīya*, vii 38

२४१ Description of a portrait

(a) तुङ्ग Cf 224c and reff समायामपि Although the surface is really level, the artist's skill produces the appearance of तुङ्ग, etc , etc

(d) मुखचन्द्रं This reading seems inappropriate to the speaker's own face

२४२ Signs of love, misinterpreted as the reverse

२४३ (d) खिचा If the reading is correct, it would be hard to find a parallel to this in Indian literature ! हुंकारगर्भं Accompany the action with an 'Ugh !', cf 300c, 450d, 479c, and Rudra, *Śṛṅgāratilaka*, ii 26c

२४४ Translated *Indische Sprüche*², No 4663

(a) For the comparison of कुच and इभकुम्भ cf 175a and reff

(d) चणलब्धनिद्रः 'sleeping only in moments'

२४६ Translated *Indische Sprüche*², No 3149, and by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 40 Both, however, seem to go astray in treating the compound in c as a dvandva, the rendering should be 'playful glances with pretty frowns', cf 234b

२४७ वक्रगति . . अञ्जननीलरोचिर् The lady's eye, black with collyrium, is compared to a cobra ('black serpent')

२४८ Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 49

२४९ Cf Horace's 'Intermissa, Venus ', iv 1

(b) हृदय vocative

(d) प्रेमप्रमादास्पदं No doubt an error for °दात्पदं

२५० (a) अवचन 'abstention from speech'

(b-c) अवयव . . अङ्ग Note the antithesis

२५१ (*b*) प्रेमपयोधिपङ्क Cf 223*c*, 477*c*

(*c*) उद्धाराय तयो. ' for the rescue of the two ' sc दृष्टि and स्वान्त), cf 186*b*

(*d*) कुर्वन्त . आसते = कुर्वन्ति

२५२ (*a*) सरोज She is पद्मानना

(*c*) उभयधर्मि having the properties of both ' (sc day-lotus and moon)

२५३ (*b*) अन्यनिमित्त॰ arising in the course of quite other talk ' = ' irrelevant '

(*c*) वृत्ति ' manifestation

२५४ (*a*) क्षती Cf 123*b* and reff

(*b*) उद्ग्रीवम् ' with head thrown back , cf 441*d* अर्चयसि ' make a flower-offering to ' for the expression cf *Haṃsacanta* (Bombay, 1892), p 38, l 9, अभ्यर्चितेव वदनपुण्डरीकेण

(*c-d*) कुन्द्दाम The white jasmine flowers correspond to the whites of the lady's eyes so the *Ketaka*, etc , in 216*c* and ref

२५६ (*a*) प्रणालीदीर्घस्य Cf *Haṃsacanta* (Bombay, 1892 p 24, l 15, आयतनयननदी॰, and अपाङ्गसरणि in 258*a* सुहृद् ' in consort with ', cf 216*d*, also 61*b* and reff

(*b*) शफरफालप्रतिभुव. ' rivalling the leaping of the (bright) *Śaphara* fishes ', cf *Pāricatp* v 30

(*d*) नेत्राद्वैत ' non-duality of eyes ' (or ' a world all eyes '?) cf वदनाद्वैत in the verse ललितललितस्निग्ध, **Sḷm* ɪɪ 456 अभिमन्यो. Apte and Gray adopt the sense of *unique* eyes

२५७ A verse imitated *Kaṃsavadha*, v 23

(*b*) केतक Cf 216*c* and reff

(*d*) प्रतिनयननिपाता' ' with every glance '

२५८ This verse occurs in some MSS of the *Viddhaś* iv (in a passage following v 6), where note the reading गच्छन्ति (*b*) for रिङ्खन्ति

(*a*) द्रोणीजुषा ' playing the part of a pail ' सरणि Cf 256*a*

२५९ (*a*) प्रक्रम ' in correspondence with ' (referring to क्रम)

(*b*) सूत्रसर्वस्वम् In conjunction with लेखा the word सूत्र here refers to the string of a *pothī*, a comparison also occurring in the *Vāsavadatta*, v 3

(*c*) स्थितम् a noun, object of स्मरामि

२६० (*c*) न्यास ' ornamentation '

२६१ (*a*) चलहार° ‘excellent (प्रकाण्ड) creepers consisting of her swaying necklaces’ The instrumentals are descriptive (इत्थंभूतलक्षणे तृतीया)

(*d*) छत्त्रत्रय The three parasols are (1) the shawl, (2) the hair, (3) the cloud of bees नतभ्रुः °भ्रू° would be more usual for the feminine in such a compound

२६२ A verse referring to ball-playing, cf 267 Do the words क्रम (cf 198*c* and ref), छटा, and विशेष contain musical allusions?

२६३ (*c*) कम्बोर्वि° She is कम्बुग्रीवा

(*d*) मदनायुधाय ‘Kāma's bow,’ the points of comparison being the यष्टि ‘shaft’, पत्त्र ‘feather’, and कण्ठ ‘neck’, ‘haft’

२६४ (*a*) अमृतभवनगर्भाद् ‘from the source of ambrosia’ (sc the moon)

(*b*) सिचय ‘dress’ How can a dress be made of lotus fibres?

(*c*) पारीमेयो ‘to be measured in a pail’

(*d*) कल्पयतु ‘how can a dream create visibly that lotus-eyed one?’

२६५ A verse imitated *Śp* 3519, *Sarasvatīk ad* II 99

(*c*) सकृदपि ‘even for one moment’ पुनर् i e if the one experience left him impartial रसान्तरविद् ‘acquainted with the various savours’

२६६ (*b*) ‘ambrosia, the acme of sweet perfection, is mocked’ (sc defeated)

(*d*) लीलातन्त्रैस् ‘governed by playfulness’ or ‘the authoritative model of playfulness’

२६७ Ball-playing, cf 262

२६८ Translated *Indische Sprüche*², No 4291 The verse contains the author's name, cf 29*d* and reff

२६९ The wife says good-bye to all things connected with love-making, the cuckoo, *hamsa*, moon, lotus, etc She must die!

(*c*) वधूगिरः प्रतिपदं संपूरयन्त्या The *sakhī* repeats at each step the despairing cries, which had been uttered by the *vadhū*

२७० (*a*) सामान्यवाचि पदम् ‘a word denoting a class

(*b*) मा प्राप्य ‘when it reaches my ear’ अभिधेयविशेष° ‘confines itself to an individual object’

२७१ Her thinness is hidden by her beauty, her life is preserved by thoughts of you but there is one new feature namely, that owing to the lack of lustre in her cheek, the moon, in spite of its mark, can rival her face, cf 338*d*

(*c*) निश्वासैः Cf 275*b* and ref कृश Cf 150*c* and reff °प्रत्युद्गमाद् 'coming up with a struggle from the bottom of her breast'

(*d*) मुख acc after स्पर्धते

२७२ (*a*) मुखमपि स्व because of its likeness to the moon, and so *mutatis mutandis* in *b*

(*d*) त्वयि Yet she is most fond of you, though handsome like her enemy Kāma

२७३ (*b*) सुकृतमय Cf 123*b* and reff

(*c*) पाणौ वदनम् Her face buried in her hands, cf 364*a-b*, 374*a*, 377*a*, 425*b*, 434*a*, 442*a*, 446*c-d*, 455*c*, 463*a*

२७४ (*a*) अम्बकम् 'eye'

(*b*) पाथोनिधि 'the ocean was a metamorphosis of her love', cf *Harsacarita*, p 42, l 9, उत्कलिकाबहुलेन रतिरसेन

(*d*) चण्डालचन्द्र 'that outcast of a moon', cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 276, ll 16–17, चारित्रचण्डाल Acc to *Shm* the word seems to be also the author's name, cf 29*d* and reff

२७५ The idea is similar to that of 271

(*b*) निश्वासा = निःश्वासा, see the lexica

(*c*) विपक्षलवली For the comparison cf 195*d*, 368*a*, 381*d*, 425*a* सवादिनी 'agreeing with,' 'harmonizing with', cf 442*c*

(*d*) पर 'only', cf 91*d*

२७६ (*a*) The line recalls 94*a* बाष्पः प्रणालोचितः. Cf 394*d*, 460*c*, and *Harsacarita* (Bombay, 1892), pp 196–7 (trans p 166, ll 8–10) अनवरतताश्रुप्रवाहनिपतननिम्नीकृताविव कपोलाव्

(*d*) महसस् 'brightness', cf 273*a*

२७७ (*d*) वातूलता 'madness,' as evinced by the conduct described in the previous lines (wiping out the moon, snapping her fingers at Kāma, tearing up flowers as being the material of Kāma's bow)

२७८. (*b*) स्वप्नावाप्ति· 'obtained in a dream', cf 439*a*, 452*c*, 499*a* खेद· Cf 234*c* and reff

(*c*) वलाकर्ष° 'awoke by the jingling sounds of breaking caused by her bracelets bursting as you lay violent hands upon her', for आकर्ष cf आकृष्टा कबरीषु 390*b*, 513*a*, कचाकर्ष 474*c*, 312*b*, and *Veṇīsaṃhāra*, 29*d* (यत्सत्यव्रत . . केशाम्बराकर्षणै. . .), and the verse मया प्रागेवोक्त, **Skm* II 207*d* कराकर्षविधिना, *Śṛṅgārat* I 35*a* आकृष्य केशेषु, II 67*b*, Schmidt, *Indische Erotik*[2], pp 379–81 कटुत्कार The sound is compared to the thunder-crash accompanying the rain of tears (*d*) According to Vāgbhaṭa's *Alaṃkāratilaka* कटत्कार (*sic*, the sound कटत्), like English 'crash', implies breaking, the word recurs 297*d*

२७९ (*c*) कुचचन्दनेन Even the sandal upon her breast is hot enough to dry the lotus-leaves (बिसिनीपत्त्र) of 289 चन्द्रस्थला = चन्द्रशाला

२८० (*a*) प्रकटयति (1) 'manifests', (2) 'proclaims' क्षणभङ्ग (1) 'fainting every moment', (2) 'transitoriness'

(*b*) स्मृतिबाह्य (1) 'without memory', (2) 'contrary to the *Dharma-smṛtis*' The references to the Buddhist doctrines of क्षणभङ्गिता and शून्यता are obvious

२८१ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi 553 The ललाटलेखा, अभिषेक, and चीर betoken a vow (व्रत)

२८२ (*b*) क्रूर° a *Dvandva* of adjectives क्व 'why mention?' विलासिनस् The word contains the usual punning (बिल and आसिन्) allusion to snakes

(*c*) स्मरणमात्रविषैः 'with the poisons of mere recollections'

(*d*) अव्याल vocative, 'though you are no snake' भुजङ्ग (1) 'snake', (2) 'lover' भङ्गि 'crookedness,' in both senses

२८३ (*a*) स्वेद Cf 234*c* and reff कुङ्कुम The colour of the saffron (cf 220*d* and reff) from the lady's breast makes the coverlet (प्रच्छद) seem like fire

(*c*) मृगाङ्ककिरणैरुत्पादितान्तर्ज्वरा Note the oxymoron, the moon's rays being, of course, cool

(*d*) त्वत्सङ्कल्पजडे 'cool through her love for you', cf 91*d* and reff, esp 466*b*

२८४ (*a*) प्रवाहक्षम 'reaching the measure of a torrent

(*b*) क्वाथोत्फेन 'afoam with boiling'

(*c-d*) The paleness of her body is ascribed to ashes ejected by sighs from the fire within

२८५ Add to margin *Shm ii 159 (वाक्कूटस्थ)

(b) कथमप्य° 'with difficulty,' because her hand shakes (कम्पस्खलन्ति°) and she makes irregular lines, cf 466c

(d) मदनव्याजेन 'on the pretence of its being Madana (Kāma)', cf 439b and reff

२८६ (b) अभ्युक्ष्य 'sprinkling' the oblation (हव्य)

(d) अभिहित 'uttered'

२८७ (a) सुकृतप्रायो Cf 123b and reff

(b) उपैति विधेयताम् 'places herself at the disposal of

(c) निर्बन्धेन 'obstinacy' (on your part) or 'importunity (on my part)

२८८ This verse occurs in some MSS of the *Viddhaś* iv (in a passage following verse 6), where note the following readings (a) श्वसित, (b) पाण्डुरा, and (c) तन्नाचाणा पुनरिह कियद्रूमहे

(d) प्रतिपदुदिता The new moon

२८९ (a) °भुव apparently = °भाव

(b) पद्मिन्या . . . दल . For the idea cf 279

(d) मुर्मुरता 'becomes red-hot', cf मर्मरयन्ति in 104d and note श्वासावधूत 'tossed by her sighs'

२९० (b) क्षतक्षारो 'salt in a wound' पुटपाको 'baking in a coating (oven) of clay'

(d) प्रकृतयः 'physical constituents'

२९१ (b) सवलद्द 'clasped together'

(c) प्रणयिनो 'friendly in her distress?' or 'akin to, etc' cf 79b and reff चिरात् 'at last'

२९२ (a) गाढाव् 'deep' in (1) the physical, (2) the moral, sense वलि (1) 'wrinkle' (त्रिवलि), (2) 'potentate' सुसङ्गौ (1) 'close together' (cf 145c and reff), (2) 'good as allies'

(b) तुङ्गौ. (1) 'prominent' (cf 224c and reff), (2) 'eminent' तलमागात् Her routed ('pierced') heart took refuge under the protection of the स्तनौ

(c) इत्यपि 'though hearing this'

२९३ (b) मूर्तिर्वैधवी 'a widow's form'

(c) इति 'but thus much is certain'

(d) शठतया. The *śatha* is the false, hypocritical lover, defined by Rudra, *Śrngāratilaka*, i 33, cf Schmidt, *Indische*

Erotik[2], pp 115–16 शिल्पोत्कर्षो विधेः 'a *chef-d'œuvre* of the creator'

२९४ Cf *Pañcatīp* IX 10 (*a*) पुनरुक्तावधि 'repeatedly'

(*b*) करज. 'finger,' used in counting कठोराणि (1) 'hard', (2) 'obdurate' पर्वाणि (1) 'joints', (2) 'periods of time' The second sense may, however, not be intended

२९५ (*a*) प्रौढ 'vehement', cf 300*a* and *d*

(*b*) आरब्धे 'constituted'

(*c*) सुधा° (if correct) = 'looked ambrosia,' i e 'sweetness'

२९६ Add to margin *S *Muktāv* XVIII 5 (text corrupt)

(*d*) स्मृति Cf 298*d*, *Śṛngārat* I 75*d*

२९७ (*a*) अतिप्रौढी 'far advanced' बहलशिख 'having a large flame', cf घनस्थिरतेजसि, 319*b* and 303*c*

(*d*) कटुत्कार (1) 'cracked', (2) 'broken in defeat', cf 278*c*

२९८ Translated *Indische Sprüche*[2], No 3080

(*a*) प्रियसगमेन The reading °मे ऽपि is probably an improvement

(*d*) स्मरामि Cf 296*d*

२९९ (*b*) निजवास The sweat has established itself permanently (वास, cf वसति, 89*d* and reff) on the pale cheek, its junior (अनुजन्मा), the sigh, being released, goes abroad

३०० (*a*) प्रौढ Cf 295*a* The word is awkwardly repeated in *d*

(*b*) चेतोभव = मनोभव 'Kāma'

(*c*) सङ्कार Cf 243*d* and reff

३०१ (*a*) प्रपञ्चित 'fully carried out'

(*b*) कल्लोल Metaphor as in उत्कलिका, 56*b*

(*c-d*) What would they have to desire, if they did not, through their eyes being closed (cf दरमीलितलोचनानि 306*a* and आश्लेषाद्° 321*c*), experience the fires of separation

३०२ (*a*) विलोकितस्य a noun प्रोल्लासित Cf 234*b*

(*b*) स्मेरशुचेः 'brightened by smiles' ('having smiling brightness') क्रम A musical term, cf 198*c*

(*c*) हाव Concerning this word see B & R

३०३ (*b*) जठरशर. 'full-grown reed-grass', cf 314*d*.

(*c*) निपुणया 'versed in love's ways,' cf 386*c* and reff

(*d*) मम: This reading is supported by 315*c*, but मित्र is more appropriate with the expression नेत्रोत्पल

३०४ (*a-b*) It cools the fire of love and likewise (तथा) relaxes the extreme cold of the Himālaya at night As regards this union of opposite qualities, cf 233*d* and *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 30, l 19, and as regards the coolness, 91*d* and reff

(*c*) एवकोऽपि . 'such a strange heat'

(*d*) नीरन्ध्र Cf 145*c* and reff

३०५ (*c-d*) द्रुतश्वासच्छेद 'quick, short sighs'

(*d*) शृङ्गारिणी 'amorous woman'

३०६ (*a*) दरमीलितलोचनानि Cf 301*d* and reff

३०७ (*b*) अभिनिविष्टव्यवसिते. 'determined to persist'

(*c*) तिलकमलिका 'black *tilaka* mark' आघूर्णद् 'tossing against'

३०८ (*b*) The very स्वेद and रोमाञ्च are like dividing sea and mountain, cf 320

३०९ (*c*) अनिर्व्यूढे 'not carried through', cf 323*c*

३१० (*d*) अमृत This would naturally prevent मरण *c*, cf 203*b*

३१२ An *āśīrvāda*

(*a*) धम्मिल्लमल्लिका 'jasmine in the tresses'

(*b*) कचग्रह Cf 278*c* and reff

३१३ (*b*) व्यग्र 'busied'

(*c*) अर्धोच्छ्वासस्फुटनखपद 'wounds bursting with her sighs'

(*d*) धार्ष्ट्य 'boldness,' 'unabashedness'

३१४ (*a*) लुप्तपत्त्र . . . The erasure of the paint markings (पत्त्र cf 70*b* and reff) exposes the नखपद's

(*c*) हरिणशिशुदृश. = एणीदृश. पाण्डु. कपोल Cf 299*a*, 338*d*, 413*b*, 425*a*, 432*b*, 434*b*, 455*c*, *Śṛṅgārat* I 148*a*, II 24*b*

(*d*) परिणतशर 'full-grown reed-grass' = जठरशर, 303*b*

३१५ (*d*) रम्या . ईक्षितुम् 'charming to behold'

३१६ Add to margin *Padyarac* VIII 32 (readings as *Śp*), also **Sāras* 80 (readings (*a*) as *Śp*, (*b*) मूढकान्ते रति°)

(*a*) प्रशान्तिं This implies the extreme lateness of the hour The ingenious reading नूपुर is due to the antithesis of रसना

३१७ (*a*) भावोद्गाढम् 'with intense passion', cf प्रेमोद्गाढ Bhartrhari, I 30, प्रौढप्रेम 295*a*

३१८. (*c*) वस्तु 'reality' ब्रह्म = ὄντως ὄν

(*d*) तत्त्वान्तरं 'a special essence', cf 183*d*

३१९ (a) विधृत kept still '
(b) घनस्थिरतेजसि 'having a large, steady flame', cf 297a
(d) भावैर् 'exhibitions of emotion'

३२० With the sense of this verse cf 308 and 321
(b) 'Was that pleasantly discerned body his body?' सुखि This reading seems preferable (to सखि), note सुखानि in d
(c) रोमाञ्चकञ्चुक Cf 321c
(d) ज्ञातानि 'conceived,' 'imagined'

३२१ (b) स्तूष्टेव स्नपयति As regards this symptom cf 234c and reff
(c) आश्लेषादवहित इव 'as though separated from contact, it he looked', cf 308 and 320
(d) रोमाञ्चस्थगित cf 308 and 320c

३२२ (a) आसत्तियोगाद् 'by reason of closeness'

३२३ (a) अभिमानतो = प्रणयात्? cf B & R s v 4
(b) शक्यं Cf 309b
(c) निर्व्यूढ न यदा Cf अनिर्व्यूढे, 309c तरत् = तरल, cf 43a

३२४ (d) को जानीते . . . 'Who knows what they will do?' or (?) 'Who knows what past good deed will bear (is bearing) its fruit (in happiness)?'

३२५ (b) कुचयोरुपान्ते For the phrase cf 145c, 331a, 345b
बाधा From the lover's nails (?) द्रव Cf 326b and reff

३२६ (b) आर्द्र Cf 325b (द्रवमुचः), 333c, 340a, 343b, 520a
(c) कृश Cf 150c and reff

३२७ With the general sense of this verse cf 339 and 422
The ताम्बूल is from the lips, the अगुरु (cf 373d) and चूर्ण from the breast, the आलक्तक from the feet
(b) चूर्णोद्गारैः Instrumental of circumstance (इत्थंभूतलक्षणे)
(c) आभोग 'curvature', cf स्तनाभोग, 142b and reff

३२८ (d) लब्धरत Cf *Saundarananda Kāvya*, XVII 43

३२९ Cf 334, 335, 348
(c-d) The bride drowns the parrot's voice by slapping her arms with their jingling bracelets on pretence of timing (ताल) the children's play-dance
(d) बाह्वास्फाल (so read?) 'slapping the (crossed) fore-arms'

३३० Foı the general sense of the veıse *Śp* 2066 The ıendezvous ıs ıenounced and then, howeveı, kept When too late, the quarıel ıs ıemembered As ıegaıds विद्विती active see the lexx

३३१ (*a*) रेखा = (1) नखक्षत, (2) 'the crescent moon' पयोधर = (1) 'bıeast', (2) 'cloud' उपान्ते Cf 325*b* and ıeff

(*b*) हिमरुचि° 'as though you paled like the moon ın the daytıme' For the comparıson with the moon cf 220

३३२ (*a*) वृष्ट This ıeading ıs prefeıable because of (1) मिलद्धृशो॰ ın *c*, and (2) the recurrence of वृत्त ın *b*

(*d*) निरोध 'ıestıaınıng'

३३३ (*b*) रोचना = गोरोचना

(*c*) आर्द्राणि Cf 326*b* and ıeff

३३४ Translated *Indische Spı uche*[2], No 2710

(*a*) गृहशुक Cf 329, 335, 348

३३५ (*b*) गृहशुके Cf 334*a* and ıeff

(*d*) हरति 'fascınates' आवर्जित 'bowed

३३६ (*d*) नौरिव being crescent- (and theıetore boat-) shaped

३३७ (*b*) निर्भिन्ना तनुरावयोर् 'our bodies aıe two halves of one whole', cf 359*a* जात ज्ञात seems prefeıable

(*c-d*) The wound on your lip buıns me (thıough jealousy), cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 179, l 5, tıans, p 145, ll 30–1 As regaıds ओष्ठव्रण, cf 340*b* and Schmıdt, *Indische Erotik*[2], pp 369 sqq

३३८ (*b*) अविधौत With this reading we must adopt an explanation contrary to that of Rucıpatı, ad loc पत्त्रलेखा 'marks on her cheeks', cf 70*b* and reff

(*c*) पुरुषायितं Cf 316*b*

(*d*) मृदित acc to Rucıpatı = शुष्क but probably the word has the same sense ('crushed' and so 'wan') as ın *Mālatīm* ı 21, which verse ıs here partly ımitated दुर्मना॰ 'melancholy' हिमद्युति The likeness of the cheek to the moon ıs due to ıts paleness (cf 314*d*) and the पत्त्र marks (70*b* and reff), for the compaıison cf 271*d* and *Mālatīm* loc cıt

३३९ For a similar ıdea of 327 and 422 वर्णको 'depicter'

३८० Translated *Indische Sprüche*[2], No 3413

„ द्रव भङ्ग ‘running (द्रव = सरस in 343*b* and आर्द्र ,326*b* and reff) wound’, for भङ्ग in this sense see the passage cited by Bohtlingk & Roth from the *Kathāsaritsāgara*, XXVII 180 The superiority of the reading द्रव over the traditional नव is enhanced by the fact that the latter word recurs in *d*

३८१ (*a*) काश्मीरपङ्क ‘saffron’, as regards the use cf 220*d* and reff

(*a-b*) ताम्रपट्ट ‘copper-plate (for an inscription)’, cf सौवर्णपट्ट, 156*d* आर्द्र Cf 326*b* and reff

(*c*) परेन्द्र = परमेश्वर, or read नरेन्द्र ?

(*d*) प्रकटीकरोति ‘publishes’, cf 445*d* एणीदृश, genitive dependent upon अक्षराली or शासन ?

३८२ (*a*) अनर्घ . priceless, though cracked’

(*b*) अपार्थ because there is no advantage in concealing the व्रण किमर्थो an adjectival form of किमर्थम्

३८३ The implied comparison in दरस्राव , श्लथालोक, etc , is to a person who has been bitten by a snake, which itself appears in the लसत्काञ्ची with its रत्नाशु

(*a*) दरस्राव *sic* (for न ?)

(*b*) सरस Cf 326*b* and reff

(*d*) Should we read विषमिदमियज्ञा° ‘so great is this poison of passionate men’ ?

३८४ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 541 Aufrecht remarks that the last line contains the author’s name, a practice also exemplified in 29*d* and reff

(*a*) गृहशुके Cf 329 and reff

३८५ A dialogue, lines *a* and *b* belonging to one speaker, *c* and *d* to the other किञ्जल्क Compared to नखक्षतानि कुचोपान्ते Cf 325*b* and reff

(*b*) विमर्दारुण ‘red through being crushed’

(*c*) °मानिनि voc ‘you who think yourself clever at hinting (नखक्षतानि)’ पुरोभागिनि ‘officious’

(*d*) उल्लिखिता For similar excuses cf 500*d*, 511*d*

३८६ (*b*) तमिस्रामर्माण ‘a scar in the darkness’

(*d*) कस्तूरी Cf 222*a* and reff पत्त्र cf 70*b* and reff मकरिका cf 373*d* and reff

३४७ (*b*) सुखयति She does not gratify their curiosity
(*c*) पत्त्र Cf 70*b* and reff
(*d*) चमत्कारो 'her start

३४८ (*a*) असहन intolerant of any slight This may mean impatient', 'hasty' मय्येव me instead of him
(*c*) आकारमात्र 'with merely outwardly bland polite demeanour', instr of quality (Speijer § 67) with धूर्तस्य

३४९ (*a*) वलतु The best reading cf 217*a* and reff धृष्टा stern,' or, more probably (with self-reproach), unabashed cf the खला following
(*b*) विदीर्यतु Cf 353*d*
(*c*) सभाष्यो This reading (cf 354*a*, 365*d*) agrees best with मौनेन in *d*, cf also 365*d* शठ. 'false', cf 293*d* and ref

३५० (*a*) तद्देव 'as of old,' when the मानिनी was नववधू
(*c*) शिर कम्पन Cf 1 and reff

३५१ (*a*) कौतुक attention'
(*c*) पुलकोद्गम Cf 353*c*, 412*b*
(*d*) कृतमभिनयै 'enough of acting The lady's dumbness must really be due, the lover concludes, to displeasure and not to a व्रत

३५२ Translated *Indische Sprüche*², No 1363
(*a*) प्रत्युद्गमाद् She rises to meet him
(*c*) अन्तिके 'in his presence'

३५३ Translated *Indische Sprüche*², No 2484
(*c*) सपुलक. Cf 351*c* and ref स्विद् Cf 234*c* and reff
(*d*) यान्ति शतधा owing to the excited heaving of her breast cf 348*b*

३५४ Translated *Indische Sprüche*², No 2915
(*a*) विचलित This and the other neuters go with चक्षु. with the reading विवलित cf 349*a* and reff स्फारितं Cf 218*c* and reff
(*b*) गृहीतवसने Cf the verse पटालग्ने पत्यौ, *Sbh* 2056
(*c*) चरणानति Cf 367*c* and reff
(*d*) प्रपञ्चचतुर 'deft in assuming various aspects' जातागसि For आगस् used of a lover's fault cf 356*c*, 395*a*, Rudra, *Śṛngārat* I 34*b*, II 50*c*

३५५ (a) वचोवृत्ति 'functioning of speech' She is resolutely silent, as in 383a, 391a, 400c, 401d, 416c, 428b, 461a वलतु Cf 349a and ref

(c) तेन i e the fact यद् . . .

३५६ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 520

(b) किंचित्कालं क्वचिदपि for some length of time you have been finding your pleasure in some quarter or other,' the indefiniteness being scornful

(c) आगस्कारिणो Cf 354d and ref

३५७ How can that be called प्रेम which includes so many heterogeneous elements, such as गौरव, सौहार्द, etc and even कोप?

(a) यद्गुर्व 'which can be equalled by (or associated with) the respect felt for a गुरु or parent' सुहृदो . 'that wherein friends find room'

(b) यद्दाक्षिण्य 'that from courteous feeling towards, and fear of, which come playful and ceremonious behaviour'

(c) यल्लज्जा 'that which is repressed by shyness, that in which oaths give rise to trust'

(d) स परिचय. 'that form of intercourse' तत्रापि कोपेन किं and in it (प्रेम) what room is there for anger?'

३५८ Translated *Indische Sprüche*[2], No 4649

(a) गुणित 'repeated,' 'practised' आमीलन She closes her eyes and will not look, cf 383b

(b) आदरेण 'a dignified courtesy', cf गौरव 380b

(d) वक्त्रो . . 'assumption of appearance of resentment is enjoined upon my attendants' With the reading •परिग्रहे परिकर. the rendering will be 'arrangements are made for assuming an appearance of resentment' For the phrase मानपरिग्रह cf 400d and *Śp* 3574a

३५९ (a) तथा 'indescribably' (so Arjunavarman *ad* Amaru) अविभिन्ना तनुर् Cf 337b

(d) कुलिशकठिनाना 'hard as adamant,' because she still lives after securing all that is worth attaining, cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 179, ll 7–9, p 186, l 12

३६० Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 5

) अविकल 'the full moon'

(*b*) शशधरमणि 'The moonstone, which is moist and supposed to melt in the moonlight'

(*c*) रस The word has the usual double sense 1 moisture 2 feeling

(*d*) रविग्राव the sun-stone, emitting fire-like rays

३६१ Translated *Indische Sprüche*², No 193

(*d*) पादान्ते Cf 367*a* and reff खलाया She upbraids herself for having become 'hard'

३६२ Translated *Indische Sprüche*², No 6357

(*a*) शठ For the definition of this word see *ad* 293*d*

(*c*) क्वाचक्षे How can I describe the case ?

(*d*) आघूर्णन्ती 'writhing, smouldering' cf 367*b*

३६३ The words मैव . . °कुचम belong to the second speaker, the angry lady

(*a*) आलि voc of आली

(*b*) लिखितापि actually drawn

(*c*) अङ्गभङ्ग 'yawning'

(*d*) उत्तुङ्गपीन Cf 224*c* and reff आ An exclamation

३६४ Translated by Aufrecht Z D M G xxxvi, pp 367–8

(*a*) शोणतले sc coloured by the cheek तनूदरि voc

(*b*) विन्यस्य governs पाणौ, 'having placed your hands against' (your cheeks), cf 273*c* and reff अञ्जनदिग्ध The tears are blackened by the collyrium in the eyes cf 448*e*, 450*a*

(*c*) भृङ्ग. For the trite comparison of the lover to a bee cf *Śakuntalā*, III ad fin (ed Calcutta, 1864), the verse इदमग्युपन्नति . . The idea is that the lover, though he may have been attracted temporarily by another, is not forgetful of the नायिका

(*c-d*) The *Kandalī* is probably here distinguished as more coarse and common than the *Mālatī*

(*d*) तेन 'because of that,' 'thereby'

३६५ (*a*) प्रियतमे Dependent upon कोप.

(*d*) सभाष्यता This reading is supported (against °भाव्य°) by 349*c*, 354*a*, cf also 355*a* and reff But सभाव् goes better with उत्पलेन (an offering of flowers)

३६६ Translated *Indische Sprüche*², No 4443

३६७ (b) घूर्णते 'shudders', cf 362d

(c) प्रणामान्तो मानस् Throwing himself at the lady's feet is the lover's last resource, cf 354c, 361d, 371b, 392c, 393a-b, 400b, 404d, 412d, 415b

(d) प्रत्यासत्त्या through 'nearness' कठिनम् cf 328a

३६८ (a) जठर 'old' For this form, perhaps a corruption originally of जरठ, see 66d and reff लवलीपाण्डुर Cf 275c and reff

(d) लडित = ललित, cf 151b and reff, Lacôte *ad Bṛhatkathā-lokasaṃgraha*, I 56 The ड for ल is characteristic of Nepalese and old Bengali MSS, it occurs, for instance, in the *Saundarananda Kāvya* recently published by Mahāmahopādhyāya Haraprasād Śāstrī

३६९ (a) गोत्रस्खलित 'mistake in a name' The lover addresses the lady by another name, cf 393a हतकोप 'accursed anger'

(b) विलक्ष 'abashed'

(c) आकूतज्ञ 'acquainted with my real wish' परिणतिपरामर्ष 'understanding developments,' i e foreseeing my change of mind, cf 372a

(d) किमिदम् 'What can this mean (e g treachery)?' cf 515d

३७० Translated *Indische Sprüche*[2], No 4554

(a) अलमालापैरलं 'Enough of false speeches'

(c-d) Note the antithesis तथारूढ़ . प्रकृतिचपले

(d) हतजीविते 'my accursed life' She hints at her death

३७१ (b) चरणमूले Cf 367c and reff

(c) कण्ठप्रणयिता 'close acquaintance with your neck', cf 79b and reff

३७२ Translated *Indische Sprüche*[2], No 283

(a) परिणति Cf 369c

(b) शठे 'simpleton', cf 390d, 398b

(d) अरण्यरुदितैः 'vain lamentations', cf Colonel Jacob's *Second Handful of Popular Maxims*, p 3, and *Śakuntalā*, Act II, *sub init*

३७३ (a) ज्योत्स्नया dependent upon नक्षत्र°

(d) पत्रभङ्गमकरीः 'Crocodile-marking in paint' Cf 346d, 434b, *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 10, l 4, trans, p 6, l 11, and note, p 266 सौधागुरु 'black as *agallochum* on stucco'

३७४ (*a*) प्रणयिनी 'intimate with,' se nea cf 7.. and reff As regards the attitude cf 27 and reff

(*d*) नोचितमिद 'this is not right' tan, wort av of your तद् error for यद्

३७५ A verse similar to 376 and 396, and *Kumāra Sambhava* v 24 (discussed *Citram*, p 1)

(*b*) कलयति 'reaches', cf 396*a*

(*c*) व्यवसितविलास 'which no longer moves gaily' viz the श्रोणिबिम्ब। तद refers to यद् in (*a*)

(*d*) स्वच्छाना in the physical, and also the moral (or ceremonial), sense, so also विपद्द To the naturally pure (upright even a fall (misfortune) does not involve complete unhappiness

३७६ Cf 375 and 396

(*a*) लोल adverb

(*b*) धारालास् 'in showers'

(*c-d*) विभ्रम बिभ्राणा 'conveying the illusion,' a phrase occurring in the *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 9 1 7

३७७ Translated *Indische Sprüche*[2], No 1533, Jacobi, *Dhvanyāloka* (trans), p 47 = p 609

(*a*) पत्त्र Cf 70*b* and reff करतलनिरोधेन Cf 273*c* and reff

(*d*) प्रियो मन्युर् 'Anger, which in these various ways (*a-c*) embraces you, is your real lover now' cf 384*a-b* निरनुरोधे vocative

३७८ (*a*) केन . कायव्रत i e 'who has not been made by you, sulky lady, to undergo all sorts of things?'

(*b*) मानवान् 'offended'

(*c*) स्मः केचिन्न वय यद्दि॰ 'if I am nothing'

(*d*) चन्दने ऽपि 'even if sandal rubs too hard, flame is called forth,' i e 'if even you treat me too badly, I shall lose my temper' अपरस्य 'another's,' sc a proverbial saying

३७९ Translated *Indische Sprüche*[2], No 7252

(*b*) न कार्य 'I will have nothing to do with'

३८० Translated *Indische Sprüche*[2], No 1378

(*b*) गौरव 'sullenness, dignity' (= मौन) cf आदर in 358*b*

(*c*) आकुल 'ill at ease' वलन Cf 216*a* and reff

३८१ *b*, चरण . . that I may not lie for ever, a lingering guest 'or in vain', at your feet,' cf 367*c* and reff (as concerns न in such a clause see Speijer, *Sanskrit Syntax*, § 405, n 1)

d विधोर् 'the moon' लवलपाण्डुर Cf 275*c* and reff

३८२ (*a*) The 'friends' of the lady credit the lover with the yogin's eye (दिव्यचक्षुस्), which sees the type (सामान्य, cf *Nyāyakośa*, s v योगज), viz his loved one, and beholds only her in all women Read सापि प्रणयिणी ?

(*b*) Read स्वय सामग्र्यङ्क or स्वमन्यास्वग्राङ्क ? The last word was no doubt सङ्क्रमयति

(*c*) Read विलीनाभिज्ञान, 'without recognition' The ī is visible in the MS पुरो 'present before you'

(*d*) भवानेकस् 'you only' *Others* can distinguish us !

३८३ (*a*) अमृतधारा i e 'your speech'

(*b*) दृशावुन्मीलिता Cf 358*a* इन्दीवरमय sc 'with your glances' For the sense cf 397*a*

(*c*) अधृतीर् 'indignant feelings'

३८४ Translated *Indische Sprüche*, No 1937

(*b*) Cf 377*d* किमस्ति . . . 'what else does fate allow ?' or 'what else is to be arranged ?' (the purport of *c-d*)

३८५ (*a*) कलित = विदित or गृहीतः

३८६ (*a*) व्यर्थानुनीतौ 'vain appeasement'

(*c*) अनेहसि = काले निपुणया 'practised', cf 303*c*, 403*d*, and नैपुणाद् 489, Rudra, ii 12*b*, 110*d*

(*d*) रह.खण्डन Here and in 390*b* खण्ड् has the simple sense of 'violent handling', not the technical sense of the *Alamkāra* books, for which see B & R and Rudra's *Śṛngāratilaka*, i 143, Vagbhata, *Kāvyānuśāsana*, p 64, Schmidt, *Indische Erotik*[2], pp 219–21

३८७ (*a*) दिवस इव कोपे Cf *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 217, l 23, अगलस्य दर्पप्रसर इव . . दिवसस्त्रिभुवनस्य

(*b*) प्रसत्तौ = प्रसादे ?

(*d*) कृतपुण्यस्य Cf 123*b* and reff

३८९ (*d*) प्रतिरोधि 'conflicting with', cf 29*c*, 'All the more smiling through struggling with the sweat' (234*c* and reff)

३९० The lover explains that he has done to the rival all that the angry lady desires The words have, however, a double implication

(*a*) दुष्टा 'ill-used' आचोटिता Cf *Kuttanīm* 813

(b) आकृष्टा कवरीषु Cf 278 and reff खण्डिता Cf [illegible] and reff

(c) त्वत्कृत्य 'what you would like to do' त्वदगोचरे 'upon an object (a person) beyond your reach'

(d) शरत्ले 'you [illegible]' cf 372a, 395

३९१ Translated *Indische Sprüche*² No 7102 imitated *Karnasundarī* III 29 सुतनु विसृज लज्जा

(a) मौन Cf 355a and reff

३९२ (b) अपरतामप्रत्यायमानादिषु 'not understood in their real import' i e purposely misunderstood

(c) पादान्ते This is the lover's last resource cf 367c and reff

३९३ (a) गोत्रस्खलित 'mistake in a name' i e in addressing the नायिका by some other woman's name, cf v 369 (a)

(b) ग्रहवति voc 'O mad one'

(c) आयतिहितं 'who will be friends in the future'

(d) मुख मा कुरु नदीम Cf 394c-d and reff

३९४ (b) शास्य 'to be instructed, i e punished'

(c-d) The meaning is no doubt 'what has your face done that it should be channelled with tears' For the expression cf 276a and ref, also 393d

३९५ (a) किमपि 'My mind apprehends something certain' आग. Cf 354d and reff

(b) तत्कास्मि 'what is my position' अङ्गमवने इह 'in this forest called the world'

३९६ A verse similar to 375–6 see notes

(a) कलयति 'reaches', cf 375b

(b) नवम् adverb

(c) सुकृत Cf 123b and reff

(d) अस्याः. The genitive depends on प्रत्यङ्ग

३९७ (a) विकिर 'scatter abroad' (sc your glances) or 'open' (?) मन्दच्छाय 'having its splendour dulled', cf 383b

(c) शिखण्डिनः As regards the sweet voice of a peacock cf *Indische Sprüche*², Nos 629, 975, 4349, etc

(d) मानस्थानैर् 'by self-respecting (or respected) persons (like you, if you are to be really मानिनी)' Therefore you must display your superiorities

३९८ (*a*) मायाविनय 'pretended modesty'

(*b*) प्रत्येषि 'you confide' The offended नायिका addresses her friend प्रकृतिसरले 'simpleton', cf 372*b*, 390*d*

(*c*) लाक्षा 'greatly suggestive of lac' The lover has been throwing himself at another lady's feet As regards प्रणयिणी cf 79*b* and reff

(*d*) अनतिचिर . . indicating (पिशुन cf 399*d*) an occurrence (i e meeting with another mistress) not long past'

३९९ (*a*) अतिमानरुद्ध 'excess of pride preventing their making peace'

(*c*) प्रथमानुनीति 'the first sign of appeasing'

(*d*) भावा: 'feelings' पिशुना 'indicating,' cf 398 (*d*)

४०० (*b*) चरणपतितो Cf 367*c* and reff अय जन. = the नायक The speaker is probably not he, but the सखी निहतो With this reading cf 415*b*

(*c*) °व्यसनाद् 'foolish persistence in a pretended vow of silence', cf 355*a* and reff

(*d*) 'This is getting rid of your servants, not assumption of offended self-respect', i e you are really breaking with your lover and us as well मानपरिग्रह: Cf 358*d* and reff

४०१ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 525

(*a*) कुटिलता There is no भृकुटी

४०२ (*c*) प्रसादनभयाद् She denies being angry, in order to preclude a dreaded effort to appease her

(*d*) रसावतार: 'a new charm'

४०३ (*a*) प्रणयिनी 'courting,' i e 'near to', 'towards', cf 79*b* and reff

(*b*) अधरबद्धतृष्ण 'thirsting for her lip'

(*c*) जघने 'at (i e from) her जघन'

(*d*) निपुणया 'clever,' 'versed' in lovers' ways, cf 386*c* and reff

४०४ (*b*) कोपे मदीये 'when I was angry' तव goes, of course, with दृष्टिर्

(*c*) विस्रम्भ° 'confidential'

(*d*) सैवाहं 'I am still the same', cf Horace's *Donec gratus eram*, etc, etc (Odes, iii 9)

४०५ A verse imitated *Padyavenī* XII 60, भानुकरस्य *a-b* contain a reference to the Vaiśeṣika philosophy cf the memorial verse

ज्ञानजन्या भवेदिच्छा इच्छाजन्या भवेत्कृति ।
कृतिजन्या भवेच्चेष्टा चेष्टाजन्या भवेत्क्रिया ॥

(*a*) परीरम्भ. 'the (attempted) embrace पर at the most'

(*b*) भजन्ते विज्ञान 'attain to consciousness, but not to utterance' अनुरोधविधय 'processes of appeasement' As regards the form अनूरोध cf B & R

(*c*) निशासीम 'midnight'

(*d*) प्रत्यावृत्त 'turned back, or (in regard to the वपु turned round to'

४०६ (*b*) अशोकदोहद Concerning the *Aśoka* tree's longing to be kicked by a woman's foot, cf *Harṣacarita*, trans, p 149, n 3

(*c*) केलिपटुना 'clever in play'

(*d*) अज्ञोपनतेन 'arrived (granted to me) unperceived sc in her dream मूर्च्छा Cf 367*c* and reff

४०७ (*a*) मयि 'towards me'

(*d*) हतव्रीड 'shameless'

४०९ (*a*) पादानत. Cf 367*c* and reff

(*b*) आत्मना 'alone'

(*c*) प्रत्युत 'actually' धृतो 'stopped,' 'arrested'

४१० Translated *Indische Sprüche*[2], No 2071

(*c*) गतास्ते च दिवसाः Probably a misreading (instead of accusative) found in the archetype

४११ A punning verse, to be compared with पृथुरसि गुणैः, **Śkm* III 66 (वीर्यमिचस्य), *Śbh* 2502 (कस्यापि)

(*a*) पृथु = (1) 'broad', (2) '(the primeval king) Prthu , cf *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p 110, l 2 अर्जुन = (1) white', (2) 'Arjuna'

(*b*) सवलि = (1) 'having wrinkles', (2) 'that Bali' मान्धातृ = (1) 'me-supporting', (2) 'Māndhātr'

४१२ (*a*) दृष्टे This and the following locatives go with प्रेयसि, while the participles मुकुलित, etc, have for their

४२५. (*a*) ताडीफलपाकपाण्डु : Cf. 275*c* and reff., 314*d* a

(*b*) पाणिनिपेवणात् : Cf. 273*c* and reff. पञ्चाङ्गुलि : 'n five fingers'; cf. *Harṣacarita*, trans., p. 45 n., p. 12 p. 268.

(*c*) गौरी क्रुध्यतु : A form of objurgation, appropriat since Gaurī is the goddess of marriage, etc.

४२६. (*a*) केयूरीकृतकङ्कणा : sc. her bracelets having up her thin arms, which she is holding up, बद्धाञ्जलि.

(*b*) व्यालोलालक : 'dishevelled hair,' as in 455*b*, 464*b*.

(*c*) स एवेति : 'recognizing that it is himself.'

(*d*) वक्रित : Cf. Rudra, *Śṛṅgārat*. i. 26*a*. भिन्ना : 'di or 'penetrated', 'pierced', or 'confused'.

४२७. (*a*) आमर्मर (मुर्मुरा) : Cf. मर्मरयन्ति 104*d* an 289*d* मुर्मुरतां.

(*c*) प्लोषपीडां : 'pain of burning.' The heat of he burns the rays.

(*d*) °मुग्धा मयूखाः : 'rays soft (tender) as developin stalks.'

४२८. (*b*) नासालक्ष्यं : 'having the nose for object' = up on the nose'; cf. 416*b*.

(*d*) व्रह्म वा : The idea is the same as in 416*d*.

४३०. (*a*) संवेदने : 'consciousness,' vocative from संवेद

(*b*) निर्वृते : vocative from निवृति. यूयं : sc. निद्रा, et It is well with these, which have gone away with the l

(*c*) किं चान्यत् : Cf. 419*c* and reff. विपद्वत्सलो : 'd trouble.' The sentence is interrogative. प्रियसं° : 'd (i.e. neglected, turned away), when my love was with n

(*d*) मूर्छा° : 'my servant, Fainting, who makes me my pain'; cf. विरहव्यथाप्रणयिनी . . . मूर्छा in 291*c*.

४३२. (*b*) पाण्डुभावः : = पाण्डुता.

(*c-d*) Her limbs, naturally of a golden hue (cf. 4 reff.), are silvered with pallor (314*d* and reff.). ' 'having fused together'; see B. & R.'s lexicon s.v. and *Saundarananda Kāvya*, xv. 68.

४३३. (*c*) जीवित : The word is made masculine for th of personification.

(*d*) महाजनो : The line is quoted (by way of parody the celebrated verse वेदा विभिन्ना (तर्कोऽप्रतिष्ठः), etc., *Vanaparvan*, p. 829 = *Sbhv*. 3437 दिग्मागस्य.

subjects मानेन and ह्रिया अग्रे गते 'come into her presence' वक्रवत् goes with न्यग्भूत

(b) पुलकवत् Cf 351c and ref

(d) पादस्पृशि The climax, cf 367c and reff

४१३ (a) बिसिनी॰ Even the cool lotus fibres take fire

(b) कुपूरायते apparently = नदीपूरायते

(d) उद्धूलि 'grey with ashes' For the idea cf *Haṁsasandeśa* (Bombay, 1892), p 173, ll 9-10 अत्युष्णावयवस्पर्शभस्मीभूतोदरैरिव धवलैः करैः स्पृश्यमान Here the wet sandal paste is burned to ashes' Cf 420b-d, 457c, 496c

४१४ (a) देवेन . . . शशभृल्लेखाभृता = 'Śiva'

(c) त्यक्त्वा 'giving up (turning away from)' ह्रसि apparently = 'coward', the sense being enforced by the feminine gender, cf ह्रस = 'unenterprising king' (Lexx ap B & R)

४१५ (b) पादे निपतन्नपि Cf 367c and reff आहतः Cf 400b

(d) For the assonance हार भार see *Haṁsasandeśa* (Bombay, 1892), p 109, ll 11–12, and 169d supra

४१६ Translated *Indische Sprüche*[2], No 1079

(b) नासाग्रे नयन Cf 428b एतदपरं 'this, further,' 419[illegible] and reff

(c) इद 'this world' शून्य 'vacant' In 461b, 465a, 475a, we have the subjective 'vacancy'

(d) वियोगिनी = विरहिणी, cf 434c The same idea recurs in 428d, ब्रह्म वा वल्लभो वा

४१७ A desperate attempt to convince the virahiṇī that the rainy season, when her husband ought to have arrived home, is not come, cf 421

(a) नो वकाः 'not cranes,' whose flight heralds the rains

(b) कुम्भ the elephants' frontal bones For the comparison cf 175a and reff

(c) श्वासवात What appear to be winds are only the elephant's breathing

(d) मलिनयसि Similarly मुखमपविचयन्त्यश्रुबिन्दवः *Haṁsasandeśa* (Bombay, 1892), p 19, l 2

४१८ (a) नाकानोकह 'tree of paradise'

(b) . . . पधानीकुरु 'make (the moon?) my pillow'

(c) स्नेह = (1) 'oil', (2) 'affection', the usual double sense अवसेक 'dripping' (on the fire and making it burn up, विलसत्), cf 420c-d

४१९ In this verse several terms of Buddhist philosophy are played upon (cf 280) —सौगत = (1) Buddhist (2) 'happy' आलम्बन = (1) 'object of sense perception (2) 'support' क्षणिक = (1) 'transitory', momentary क्षणभङ्गि, (2) 'fickle' निरात्मक = (1 without an ego', (2 'soulless' शून्यतम = (1) 'very void', (2) 'very unreliable वन्द्य = (1) 'to be saluted', (2) 'to be dismissed from the mind' The speakers are the नायिका (a-b) and the सखी (c-d

(c) किमन्यत् = किमपरं 'what more ?', a phrase introducing a climax cf 416b, 430c, 465b

४२० (b) धूसर suggesting the ashes of d, cf 413d 456a

(c) अवसिक्त Cf 418c

(d) अनुयात 'accompanied by

४२१ (b) निर्घोषः the roar of storms, cf *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 180, l 19 रववशो 'given up to croaking' भेकनिचय Cf 110d and ref

(d) मुहुर् 'further' With this verse cf 417

४२२ Translated by Jacobi, *Dhvanyāloka*, pp 35—6 cf 327 and 339

(b) 'In the middle of her body green, not having been pressed' Owing to the पीनस्तनजघन the waist does not touch the couch

(c) व्यस्तन्यास 'disordered' आक्षेपवलनैः 'tossing and rolling'

४२४ (a-b) स्निग्धेन The instrumental goes with परीक्ष्यो दाहभयतः gives the reason why the friends cannot touch her what is स्निग्ध would easily burn, cf 97d and 413d

(b) प्रस्थपचः पाथसाम् Cf अम्भ प्रसृतंपच., 276a

(d) लाजस्फोट स्फुटन्ति 'burst, like grains in boiling' सर्वे 'All' indicates the extreme heat—usually only some of the grains would jump Ksemendra, in the *Aucityavicāracarcā* (14), expresses the opinion that the comparison mars the tone of the verse

४३४ (*a*) नाङ्गन Cf 435*a*, 444*a*, 448*c*, 450*a* करतले वक्त्र Cf 273*c* and reff

(*b*) गण्डे पाण्डरिमा Cf 314*d* and reff पत्त्रमकरी Cf 346*d* and reff

(*c*) वियोगयोग 'the योग (= तपस्) of separation', cf 416*d* and ref

(*d*) कतमः 'which person?' नीत. प्रसादश्रिय 'honoured by the favour of Kāma'

४३५ (*a-b*) Cf 434*a*, 444*a-b*

(*b*) पत्त्ररचनौ For पत्त्र cf 70*b* and reff

४३६ Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 55

४३७ (*b*) प्रस्तर 'stone Perhaps the missing akṣaras were एव क्रूर. hard' in both senses

(*c-d*) The words आकर्षक 'attracter', द्रावक 'captivator', चुम्बक 'kisser', भ्रामक 'mover', are all names of the loadstone or magnet Note the appropriateness of the word लोहमयी in this connexion Concerning आकर्ष cf 278*c* and reff द्रावक also contains, no doubt, the idea of 'melting', cf 234*c* and reff 'None can make me false to him'

४३८ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 524

(*a*) नावस्था sc अभिधेया अवधेरन्तस्य the promised time'

(*b*) उपालम्भपदानि 'words of reproach' अकरुणे तत्र 'in the presence of that unfeeling one', or अकरुणे vocative?

(*d*) चूर्तेर् Cf 54*c* and reff

४३९ (*a*) She tries to sleep in order to see the lover in a dream (cf 278*b* and reff), but sleep will not come

(*b*) स्वेद सपत्नीजन. 'perspiration (cf 234*c* and reff) plays the part of a rival wife,' i e prevents her चित्रेण° The practice of portraying the absent one often recurs, e g 285, 448*c*, 453*b*, 466*d*

(*c*) अथ 'or if' मन्यु. 'grief' गिरामर्गल: 'bars her utterance'

४४० (*a*) व्योमश्री° 'line of clouds, unique pearl necklace upon the bosom of the beauty of the sky'

(*b*) आदरः खलु . . . 'you must be very careful of your life'

(*c-d*) Even I have died from the pangs of severance how will you, a mere man, support them?

४४१ Translated *Indische Sprüche*², No 937

(*b*) विश्रान्तेषु पथिषु 'the travellers having ceased to appear'

(*c*) अस्मिन् क्षणे To be taken with मा भूदा°

(*d*) अमन्दवलितोद्ग्रीव 'frequently turning round with uplifted neck', cf 254*b* The other reading, °तग्रीव, is perhaps a simplification, as regards वलित cf 216*a* and reff

४४२ (*a*) करतले Cf 273*c* and reff सुप्ता Cf 110*b*

(*b*) पक्ष्म Cf 55*a* and reff

(*c*) प्रथम° 'previously greatly fruitful' लावण्यसंवादिनी 'co-operating with, heightening, her beauty', cf 275*c*

(*d*) पाण्डिम्ना Cf 314*d* and reff कथागोचरम् 'a mere story,' not a reality कान्तिः 'brilliancy'

४४३ Cf 383 and 397

(*a*) चकोरप्रणयिनीः 'the wives of the *cakoras*' or 'your friends the *cakoras*' The *cakora* feeds on moonbeams (ज्योत्स्ना), cf 17*d* and reff

(*b*) पञ्चविशिख The भ्रूलीला reminds Kāma of his bow

(*d*) विशेषास्ते 'your superiorities' कृतिना cf 123*b* and reff

४४४ (*a*) यादृक्तादृक् 'anyhow,' i e not put in order, dishevelled hair, as in 426*b* and reff अकज्जले Cf 434*a*, 435*a-b*

(*b*) मृगमद cf 222*a* and reff पत्त्र cf 70*b* and reff स 'the wonted'

(*c*) अयम° 'this and that' असस्मरणेन ते 'in your forgetfulness of them'

(*d*) विलास° 'appurtenances of coquetry'

४४५ The crows carry off round their necks the bracelets dropped from her thin arms

(*a*) किं व्याहृतैर्ग° 'What is the use of speeches? Begone!' For व्याहृति cf 505*d* and *Jānakīh* ix 8*a*

(*b*) उद्यम्य 'having with an effort (or 'outburst', cf B & R s v यम् + उद्) lifted up her enfeebled arms'

(*c*) युष्मद् the lover

(*d*) प्रकटीकरोति 'publishes', cf 341*d*

४४६ (*b*) हरहासहारि 'surpassing the (white) smile of Śiva,' who is अट्टहासिन् For the simile of *Harsacarita* (Bombay, 1892), p 241, ll 15–16, trans, p 212, ll 20–2, as regards the whiteness of smiles, trans, p 5, n 5, and 64*d* हृदये 'bosom'

(*c*) मृणालवलय 'bracelets of lotus fibres' to cool the feverish heat, cf 102*a* 496*c*

(*c-d*) करे विन्यस्या° Cf 273*c* and reff

(*d*) सुकृती Cf 123*b* and reff

४४७ (*a*) ईप्या समागमे Cf 362, 369, 393*b*

(*b*) स्पृष्ट. Cf 296 and 298

४४८ Cf 456 (*a*) गङ्गासरय्वो: With the reading सरस्वत् we must understand the River Sarasvatī, cf B & R But it may be a correction due to the fact that the Ganges and the Sarayu do not join, which, however, is not excluded by the text as printed

(*b*) खलत् Cf 32*d* (here 'tossing') कङ्काल the skeleton of his previous body, consigned by good fortune to one of the sacred streams तीर्थे प्राणास्त्यक्त्वा भद्रो देवालय याति, *Br Sam* lxix 19

(*c*) लिखितं Cf 439*b* and reff कज्जलक्लेदभाञ्जि Cf धौताञ्जनश्यामला., 450*a*, also 434*a* and reff

(*d*) पत्त्र Cf 70*b* and reff

४४९ (*a-c*) By painting the *hamsa* with the saffron (on which cf 220*d* and reff), she makes him resemble a ruddy-goose, so that his wife the *hamsī* misses him For this sin she is suffering herself the pangs of separation कौतुकिन्या 'amusing myself'

४५० (*a*) धौताञ्जनश्यामला: 'black with the collyrium which they wash away' cf 448*c*

(*c*) आकुञ्चितकण्ठरोधकुटिला broken (opposite to सरल, 'straight,' 'unimpeded,' 497*c*) owing to the choking of your bowed neck' कण्ठरोध recurs 82*b*

(*d*) हुंकारा. Cf 243*d* and reff (here 'sighs') पञ्चम Cf 55*a* and reff प्रणयिन: inclined to 'keeping to' cf 79*b* and reff

४५१ Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 47

(*a*) इन्द्राणी To be taken with रजन्याम् in *b*

(*b*) ममाश्चर्य Parenthetic 'strange'

(*c*) अयं . . चन्द्र. These words are spoken by the सखी किमिति 'with what purpose?'

(*d*) अनाथानां . . . भवति This line also is spoken by the सखी विपरीत = (1) 'inverted', (2) 'contrary', 'unfavourable' इह = इह लोके 'in this world'

४५२ (a) अग्निमुच. i e 'hot' मागा vocative
(c) स्वप्नामादृत Cf 278b and reff
(d) स्वच्छन्दो 'as you please' कष्टो 'your hateful choice of conduct'

४५३ (a) पञ्चबाण: Cf 285d साचाद् 'Kāma in person', but really it is, as the speaker is aware, not Kāma, but the lover
(b) अलेखि Cf 439b and reff
(c) करशाखामञ्जरी fingers'
(d) धनुषि . . मकरे the usual symbols in a picture of काम, such as the सखी has made स्वस्थ 'natural,' 'correct' but ? read सुष्ठु or स्वस्व

४५४ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 538
(b) शालीनया As a lady she does not betray her emotion
(d) चूत: For the चूत: and its appropriateness in such a case cf 54c and reff, esp 473d

४५५ (a) ग[त] 'gait'
(b) व्यस्तालका Cf 426b and reff भूतटी at end ?
(c) आपाण्डु Cf 314d and reff करपल्लवे Cf 273c and reff
(d) तप.फल Cf 123b and reff यस्मै 'for whose benefit', cf our 'die for'

४५६ Cf 448 (a) छती Cf 123b and reff कलावान् 'accomplished'
(d) भस्म . . . पाण्डिमानं Cf 420b-d, also 314c and reff

४५७ (a) उत्सङ्ग the 'bosom' or 'lap' of the couch नवकमलिनीशय्या The couch of twigs as स्मरतल्प often recurs, e g 458c, 495c, 501c, *Hamsacanta* (Bombay, 1892), p 32, l 13
(b) The cool air is like a rain of hot cinders
(c) तत्रैवास्ता 'let things remain as they are' दहति . . . चन्द्रनाश्म: Cf 413c-d, 496c

४५८ (b) चित्रकेलिसदसो 'the painted play-room' वेष विष For the expression cf *Hamsacanta* (Bombay, 1892), p 193, ll 5–10
(c) अब्जिनी° Cf 457a and reff
(d) सङ्कल्पोपनत 'brought to her in thought', cf 466b

४५९ (a) °तला: 'rippled on the surface' उत्पीड 'foam'
(b) पृषत: : 'drops'
(c) निजगरिमत: The size of the tears betoken the extremity of the चिन्तातङ्क आसूचयन्तो . 'drawing out the story of'

४६० With *d* of this verse compare *Kumāras* v 24

(*b*) वारुणेन } Apparently the अस्त्र वारुण, Varuna being
(*c*) वारा पूर: } god of the waters produces water in the object struck, for instance, it is the cause of dropsy, as in the case of Hariscandra *Aitareya Brāhmaṇa*, vii 15 1, and Jolly, *Medicin* (in Buhler's *Grundriss*), p 81

(*c*) स्फारनेत्र Cf 219*c* and reff प्रणाली Cf 276*a* and reff

(*d*) शारिणी or सारणी (सारिणी) = 'brook', 'channel'

४६१ (*b*) नो वेत्सीदृशम॰ 'You don't know thus and thus' शून्याम् Cf 416*c* and reff

(*c*) तल्पादृश्य 'invisible (or 'hardly visible'), आदृश्य on the couch'

(*d*) If we read . . प्रेमान्यदेषा गति. the sense will be 'find another lover, that is the only way'

४६२ (*a-b*) contain a series of questions with negative answers

(*a*) वातेन वि॰ = 'mad' न न A decided negative ('No' 'No') महाभूतार्दिता 'hurt in the elements (*dhātus*) of her body', cf Jolly, *Medicin* (in Buhler's *Grundriss*), p 46

(*b*) भ्रान्ता 'suffering from delusion' सन्निपात 'a complication', cf Jolly, loc cit प्रच्छादिता = अन्तरिता, see B & R

(*d*) She has seen King Bhoja and is fallen in love किं कथयामि 'How can I tell it?' cf 362*c*

४६३ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 362

(*a*) करतले Cf 273*c* and reff

(*b*) सरल 'straight,' opposite of वृजिन, cf 474*c* The straight, neglected hair is here a sign of grief

(*c*) सामर्थ्यानि 'powers'

(*d*) The reading कचित् is suggested by 425, 434, 448, 455, 456, 462, etc

४६४ (*b*) विषद्यसि = विश्र॰ 'disentangle' आकुल Cf 426*b* and reff

(*c*) देहयात्रा॰ consonant with the satisfaction of bodily needs'

(*d*) क्वापि 'in (the case of) any of them'

४६५ (*a*) शून्या Cf 416*c* and reff

(*b*) एतत्स्यात् 'let that be the case what more?' Concerning किमन्यत् cf 419*c* and reff

(*c*) विकारि 'susceptible'

(*d*) क्षिपन्ति 'overthrow'

४६६ (*b*) तत्संकल्प 'thoughts of him', cf 458*d* जडिम Cf 283*d* (त्वत्संकल्पजडे), 477*c*, also 91

(*c*) उत्कम्पलोल Cf कम्पस्खलल्लेख, 285*a*

(*d*) पाणिलेखाविधिषु Cf 439*b* and reff

४६७ (*c*) प्रचल = the more usual तरल

(*d*) अङ्गमङ्गम् 'limb by limb'

४६८ (*a*) दलति intrans, cf 61*c*

(*b*) विकल = विह्वल:, 'distressed', cf 522*d*

४६९ (*a*) क्वचिदपि स्थैर्यं न . . 'You are restless'

(*b*) दिश: पश्यसि 'you look around', cf 506*b*, 507*c*

(*c*) त्व चापि 'you also' (as well as I)

४७० (*a*) सुरभि 'spring'

(*b*) गाढाम्रेड 'with tight double coils' मरुत: genitive

(*c*) पञ्चम cf 55(*a*) and reff राग has here its musical sense

(*d*) चन्द्र चूर्णीकुरुत . . शिलापट्टके Cf चन्द्रं चूर्णयत . . . शि°, 490*c* पिष्टपेशम्. Emphatic = कणश: in 490*c*

४७१ (*b*) सनाथ . . पदै: 'possessed of marks' माञ्जिष्ठ Cf 67*d*, *Bālar* iii 10*a*, etc, etc प्रसर Read °व?

(*d*) कदा नु द्रक्ष्यामो Cf 474*d*

४७२ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 523 The नायक complains that he sees on all sides the signs of spring, inspiring passion Note that धूमायिता: (*a*), ज्वलिता: (*b*), and अङ्गारिता: (*c*) are all suggestive of fire

(*a*) चूत Cf 54*c* and reff किंशुक Cf 65*b* and reff

४७३ Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 79 With the substance of the verse cf 482

(*b*) इह 'in this man'

(*d*) नून 'surely', cf 173*b* and reff साहसिकेन rash चूत Cf 54*c* and reff, esp 454*d*

४७४ (*b*) विरति cessation

(*c*) कचाकर्ष Cf कचग्रह and 513*a* The reading कराकर्ष is equally good, cf 278*c* and reff सरल 'straight' cf 465*b*, here the hair has lost its curl from rough handling

(*d*) कदा तद्द्रष्टव्य Cf 471*d*

४७५ (*a*) शून्य Cf 416*b* and reff

४७७ (*b*) वापी Cf वपुस्तडाग, 29*d*, 223*b*

(*c*) लावण्यजल Cf प्रेमपङ्क 223*c* and 251*b* जडैर् Cf जडिम in 466*b* and reff

४७८ (*a*) अनङ्ग The literal sense 'bodiless' is here played upon, cf 140*c*, 165*a* अल्प so fine'

(*b*) चल 'The mark moving and small व्यवहितं screened, sc by the body

(*c*) उद्भूता 'manifest,' a logical term denoting 'sufficiently great to be observed अनुपपत्ति in the logical sense of 'unaccountability' (on such and such a supposition)

(*d*) अनुभवविरोध also a logical expression, repugnance to (or of) experience' (= बाध) Experience here contradicts the negative inference आविर्भाव = प्रत्यक्ष

४७९ (*c*) ह्रुडति 'murmur' Cf हुंकारगर्भ in 243*d* and reff

४८० (*a*) भ्रस्वद् *Perhaps* not to be corrected to भ्रश्यद्, as the form is found elsewhere सफलद् As the phrase फलितो ऽर्थः occurs, this reading is very possibly correct A plausible emendation would be सवलद्

(*c*) परिमृज्य To be construed with तया

(*d*) पुनरुक्त 'superfluous,' words being unnecessary

४८१ (*b*) लावण्यपङ्क Cf लावण्यजल in 477*c*, also 223*c* and reff

(*c*) अमृत naturally flows from the moon, which is अमृतभवन

(*d*) बालाभ्रबाल (so read?) For the idea cf 149*d* and reff

४८२ Cf 473

(*a*) स्मेर 'glistening' भ्रमर Kāma's bowstring being made of bees झंकार murmur', cf 479*c*

(*b*) मीनध्वज Kāma

(*c*) निलीयान्योन्यस्मिन् 'reposing against one another' We might, however, read विलीय 'shrinking together in their emotion (or fear)' सहकार = चूत, 54*c* and reff, also 473*d*

(*d*) पक्ष्मान्तरतरल° The eyes are half closed and the pupils restless

४८३ (a) सा न 'if she is not mine' कथाव्यय. 'waste of words'

४८४ Translated by Aufrecht, Z D M G xxvii, p 67, but with a mistaken reference, in *b*, to the serpent Śesa

(*a*) तदेतद् 'this is the old story' (Gk τοῦτ' ἐκεῖνο)

(*b*) हिमवति 'An antidote in the Himālaya, an angry serpent on one's head,' a variant of the Nyāya शीर्षे सर्पो देशान्तरे वैद्यः, on which see Colonel Jacob's [*First*] *Handful of Popular Maxims*, 2nd ed , p 49 Concerning the Himālaya as the home of healing herbs cf *Saundarananda Kāvya*, xv 28

४८५ (*b*) सङ्क्रमयति 'transfers, 'catches' (in the form of tears)

४८६ (*c*) एवम 'so'

(*d*) वयम् A reading वपुर् might fit better here

४८७ (*a*) तिरस्कृत 'set at nought,' 'scorned,' 'insulted'

(*b*) मह्य me, not you

(*c*) यद् 'so that' ह्लिनोति 'gladdens,' 'refreshes'

४८८ Concerning this verse see note to 216

(*b*) दरवलत्पक्ष्म 'the lashes slightly moving'

(*d*) विकुञ्चनतति 'successive closure of the eyes'

४८९ (*b*) तासा तासा 'after I had by *savour faire* evaded the eye of these and those' नैपुणाद् = नैपुण्याद्, cf 386*c* and reff

(*c*) क्षुरप्र a special kind of arrow to which the तन्वी at last has recourse मसृणपरुष 'smooth and sharp'

४९० (*a*) श्यामा 'night' The night is too bright and requires darkening

(*b*) तन्त्र मन्त्र प्रयुज्य 'by any possible means', cf 102*d*

(*c*) चन्द्र चूर्णयत . . . शिलापट्टके Cf 470*d*

(*d*) येन sc by the removal of the objects (श्यामा, श्वेतोत्पल, चन्द्र) that remind the विरहिण् of his mistress तद्वक्त्र At present all the world bears the impress of her face

४९१ (*a*) भर्गेण = शिवेन

(*b*) जानामि 'I see' अक्षय॰ 'inexhaustible,' opp to पद्म, *a*, cf 478*a* कमलभू Brahmā

(*d*) विदलत्कादम्बमुकुल॰ She is, as it were, a pincushion of arrows

४९२ (*c*) स्थाणुचूडामणि 'crest-jewel of Śiva' (who wears the moon so)

(*d*) कथं sc although related to refreshing objects, such as the milk-ocean, *Śrī*, the *Kaustubha* gem, the *Kumuda*, ambrosia, etc

४९३ (*a*) चकोरा. 'Drink *all* the moonlight, *Cakoras*' cf 17*d* and reff

(*c-d*) जीवितत्राणहेतो तेजोदरिद्र. The diminution of the moon's light would be the salvation of the lovesick

४९४ (*a*) विषसोदर: The moon and the *kālakūṭa* poison being both produced at the churning of the ocean फणभृता The sandal-tree is frequented by snakes

(*b*) क्षारपयो the salt water of the ocean

(*c*) किमिव which possibly?' अस्तु Construe with यद्

(*d*) बाह्याकार i e all the things which we take for aids to coolness have the contrary effect (the moon, sandal-wood, pearl necklaces, lotuses) परिभ्रमेण 'through the delusion' तत्त्वत्यजो 'missing the real nature' (of these objects)

४९५ The general idea is the same as in v 495

(*a*) उपचिन्वते 'increase'

(*b*) प्रपञ्चयितु 'amplify' प्रभु: = प्रभवति, शक्नोति

(*c*) कुसुमशयन Cf 457*a* and reff

(*d*) द्विगुणगरिमा 'doubled in intensity' (sc by the attempted aids)

४९६ Translated *Indische Sprüche*², 7385

(*a*) जलार्द्रशयन 'a couch of wet cloths' नलिनी Cf 102*a*, 457*a* and reff

(*b*) तुहिनाद्रि Himālaya

(*c*) इन्धनानि सरसान्यपि Cf 413*c-d*, 457*c*

४९७ (*a*) पेलवेषु '*too* soft'

(*b*) नून 'surely,' as in 173*d* and reff

(*c*) हारप्रकाण्ड 'pearl-strings' शरल see note, 450*c*

४९८ (*a*) ॰प्रेमा A *Bahuvrīhi*

४९९ A verse cited by Aufrecht, Z D M G xxxix, p 310

(*a*) स्वप्न Cf 278*b* and reff

(*a-b*) Note the emphasis in एकवारं and क्षणमात्रमेव

(*c*) निविडबाहु॰ Their separation would be impossible

५०० (*a*) इहापि i e 'as well as to your own house'
(*b*) प्रायो 'any more' कौपीरप. 'water from the well' This time her husband shall have water from the river, where she is really going to meet her lover
(*c*) एकाकिन्यपि She means to imply that she will face the danger तद्वर 'I prefer so' तमालाकुल The *Tamāla* is a dark tree, and the spot would therefore be a gloomy one, trying her nerves (also offering concealment and therefore suitable for a rendezvous)
(*d*) नीरन्ध्रा 'thickly growing' स्तनमालिखन्तु This is to account beforehand for expected नखक्षतानि, cf 345*d*, 511*d* जठरच्छेदा 'leaving great gashes'

५०१ Translated by Jacobi, *Dhvanyāloka*, p 42
(*a*) सुहृदा 'allies' Cf 61*b* and reff
(*b*) क्षेम 'Is all well with?' कलिन्दराजतनया = कालिन्दी 'the Yamunā'
(*c*) विच्छिन्ने . . . °च्छेदोपयोगे 'the use of cutting them being interrupted, cf 502*c* As regards स्मरतल्प cf 457*a* and reff
(*d*) जरठीभवन्ति . . . 'they grow old, their dark hue fading'

५०२ (*c*) निर्विच्छेद 'continuous', cf 501*c*
(*d*) सुरले The river निचुलद्रुम The *nicula* frequents the banks of streams

५०३ The verse is an instance of आक्षेप, everything said being really an invitation to the traveller *not* to hasten his departure
(*a*) स्वैरगति 'leisurely, careless movements'

५०४ (*a*) क्षण विश्रम्य 'after resting a while', cf 521*d* इह to be taken with विटपिनि The verse is similar in import to the preceding and following

५०५ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 539, and by Jacobi, *Dhvanyāloka*, p 61 The verse is similar to 503 and 504
(*a*) परिणतवयसामग्रणीर् 'oldest of the old'
(*b*) निःशेषागार° The maid has to do all the work and is fully occupied

(*c*) पापाहम् 'unfortunate I' अस्मिन् sc गृहे, cf 61*c* and reff

(*d*) कथितमभिमतं 'conveyed her proposal' व्याहृतिव्याजपूर्वं 'under pretence of verbosity', cf व्याहर्तृ in 445*a* Aufrecht reads व्याख्याति, which would more naturally denote explanation

५०६ (*b*) दिशि दिशि . . . Cf 469*b*, 507*c*

(*c*) शून्ये 'in a lonely place' अतर्कितलब्धया 'caught unobserved'

५०७ (*a*) व्यापार 'occupation'

(*c*) दिशि दिशि . . . Cf 469*b*, 506*b*

(*d*) अहल्यासुचाम्णोः The poem from which the verse is taken related apparently the story of Indra and Ahalyā

५०८ Translated by Aufrecht, Z D M G xxxvi, p 527, and by Jacobi, *Alaṃkārasarvasva*, p 441 Add to margin *Sāras* 1 143 anon (lectt as *Śp*, but हन्त for चौर्ये in *c*)

(*d*) वनभुवां The genitive depends upon समुत्कण्ठते, cf *Mālatīmādhava*, x, p 72 (ap Speijer, *Sanskrit Syntax*, p 89), भवानुत्कण्ठते मद्यन्तिकायाः As regards the river banks in such a case, cf 500, 502

५०९ Add to margin *S-Mukt* in 58 anon (प्राणाधिपो, *b*)

(*d*) पुङ्खित 'drawn to the haft'

५१० (*b*) पुण्यवतीभिः Cf 178*d* and reff

(*c*) दुष्या If this reading were correct, the form would come from दुष्टि and mean 'through being दुष्टा'

(*d*) कुहू denotes not only the cuckoo's cry, but also the new moon तिथि, when the moon is not seen

५११ (*d*) अङ्गलिखनैर् She means to account for the scratches upon her body (आपद्वेषा), which she sets down to the thorny creepers, among which she had had to follow the parrot, cf 345*d*, 500*d*

५१२ The verse is an example of unexpected conclusion (παρὰ προσδοκίαν), as in 514–5 Read प्रचण्डोलुपे in *c*?

(*c*) The lost syllables no doubt contained a synonym of पाप

(*d*) किं कृष्णेन The सखी interrupts 'By Krsna?' 'No! By the Yamunā's waters It is you who are fond of Krsna (as your suggestion shows)'

५१३ Translated by Jacobi, *Alamkārasarvasva*, pp 424–5 *Παρὰ προσδοκίαν*, as in 512, 514 With *a-b* cf *Sbhi* 1423

(*a* आश्लिष्य . . . कचग्रह Cf 278*c* and reff वक्त्र appears also to denote a part of the dress, as does कण्ठ in *b* See the lexx

(*d*) बाले लज्जा प्रणष्टा An interruption कुटिले 'cunning,' opposite of सरले, 'simpleton' (cf 372*b* and reff), which the other texts read

The rhetoricians dispute whether this verse is an example of *vyājokti* or of *apahnuti*

५१४ *Παρὰ προσδοκίαν*, as in 512–3

(*a*) आमोदिना . 'perfumed, with wine, dusty (or pale), having tangled locks'

(*b*) पतता Cf 367*c* and reff

(*d*) मत्तेन . . . The सखी interrupts—'Mad lover?' 'No! my hair'

५१५ (*a-b*) The original reading in *b* is not easy to conjecture for वह possibly दह and for वसति ग्रामो perhaps वसतिर्ग्रामो may be suggested

(*d*) कि न्विदम् 'What can it mean?', किमिदम्, 369*d*

५१६ Domestic love is here decried as too tame, cf 509

(*d*) गृहाश्रमव्रत 'a domestic course of asceticism'

५१८ (*a*) सचार 'movement of people', cf 519*a*, 524*d*

(*b*) विदेशयाते यात is here compounded on the analogy of गत = स्थित

(*d*) जघनचपला the authoress's name, cf 29*d* and reff

५१९ Add to margin **Sāras* i 91 anon (lectt as *Śp*)

(*a*) सचार Cf 518*a*, 524*d*

(*d*) छक्काक्ष° She can scarcely stand, so encumbered, in her house, much less walk मार्गे पङ्किनि

५२० (*a*) आर्द्रे Cf 326*b* and reff

(*b*) निव्रणे Read निस्वले

(*d*) न पुंश्चिर्विना Cf 123*b* and reff

५२१ As regards the *ākṣepa* in this verse cf 503–5

(*a*) स्वां जननीं *His* mother is not beloved by the wife

(*b*) श्रुत्वैव मध्यदिने Since the जननी left at dawn and went मठ the husband is not to be expected back till late

(*c*) पङ्गुत्वेन . . . : Being lame, he would be both slow and easily observed.

(*d*) स्थित्वा क्षणं : Cf. 504*a*.

५२२. (*a*) The anklets catch in their dresses. **संयम्य** : To prevent jingling.

(*c*) कुन्तलमल्लिका° : The bees are excited by the scent of the jasmine in their hair.

(*d*) विकलीकृताः : 'distracted'; cf. 468*b*. **व्यक्तं**: 'unmistakably.'

५२३. Translated by Aufrecht, Z.D.M.G. xxxvi, p. 553.

(*a*) विधुरमलिनो : 'the moon is clear.'

(*b*) People are on the watch for faults, and the reproaches of friends are hard to bear.

५२४. (*b*) चरणलाक्षालिपि : 'marks of the lac on their feet'; cf. *Harṣacarita* (Bombay, 1892), p. 15, ll. 14–16, where the red sky of sunset is explained as due to this cause.

(*d*) पराञ्चः : So also some MSS. of the *Anargharāghava* : others पराचः. **संचारान्** : Cf. 518*a*, 519*a*.

५२५. Add to margin a ref. to Vāmana, IV. 3, 10, where the verse is cited.

(*b*) दन्तपत्त्र : 'earrings.'

(*c*) अविभाव्यतां गताः : Being all in white, they are invisible in the moonlight. **सुखमेव** : 'easily.'

PRATĪKA INDEX

(Verse numbers of the text precede, page numbers of the Preface and Introduction follow)

STEPHEN AUSTIN AND SONS, LTD., PRINTERS, HERTFORD.